

Bilag 1.1

Karakteristika af forsikrede og ikke-forsikrede i arbejdsstyrken

Lidt over 70 procent af den danske arbejdsstyrke (her defineret som beskæftigede, ledige og aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere) i alderen 15-65 år har forsikret sig i en a-kasse. Medlemskab i en a-kasse er, sammen med en række øvrige krav, en betingelse for at kunne modtage arbejdsløshedsdagpenge i forbindelse med ledighed. Opfylder man ikke disse krav, men har brug for offentlig understøttelse, vil man typisk modtage en kontanthjælpsydelse (givet at man opfylder kravene til denne ydelse¹).

En opsummering af karakteristika for den samlede arbejdsstyrke, fordelt på forsikrede og ikke forsikrede, i 2018 er givet i tabel 1.1.. Karakteristika for den samlede arbejdsstyrke præges i høj grad af de beskæftigedes karakteristika, da de udgør hhv. 96 og 87 procent af de forsikrede og ikke-forsikrede i arbejdsstyrken.

Tabel 1.1

Karakteristika af den samlede arbejdsstyrke, 2018

	Forsikrede	Ikke-forsikrede	Hele arbejdsstyrken
Antal	2.057.062	791.619	2.848.681
Heraf beskæftigede	96%	87%	94%
Heraf ledige	3%	2%	3%
Heraf aktivitetsparate i kontanthjælpsystemet	0,2%	10%	3%
Kvinder	50%	42%	48%
Alder			
Under 25 år	6%	41%	16%
25-34 år	22%	19%	21%
35-49 år	37%	22%	33%
50-60 år	29%	13%	24%
Over 60 år	7%	6%	6%
Herkomst			
Dansk	89%	77%	86%
Vestlig	5%	8%	6%
Ikke-vestlig	7%	14%	9%
Uddannelsesniveau¹			
Grundskole	20%	59%	31%
Erhvervsfaglig	37%	15%	31%
Videregående	41%	21%	36%
Uoplyst	1%	6%	2%
Sygdomskarakteristika²			
Antal kontakter til alment praktiserende læge de seneste 3 år	17	15	16

¹ To af de vigtigste krav til modtagelse af kontanthjælp omhandler egen og/eller ægtefælles formue og indkomst. Hvis man selv eller evt. ægtefælle har en formue, som kan dække ens økonomiske behov, er det ikke muligt at modtage kontanthjælp. Hvis man selv eller evt. ægtefælle har indkomst, vil denne blive modregnet i kontanthjælpen.

Kontakt til privat praktiserende psykiater eller psykolog de seneste 3 år	5%	5%	5%
Kontakt til fysioterapeut eller kiropraktor de seneste 3 år	33%	20%	29%
Indlagt inden for de seneste 3 år	8%	7%	8%
Diagnose, der kan være forbundet med et handicap	2%	5%	3%
Diagnose, der kan være forbundet med psykiske vanskeligheder	7%	12%	9%

Anm.: Arbejdsstyrken er her defineret som beskæftigede, ledige og aktivitetsparate i kontanthjælpssystemet. ¹ Uddannelsesniveaet er opgjort i året, hvor man er registreret som beskæftiget. ² Oplysninger om diagnoser er baseret på diagnoser registreret ved ambulant behandling, skadestuebesøg og indlæggelser ved psykiatriske, offentlige og private sygehuse. For populationen i det enkelte år, er diagnoser registreret ved indlæggelser på offentlige hospitaler opgjort for året, ambulant behandling 6 år tilbage, private hospitaler 3 år tilbage og diagnoser registreret ved psykiatrien tilbage til 1995. Diagnoser relateret til handicap og til psykiske lidelser, er defineret som beskrevet i Socialpolitisk Redegørelse 2019, side. 275. Diagnoser er baseret på aktions- og bidiagnoser (A og B).

Kilde: Registerbaseret arbejdsstyrke, data vedr. a-kassemedlemskab, DREAM samt Danmarks Statistiks uddannelses- og sundhedsdata

I tabel 1.2 nedenfor fordeles andelen i tabel 1.1 mellem gruppen af forsikrede og ikke forsikrede. Eksempelvis fremgår det af tabel 1.1, at 6 pct. af de forsikrede er under 25 år, mens den tilsvarende andel for ikke-forsikrede er 41 pct. I tabel 1.2 fordeles alle personer under 25 år på gruppen af forsikrede og ikke-forsikrede, hvor det fremgår at 74 % af personer under 25 år ikke er forsikret mens 26 % er forsikret.

Tabel 2.2

Karakteristika af den samlede arbejdsstyrke angivet i hvor stor andel der er af hhv. forsikrede og ikke-forsikrede, 2018

	Forsikrede	Ikke-forsikrede	I alt
Samlet arbejdsstyrke	72%	28%	100%
Heraf beskæftigede	74%	26%	100%
Heraf ledige	80%	20%	100%
Heraf aktivitetsparate i kontanthjælpssystemet	5%	95%	100%
Kvinder	76%	24%	100%
Alder			
Under 25 år	26%	74%	100%
25-34 år	75%	25%	100%
35-49 år	82%	18%	100%
50-60 år	86%	14%	100%
Over 60 år	76%	24%	100%
Herkomst			
Dansk	75%	25%	100%
Vestlig	60%	40%	100%
Ikke-vestlig	55%	45%	100%
Uddannelsesniveau¹			
Grundskole	47%	53%	100%
Erhvervsfaglig	87%	13%	100%
Videregående	84%	16%	100%
Uoplyst	34%	66%	100%
Sygdomskarakteristika²			
Antal kontakter til alment praktiserende læge de seneste 3 år	-	-	-
Kontakt til privat praktiserende psykiater eller psykolog de seneste 3 år	72%	28%	100%
Kontakt til fysioterapeut eller kiropraktor de seneste 3 år	81%	19%	100%
Indlagt inden for de seneste 3 år	76%	24%	100%
Diagnose, der kan være forbundet med et handicap	55%	45%	100%
Diagnose, der kan være forbundet med psykiske vanskeligheder	61%	39%	100%

Anm.: Tabellen angiver fordelingen af andele i tabel 1A. Arbejdsstyrken er her defineret som beskæftigede, ledige og aktivitetsparate i kontanthjælpssystemet. ¹ Uddannelsesniveaet er opgjort i året, hvor man er registreret som beskæftiget. ² Oplysninger om diagnoser er baseret på diagnoser registreret ved ambulant behandling, skadestuebesøg og indlæggelser ved psykiatriske, offentlige og private sygehuse. For populationen i det enkelte år, er diagnoser registreret ved indlæggelser på offentlige hospitaler opgjort for året, ambulant behandling 6 år tilbage, private hospitaler 3 år tilbage og diagnoser registreret ved psykiatrien tilbage til 1995. Diagnoser relateret til handicap og til psykiske lidelser, er defineret som beskrevet i Socialpolitisk Redegørelse 2019, side. 275. Diagnoser er baseret på aktions- og bidiagnoser (A og B).

Kilde: Registerbaseret arbejdsstyrke, data vedr. a-kasemedlemskab, DREAM samt Danmarks Statistiks uddannelses- og sundhedsdata

Ydelseskommisionen inviterer til

Høring om kontanthjælpssystemet

Den 28. august 2020 i DGI-byen

Danmark er nu et godt stykke inde i genåbningen efter COVID-19, og jeg er derfor glad for, at jeg igen kan invitere til Ydelseskommisionens høring, efter at vi beklageligvis måtte aflyse høringen den 30. marts 2020 som følge af sundhedskrisen.

Regeringen har som bekendt i december 2019 nedsat en Ydelseskommision til at gentænke kontanthjælpssystemet og finde en afløser for kontanthjælpsloftet.

Ydelseskommisionen har fået et år til at komme med sine anbefalinger til et nyt og mere balanceret kontanthjælpssystem. Det er en stor opgave, hvor mange aspekter skal tænkes ind, og hvor der skal tages højde for mange dilemmaer.

Der skal sikres en balance – et rimelig forsørgelsesgrundlag og en gevinst ved at arbejde – og reglerne skal understøtte, at kontanthjælp er et midlertidigt forsørgelsesgrundlag, hvor den enkelte hurtigst muligt kommer i job eller uddannelse.

Det er vigtigt for Ydelseskommisionens arbejde, at kontanthjælpssystemet belyses fra mange forskellige vinkler. Derfor er det afgørende at inddrage centrale aktører, eksempelvis borgerne, sagsbehandlere, kommunerne, virksomhederne m.fl., som kan bidrage med deres perspektiv på udfordringer og dilemmaer i det eksisterende kontanthjælpssystem, og hvilke hensyn det er vigtigt at have fokus på i et nyt kontanthjælpssystem.

Din organisation inviteres hermed til at deltage ved Ydelseskommisionens høring den 28. august 2020.

En række oplægsholdere vil give deres bud på de vigtigste problemstillinger og dilemmaer på området, og efter selve høringen vil der være mulighed for at mødes med og indgå i dialog med medlemmerne af Ydelseskommisionen.

Et program er vedlagt.

Med venlig hilsen

Torben Tranæs

Formand for Ydelseskommisionen

Ydelseskommisionen består af:

- Torben Tranæs, formand for Ydelseskommisionen, professor og forskningsdirektør i VIVE
- Benedikte Kiær, borgmester i Helsingør Kommune
- Jon Kvist, professor ved Roskilde Universitet
- Jytte Andersen, tidligere minister og tidligere medlem af Folketinget
- Lisbeth Pedersen, forsknings- og analysechef i VIVE
- Mette Ejrnæs, professor i økonomi ved Københavns Universitet

Det praktiske

Tid: Den 28. august 2020 kl. 08.00-15.00

Sted: DGI-byens konferencecenter, Tietgensgade 65,
1704 København V

Tilmelding: Tilmelding skal ske pr. mail til mfh@bm.dk senest den 21. august.

Tilmelding til høringen (08.00-14.00):

Hver organisation kan deltage med max 2 personer i selve høringen, hvor der vil være oplæg og paneldebat. Venligst indsend

navn og stillingsbetegnelse. Pladserne tildeles efter først-til-mølle-princippet.

Tilmelding til mødet med Ydelseskommisionen (14.00-15.00):

Hver organisation kan deltage med max 1 person i mødet med medlemmerne af Ydelseskommisionen. Venligst indiker tydeligt i tilmeldingen, hvem der deltager i denne del af programmet.

Program

Ordstyrer: Nynne Bjerre Christensen

08.00 – 08.30 Kaffe og morgenmad

08.30 – 08.40 Velkomst v/ beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard

08.40 – 08.50 Velkomst v/ Torben Tranæs, formand for Ydelseskommisionen,
professor og forskningsdirektør i VIVE

Første del – Kontanthjælpssystemet: Empiri og erfaring

08.50 – 09.15 Dynamiske effekter og løndannelse v/ Michael Svarer, professor
ved Aarhus Universitet og tidligere overvismand

09.15 – 09.40 De unge i kontanthjælpssystemet – deres situation og motivation
for uddannelse og beskæftigelse v/ Noemi Katznelson, professor
og leder af Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet 09.40 – 10.00

Kaffepause

Andel del – Kontanthjælpssystemet i praksis

10.00 – 10.25 Erfaringerne med Beskæftigelses Indikator Projekter
v/ Charlotte Liebak Hansen, forskningschef i Væksthusets
Forskningscenter

10.25 – 10.50 Erfaringer med Flere Skal Med – fra kontanthjælp til uddannelse
og beskæftigelse v/ Pernille Beckmann (V), borgmester i Greve
Kommune

10.50 – 11.10 Kaffepause

Tredje del – Kontanthjælpssystemet og borgerne

11.10 – 11.30 Oplæg v/ Rasmus Kjeldahl, direktør for Børns Vilkår

11.30 – 11.50 Oplæg v/ Bent Madsen, direktør for BL – Danmarks Almene
Boliger

11.50 – 12.10 Oplæg v/ Vibe Klarup, formand for Rådet for Socialt Udsatte

12.10 – 12.45 Frokost

Fjerde del – Paneldebat

12.45 – 13.30 Kontanthjælpssystemet og dets udfordringer v/

- Laurits Rønn, viceadministrerende direktør i Dansk Erhverv
- Mads Bilstrup, formand for Dansk Socialrådgiverforening
- Helle Linnet, landsformand for Foreningen af Kommunale
Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark
- Vibe Klarup, formand for Rådet for Socialt Udsatte

13.30 – 13.45 Afrunding v/ Torben Tranæs, formand for Ydelseskommisionen,
professor og forskningsdirektør i VIVE

13.45 – 14.00 Kaffepause

Femte del – Mød Ydelseskommisionen

14.00 – 15.00 Mulighed for at indgå i dialog med medlemmerne af
Ydelseskommisionen – særskilt tilmelding nødvendig

Der tages forbehold for ændringer.

Ydelseskommisionens høring: Deltagerliste

Organisation	Navn	Stillingsbetegnelse
3F	Christian Sølyst	Konsulent
Akademikerne	Karen Skytte	Chefkonsulent
Ankestyrelsen	Ingeborg Gade	Direktør
Ankestyrelsen	Jacob Hess	Vicedirektør
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd	Emilie Agner Damm	Senioranalytiker
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd	Jes Vilhelmsen	Senioranalytiker
ATP/Udbetaling Danmark	Britt Blichfeld Davidsen	Underdirektør
ATP/Udbetaling Danmark	Michel Weber	Underdirektør
Beskæftigelsesministeriet	Anders Østergaard	Specialkonsulent
Beskæftigelsesministeriet	Bent Nielsen	Kontorchef
Beskæftigelsesministeriet	Jens Erik Zebis	Afdelingschef
Beskæftigelsesministeriet	Jeppe Mulvad Jensen	Fuldmægtig
Beskæftigelsesministeriet	Julie Wessman Eir	Kontorelev
Beskæftigelsesministeriet	Kristine Svendsen	Specialkonsulent
Beskæftigelsesministeriet	Mathias Frost-Henriksen	Studertermedhjælper
Beskæftigelsesministeriet	Maiken Lautrup Jepsen	Ministersekretær
Beskæftigelsesministeriet	Peter Hummelgaard	Beskæftigelsesminister
Beskæftigelsesministeriet	Maja Bejbro Andersen	Chefkonsulent
Beskæftigelsesministeriet	Aske Gade Jeppesen	Kontorchef
Beskæftigelsesministeriet	Chris Cornelia Christiansen	Fuldmægtig
Boligselskabets Landsforening	Bent Madsen	Direktør
Boligselskabets Landsforening	Solveig Råberg Tingey	Chefökonom
Børnerådet	Anna Marie Schurmann Carstens	Juridisk specialkonsulent
Børnesagens Fællesråd	Esben de Place	Sekretariatsleder
Børnesagens Fællesråd	Lena Søgaard	Medlem
Børns Vilkår	Rasmus Kjeldahl	Direktør

CABI	Annette Juul Jensen	Seniorkonsulent
CABI	Anne Brændbyge	Seniorkonsulent
CEPOS	Carl-Christian Heiberg	Chefkonsulent
CEPOS	Mads Lundby Hansen	Cheføkonom
Cevea	Asbjørn Sonne Nørgaard	Vicedirektør

Cevea	Ask Lund Jakobsen	Analytiker
Dansk Arbejdsgiverforening	Erik E. Simonsen	Underdirektør
Dansk Arbejdsgiverforening	Maria Bille Høeg	Chefkonsulent
Dansk Erhverv	Laurits Rønn	Viceadministrerende direktør
Dansk Erhverv	Peter Halkjær	Arbejdsmarkedschef
Dansk Flygtningehjælp	Mette Blauenfeldt	Chef for Viden og Udvikling
Dansk Flygtningehjælp	Sine Hav	Seniorkonsulent
Dansk Industri	Emma Barslund Fosse	Chefkonsulent
Dansk Industri	Mette Fomsgaard Nyrup	Chefkonsulent
Dansk Metal	Katrine Rosenkrantz	Arbejdsmarkedspolitisk konsulent
Dansk Retspolitisk Forening	Bettina Post	Medlem
Dansk Socialrådgiverforening	Louise Carlsberg Christensen	Konsulent
Dansk Socialrådgiverforening	Mads Bilstrup	Formand
Dansk Socialrådgiverforening	Mette Laurberg Jensen	Konsulent
Danske Handicaporganisationer	Christian Lildholdt Jensen	Chefkonsulent
De Anbragtes Vilkår	David Adrian Pedersen	Formand
De Anbragtes Vilkår	Pernille Busted	Næstformand
Det Centrale Handicapråd og Frivilligrådet	Peter Rosendal Brunø Frederiksen	Sekretariatschef
DGI	Rasmus Larsen Lindblom	Chef for Politik og Presse
DIF	Lasse Quvang	Konsulent, Public Affairs
DIF	Michael Hedelund	Souschef, Public Affairs
FH	Christina Borries	Politisk konsulent
FH	Majbrit Berlau	Næstformand
Finansministeriet	Casper Nielsen	Specialkonsulent
Finansministeriet	Nicolaj Møller	Kontorchef

FOA	Maria Melchiorson	Forbundssekretær
Folketingets Beskæftigelsesudvalg	Halime Oguz	Medlem af Folketinget (F)
Folketingets Beskæftigelsesudvalg	Jette Gottlieb	Medlem af Folketinget (Ø)
Folketingets Beskæftigelsesudvalg	Thomas Pedersen	Udvalgssekretær

Folketingets Beskæftigelsesudvalg	Victoria Velásquez	Medlem af Folketinget (Ø)
Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark	Helle Linnet	Landsformand
FAOS, Københavns Universitet	Mikkel Mailand	Forskningsleder, lektor og PhD
Gadejuristen	Charlotte Olsen	Socialrådgiver
Gadejuristen	Nanna W. Gotfredsen	Jurist
Greve Kommune	Pernille Beckmann	Borgmester (V)
Helsingør Kommune	Benedikte Kiær	Borgmester (K)
HK	Linda Fauerholm	Beskæftigelsespolitisk rådgiver
Institut for Menneskerettigheder	Anncathrine Carl	Juridisk rådgiver
Institut for Menneskerettigheder	Maria Ventegodt	Afdelingschef for Ligebehandlingsafdeling
Kirkens Korshær	Helle Christiansen	Chef for Kirkens Korshær
Kirkens Korshær	Jeanette Beuer	Chef for Presse, Politik og Analyse
KL	Brian Siggaard	Chefkonsulent
KL	Kristina Bendixen	Vicekontorchef
Kraka	Jesper Kühl	Analysechef
Københavns Universitet	Mette Ejrnæs	Professor i økonomi
Københavns Universitet	Jane Lykke Bøll	Specialkonsulent
Landforeningen Autisme	Emil Holm Ravn	Politisk konsulent
Landforeningen Autisme	Heidi Thamestrup	Landsformand
Landsforeningen af nuværende og tidligere psykiatrigere	Henrik Kromann Hansen	Medlem af landsledelsen
Landsforeningen LEV	Thomas Holberg	Politisk konsulent

Lederne	Berit Toft Fihl	Afdelingschef
Lejernes Landsorganisation	Lars Dohn	Næstformand
Mødrehjælpen	Ninna Thomsen	Direktør
Mødrehjælpen	Trine Schaldemose	Vicedirektør
Psykiatrifonden	Marianne Skjold	Direktør
Psykiatrifonden	Nicolaj Christiansen	Afdelingschef
Red Barnet	Inger Neufeld	Politisk konsulent
Red Barnet	Johanne Schmidt-Nielsen	Generalsekretær
Red Barnet	Majbritt Borgmann	Seniorrådgiver

Rockwool Fonden	Elin Schmidt	Direktør
Rockwool Fonden	Jacob Nielsen Arendt	Forskningsleder
Roskilde Universitet	Jon Kvist	Professor
Røde Kors	Nana Folke	Analysekonsulent
Røde Kors	Rannvá Thomsen	Analysekonsulent
Rådet for Etniske Minoriteter	Halima El Abassi	Forkvinde
Rådet for Etniske Minoriteter	Katrine Skagen	Sekretær
Rådet for Psykisk Sårbare på Arbejdsmarkedet	Steen Christensen	Bestyrelsesmedlem
Rådet for Socialt Udsatte	Ole Kjærgaard	Sekretariatschef
Rådet for Socialt Udsatte	Vibe Klarup	Formand
SAND - De hjemløses landsorganisation	Christina Strauss	Forkvinde
SAND - De hjemløses landsorganisation	Mette Møller	Forkvinde i SAND Sønderjylland
SIND - Landsforeningen for psykisk sundhed	Kristian Frederik Bennedsen	Næstformand
Social- og Indenrigsministeriet	Jonas Schytz Juul	Kontorchef
Social- og Indenrigsministeriet	Julius Pihl Frevert	Fuldmægtig
Socialpolitisk Forening	Kirsten Windekilde	Bestyrelsesmedlem
Socialpædagogernes landsforbund	Sofie Thal Fisker	Socialfaglig konsulent
Socius	Laila Walther	Direktør
Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering	Helle Rasmussen	Vicedirektør

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering	Maria Schack Vindum	Direktør
Udlændinge- og Integrationsministeriet	Henrik Torp Andersen	Chefkonsulent
Udlændinge- og Integrationsministeriet	Stephanie Piontek	Specialkonsulent
VIVE	Lisbeth Pedersen	Forsknings- og analysechef
VIVE	Torben Tranæs	Professor og forskningsdirektør
Væksthusets Forskningscenter	Anne Weber	Afdelingschef
Væksthusets Forskningscenter	Charlotte Liebak Hansen	Forskningschef
Aalborg Universitet	Noemi Katznelson	Professor og leder af Center for Ungdomsforskning
Aarhus Universitet	Michael Svarer	Professor, Institut for Økonomi
	Jytte Andersen	Fhv. minister og fhv. medlem af Folketinget (S)
	Nynne Bjerre Christensen	Journalist, foredragsholder og ordstyrer

Bilag 2.3

Ydelseskommisionens studietur til Stockholm den 28. januar 2020

Ydelseskommisionen var den 28. januar 2020 på studietur i Stockholm, Sverige. Studieturen havde til formål at give Ydelseskommisionen et indblik i det svenske ydelsessystem med særligt fokus på den svenske "rigsnorm".

Turen havde baggrund i "Kommissorium for Ydelseskommisionen" fra december 2019, hvor det anvises, at Ydelseskommisionen – i så vid udstrækning som muligt – skal tage udgangspunkt i eksisterende viden og hvor relevant inddrage internationale erfaringer, herunder de svenske erfaringer med en rigsnorm.

Under turen til Stockholm deltog Ydelseskommision i oplæg ved og indgik i drøftelser med:

- **Åke Bergmark**, professor i socialt arbejde ved Stockholms Universitet og chefredaktør for International Journal of Social Welfare.
- **Socialdepartementet**, der har ressort på økonomisk bistand og rigsnormen i Sverige.
- **Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)**, der repræsenterer Sveriges 290 kommuner og 20 regioner.

De tre oplæg tilsigtede at give et fyldestgørende indblik i det svenske ydelsessystem fra en akademisk, politisk og praksisnær vinkel. Ydelseskommisionen noterer sig på den baggrund følgende:

Økonomisk bistand: Det underste økonomiske sikkerhedsnet i Sverige

I Sverige har personer, der ikke kan forsørge sig selv, ret til økonomisk bistand fra bopælskommunen. Formålet er at give midlertidig hjælp til forsørgelse i de tilfælde, hvor den enkelte ikke har andre muligheder for forsørgelse. Økonomisk bistand er det underste økonomiske sikkerhedsnet, og hjælpen skal sikre en rimelig levestandard for den enkelte hustand, idet der blandt andet tages højde for antallet af børn. Hjælpen er dog ikke nærmere defineret i den svenske sociallov, og der stilles ikke krav om, at borgeren skal have været ude for en social begivenhed som fx sygdom, arbejdsløshed eller skilsmisse. Hjælpen tildeles alene ud fra en individuel behovsvurdering samt husstandens samlede økonomiske situation.

Den økonomiske bistand udbetales som nettobeløb (beløb efter skat) og består af tre komponenter:

- Rignormen, der er et nationalt minimumsniveau for økonomisk bistand. Rignormen skal dække nødvendige omkostninger til fødevarer, tøj og sko, leg og fritid, personlig pleje, børne- og ungdomsforsikring, husholdningsartikler, avis og telefonabonnement.
- Dækning af rimelige udgifter uden for rignormen til bolig, el, vand og varme, befordringsgodtgørelse, indboforsikring og medlemskabsskab af fagforening og arbejdsløshedskasse, som tildeles ud fra en individuel behovsvurdering.
- Dækning af rimelige udgifter til andre behov (livsføring i øvrigt) – eksempelvis enkeltudgifter til sundhedspleje, tandpleje, briller og flytteomkostninger, som tildeles ud fra en individuel behovsvurdering.

Ydelsessatserne differentieres ikke på baggrund af opholds- og/eller beskæftigelseskrav, ligesom der ikke differentieres på baggrund af bistandsmodtagerens alder. Ægteskab og samliv er sidestillet, idet det er husstandens samlede økonomi, der er grundlag for vurderingen af det økonomiske behov.

Rignormen

Regeringen regulerer én gang årligt niveauet for rignormen på baggrund af et forbrugerprisindeks udarbejdet af den svenske forbrugerstyrelse, Konsumentverket. Frem til 2005 fulgte den svenske regering forbrugerprisindekset 1:1. Regeringens vurdering af hvilke forbrugsgoder, der er nødvendige for at oppebære en rimelig levestandard, har efter 2005 adskilt sig fra Konsumentverkets, og regeringen har i forlængelse heraf udeladt visse udgiftsposter opgjort af Konsumentverket. Dette har bidraget til en begrænset vækst i rignormen, som i nogle år efter 2005 var lavere end væksten i forbrugerpriserne.

Rignormen er i stedet opdelt i forskellige typer husholdninger og fastsætter totalniveauer for:

- Personlige udgifter for enlige og par.
- Personlige udgifter for hjemmeboende børn afhængig af antal og alder.
- Fælles husholdningsudgifter afhængig af antal beboere i husstanden.

Rignormen for en husstand udgør summen af de fastsatte minimumsniveauer for personlige udgifter som enlig eller samlevende par, udgifter til hjemmeboende barn/børn samt de fælles husholdningsudgifter.

Rignormens minimumsniveauer for 2020 fremgår af følgende tre tabeller. Beløbene er svenske nettobeløb.¹

Tabel 1

Personlige udgifter for voksne og par

Husstand	Enlig	Samlevende par
Samlede personlige udgifter (SEK)	3.150	5.680

Kilde: Riksnormen för försörjningsstöd 2020.

Tabel 2

Personlige udgifter pr. hjemmeboende barn og unge under uddannelse

Alder (År)	0	1-2	3	4-6	7-10	11-14	15-18	19-20
Samlede personlige udgifter (SEK)	2.170	2.430	2.160	2.430	3.050	3.510	3.950	3.980
Hvis frokost er inkluderet i dagtilbud (SEK)	2.040	2.230	1.980	2.160	-	-	-	-

Kilde: Riksnormen för försörjningsstöd 2020.

Tabel 3

Fælles husholdningsomkostninger

Antal personer	1	2	3	4	5	6	7
Samlede fælles udgifter (SEK)	1.010	1.120	1.410	1.600	1.850	2.090	2.260

Anm.: I hushold med mere end syv personer tillægges 170 SEK pr. person.

Kilde: Riksnormen för försörjningsstöd 2020.

Dækning af rimelige udgifter uden for rigsnormen

De fem omkostningsposter uden for rigsnormen tildeles ud fra en individuel behovsvurdering og udgør rimelige udgifter til 1) bolig, 2) el, vand og varme, 3) befordringsgodtgørelse (arbejde, jobsøgning og deltagelse i tilbud), 4) indboforsikring og 5) medlemskab af fagforening og arbejdsløshedskasse.

Udgifterne skal være dokumenterede, og det er alene rimelige udgifter, der efter en konkret vurdering kan indgå i forsørgelsesydelsen.

¹ Jf. Riksnormen för försörjningsstöd 2020.

Link: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/dokument-webb/ovrigt/riksnormen-for-forsorjningsstod-2020.pdf>

For så vidt angår dækningen af udgifter til bolig bemærkes det, at hele den faktiske udgift til husleje dækkes, såfremt denne vurderes rimelig. Der er ingen øvre grænse for hvor stort et bidrag, der kan tildeles til boligudgifter, men det følger af Socialstyrelsens vejledning om ret til økonomisk bistand, at der ved vurderingen af, hvad der udgør en rimelig husleje, tages hensyn til den enkelte bistandsmodtagers situation, herunder antallet af børn.² Udgangspunktet er, at en boligudgift er rimelig, hvis en person med lav lønindkomst har mulighed for at betale udgiften. Boligudgiften skal også vurderes i forhold til huslejeniveauet i den almene boligsektor eller andre store boligselskaber i det givne område, ligesom kommunerne skelner til den statslige forsikringskasses vejledende gennemsnitlige huslejeniveauer, som anvendes ved tildeling af statslig boligstøtte. Det bemærkes, at den statslige boligstøtte, som går forud for den kommunale dækning af boligudgifter, alene gives til børnefamilier og til enlige under 29 år. Der kan i en kortere periode ydes bistand til højere boligudgifter. I disse situationer skal personen/familien aktivt søge efter en billigere bolig.

Rimelige udgifter til andre behov (livsføring i øvrigt)

Som supplement til forsørgelseshjælp kan ydelsesmodtageren modtage hjælp til rimelige udgifter til andre behov (livsføring i øvrigt). Det kan eksempelvis være til enkeltudgifter som sundhedspleje, tandpleje, briller, husholdningsapparater, flytteomkostninger, spædbørnsudstyr, socialt samvær, begravelse. Hjælpen tildeles ud fra en individuel behovsvurdering.

Beregning af økonomisk bistand, incitamenter og relationen til øvrige ydelser

Økonomisk bistand er nettobeløb. Ved beregning af den økonomiske bistand fratrækkes husholdens indkomster efter skat som eksempelvis lønindkomster, arbejdsløshedsdagpenge, sygedagpenge, børneydelse, børnebidrag, underholdsbidrag, studiestøtte og den statslige boligstøtte (til fx børnefamilier, unge under 29 år og pensionister).

Forsikrede ledige kan modtage op til 80 pct. af deres lønindkomst op til et loft. For personer med meget lave indkomster kan den forsikringsbaserede ydelse udgøre en lavere sats end økonomisk bistand, og der ydes i så fald supplerende økonomisk bistand. Den svenske førtidspension er en statslig ydelse, og kun staten kan tildele førtidspension.

Kommunalt selvstyre

Der er i den svenske arbejdsmarkedspolitik – særligt for så vidt angår ikke-forsikrede ledige – tale om en høj grad af kommunalt selvstyre. Økonomisk bistand er finansieret over kommuneskatten (om end der foretages en grad af kommunal udligning). Mens den svenske regering fastlægger rigsnormen én

² Jf. Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten, Socialstyrelsen 31. december 2013. Link: www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2013-12-31.pdf

gang årligt, kan den enkelte kommune fastsætte en kommunal norm på et højere niveau og inddrage udgifter, der ikke omfattes af rigsnormen.

Den kommunale autonomi, herunder i vurderingen af, hvad der udgør ”rimelige udgifter”, har ledt til variation mellem kommunerne i niveauet for økonomisk bistand.

Den svenske sociallov sætter de overordnede rammer for økonomisk bistand, og det er således i store træk overladt til den enkelte kommune, hvordan forløbet for bistanndsmodtagere tilrettelægges i form af antallet af møder og indholdet deraf, samt hvordan der arbejdes med den aktive indsats, opkvalificering og kontrol/sanktionering af bistanndsmodtagere.

Økonomisk bistand i tal

Antallet af bistanndsmodtagere, inklusiv børn af bistanndsmodtagere, udgjorde 395.000 i 2018 svarende til 3,9 pct. af den svenske befolkning. Heraf var omkring 120.000 kvinder, 135.000 mænd og 139.000 børn. Antal modtagere af økonomisk bistand i aldersgruppen 20-64 år opgjort i *fuldtidspersoner* udgjorde i 2018 93.080 fuldtidspersoner.³

Af de voksne bistanndsmodtagere var godt 23 pct. i alderen 18-24 år, mens 40 pct. var i alderen 30-49 år. Udenlandsk fødte bistanndsmodtagere udgjorde 66 pct. af alle voksne bistanndsmodtagere. Arbejdsløshed var grundlaget for tildeling af økonomisk bistand til 50 pct. af bistanndsmodtagerne, mens sociale årsager udgjorde 15 pct. og sygdom 11 pct. Antallet af langvarige modtagere af økonomisk bistand (over 10 måneder) er steget fra under 20 pct. i 1990 til 37 pct. i 2018.

Der blev i 2018 udbetalt 11,2 mia. SEK i økonomisk bistand.⁴ Ses der på gennemsnitlig udbetalt økonomisk bistand fordelt over kommuner og regioner, bemærkes det, at der i gennemsnit blev udbetalt 64.380 SEK pr. ”bistandshusstand” (husstand, hvor minimum én person har modtaget økonomisk bistand) i Stockholm-regionen, 60.730 SEK pr. bistandshusstand i Skåne-regionen og 58.281 SEK pr. bistandshusstand i Uppsala-regionen. Disse tre regioner udgør de højest placerede regioner. I Stockholm-regionen blev der i gennemsnit udbetalt mest pr. bistandshusstand i Södertälje kommune (81.238 SEK) og mindst i Solna kommune (38.291 SEK). I de tre lavest placerede regioner blev der i gennemsnit udbetalt henholdsvis 37.952 SEK, 38.482 SEK og 39.802 SEK pr. bistandshusstand (henholdsvis Jämtlands-regionen, Norrbottens-regionen og Kalmar-regionen).

³ Socialstyrelsen, Statistik om ekonomiskt bistånd 2018.

⁴ Hertil kommer statslig boligstøtte til børnefamilier og enlige under 29 år, der samtidig modtager økonomisk bistand fra kommunen.

Bilag 4.1

Social begivenhed

Lov om aktiv socialpolitik indeholder en række betingelser for modtagelse af kontanthjælp m.v. (selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp). Bilaget beskriver en af de grundlæggende betingelser: at ansøgeren skal have været udsat for en social begivenhed.

For at kunne modtage hjælp til forsørgelse i kontanthjælpssystemet er det blandt andet en betingelse,

- 1) at personen har været ude for ændringer i sine forhold, f.eks. i form af sygdom, arbejdsløshed eller samlivsophør,
- 2) at ændringerne bevirker, at personen ikke har mulighed for at forsørge sig selv eller sin familie, og
- 3) at behovet for forsørgelse ikke kan dækkes gennem andre ydelser.

De ændringer, der kan begrunde, at personen vil kunne få hjælp, skal være udefrakommende ændringer. Ændringerne kan være både forudsete og uforudsete.

De ændringer, som er nævnt under 1), er ikke en udtømmende liste over ændringer, som kan indgå i en social begivenhed. En social begivenhed kan fx også være sygdom hos en ægtefælle, ophør af uddannelse eller en ægtefælles strafafsoning.

Den sociale begivenhed kan ikke i sig selv give ret til hjælp, men skal medføre, at personen ikke længere kan forsørge sig selv og sin familie.

Kommunen skal derfor altid foretage en samlet individuel bedømmelse af personens forhold for at se, om ændringen i personens forhold kan begrunde, at der skal udbetales hjælp til personen.

I det følgende udfoldes kriteriet social begivenhed gennem eksempler.

Afskåret fra at skaffe det nødvendige

Det er en betingelse, at ændringen i personens forhold medfører, at personen er afskåret fra at forsørge sig selv og sin familie, og at behovet ikke kan dækkes gennem andre ydelser. Ændringer, der ikke medfører en forringelse af personens mulighed for at forsørge sig selv og sin familie, udløser ikke ret til hjælp.

Hvis personen fx har en formue på over 10.000 kr. før ansøgningen om hjælp til forsørgelse, har personen som hovedregel aktuelt mulighed for at forsørge sig selv og sin familie. Det samme er tilfældet, hvis personen inden ansøgning om hjælp til forsørgelse har haft en stor indtægt, der betydeligt overstiger et beløb svarende til to månedslønninger eksklusiv pension og feriepenge for en fuldtidsstilling på almindelige løn- og arbejdsvilkår inden for et reguleret lavtlønsområde. Personen kan derfor først få hjælp, når personen har levet formuen eller den store indtægt op. En stor indtægt betragtes som en formue, når der er gået mere end to måneder efter erhvervelsen, hvis borgeren i dette tidsrum ikke har modtaget eller ansøgt om hjælp til forsørgelse, hvor indtægter skal trækkes fra i hjælpen.

Hvis personen forbruger en formue eller sin indtægt for hurtigt eller på en anden uforsvarlig måde, kan der udbetales hjælp med tilbagebetalingspligt, hvis kommunen vurderer, at personen har udvist en uforsvarlig økonomisk adfærd.

En lønmodtager med ret til fuld løn under sygdom kan ikke få hjælp, da sygdommen ikke medfører, at personen ikke kan forsørge sig selv og sin familie. Det er en konsekvens af, at hjælpen er subsidieret i forhold til andre private og offentlige forsørgelsesmuligheder.

Det betyder fx, at personer, der går på orlov, efterløn mv., ikke er afskåret fra at forsørge sig selv, da de selv har valgt ordninger, hvor der ikke stilles krav om, at de skal udnytte deres arbejdsmuligheder.

Personer, der påbegynder uddannelse, kan som altovervejende hovedregel ikke modtage hjælp. Omvendt kan afslutning af en uddannelse og dermed ophør af SU eller lignende være en social begivenhed, der kan give ret til hjælp, hvis personen ikke har et andet forsørgelsesgrundlag. Hvis der er tale om, at personen forventer at fortsætte i en ny uddannelse inden for ca. to måneder, fx i forbindelse med afslutning af en ungdomsuddannelse og efterfølgende påbegyndelse af en videregående uddannelse, vil personen efter praksis blive betragtet som værende under ubrudt uddannelse.

Ankestyrelsen har i en principafgørelse fastslået, at en uddannelse ikke kan anses for afbrudt i relation til retten til hjælp, hvis en gymnasial eller grunduddannelse forventes efterfulgt af en elev-, lære- eller praktikplads, også selvom ansøgeren ikke har indgået en aftale herom. Hvis ansøgeren ikke har fundet en elev-, lære- eller praktikplads ca. to måneder efter afslutningen af en gymnasial eller grunduddannelse, anses uddannelsen for afbrudt i relation til retten til hjælp, og ansøgeren har ret til hjælp, hvis de øvrige betingelser herfor er opfyldt.

Svingende indtægter og selvstændigt erhvervsdrivende

Personer, som arbejder i erhverv, hvor indtægterne er svingende, vil som hovedregel heller ikke kunne få hjælp.

Det betyder, at selvstændigt erhvervsdrivende normalt kun vil kunne få hjælp, hvis indtægtsmulighederne svigter på grund af egne forhold, fx sygdom eller ekstraordinære problemer samt helt eller delvist ophør af virksomheden.

Ændringer, som ikke medfører ret til hjælp

Der vil være en række forhold, som ikke kan betegnes som ændringer, der bevirker, at personen ikke har mulighed for at forsørge sig selv og sin familie. Fx kan en stigning i faste udgifter eller ansættelse i et lavtlønsområde ikke begrunde, at personen bliver berettiget til hjælp.

Ankestyrelsen har i flere principafgørelser slået fast, at det fx ikke er en social begivenhed, at ens ægtefælle, som hidtil har forsørget en via sin pension, ikke længere ønsker at forsørge den anden ægtefælle. Det vil alene være en social begivenhed, hvis parret bliver skilt eller separeret.

Ophør af samlivet på grund af uoverensstemmelse kan for en ægtefælle - uden indtægter og/eller formue - dog indebære, at kravet til den sociale begivenhed er opfyldt, hvis den ægtefælle, der hidtil har sørget for familiens forsørgelse, ophører med det, og den anden ægtefælle står uden andre muligheder for selvforsørgelse¹.

Videre har Ankestyrelsen slået fast, at det forhold, at ens ægtefælle, som hidtil har forsørget en, går på efterløn, ikke er en social begivenhed, idet ægtefællen selv har valgt at ophøre i arbejdet og ikke er afskåret fra at skaffe det fornødne til sig selv og sin familie.

Ankestyrelsen har truffet afgørelse om, at en person ikke havde ret til hjælp til forsørgelse, fordi hun og ægtefællen havde indrettet sig efter at leve af mandens pension. Hun og ægtefællen havde i flere år levet af ægtefællens pension, da hun ansøgte kommunen om hjælp til forsørgelse. På ansøgningstidspunktet havde hun således ikke været ude for ændringer i sine forhold, der bevirkede, at hun ikke havde mulighed for at skaffe sig det nødvendige til forsørgelsen.

Endelig har Ankestyrelsen truffet afgørelse om, at en kvinde ikke var berettiget til supplerende kontanthjælp til sine barselsdagpenge, idet hun ikke havde været ude for ændringer i sine forhold. Ankestyrelsen lagde vægt på, at kvindens barsel måtte betragtes som en afbrydelse af hendes

¹ Det skal understreges, at ægtefællernes gensidige forsørgelsespligt fortsat er gældende, så længe de er gift. Dette må imidlertid ikke indebære, at en person efterlades uden midler, hvis pågældendes ægtefælle forsømmer sin forsørgelsespligt. Efter § 97, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik har kommunen mulighed for at indtræde i retten til at få en forsømmelig forsørger sat i bidrag, ligesom kommunen indtræder for et beløb, der svarer til hjælpen, i kravet mod den bidragsskyldige. Kommunen træffer i hvert enkelt tilfælde en konkret afgørelse, om ansøgeren er berettiget til kontanthjælp mv eller enkeltydelser efter § 81 – eller en kombination af kontanthjælp mv. og enkeltydelser. Kommunen skal vurdere konkret i den enkelte sag, om det er tilstrækkeligt godtgjort, at samlivet er ophørt på grund af uoverensstemmelse. Se nærmere skrivelse nr. 9240 af 10. maj 2010.

uddannelsesforløb, men at det ikke havde påvirket hendes indtjeningssevne. I øvrigt lagde Ankestyrelsen vægt på, at en fødsel ikke i sig selv var en social begivenhed.

Det, at en person gifter sig, er ikke en ændring, som medfører, at personen bliver berettiget til hjælp. Ved ægteskabet får man pligt til at forsørge hinanden – den gensidige forsørgelsespligt. Det afgørende er, om personen forud for ægteskabet var berettiget til hjælp, eller om der i forbindelse med ægteskabet er sket andre ændringer, som betyder, at personen bliver berettiget til hjælp.

Børn under 18 år

Børn under 18 år er omfattet af forældrenes forsørgelsesansvar. Et barn under 18 år vil derfor normalt ikke opfylde betingelserne for at få hjælp, fordi forældrene har ansvar for at forsørge barnet.

I nogle tilfælde kan der dog ydes hjælp til børn under 18 år. Det kan fx være, hvis barnet har forsørgelsesansvar over for et barn eller en ægtefælle. I så fald ophører forældrenes ansvar over for det offentlige til at forsørge barnet.

Når en person fylder 18 år, ophører forældrenes forsørgelsespligt, og personen kan derfor modtage hjælp, hvis pågældende ikke har et andet forsørgelsesgrundlag, fx SU eller en børneopsparing, der kan disponeres over. Det at fylde 18 år kan således være en social begivenhed.

Samlevende

Personer, der lever sammen uden at være gift, skal behandles som enlige. Hvis den ene har været ude for en ændring i sine forhold, der udløser hjælp, ydes hjælpen kun til denne person.

I visse tilfælde kan et samlevende par dog have indrettet sig således, at den ene har erhvervsindtægter, og den anden udelukkende arbejder i hjemmet. I så fald vil en ændring hos den udearbejdende have en afledt virkning for den hjemmearbejdende med det resultat, at den pågældende ikke længere kan skaffe sig et forsørgelsesgrundlag gennem sit arbejde i det fælles hjem. I et sådant tilfælde vil der foreligge en afledt ændring for samleveren med den konsekvens, at der kan ydes hjælp, forudsat at vedkommende stiller sig til rådighed for arbejdsmarkedet.

Hjælp, hvis personen er selvforskyldt ledig

Udgangspunktet er, at arbejdsløshed altid vil være en social begivenhed.

Hvis en person bliver selvforskyldt ledig, fx fordi personen siger sit job op uden en rimelig grund, og derefter søger om hjælp, vil personen få en sanktion på tre sanktionssatser. Sanktionens størrelse vil variere alt efter størrelsen på den pågældende ydelse.

Kommunen vil endvidere kunne give en skærpet rådighedssanktion, hvis personen igen bliver selvforskyldt ledig fra et job. Det betyder, at personens hjælp ophører, og personen alene får udbetalt

hjælp for de dage, hvor personen møder frem i den aktivitet, som kommunen har tilbudt. Hvis personen i en hel kalendermåned ikke møder i aktiviteten, ophører hjælpen for personen og dennes eventuelle ægtefælle.

Personer, der modtager arbejdsløshedsdagpenge, får en sanktion for selvforskyldt ledighed på tre uger, eller ved gentagelsestilfælde et arbejdskrav på 300 løntimer inden for 3 måneder eller 276 løntimer inden for en periode af 12 uger (14-dages-lønnede). Hvis personen søger om hjælp i forbindelse med denne sanktion, skal kommunen yde hjælpen mod tilbagebetalingspligt frem til sanktionen er afviklet, dvs. enten at de 3 ugers karantæne er overstået, eller personen har opfyldt arbejdskravet og dermed er blevet berettiget til arbejdsløshedsdagpenge igen.

Hjælp på baggrund af ændringer i personens forhold, der er indtrådt tidligere

Det følger af Ankestyrelsens praksis, at en person kan være berettiget til hjælp på baggrund af ændringer i sine forhold, der er indtrådt tidligere, selv om der i en periode rent faktisk ikke er ydet hjælp til forsørgelse, fx fordi personen har levet af sin opsparing, været forsørget i udlandet, har holdt ferie, været indsat i fængsel eller har forsørget sig selv på anden midlertidig vis. I den situation har personen hele tiden været udsat for en social begivenhed, men forsørgelsen har i en periode været dækket gennem fx forbrug af en formue eller gennem anden forsørgelse, og den sociale begivenhed anses ikke for ophørt.

Det er således ikke en betingelse, at der er tidsmæssigt sammenfald mellem ændringen i personens forhold og den efterfølgende konsekvens, at personen ikke længere har mulighed for at forsørge sig selv eller sin familie. Der skal dog være en sammenhæng mellem ændringerne i personens forhold og det forhold, at personen på et senere tidspunkt ikke længere har mulighed for at forsørge sig selv eller sin familie.

Bilag 4.2

Rådighedsforpligtelsen og sanktioner

Bilaget uddyber de gældende regler om rådighedsforpligtelsen og sanktioner.

Baggrund

Den danske velfærdsmodel bygger grundlæggende på princippet om ret og pligt, hvor sociale rettigheder og hjælp fra det offentlige er knyttet sammen med pligter.

Det er derfor en grundlæggende betingelse for hjælp, at personen og dennes eventuelle ægtefælle står til rådighed for arbejdsmarkedet, hvilket vil sige, at man aktivt udnytter sine arbejds- eller uddannelsesmuligheder.

Manglende opfyldelse af rådighedsforpligtelsen uden rimelig grund sanktioneres med fradrag i eller nedsættelse af hjælpen. Ved gentagelser kan hjælpen bortfalde.

Rådigheds- og sanktionsreglerne skal være med til at sikre, at der er en sammenhæng mellem retten til at modtage ydelse og de pligter, der følger med denne ret, bl.a. pligten til at søge job og til at deltage i samtaler og tilbud mv., som kan hjælpe den ledige tilbage i beskæftigelse og dermed til selvforsørgelse.

Målgruppe

Personer, der modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse (SHO-ydelse), uddannelseshjælp eller kontanthjælp, skal stå til rådighed for uddannelse eller arbejde.

Indholdet af rådighedsforpligtelsen afhænger af ydelses- og visitationskategori, dvs. om den pågældende er jobparat, åbenlyst uddannelsesparat, uddannelsesparat eller aktivitetsparat, og om den pågældende modtager SHO-ydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp.

- Åbenlyst uddannelsesparate modtagere af uddannelseshjælp er personer, der ikke vurderes at have nogen barrierer og dermed ikke at have behov for støtte og hjælp i forhold til at starte på en uddannelse, som personen kan gennemføre på almindelige vilkår.
- Uddannelsesparate modtagere af uddannelseshjælp er personer, der vurderes - med den rette støtte og aktive indsats - at kunne påbegynde en uddannelse inden for ca. et år og gennemføre denne

uddannelse på ordinære vilkår.

- Aktivitetsparate modtagere af uddannelseshjælp er personer, der vurderes at have problemer af faglig, social og/eller helbredsmæssig karakter og dermed har behov for ekstra støtte og hjælp i længere tid end ca. et år, inden personen kan påbegynde en uddannelse og gennemføre denne på almindelige vilkår.
- Jobparate modtagere af SHO-ydelse eller kontanthjælp er personer, der vurderes at være i stand til at påtage sig et ordinært job, som gør de pågældende i stand til at forsørge sig selv inden for tre måneder.
- Aktivitetsparate modtagere af SHO-ydelse eller kontanthjælp er personer, der ikke vurderes at være i stand til at påtage sig et ordinært job, som gør de pågældende i stand til at forsørge sig selv inden for tre måneder.

Gældende regler

Udgangspunktet er, at alle ydelsesmodtagere skal stå til rådighed for uddannelse, arbejde, tilbud eller anden beskæftigelsesfremmende foranstaltning.

Ydelsesmodtageren skal dog ikke stå til rådighed for uddannelse, arbejde, tilbud eller anden beskæftigelsesfremmende foranstaltning, herunder medvirke ved en læse-, skrive- og regnetest, hvis den pågældende har en rimelig grund til ikke at stå til rådighed. For aktivitetsparate skal det endvidere vurderes, om der foreligger andre forhold, der kan begrunde, at personen ikke har pligt til at udnytte sine uddannelses- eller arbejds muligheder.

Opfylder en ydelsesmodtager uden rimelig grund ikke sin rådighedsforpligtelse, sanktioneres vedkommende med fradrag i eller nedsættelse af hjælpen. Ved gentagelser kan hjælpen bortfalde.

Aktivitetsparate, der uden rimelig grund ikke opfylder deres rådighedsforpligtelse, sanktioneres kun, hvis kommunen vurderer, at en sanktion vil fremme personens rådighed.

Hvis en forseelse løber over tid, bliver modtageren af hjælp sanktioneret med en sanktionssats¹ pr. dag, hvor personen udebliver fra eksempelvis tilbud eller jobsamtaler uden rimelig grund. Sanktionen

¹ Pr. 1. januar 2020 er indført fire faste sanktionssatser på henholdsvis 200 kr., 400 kr., 600 kr. og 700 kr. Satserne fordeles på fire ydelsesintervaller: 1) under 5.500 kr., 2) fra 5.500 kr. til 9.700 kr., 3) over 9.700 kr. og højst 13.200 kr. og 4) over 13.200 kr. De fire sanktionssatser og ydelsesintervaller reguleres med satsregulering én gang årligt. De regulerede sanktionssatser afrundes til beløb deleligt med 50 kr. og er pr. 1. januar 2021 fortsat på henholdsvis 200 kr., 400 kr., 600 kr. og 700 kr. Ydelsesintervallerne er pr. 1. januar 2021: 1) under 5.633 kr., 2) fra 5.633 kr. til 9.935 kr., 3) over 9.935 kr. og højst 13.519 kr. og 4) over 13.519 kr.

gives som et fradrag i hjælpen med virkning fra den dag, hvor personen ikke opfylder sin rådighedspligt og frem til det tidspunkt, hvor pågældende igen opfylder rådighedspligten.

Hvis forseelsen ikke løber over tid, nedsættes hjælpen med 3 sanktionssatser. Eksempelvis hvis personen uden rimelig grund har sagt nej til et tilbud om arbejde eller ikke har søgt et konkret job, som personen er blevet pålagt af jobcenteret at søge.

Det er en betingelse for at give en person en sanktion, at kommunen senest ved første jobsamtale har vejledt personen om rettigheder og pligter i forhold til rådighed og sanktioner forbundet med hjælpen.

Fra 1. januar 2020 fik kommunerne mulighed for at træffe afgørelse om en skærpet rådighedssanktion, allerede når personen har fået én afgørelse om en sanktion på grund af manglende opfyldelse af personens rådighedsforpligtelse. Hidtil har den skærpede rådighedssanktion først kunnet iværksættes efter gentagne tilsidesættelser af rådighedsforpligtelsen. Derudover omfatter den skærpede rådighedssanktion fra 1. januar 2020 også aktivitetsparate, medmindre der er andre forhold, der kan begrunde, at den aktivitetsparate ikke skal have en skærpet rådighedssanktion. Den skærpede rådighedssanktion omfatter ikke ægtefæller, men efterfølgende ophør af hjælpen ved udeblivelse i en hel kalendermåned omfatter også hjælpen til ægtefællen.

Den skærpede rådighedssanktion indebærer, at personen i perioder på op til 3 måneder alene vil få hjælp udbetalt for de dage, den pågældende deltager i tilbud, møder op til samtale eller alternativt møder op i jobcenteret.

Det er en betingelse for den skærpede rådighedssanktion, at kommunen konkret vurderer, at personen med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed for arbejde, uddannelse, tilbud m.v. Det er endvidere en betingelse, at personen og dennes evt. ægtefælle i forbindelse med den forudgående sanktion (førstegangssanktionen) skriftligt er blevet vejledt om konsekvensen for hjælpen ved en sådan adfærd.

Samtidig med afgørelsen om en skærpet rådighedssanktion træffer kommunen afgørelse om, at hvis en person i en hel kalendermåned udebliver fra de aktiviteter, som kommunen har givet personen, ophører hjælpen helt, og personens sag lukkes. Hvis personen er gift, skal kommunen samtidig med afgørelsen træffe afgørelse om, at hjælpen til ægtefællen også ophører, og pågældendes sag lukkes. Personen og dennes ægtefælle kan ansøge om og modtage hjælp på ny, såfremt de opfylder betingelserne for hjælpen.

Administration

Rådighedssanktioner administreres af kommunerne i et samspil mellem det kommunale jobcenter og ydelseskantor. Det er typisk jobcenteret, der vurderer rådighed, herunder om der umiddelbart er

grundlag for sanktion. Efterfølgende er det typisk ydelseskontoret, der partshører borgeren og træffer afgørelse om sanktion.

Udbetaling Danmark modtager sanktionsoplysninger fra kommunerne, da nedsættelse af hjælpen som følge af sanktioner ikke skal kompenseres via boligstøtte.

Bilag 4.3

Fradrag for indtægter og formue

Bilaget uddyber reglerne om fradrag for indtægter og formue for personer, der ansøger om eller modtager SHO-ydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp.

Fradrag for indtægter

Kontanthjælpssystemet fungerer som et underliggende økonomisk sikkerhedsnet i Danmark og opfylder sammen med en række supplerende ydelser som fx børne- og ungedydelse, boligstøtte og børnetilskud til enlige forsørgere den grundlovssikrede ret til hjælp fra det offentlige, hvis man ikke kan forsørge sig selv eller sin familie. Alle andre muligheder inklusive ens egne og en evt. ægtefælles indtægter skal anvendes, før det offentlige træder til med hjælp.

Indtægter fratrækkes derfor i den beregnede hjælp. Der er visse undtagelser hertil, bl.a. er der et timefradrag for arbejdsindtægter som incitament til at arbejde.

Gældende regler

Indtægter trækkes som udgangspunkt fra krone for krone i den beregnede hjælp. Det gælder uanset, hvordan indtægterne behandles skattemæssigt; således gælder det også for skattefrie indtægter.

Hvis en ydelsesmodtager er gift, skal ægtefællens indtægter også trækkes fra i hjælpen. Dette sker som udgangspunkt på samme måde, som når ydelsesmodtagerens egne indtægter trækkes fra. Dog fratrækkes kun den del af indtægten, som overstiger ægtefællens beregnede hjælp for den pågældende måned, idet hjælpen til ægtefæller beregnes som summe af de beløb, som hver af ægtefællerne er berettiget til i sats af SHO-ydelse¹, uddannelseshjælp eller kontanthjælp.

For ægtepar, der opfylder betingelserne for kontanthjælp, og hvor begge er fyldt 30 år, betyder det eksempelvis, at hvis kun en af ægtefællerne modtager hjælp, skal den anden ægtefælles indtægter først trækkes fra i hjælpen, når den anden ægtefælles indtægter overstiger 15.547 kr. (2021 niveau) pr. måned, hvis den pågældende har forsørgelsespligt over for børn, og 11.698 kr. (2021 niveau) pr.

¹ Er en person, der modtager SHO-ydelse, gift eller samlevende med en person, der modtager uddannelseshjælp eller kontanthjælp, nedsættes uddannelseshjælpen eller kontanthjælpen, således at de to forsørgelsesydelse sammenlagt svarer til uddannelseshjælpen eller kontanthjælpen, dog således at begge mindst modtager det beløb, de hver ville have modtaget i SHO-ydelse og evt. danskbonus.

måned, hvis den pågældende ikke har forsørgelsespligt over for børn. Det svarer til den hjælp, som begge ægtefæller vil få, hvis de begge modtog hjælp.

Hvis der er tale om en arbejdsindtægt, skal der foretages et fradrag i indtægten efter ATP bidrag, arbejdsmarkedsbidrag, henlagte feriepenge og arbejdsmarkedspension på 28,40 kr. (2021 niveau) pr. udført arbejdstime, inden indtægten trækkes fra i hjælpen. Det beløb, der samlet kan ses bort fra, kan ikke beregnes på grundlag af mere end 160 timer pr. måned pr. person. Fradragsreglen for arbejdsindtægter medfører, at ydelsesmodtageren kan beholde 28,40 kr. før skat pr. udført arbejdstime. Herudover opspares ATP, feriepenge og evt. arbejdsmarkedspension. Den resterende del af arbejdsindtægten trækkes fra krone for krone i hjælpen. Hvis fradraget i hjælpen er større end hjælpen, udbetales der ikke hjælp.

Hvis en person ikke har en fastsat arbejdstid, og der således ikke kan angives et konkret antal arbejdstimer, anvendes den aktuelle omregningsfaktor (251,99 kr. pr. time i 2021) til at beregne det antal timer, som der skal ske fradrag for. Det er dog et krav, at der reelt er udført arbejde for indtægten. Der foretages derfor ikke et arbejdstimefradrag for løn udbetalt under sygdom, samt for royalties eller tilsvarende indtægter, hvor ydelsesmodtageren ikke aktuelt har udført faktisk arbejde.

Stor indtægt

Hvis en person har en stor indtægt før ansøgningen om kontanthjælp, indtræder retten til hjælp først, når beløbet er levet op, idet man ved udbetaling af en stor indtægt ikke står i en situation, hvor man ikke har mulighed for at skaffe det nødvendige til sin forsørgelse.

Hvis en ydelsesmodtager opnår en stor indtægt, skal kommunen træffe afgørelse om at standse hjælpen, og der skal ikke længere udmåles hjælp.

Efter Ankestyrelsens praksis er en indtægt stor, hvis den betydeligt overstiger et beløb svarende til to månedslønninger eksklusiv pension og feriepenge for en fuldtidsstilling på almindelige løn- og arbejdsvilkår inden for et reguleret lavtlønsområde. Ved beregningen af indtægten foretages der ikke et eventuelt arbejdstimefradrag.

En stor indtægt betragtes som en formue, når der er gået mere end to måneder efter erhvervelsen, hvis borgeren i dette tidsrum ikke har modtaget eller ansøgt om hjælp til forsørgelse, hvor indtægter skal trækkes fra i hjælpen, *jf. nedenfor*.

Feriegodtgørelse

Feriegodtgørelse og udbetalte ferietillæg fradrages i hjælpen for de dage, feriegodtgørelsen eller ferietillægget er bestemt til at dække. Det vil sige, at hjælpen er suspenderet i de dage, hvor

modtageren holder ferie med feriegodtgørelse, og der kan ikke ydes supplerende hjælp, hvis feriegodtgørelsen er særlig lav, fx hvis ydelsesmodtageren alene har haft småjobs med få timer.

Andre indtægter m.v.

En række særlige indtægter medfører ikke fradrag i hjælpen. Det gælder eksempelvis invaliditetsydelse, vederlag som tilforordnet ved valg, legater af særlig karakter², børns indtægter og indtægter vedrørende børn, værdien af kost ved indlæggelse på sygehus³, transportgodtgørelse i forbindelse med deltagelse i aktive tilbud, lejeindtægt ved udlejning af ét værelse og visse erstatninger.

Ydelsessatser

Lov om aktiv socialpolitik (2021 niveau):

§ 31, stk. 1: Arbejdstimefradrag 28,40 kr. pr. time.

§ 31, stk. 3: Omregningsfaktor 251,99 kr. pr. time.

Administration

Kommunerne træffer afgørelse om retten til hjælp, herunder om fradrag som følge af indtægter.

Betydningen af formue

Kontanthjælpssystemet fungerer som et underliggende økonomisk sikkerhedsnet i Danmark og opfylder sammen med en række supplerende ydelser som fx børne- og ungeydelse, boligstøtte og børnetilskud til enlige forsørgere den grundlovssikrede ret til hjælp fra det offentlige, hvis man ikke kan forsørge sig selv eller sin familie.

Idet der er tale om det underste økonomiske sikkerhedsnet, skal personer med formue som udgangspunkt "leve" formuen op, inden der ydes økonomisk hjælp i kontanthjælpssystemet.

Gældende regler

Hovedreglen er, at der ikke kan ydes økonomisk hjælp, hvis personen eller dennes ægtefælle har formue, som kan dække det økonomiske behov. Formuereglen er dermed et tildelingskriterium.

Det beror på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om et aktiv kan betragtes som formue. Formue kan fx være rede penge, indestående på bankkonti eller værdier, som hurtigt kan omsættes til penge (eksempelvis aktier, obligationer, værdipapirer, guld, sølv og lignende). Kapitalpensioner, kostbart indbo, lotterigevinster, biler og sommerhuse udgør også formue.

² Legater, der er fritaget for beskatning efter ligningslovens § 7, nr. 6, og ydelser fra godkendte sociale fonde, stiftelser m.v., der er fritaget for beskatning hos modtageren, jf. ligningslovens § 7, nr. 22.

³ Værdien af kost m.v. under indlæggelse på sygehus eller lignende behandlingsinstitutioner. Hvis sygehusopholdet har varet i mere end 3 måneder, kan der dog foretages fradrag svarende til den besparelse, der er en følge af indlæggelsen.

Der ses efter lov om aktiv socialpolitik bort fra beløb på op til 10.000 kr., for ægtefæller 20.000 kr. Desuden ses der bort fra den del af formuen, der er nødvendig for at kunne bevare en nødvendig boligstandard, eller som bør bevares af hensyn til ansøgerens/familiens erhvervs- eller uddannelsesmuligheder. Kommunen skal i det enkelte tilfælde vurdere, om der ud over minimumsbeløbet er grundlag for at se bort fra formålsbestemt formue.

Kommunen ser normalt bort fra formue i form af ejerbolig eller andelsbolig, hvis ansøgeren/familien bor der. Hvis der er betydelig friværdi i ejerbolig, der tjener som bolig for ansøgeren og eventuel familie, kan kommunen ud fra en konkret vurdering henvise ansøgeren til at optage lån, forudsat at den pågældende vil kunne klare de øgede boligudgifter, der følger med lånet, og at lånet reelt kan optages.

Herudover ses der bort fra visse erstatninger og pensioner uden tilbagekøbsret.

Pensionsordninger med tilbagekøbsret, dvs. pensionsordninger som eksempelvis kapitalpensioner, der kan hæves før tid, indgår delvist i formueopgørelsen, dog først efter en karenperiode på 6 måneders modtagelse af hjælp og med en bagatelgrænse på 50.000 kr. (100.000 kr. for ægtefæller).

Hvis en enlig ansøger har en pensionsopsparing med tilbagekøbsret, og værdien heraf er 65.000 kr., kan ansøgeren, hvis det er muligt, nøjes med delvist at genkøbe pensionsopsparingen således at værdien nedbringes til 50.000 kr. Den tilbagekøbte del af pensionsopsparingen vil herefter være almindelig formue.

Børns formue, herunder en børneopsparing, har ikke betydning for udmåling af hjælp til forældrene. Hvis den unge har rådighed over børneopsparingen, indgår værdien af denne i opgørelsen af den unges formue ved dennes ansøgning om hjælp.

Ydelsessatser

Grænsen for formue er 10.000 kr. for enlige og 20.000 kr. for ægtefæller.

Karenperioden for indregning af pensionsordninger med tilbagekøbsret er 6 måneder, og bagatelgrænsen for disse er 50.000 kr. for enlige og 100.000 kr. for ægtefæller.

Formue- og bagatelgrænserne satsreguleres ikke.

Administration

Kommunerne træffer afgørelse om retten til hjælp, herunder om hvilke aktiver der indgår i opgørelse af formue m.v.

Bilag 4.4

Supplerende ydelser

Bilaget beskriver de supplerende ydelser, som modtagere af en ydelse i kontanthjælpssystemet kan få. Det drejer sig om:

- Særlig støtte
- Boligstøtte
- Hjælp i særlige tilfælde
- Børnetilskud og forskudsvis udbetalt børnebidrag
- Børne- og ungeydelse
- Økonomisk fripladstilskud og søskendetilskud

Særlig støtte til høje boligudgifter eller stor forsørgerbyrde

Formål

Den særlige støtte efter § 34 i lov om aktiv socialpolitik (LAS) er en hjælp til personer, som har været ude for ændringer i deres forhold, og som har så høje boligudgifter og/eller mange børn, at de med deres nuværende indtægter ikke kan forventes selv at kunne betale alle deres boligudgifter.

Målgruppe

Personer, som har været ude for en ændring af deres forhold, og som er særligt vanskeligt stillede på grund af høje boligudgifter eller stor forsørgerbyrde. Støtten ydes særskilt eller som supplement til udbetaling af integrationsydelse (fra 1. januar 2020 selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse), uddannelseshjælp eller kontanthjælp efter lovens §§ 22-25. Det er dermed ikke en betingelse for at modtage særlig støtte, at personen rent faktisk modtager hjælp i kontanthjælpssystemet, men pågældende skal være berettiget til at modtage det. Dermed kan eksempelvis også sygedagpengemodtagere, der i øvrigt opfylder betingelserne for at modtage hjælp i kontanthjælpssystemet, modtage særlig støtte.

Gældende regler

Det er en betingelse for at modtage særlig støtte:

- at personen har været ude for en social begivenhed, for eksempel sygdom, arbejdsløshed eller samlivsophør
- at personen har høje boligudgifter eller en stor forsørgerbyrde.

Inden kommunen giver støtte, skal det undersøges, om der kan skaffes en rimelig, billigere bolig. Der kan ikke ydes særlig støtte til ægtepar, hvor den ene ægtefælle har valgt at være hjemmegående og har frasagt sig hjælp, eller som er nedsat som følge af 225-timersreglen. Der kan heller ikke ydes særlig støtte til personer, der får engangshjælp efter § 25 a LAS, eller personer, der har nået efterlønsalderen og som ikke har optjent ret til social pension, og som følge deraf modtager kontanthjælp med satsen efter § 27 i lov om aktiv socialpolitik.

Den særlige støtte bliver som udgangspunkt beregnet som forskellen mellem, hvad modtageren antages selv at kunne betale i boligudgifter (grænsebeløb) og modtagerens nettoboligudgifter, dvs. fratrullet eventuel boligstøtte og variabelt forbrug.

Indtægtslofter

Forudgående indtægter har dog betydning for beregningen af støtte, da støtten ikke kan overstige 90 pct. af ansøgerens hidtidige nettoindtægter¹. I det omfang den beregnede støtte overstiger denne grænse nedsættes den særlig støtte. For ægtepar foretages nedsættelsen af støtten ved at sammenholde summen af de samlede nettoindtægter og den samlede udmålte støtte til parret med 90 pct. af parrets hidtidige nettoindtægter.

Personer, der ikke har forsørgelsespligt over for børn, er dog uafhængigt af tidligere indtægter berettiget til at modtage den støtte, der kan beregnes, i det omfang denne støtte ikke sammen med ansøgerens øvrige nettoindtægter, herunder uddannelseshjælp eller kontanthjælp, overstiger den nettoindtægt, der svarer til satsen for en voksen forsørger (fyldt 30 år).

Der gælder dog lavere indtægtslofter for bl.a. modtagere af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse og modtagere af uddannelseshjælp og kontanthjælp, der er gift eller samlevende med modtagere af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse (uafhængigt af tidligere indtægter - 14.043 kr. brutto (2021)). Særlig støtte til modtagere af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse med tidligere indtægter kan dog overstige de 14.043 kr. (70 procent af dagpengemaximum).

¹ Ved de hidtidige nettoindtægter forstås indtægten i den seneste kalendermåned før den ændring, der førte til behov for hjælp, indtrådte. Hvis dette beløb ikke i det enkelte tilfælde er et rimeligt udtryk for ansøgerens indtjeningsvegne, anvendes i stedet den gennemsnitlige indtægt i de seneste tre kalendermåneder.

Dagpengeløftet

Derudover gælder der efter 3 måneders sammenhængende modtagelse af særlig støtte inden for de sidste 18 måneder en absolut grænse; således kan særlig støtte sammenlagt med den pågældendes øvrige nettoindtægter ikke overstige den nettoindtægt, som den pågældende ville have ved en bruttoindtægt, der svarer til det højeste dagpengebeløb.

Beregningen af særlig støtte

Ved beregning af særlig støtte indgår indtægter, herunder lønindtægter, samt en eventuel ægtefælles indtægter. Dog foretages der fradrag for nødvendige udgifter i forbindelse med erhvervelse af indtægterne. For lejeboliger medregnes huslejeudgiften efter fradrag af boligstøtte. Til nettoboligudgiften medregnes endvidere udgifterne til vand, varme, gas, elektricitet, ydelser vedrørende boligindskudslån og andre løbende udgifter, der er knyttet til boligen. Til nettoboligudgiften medregnes for ejere ejendomsværdibeskatningen, udgifter i forbindelse med lån, der vedrører boligen, fratrullet værdien af skattefradraget og fradrag af eventuelle tilskud og lån efter boliglovgivningen. For andelsboliger medregnes boligafgiften samt udgifter i forbindelse med lån, der vedrører boligen, fratrullet værdien af skattefradraget.

Selve beregningen er indgående reguleret i bekendtgørelse om særlig støtte efter § 34 i lov om aktiv socialpolitik (Bekendtgørelse nr. 1975 af 11. november 2020).

Tabel med ydelsessatser

Størrelsen af særlig støtte afhænger bl.a. af antal af børn, samt hvor disse bor. Der kan ydes særlig støtte, når nettoboligudgiften er over et vist niveau (grænsebeløb). Grænsebeløbet angiver de udgifter, som borgeren selv antages at kunne afholde til bolig. Grænsebeløbet sættes derfor ned, hvis personen har forsørgerpligt over for mere end 1 barn og dermed øgede forsørgelsesudgifter, *jf. tabel 2.1*. Således nedsættes grænsebeløbet for personer, der har forsørgelsespligt over for mere end et barn, med 850 kr. pr. måned pr. hjemmeboende barn ud over det første barn og med 700 kr. pr. måned pr. udeboende barn ud over det første barn, forudsat det udeboende barn har bopæl her i riget.

Tabel 1 .1.

Grænsebeløb for særlig støtte (2021-niveau)

	Overstiger kr. pr. måned
Personer, der ikke har forsørgelsespligt over for børn,	3.150
Personer, der har forsørgelsespligt over for ét hjemmeboende barn	4.600
Personer, der har forsørgelsespligt over for to hjemmeboende børn	3.750

Administration

Kommunerne træffer afgørelse om retten til særlig støtte. Udbetaling Danmark administrerer ordningen, herunder udbetalingen af særlig støtte, som følge af administrationen af kontanthjælpsloftet.

Boligstøtte

Formål

Boligstøtte ydes med det generelle sigte at sikre befolkningsgrupper med lavere indtægter, herunder børnefamilier og pensionister, mulighed for at skaffe sig og opretholde en rimelig bolig. Udgangspunktet for boligstøttereglerne er boliglovgivningen og boligforliget fra 1966, der bl.a. skulle normalisere og markedsføre huslejernes størrelse.

Målgruppe

Boligstøtte kan ydes til alle med lave indkomster. Boligstøtte er opdelt i boligydelse og boligsikring. For at få boligyldelse skal man være folkepensionist eller være tildelt førtidspension efter reglerne fra før 1. januar 2003. Boligyldelse gives både til lejere, andelshavere og ejere. Er man lejer, får man boligydelse som et tilskud, der ikke skal betales tilbage. Hvis man er ejer eller andelshaver, får man boligydelse som et lån, der skal tilbagebetales, når man flytter fra boligen.

For at få boligsikring skal man være lejer. Er man tildelt førtidspension efter reglerne fra 1. januar 2003 eller senere, kan der også søges boligsikring til ejer- og andelsboliger, dog som lån.

Udbetaling Danmark udbetaler boligstøtte til knap 600.000 husstande i Danmark, og der udbetales i alt ca. 15 mia. kr. årligt. Der udbetales boligstøtte til godt 40 pct. af alle lejeboliger i Danmark.

Udbetaling Danmark modtager knapt 200.000 ansøgninger om boligstøtte hvert år.

Der er primo 2019 knap 50.000 husstande, der modtager boligstøtte (primært boligsikring), hvor der er en eller flere beboere, som modtager kontanthjælp, uddannelseshjælp eller integrationsydelse.

Boligyldelsen dækker gennemsnitlig for alle husstande (knap 300.000 husstande) ca. 57 pct. af pensionisternes husleje. Boligsikring dækker gennemsnitligt for alle husstande (knap 300.000 husstande) ca. 26 pct. af modtagernes husleje. Det afspejler, at boligydelse generelt er mere fordelagtig end boligsikring.

Gældende regler

Reglerne om boligstøtte fremgår af lov om individuel boligstøtte, jf. lovbekendtgørelse nr. 229 af 12. februar 2021. For at få boligstøtte skal boligen som udgangspunkt have eget køkken med indlagt vand og forsvarligt afløb. Der kan ikke ydes boligstøtte til beboere i boformer efter lov om social service.

Boligstøtte beregnes ud fra husstandens indkomst, dog uden børns indkomst, huslejens størrelse og boligens størrelse. Boligstøtte gives kun til et vist antal m². Hvis man er enlig, kan man få boligstøtte til en bolig på op til 65 m². Er der børn eller andre voksne i boligen, lægges der 20 m² til pr. person. Bor der fx to personer i en lejlighed på 100 m², bruges kun 85/100 af huslejen til beregning af boligstøtte.

Der er en række undtagelser i boligstøtteleven for personer, der er stærkt bevægelseshæmmede.

Boligstøtte udbetales månedsvis forud og er skattefri.

Beregning²

Boligydelse

Boligyldelse beregnes som forskellen mellem 75 pct. af den årlige boligudgift med et tillæg på 7.200 kr. og 22,5 pct. af husstandsindkomsten over en indkomstgrænse på 171.500 kr. Indkomstgrænsen forøges, hvis der er børn i husstanden.

Man skal selv betale et beløb svarende til 11 pct. af husstandsindkomsten og altid mindst 18.100 kr. om året. Man kan maksimalt få boligyldelse til en årlig husleje på 96.200 kr., og boligyldelsen må ikke udgøre mere end 50.760 kr. om året. Maksimumsbeløbene forøges dog i nogle tilfælde, fx. hvis der er børn i boligen. Der er ikke noget maksimum for boligyldelsen, hvis man bor i en almen bolig eller ældrebolig efter den tidligere ældreboliglov, og boligen er anvist af kommunen.

Boligsikring

Boligsikring beregnes som forskellen mellem 60 pct. af den årlige boligudgift og 18 pct. af husstandsindkomsten over en indkomstgrænse på 148.100 kr. Indkomstgrænsen forøges, hvis der er børn i husstanden.

Man skal selv betale et mindstebeløb af huslejen, som er 25.000 kr. om året. Man kan maksimalt få boligsikring til en årlig husleje på 83.100 kr. Dette maksimum forøges dog med 5 procent for hvert barn i husstanden op til 4 børn. Man kan højst modtage 43.848 kr. i boligsikring om året. Er der ikke

² Beløbsgrænser er 2021 niveau.

børn i husstanden, kan boligsikringen ikke udgøre mere end 15 pct. af huslejen. Dette gælder dog ikke førtidspensionister.

Som følge af kontanthjælpsloftet kan kontanthjælpsmodtagere helt eller delvist miste deres boligstøtte og vil skulle finansiere en større andel af huslejen af deres kontanthjælp mv., jf. notat om kontanthjælpsloftet.

Administration

Boligstøtte administreres af Udbetaling Danmark. Den enkelte måneds boligstøtte udbetales som en foreløbig ydelse på grundlag af den foreløbige opgørelse af månedens indkomst. I den efterfølgende måned foretager UDK en automatisk genberegning af månedens foreløbige boligstøtte, og efter kalenderårets udløb gennemføres en efterregulering.

Hjælp i særlige tilfælde - behovsbestemte enkeltudgifter i lov om aktiv socialpolitik

Formål

Lov om aktiv socialpolitik (LAS) har til formål:

- at forebygge, at personer, der har eller kan få vanskeligheder ved at fastholde et arbejde, får behov for hjælp til forsørgelse
- at skabe et økonomisk sikkerhedsnet for enhver, som ikke på anden måde kan skaffe det nødvendige til sig selv og sin familie.

Reglerne om hjælp i særlige tilfælde i kapitel 10 i LAS dækker over:

- § 81 - hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter
- § 81 a - hjælp til udsættelsestruede lejere
- § 82 - hjælp til sygebehandling, medicin m.v.
- § 82 a - tilskud til tandpleje
- § 83 og § 84 - særlig hjælp vedrørende børn
- § 85 - hjælp til flytning
- § 85 a - hjælp til efterlevende

Der er tale om hjælp, der som udgangspunkt ikke er løbende hjælp til forsørgelse i modsætning til fx kontanthjælp, og hjælpen er skattefri.

Målgruppe

Enhver, der opholder sig lovligt her i landet, har ret til hjælp efter LAS. Hjælpen efter kapitel 10 i LAS er subsidiær i forhold til hjælp efter anden lovgivning, fx tilskud til tandbehandling eller medicin efter Sundhedsloven.

Efter § 81 i loven kan der ydes hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter. Hjælpen skal have et forebyggende sigte og skal som udgangspunkt være til en udgift, der har været uforudsigelig. Hvad, der kan betegnes som en rimeligt begrundet enkeltudgift, vil afhænge af en konkret vurdering i de enkelte tilfælde, men kan fx være udgifter til et nyt køleskab, hvis det gamle er gået i stykker. Det er et krav, at ansøgeren har været ude for ændringer i sine forhold, fx arbejdsløshed – en såkaldt social begivenhed. En person, der opfylder betingelserne for at modtage kontanthjælp, opfylder også betingelsen om at have været ude for en social begivenhed. Samme krav gælder ikke for hjælp efter § 82, som kan ydes til modtagere af hjælp i kontanthjælpssystemet, studerende og andre lavindkomstgrupper.

Hjælpen efter §§ 81, 81 a, 82, 83 og 85 i loven er transbestemt. Der kan kun ydes hjælp efter disse bestemmelser, hvis ansøgeren ikke selv har økonomisk mulighed for at betale udgiften. Ved vurderingen af, om ansøgeren selv har mulighed for at betale udgiften, lægges der vægt på ansøgerens rådighedsbeløb og eventuelle formue. Der lægges også vægt på, om ansøgeren har mulighed for at betale udgiften ved hjælp af en afdragsordning eller ved hjælp af et lån. Rådighedsbeløbet fastlægges med udgangspunkt i de månedlige nettoindtægter fratrasket de rimelige og nødvendige faste udgifter, der fx kan være udgifter til husleje, herunder el, vand og varme, internet og børnepasning. Kommunen skal således lade borgerens udgifter indgå i deres konkrete, individuelle vurdering af borgerens mulighed for selv at betale udgiften. Den enkelte kommune kan fastsætte vejledende retningslinjer for rådighedsbeløb.

Tilsvarende er § 84 transbestemt, idet der alene kan ydes hjælp, hvis barnets indtægter, herunder det særlige børnetilskud, ikke er tilstrækkelige til at dække udgifterne ved at forsørge barnet.

Tilskud til tandpleje efter § 82 a i loven er ikke transbestemt, men giver et retskrav for borgere, der modtager ydelser efter LAS svarende til integrationsydelses-, uddannelseshjælps- eller kontanthjælpsniveau. Behandling skal som udgangspunkt ikke forhåndsgodkendes. Dog skal behandlingsforløb, der overstiger 10.000 kr., forhåndsgodkendes af kommunen. Tilskuddet kan gives til alle former for forebyggende og behandlende tandpleje og dækker derved bredere end den hjælp, der kan gives til tandbehandling efter § 82.

Retten til efterlevelseshjælp efter § 85 a afhænger bl.a. af, om den efterlevende har levet sammen med afdøde på fælles bopæl de seneste 3 år og den efterlevendes egne økonomiske forhold.

Gældende regler

Reglerne om hjælp i særlige tilfælde fremgår af lov om aktiv socialpolitik jf. lovbekendtgørelse nr. 241 af 12. februar 2021.

Administration

Ansøgninger om hjælp efter §§ 81-85 behandles i kommunerne, mens ansøgninger om efterlevelseshjælp efter § 85 a behandles i Udbetaling Danmark.

Børnetilskud og forskudsvist udbetalt børnebidrag

Formål

Børnetilskud

Formålet med reglerne om børnetilskud er at yde et økonomisk tilskud til dækning af de udgifter, en forsørger har til børnene, når der ikke er to indtægter til at dække faste udgifter mv. Der er tale om tilskud, der som hovedregel er uafhængig af indkomstforhold og i stedet er afhængig af civilstand. Baggrunden for reglerne er, at der ofte er en forælder, der kommer til at stå med den primære forsørgelse af børnene, når forældrene ophæver samlivet.

Forskudsvis udbetaling af børnebidrag

Formålet med reglerne om forskudsvis udbetaling af børnebidrag er, at den person, der er berettiget til et børnebidrag, som er fastsat efter lov om børns forsørgelse, modtager børnebidraget til barnets forsørgelse af det offentlige, når den bidragspligtige ikke betaler. I disse situationer kan Udbetaling Danmark lægge ud for det, der svarer til normalbidraget, og derefter opkræve beløbet hos den bidragspligtige forælder.

Målgruppe

Børnetilskud

Børn af enlige forsørgere og visse folkepensionistforældre samt børn, der mangler en eller begge forældre (død, selvvalgt enlig eller ukendt fader), er de primære målgrupper.

Forskudsvis udbetaling af børnebidrag

Forsørgere, der er berettigede til børnebidrag til et barns underhold, der er fastsat efter lov om børns forsørgelse.

Gældende regler

Reglerne om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag fremgår af lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, jf. lovbekendtgørelse nr. 63 af 21. januar 2019.

Børnetilskud

Børnetilskuddet tilkommer som udgangspunkt barnet eller børnene under 18 år og kan udbetales til børn af enlige forældre mv., når en række generelle betingelser om bl.a. bopæl, dansk indfødsret, ophold og optjening er opfyldt. I forhold til optjening er det en betingelse, at mindst en af de personer, der har forsørgelsespligt over barnet, har haft bopæl eller beskæftigelse i mindst seks år her i riget inden for de seneste 10 år. Hvis dette krav ikke er opfyldt udbetales en forholdsmæssig andel af børnetilskuddet. Børnetilskuddet udbetales som udgangspunkt til moderen, med mindre faderen fx har forældremyndigheden over barnet, eller barnet primært bor hos ham. Børnetilskud kan i særlige tilfælde udbetales til andre end forældrene.

Børnetilskud drejer sig primært om:

- *Ordinært børnetilskud* til børn af enlige forældre samt børn af visse folkepensionister og indsatte.
- *Ekstra børnetilskud* i visse tilfælde, når der ydes ordinært børnetilskud, og indehaveren af forældremyndigheden har barnet hos sig. Der ydes kun et ekstra børnetilskud per forsørger uanset antallet af børn.
- *Særligt børnetilskud* til børn, som mangler en eller flere forældre, og børn af visse folkepensionistforældre.

Herudover ydes der efter loven også *flerbørnstilskud* og *adoptionstilskud* samt *børnetilskud til visse uddannelsessøgende*.

Tabel 2.2 viser satser for børnetilskud.

Tabel 2.2.	
Børnetilskud (2021-niveau)	
	Kr. pr. kvartal
Ordinært børnetilskud	1.499
Ekstra børnetilskud	1.528
Særligt børnetilskud, grundbeløb	3.834
Særligt børnetilskud, tillæg	495

Kilde: Vejledning nr. 9882 af 3. december 2020 om regulering pr. 1. januar 2021 af satser på beskæftigelsesministeriets område.

Forskudsvis udbetaling af børnebidrag

For forskudsvis udbetaling af børnebidrag gælder med enkelte undtagelser de samme generelle betingelser om bopæl og ophold som ved børnetilskud. Bidraget kan kræves udbetalt forskudsvis med det beløb, der er fastsat efter lov om børns forsørgelse, dog højst med normalbidraget. Udbetaling af bidrag sker efter ansøgning til Udbetaling Danmark.

Bidraget kan udbetales forskudsvis, indtil barnet fylder 18 år. Når et bidrag udbetales forskudsvis, indtræder Udbetaling Danmark i retten til at opkræve bidraget.

Kommunen har i nogle situationer mulighed for at sikre sig, at bidragspligtige forsørgere, der modtager hjælp i kontanthjælpssystemet, betaler for forskudsvis udlagt børnebidrag. Administration

Udbetaling Danmark træffer afgørelse og udbetaler ydelser efter lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.

Børne- og ungeydelsen

Formål

Med ydelsens indførsel ønskede man fra politisk side at skabe en vis økonomisk lighed mellem børnefamilier og familier uden børn ud fra det synspunkt, at evnen til at betale skat også er afhængig af, om man har børn eller ej. Med ændringerne i reglerne for børne- og ungeydelsen de senere år har ydelsen skiftet karakter til nærmere at være en social ydelse, der tillige bruges som et adfærdsregulerende værktøj.

Målgruppe

Staten udbetaler – under visse betingelser – en skattefri børne- og ungeydelse til børnefamilier i Danmark med børn under 18 år. Ydelsen udbetales for hvert enkelt barn i familien under 18 år. Udbetalingen sker ved en kvartalsvis børneydelse for børn i alderen 0-14 år og en månedsvise ungeydelse for børn i alderen 15-17 år. Børne- og ungeydelsen er differentieret efter tre aldersgrupper ud fra den betragtning, at de faste omkostninger til barnet falder i takt med alderen (færre omkostninger til institutionspladser m.v.).

Gældende regler

For at være berettiget til at modtage børne- og ungeydelsen skal visse betingelser være opfyldt. Den, der har forældremyndighed over barnet eller har taget barnet i pleje med henblik på adoption, skal være fuldt skattepligtig i Danmark.

Det er også et krav, at det barn, som ydelsen angår, ikke har indgået ægteskab, og at barnet ikke er anbragt uden for hjemmet efter lov om social service, ikke sammen med en indehaver af forældremyndigheden er optaget i en døgnforanstaltning efter lov om social service eller i øvrigt forsørges af offentlige midler.

Herudover er der fastsat en række bestemmelser om, at ydelsen som følge af kommunalbestyrelsens bestemmelse skal stoppes som følge af manglende overholdelse af adfærdsregulerende regler vedrørende børn og unge.

Der gælder et optjeningskrav for ret til børne- og ungedydelsen. Herefter skal den, der har forsørgelsespligt over for barnet, have haft bopæl eller beskæftigelse her i riget (Danmark, Færøerne og Grønland) i mindst 6 år inden for de seneste 10 år forud for den periode, som udbetalingen af børne- og ungedydelsen vedrører. Den fulde ydelse optjenes gradvist. Den procentvise andel af ydelsen, som herefter kan modtages, afhænger af, hvor lang en periode den, der har forsørgelsespligt over for barnet, har haft bopæl eller beskæftigelse her i riget.

Som udgangspunkt er børne- og ungedydelsen indkomstuafhængig, men der er dog fastsat en indkomstaftapning, hvorefter børne- og ungedydelsen nedsættes med 2 pct. af den del af personens og dennes ægtefælles topskattegrundlag, der overstiger et beløb på 818.300 kr. (2021-niveau).

Tabel 2.3 viser de gældende satser for børne- og ungedydelsen.

Tabel 2 .3.	
Børne- og ungedydelse (2021-niveau)	
	Kr. pr. kvartal
0-2 år	4.629
3-6 år	3.666
7-14 år	2.883
15-17 år	2.883 ¹

¹ Udbetales månedsvis med 961 kr.

Satserne for børne- og ungedydelsen reguleres årligt.

Administration

Børne- og ungedydelsen administreres af Udbetaling Danmark og udbetales som udgangspunkt til moderen, medmindre faderen alene har forældremyndigheden. Såfremt faderen alene har forældremyndigheden, men bor sammen med moderen, vil ydelsen blive udbetalt til moderen.

Hvis kun den ene af forældrene har forældremyndigheden, og den anden af forældrene godtgør, at barnet bor hos den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, kan ydelsen efter Udbetaling Danmarks bestemmelse udbetales til den, som barnet bor hos.

Er barnet adopteret af et registreret par i forening, udbetales ydelsen til den af de registrerede partnere, der efter parrets oplysning herom til Udbetaling Danmark skal modtage ydelsen.

Lever forældre, der har fælles forældremyndighed, ikke sammen, udbetales ydelsen til den af forældrene, der har barnet hos sig. Opholder barnet sig i disse tilfælde lige meget hos begge forældre, udbetales ydelsen til den af forældrene, på hvis adresse barnet er tilmeldt folkeregistret.

Er barnet i privat familiepleje, jf. servicelovens § 78, kan ydelsen udbetales til den, der har taget barnet i pleje, efter Udbetaling Danmarks bestemmelse.

Hvis det skønnes bedst for barnet, er det muligt for Udbetaling Danmark at bestemme, at børne- og ungeydelsen skal udbetales til barnet i stedet for forælder eller lignende.

Hvis den, der har forældremyndigheden over barnet, er indsat i institutioner under Kriminalforsorgen ud over 3 måneder, kan ydelsen efter Udbetaling Danmarks bestemmelse udbetales til den indsattes ægtefælle, såfremt den indsattes særbarn opholder sig hos denne ægtefælle.

Økonomisk fripladstilskud og søskendetilskud

Formål

Økonomisk friplads og søskendetilskud kan gives til forældre med børn i dagtilbud, fritidshjem, SFO og klubtilbud m.v., såfremt forældrene lever op til betingelserne herfor. Tilskuddene udbetales ikke direkte til forældrene, men direkte til institutionen og bruges til helt eller delvist at nedsætte forældrebetalingen for pladsen i de pågældende tilbud.

Målgruppe

Økonomisk fripladstilskud

Økonomisk fripladstilskud gives til forældre med lave indkomster. Hvis forældrene har en månedlig husstandsindkomst, som (ganget med 12) ligger inden for grænserne af fripladsskalaen, jf. nedenfor, så er de berettiget til et helt eller delvist fripladstilskud. Det økonomiske fripladstilskud er således indkomstafhængigt, og størrelsen af tilskuddet er således afhængigt af husstandsindkomstens størrelse. Der gælder særlige regler for enlige forsørgere, som har ret til at få forhøjet fripladsskalaens

indtægtsgrænser med 64.967 kr. (2021-niveau). Herudover forhøjes indtægtsgrænserne med 7.000 kr. for hvert hjemmeboende barn under 18 år ud over det første.

Søskendetilskud

Søskendetilskud gives til forældre med mere end et barn i dagtilbud, fritidshjem, SFO eller privat pasning. Søskendetilskuddet er ikke indkomstafhængigt.

Gældende regler

Økonomisk fripladstilskud og søskendetilskud beregnes ud fra den ”tilskudsberettigede forældrebetaling”. Størrelsen af det beløb, som den tilskudsberettigede forældrebetaling udgør, er afhængig af, om forældrene har deres barn i et dagtilbud i opholdskommunen, i en anden kommune eller i en privatinstitution. De konkrete regler for beregning af de to tilskud fremgår nedenfor.

Økonomisk fripladstilskud

Beregningsgrundlag

Økonomisk fripladstilskud ydes efter ansøgning fra forældrene. Det økonomiske fripladstilskud skal gives, når den samlede husstandsindkomst ligger inden for indtægtsgrænserne af fripladsskalaen.

Husstandsindkomsten opgøres som:

1. personlig indkomst efter § 3 i personskatteloven med tillæg af positiv nettokapitalindkomst, der anvendes til beregning af indkomstskat efter § 7 i personskatteloven, dog før det deri nævnte grundbeløb og bundfradrag, og
2. indkomst, der beskattes efter kildeskattelovens § 48 F, og aktieindkomst, der beskattes efter § 8 a, stk. 1 og 2, i personskatteloven, bortset fra udbytteindkomst op til 5.000 kr.

Husstandsindkomsten skal opgøres pr. måned og omregnes til en årsindkomst. Den enkelte måneds husstandsindkomst opgøres i udgangspunktet som summen af følgende to beløb:

- Månedens indkomst i indkomstregisteret: Summen af husstandsmedlemmernes indkomster, som de indberetningspligtige har indberettet til indkomstregisteret for den pågældende måned.
- En tolvtedel af øvrige indkomster: En tolvtedel af summen af husstandsmedlemmernes indkomster i kalenderåret, der ikke fremgår af indkomstregisteret, fx aktieindkomst, positiv nettokapitalindkomst, indkomst fra selvstændig erhvervsvirksomhed eller indkomst, som ikke er skattepligtig her i landet.

Husstandsindkomsten pr. måned opgøres foreløbigt ved ansøgning på baggrund af borgerens egne oplysninger. På baggrund heraf foretager kommunen en foreløbig opgørelse af månedens

husstandsindkomst, som anvendes til at beregne det økonomiske fripladstilskud måned for måned, indtil der sker en eventuel omberegning af tilskuddet.

Omberegning

Det er muligt at få omberegnet det økonomiske fripladstilskud i løbet af året, når betingelserne herfor er opfyldt. Forældrene skal til brug for omberegning oplyse kommunen om alle forhold, som har betydning for størrelsen af det økonomiske fripladstilskud. Forældrene har dog ikke pligt til at oplyse om indkomstændringer, medmindre det er oplysninger om indkomst fra selvstændig virksomhed eller oplysninger om indkomster, som ikke er skattepligtige her i landet. Oplysningspligten omfatter desuden alle øvrige forhold, som kan medføre ændringer i det økonomiske fripladstilskud, herunder ændringer i husstandssammensætning, civilstatus m.v.

Genberegning

Kommunen skal for hver enkelt måned foretage en sammenligning af den del af den foreløbigt opgjorte indkomst, som vedrører indkomster i indkomstregisteret, med de faktiske registrerede indkomstoplysninger i registeret. Kommunen skal foretage en genberegning af den konkrete måneds foreløbige fripladstilskud, hvis indkomstsammenligningen viser en afvigelse på mindst 5 trin på fripladsskalaen. Kommunerne skal efter partshøring herefter hurtigst muligt trække for meget tildelt økonomisk fripladstilskud fra eller lægge for lidt tildelt økonomisk fripladstilskud til den førstkommende opkrævning af forældrebetalingen.

Årlig efterregulering

I den årlige efterregulering foretages en endelig opgørelse af de enkelte måneders husstandsindkomst, og på grundlag heraf foretages en endelig beregning af de enkelte måneders økonomiske fripladstilskud. Hvis efterreguleringen viser, at der er blevet tildelt enten for lidt eller for meget økonomisk fripladstilskud i de enkelte måneder i løbet af året, skal beløbet enten tilbagebetales af eller efterbetales til forældrene.

Søskendetilskud

Søskendetilskud gives til forældre med mere end et barn i dagtilbud, fritidshjem, SFO eller privat pasning. Hvis forældre opfylder betingelserne for at få et søskendetilskud, udgør søskendetilskuddet halvdelen af forældrebetalingen for den billigste plads.

Den billigste plads findes ved at sammenligne opholdskommunens nettodriftsudgifter for de tilbud, som søskende går i.

Søskendetilskuddet beregnes altid efter nedsættelse af forældrebetalingen med et eventuelt økonomisk fripladstilskud. Modsat økonomisk fripladstilskud skal forældre ikke ansøge om søskendetilskud.

Tabel 2.4 viser en oversigt med skalaen for økonomisk fripladstilskud i dagtilbud.

Tabel 2.4
Skala for økonomisk friplads i dagtilbud, fripladsskala pr. 1. januar 2021

Indtægt		Betaling i pct. af fuld tilskudsberettiget forældrebetaling pr. plads til børn inden skolestart	Indtægt		Betaling i pct. af fuld tilskudsberettiget forældrebetaling pr. plads til børn inden skolestart
under	185.701	0	383.317	- 387.433	53
185.701	- 189.817	5	387.434	- 391.550	54
189.818	- 193.934	6	391.551	- 395.667	55
193.935	- 198.051	7	395.668	- 399.784	56
198.052	- 202.168	8	399.785	- 403.901	57
202.169	- 206.285	9	403.902	- 408.018	58
206.286	- 210.402	10	408.019	- 412.135	59
210.403	- 214.519	11	412.136	- 416.252	60
214.520	- 218.636	12	416.253	- 420.369	61
218.637	- 222.753	13	420.370	- 424.486	62
222.754	- 226.870	14	424.487	- 428.603	63
226.871	- 230.987	15	428.604	- 432.720	64
230.988	- 235.104	16	432.721	- 436.837	65
235.105	- 239.221	17	436.838	- 440.954	66
239.222	- 243.338	18	440.955	- 445.071	67
243.339	- 247.455	19	445.072	- 449.188	68
247.456	- 251.572	20	449.189	- 453.305	69
251.573	- 255.689	21	453.306	- 457.422	70
255.690	- 259.806	22	457.423	- 461.539	71
259.807	- 263.923	23	461.540	- 465.656	72
263.924	- 268.040	24	465.657	- 469.773	73
268.041	- 272.157	25	469.774	- 473.890	74
272.158	- 276.274	26	473.891	- 478.007	75
276.275	- 280.391	27	478.008	- 482.124	76
280.392	- 284.508	28	482.125	- 486.241	77
284.509	- 288.625	29	486.242	- 490.358	78
288.626	- 292.742	30	490.359	- 494.475	79
292.743	- 296.859	31	494.476	- 498.592	80
296.860	- 300.976	32	498.593	- 502.709	81
300.977	- 305.093	33	502.710	- 506.826	82
305.094	- 309.210	34	506.827	- 510.943	83
309.211	- 313.327	35	510.944	- 515.060	84
313.328	- 317.444	36	515.061	- 519.177	85
317.445	- 321.561	37	519.178	- 523.294	86
321.562	- 325.678	38	523.295	- 527.411	87
325.679	- 329.795	39	527.412	- 531.528	88
329.796	- 333.912	40	531.529	- 535.645	89

333.913	-	338.029	41	535.646	-	539.762	90
338.030	-	342.146	42	539.763	-	543.879	91
342.147	-	346.263	43	543.880	-	547.996	92
346.264	-	350.380	44	547.997	-	552.113	93
350.381	-	354.497	45	552.114	-	556.230	94
354.498	-	358.614	46	556.231	-	560.347	95
358.615	-	362.731	47	560.348	-	564.464	96
362.732	-	366.848	48	564.465	-	568.581	97
366.849	-	370.965	49	568.582	-	572.698	98
370.966	-	375.082	50	572.699	-	576.799	99
375.083	-	379.199	51	576.800		eller derov er	100
379.200	-	383.316	52				

Anm.: Fripladsskalenes indtægtsgrænser forhøjes med 64.967 kr. når den forælder, der har retten til pladsen, er enlig forsørger og med 7.000 kr. for hvert hjemmeboende barn under 18 år ud over det første, jf. BEK nr. 1542 af 19. december 2019, § 27.

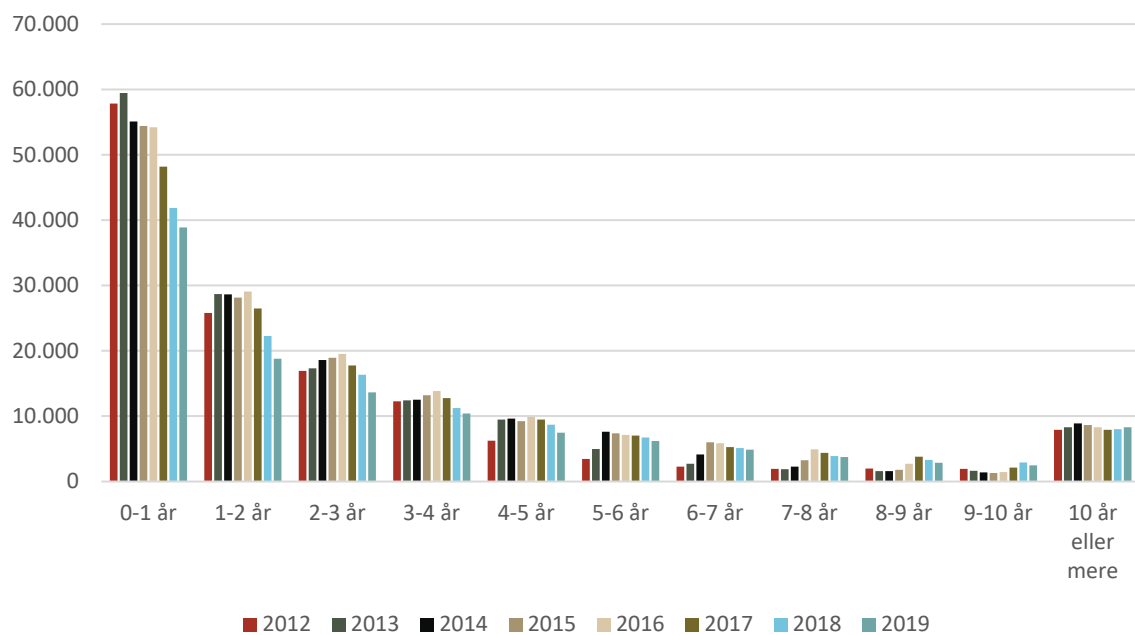
Administration

Administrationen af økonomisk fripladstilskud og søskendetilskud foregår i kommunerne. Ifølge Børne- og Undervisningsministeriets oplysninger systemunderstøttes kommunernes administration af it-leverandørerne KMD, IST og Assemble, hvis systemer er koblet op på bl.a. indkomstregistret. Herfra trækkes oplysninger automatisk til brug for bl.a. genberegning og årlig efterregulering af økonomisk fripladstilskud.

Bilag 5.1

Figur 1.

Antal borgere i kontanthjælpssystemet fordelt på anciennitet i kontanthjælpssystemet i tidsperioden 2012-2019.

Anm.: Der er lavet et nedslag i DREAM i uge 20 i årene 2012 til 2019 og anvendt et afbrydelseskriterie på 4 uger. Den opgjorte anciennitet er inklusiv alle ydelser i kontanthjælpssystemet, det vil sige skift mellem f.eks. uddannelseshjælp og kontanthjælp vil tælle som ét forløb, når ancienniteten opgøres.

Kilde: DREAM og egne beregninger.

Bilag 5.2

Karakteristika for personer i kontanthjælpssystemet fordelt på ydelsestype

Tabel 5. A1

Karakteristika for borgere der modtager kontanthjælp i november 2019

	Jobparate	Aktivitetsparate	Alle kontanthjælpsmodtagere	Hele befolkningen
Demografi				
Alder (gns.)	43	45	44	39
Mænd (andel)	0,55	0,52	0,53	0,51
Dansk herkomst (andel)	0,74	0,72	0,72	0,84
Heraf mænd (andel)	0,57	0,55	0,56	0,50
Ikke vestlig herkomst (andel)	0,20	0,25	0,24	0,10
Heraf mænd (andel)	0,51	0,42	0,44	0,50
Enlig (andel)	0,65	0,70	0,69	0,36
Gift (andel)	0,15	0,17	0,17	0,41
Har børn (andel)	0,62	0,64	0,64	0,61
Forsørger (andel)	0,37	0,32	0,33	0,38
Enlig forsørger (andel)	0,15	0,14	0,14	0,05
Højest fuldførte uddannelse (andel)				
Uoplyst	0,11	0,09	0,09	0,16
Grundskole	0,40	0,52	0,50	0,21
Heraf 9. klasse ¹	0,76	0,72	0,73	0,82
Heraf 9. klasse (Inkl. 7.-9. klasse) ²	0,86	0,82	0,83	0,88
Gymnasial uddannelse	0,09	0,08	0,08	0,12
Erhvervsuddannelse	0,29	0,24	0,25	0,30
Videregående uddannelse	0,11	0,07	0,08	0,22
Sociale karakteristika (andel)				
Har været anbragt (18-49 år) ³	0,13	0,20	0,18	0,04
Har modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger (18-49 år) ³	0,10	0,12	0,12	0,04
Har børn, der har været anbragt (18-49 år) ³	0,07	0,12	0,10	0,01
Har siddet i fængsel inden for de seneste 10 år	0,07	0,12	0,10	0,01
Har været anholdt inden for de seneste 10 år	0,15	0,21	0,20	0,04
Kontakt til sundhedsvæsenet				

Har været indlagt inden for de seneste 5 år (andel)	0,17	0,24	0,22	0,14
Antal kontakter til almen læge inden for det seneste år	6,72	10,07	9,16	6,24
Har været til psykolog inden for de seneste 5 år (andel)	0,07	0,08	0,08	0,06
Har været til psykiater inden for de seneste 5 år (andel)	0,05	0,15	0,13	0,03
Har modtaget ambulant behandling inden for de seneste 5 år (andel)	0,58	0,71	0,67	0,58
Antal personer	17.978	48.286	66.264	3.576.038

Anm.: Borgerne i kontanthjælpssystemet er opgjort ved et nedslag i november 2019. For alle registre, hvor andet ikke er opgivet, er det seneste tilgængelige år anvendt.

¹ På baggrund af data, er det ikke muligt at undersøge, om personen har modtaget en karakter ved 9. klasses afgangseksamen, idet data ikke går langt nok tilbage i tid for alle i populationen. Derfor ses der kun på, hvorvidt personen har deltaget i 9. klasse.

² Tal for 9. klasse inklusiv 7. – 9. klasse inkluderer også medbragt uddannelse.

³ Anbringelsesstatistikken samt statistikken over forebyggende foranstaltninger går tilbage til omkring 1980, således kan andelen, som har modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger eller været anbragt, være underestimeret for de ældre aldersgrupper. Derfor opgøres personrettede forebyggende foranstaltninger og anbringelser for aldersgruppen 18-49 år. Andelen for de enkelte aldersgrupper fremgår af bilag XX.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM samt Danmarks Statistiks befolkningsdata, familiedata, sygesikringsregisteret, landspatientregisteret, kriminalstatistik og data om børn og unges anbringelser og forebyggende foranstaltninger.

Tabel 5.A2

Karakteristika for borgere der modtager uddannelseshjælp i november 2019

	Aktivitetsparate	Åbenlyst uddannelsesparate	Uddannelsesparate	Alle uddannelseshjælps modtagere	Hele befolkningen
Demografi					
Alder (gns.)	23	23	23	23	39
Mænd (andel)	0,55	0,47	0,48	0,52	0,51
Dansk herkomst (andel)	0,90	0,85	0,87	0,89	0,84
<i>Heraf mænd (andel)</i>	0,54	0,47	0,48	0,51	0,50
Ikke vestlig herkomst (andel)	0,09	0,12	0,11	0,10	0,10
<i>Heraf mænd (andel)</i>	0,63	0,42	0,54	0,58	0,50
Enlig (andel)	0,67	0,56	0,61	0,65	0,36
Gift (andel)	0,01	0,02	0,01	0,01	0,41
Har børn (andel)	0,10	0,21	0,20	0,15	0,61
Forsørger (andel)	0,07	0,19	0,17	0,11	0,38
Enlig forsørger (andel)	0,03	0,07	0,07	0,05	0,05
Højest fuldførte uddannelse (andel)					
Uoplyst	0,01	0,02	0,02	0,02	0,16
Grundskole	0,90	0,68	0,82	0,86	0,21
<i>Heraf 9. klasse¹</i>	0,92	0,96	0,94	0,93	0,82
<i>Heraf 9. klasse (Inkl. 7.-9. klasse)²</i>	0,92	0,97	0,94	0,93	0,88
Gymnasial uddannelse	0,08	0,29	0,15	0,12	0,12
Erhvervsuddannelse	0,01	0,01	0,01	0,01	0,30
Videregående uddannelse	0,00	0,00	0,00	0,00	0,22
Sociale karakteristika (andel)					

Har været anbragt (18-49 år) ³	0,25	0,11	0,17	0,22	0,04
Har modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger (18-49 år) ³	0,38	0,16	0,27	0,33	0,04
Har børn, der har været anbragt (18-49 år) ³	0,02	-	0,02	-	0,01
Har siddet i fængsel inden for de seneste 10 år	0,06	0,03	0,06	0,06	0,01
Har været anholdt inden for de seneste 10 år	0,16	0,10	0,16	0,16	0,04
Kontakt til sundhedsvæsenet					
Har været indlagt inden for de seneste 5 år (andel)	0,16	0,18	0,20	0,18	0,14
Antal kontakter til almen læge inden for det seneste år	8,05	6,69	7,73	7,86	6,24
Har været til psykolog inden for de seneste 5 år (andel)	0,11	0,06	0,10	0,10	0,06
Har været til psykiater inden for de seneste 5 år (andel)	0,14	0,04	0,09	0,12	0,03
Har modtaget ambulant behandling inden for de seneste 5 år (andel)	0,59	0,58	0,61	0,60	0,58
Antal personer	20.666	1.791	13.449	35.906	3.576.038

Anm.: Borgerne i kontanthjælpssystemet er opgjort ved et nedslag i november 2019. For alle registre, hvor andet ikke er opgivet, er det seneste tilgængelige år anvendt.

¹ På baggrund af data, er det ikke muligt at undersøge, om personen har modtaget en karakter ved 9. klasses afgangseksamen, idet data ikke går langt nok tilbage i tid for alle i populationen. Derfor ses der kun på, hvorvidt personen har deltaget i 9. klasse.

² Tal for 9. klasse inklusiv 7. – 9. klasse inkluderer også medbragt uddannelse.

³ Anbringelsesstatistikken samt statistikken over forebyggende foranstaltninger går tilbage til omkring 1980, således kan andelen, som har modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger eller været anbragt, være underestimeret for de ældre aldersgrupper. Derfor opgøres personrettede forebyggende foranstaltninger og anbringelser for aldersgruppen 18-49 år. Andelen for de enkelte aldersgrupper fremgår af bilag XX. En registrering med ”-” indikerer, at antallet af observationer for aldersgruppen ligger under diskretioneringsgrænsen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM samt Danmarks Statistiks befolkningsdata, familiedata, sygesikringsregister, landspatientregisteret, kriminalstatistik og data om børn og unges anbringelser og forebyggende foranstaltninger.

Tabel 5.A3

Karakteristika for borgere der modtager integrationsydelse i november 2019

	Jobparate	Aktivitetsparate	Åbenlyst uddannelsesparate	Uddannelsesparate	Alle integrationsydelsesmodtagere	Hele befolkningen
Demografi						
Alder (gns.)	35	42	23	22	37	39
Mænd (andel)	0,44	0,46	0,54	0,50	0,45	0,51
Dansk herkomst (andel)	0,02	0,05	0,13	0,14	0,04	0,84
<i>Herafmænd (andel)</i>	0,63	0,72	0,60	0,62	0,68	0,50
Ikke vestlig herkomst (andel)	0,97	0,92	0,78	0,78	0,94	0,10
<i>Herafmænd (andel)</i>	0,44	0,44	0,56	0,50	0,44	0,50
Enlig (andel)	0,33	0,43	0,65	0,55	0,38	0,36
Gift (andel)	0,45	0,50	0,05	0,09	0,45	0,41
Har børn (andel)	0,68	0,68	0,19	0,23	0,65	0,61
Forsørger (andel)	0,64	0,56	0,15	0,22	0,59	0,38
Enlig forsørger (andel)	0,11	0,13	0,10	0,09	0,12	0,05
Højest fuldførte uddannelse (andel)						

Uoplyst	0,24	0,18	0,26	0,27	0,22	0,16
Grundskole	0,64	0,69	0,64	0,65	0,66	0,21
Heraf 9. klasse ¹	0,04	0,10	0,69	0,60	0,10	0,82
Heraf 9. klasse (Inkl. 7.-9. klasse) ²	0,69	0,57	0,86	0,76	0,65	0,88
Gymnasial uddannelse	0,10	0,09	0,10	0,07	0,09	0,12
Erhvervsuddannelse	0,01	0,02	0,00	0,00	0,01	0,30
Videregående uddannelse	0,02	0,02	0,00	0,00	0,01	0,22
Sociale karakteristika (andel)						
Har været anbragt (18-49 år) ³	0,01	0,04	-	0,09	0,02	0,04
Har modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger (18-49 år) ³	0,01	0,03	-	0,10	0,02	0,04
Har børn, der har været anbragt (18-49 år) ³	-	0,06	-	-	-	0,01
Har siddet i fængsel inden for de seneste 10 år	0,01	0,02	0,04	0,04	0,02	0,01
Har været anholdt inden for de seneste 10 år	0,02	0,06	0,13	0,12	0,04	0,04
Kontakt til sundhedsvæsenet						
Har været indlagt inden for de seneste 5 år (andel)	0,20	0,23	0,13	0,16	0,21	0,14
Antal kontakter til almen læge inden for det seneste år	6,59	10,90	5,00	4,70	8,14	6,24
Har været til psykolog inden for de seneste 5 år (andel)	0,01	0,03	-	0,01	0,01	0,06
Har været til psykiater inden for de seneste 5 år (andel)	0,01	0,06	0,00	0,02	0,03	0,03
Har modtaget ambulant behandling inden for de seneste 5 år (andel)	0,58	0,75	0,45	0,46	0,64	0,58
Antal personer	7.335	5.113	80	742	13.270	3.576.038

Anm.: Borgerne i kontanthjælpssystemet er opgjort ved et nedslag i november 2019. For alle registre, hvor andet ikke er opgivet, er det seneste tilgængelige år anvendt.

¹ På baggrund af data, er det ikke muligt at undersøge, om personen har modtaget en karakter ved 9. klasses afgangseksamen, idet data ikke går langt nok tilbage i tid for alle i populationen. Derfor ses der kun på, hvorvidt personen har deltaget i 9. klasse.

² Tal for 9. klasse inklusiv 7. – 9. klasse inkluderer også medbragt uddannelse.

³ Anbringelsesstatistikken samt statistikken over forebyggende foranstaltninger går tilbage til omkring 1980, således kan andelen, som har modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger eller været anbragt, være underestimeret for de ældre aldersgrupper. Derfor opgøres personrettede forebyggende foranstaltninger og anbringelser for aldersgruppen 18-49 år. Andelen for de enkelte aldersgrupper fremgår af bilag XX. En registrering med ”-” indikerer, at antallet af observationer for aldersgruppen ligger under diskretioneringsgrænsen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM samt Danmarks Statistiks befolkningsdata, familiedata, sygesikringsregister, landspatientregisteret, kriminalstatistik og data om børn og unges anbringelser og forebyggende foranstaltninger.

Bilag 5.3

Forbrug af offentlige serviceydelser blandt personer i kontanthjælpssystemet

Resumé

I dette notat beskrives modtagerne i kontanthjælpssystemets forbrug af offentlige serviceydelser. De offentlige serviceydelser er her afgrænset til udgifter til det individualiserbare offentlige forbrug.

Hovedbudskaberne i notatet er:

- De nordiske velfærdsstater er kendetegnet ved et stort offentlige forbrug. En stor del af en stor del af de forbrugsudgifter, som borgere i arbejde landet selv skal betale for, bliver i Danmark tilvejebragt af det offentlige. Størrelsen af de kontante ydelser, herunder forskellige indkomstoverførsler, skal derfor ses i sammenhæng med størrelsen af det individuelle offentlige forbrug.
- Trækket på offentlige serviceydelser varierer i høj grad med borgernes arbejdsmarkedstilknytning. Personerne i kontanthjælpssystemet set under ét har et højere gennemsnitligt offentlig servicetræk end beskæftigede og dagpengemodtagere, men dog et lavere servicetræk end førtidspensionister. Servicetrækket på sundhedsområdet samt social- og beskæftigelsesområdet udgør hovedparten af det offentlige forbrug blandt modtagere i kontanthjælpssystemet.
- Uddannelseshjælpsmodtagerne har et generelt højere servicetræk end de to andre typer af ydelsesmodtagere, hvilket især er drevet af udgifter på socialområdet samt udgifter til psykiatriske hospitaler og afdelinger. Job- og uddannelsesparate har et lavere servicetræk end de aktivitetsparate inden for samme type af ydelsesmodtagere, hvilket dækker over lavere udgifter på sundheds- og socialområdet.
- Servicetrækket er i høj grad koncentreret på mindre grupper, idet 5 pct. af modtagerne i kontanthjælpssystemet med det højeste offentlige servicetræk modtager godt 36 pct. (4,6 mia. kr.) af det samlede individualiserbare offentlige forbrug for modtagerne i kontanthjælpssystemet.

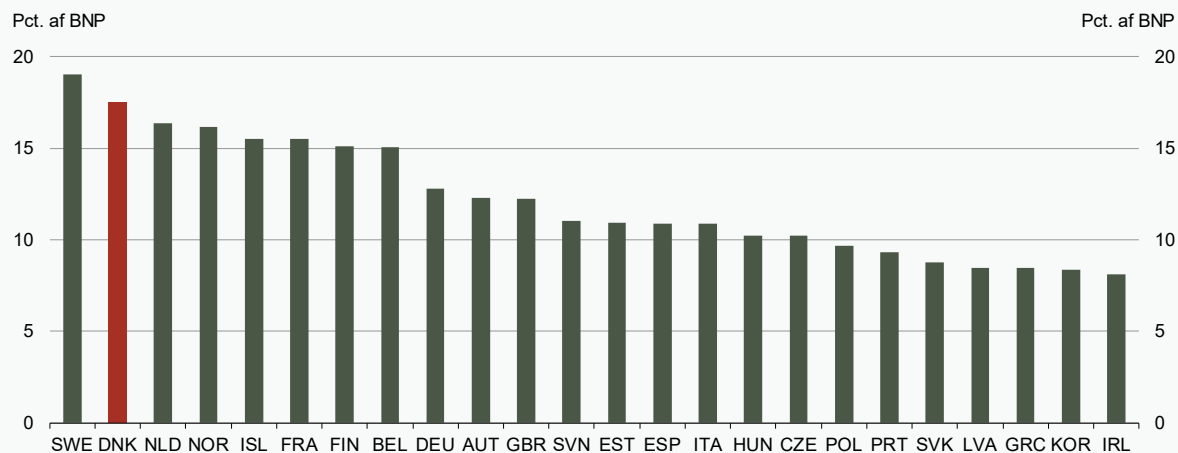
- Personer med lang anciennitet har et højere servicetræk. Dog falder servicetrækket en smule efter nogle år i kontanthjælpssystemet. Dette kan skyldes, at personer med et relativt højt servicetræk overgår til andre ydelser, fx ressourceforløb og førtidspension.

Forbrug af offentlige serviceydelser blandt personer i kontanthjælpssystemet

De offentlige serviceydelser tildeles uden hensyntagen til den enkeltes indkomst- og formueforhold, og stort set uden nogen former for optjeningskrav. Det sikrer, at alle med lovligt ophold i Danmark har de samme formelle muligheder for behandling i sundhedsvæsenet eller for at tage en uddannelse. Således adskiller tildelingen af offentlige serviceydelser sig fra tildelingen af kontante ydelser i Danmark, hvoraf der for en dels vedkommende er tilknyttet optjeningskrav for at være berettiget.

Ved opgørelsen af servicetrækket fokuseres der på den type af offentlig forbrug, der kan henføres til individer – også kaldet det individuelle offentlige forbrug. Det omfatter fx udgifter til sundhedsvæsen, uddannelse og serviceydelser på socialområdet. Der er således set bort fra det kollektive offentlige forbrug, som ikke kan henføres til en enkelt borger, fx udgifter til politi, forsvar og infrastruktur.

De nordiske velfærdsstater er kendetegnet ved et stort offentlige forbrug, og især høje udgifter til individuelt offentlig forbrug. Danmark og Sverige er således de to lande i OECD, hvor det individuelle offentlige forbrug udgør den største andel af BNP, *jf. figur 1*.

Figur 1**Individuelt offentligt forbrug i udvalgte OECD-lande, 2017**

Kilde: OECD Stat.

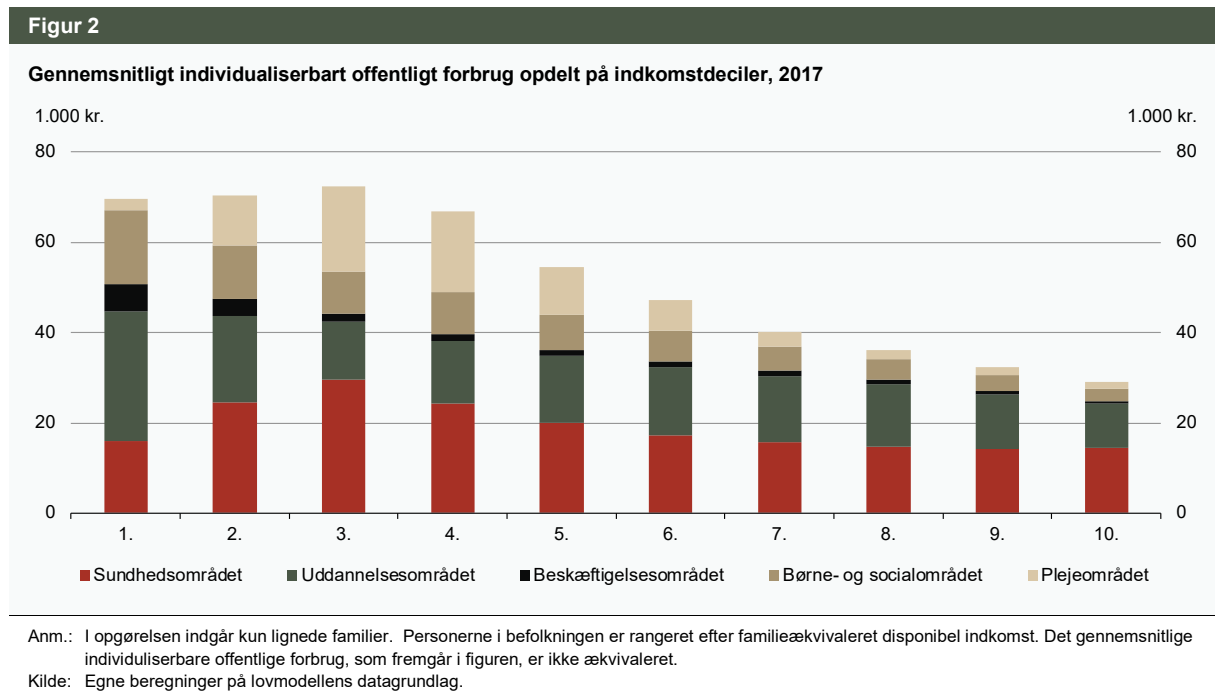
En stor del af de forbrugsudgifter, som borgere i fx Tyskland og Storbritannien selv skal betale for via. blandt andet forsikringsordninger, bliver i de nordiske velfærdsstater tilvejebragt af det offentlige. Størrelsen af de kontante ydelser, herunder forskellige indkomstoverførsler, skal derfor ses i sammenhæng med størrelsen af det individuelle offentlige forbrug.

Det er imidlertid ikke hele det individuelle offentlige forbrug, der er individualiserbart. Dette dækker blandt andet over mangelfulde oplysninger om, hvilke konkrete personer, der har gjort brug af specifikke offentlige serviceydelser. Serviceydelser på kulturområdet er et eksempel på et område med manglende oplysninger. Næsten 20 pct. af det individuelle offentlige forbrug kan ikke individualiseres.

For 2017 er således over 80 pct. af det individuelle offentlige forbrug individualiserbart, og ses der bort fra udgifter til fritid og kultur, som ikke er individualiserbart, så er andelen over 85 pct. For en nærmere gennemgang af individualiseringen af det individuelle offentlige forbrug henvises til Økonomi- og Indenrigsministeriets publikation "*Fordeling og Incitamenter 2017*" og dets "*Bilag 5.2 -Detaljeret fordeling af det offentlige forbrug*". I bilag 1 ses den samlede udgift til individualiserbart offentligt forbrug opdelt på primær arbejdsmarkedstilknytning i 2017. Den resterende del af dette notat vil primært beskæftige sig med gennemsnitsudgifterne i de enkelte målgrupper.

Det offentlige forbrug medvirker til at omfordele forbrugsmuligheder, fordi udgifter til det offentlige forbrug er relativt højt for personer i bunden af indkomstfordelingen. Det skal ses i sammenhæng med, at ældre og personer uden for arbejdsmarkedet – som har et relativt stort træk på sundhedsydelser, ydelser på plejeområdet og serviceydelser på socialområdet – udgør en stor del af gruppen i den nederste

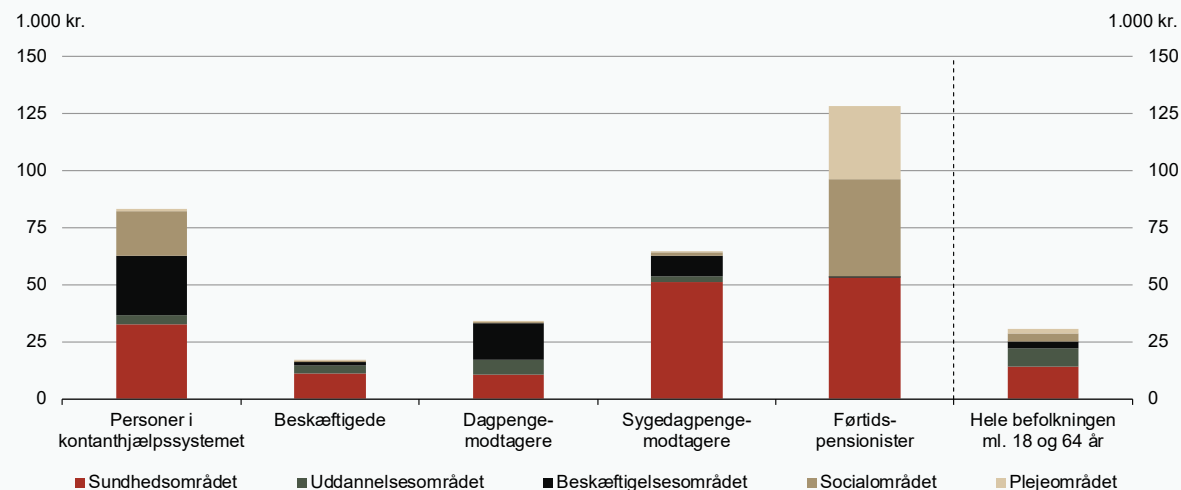
halvdel af indkomstfordelingen. Studerende, som i sagens natur har et stort træk på ydelser i uddannelsessystemet, har også typisk en indkomst, der placerer dem i den nederste del af indkomstfordelingen, *jf. figur 2.*

Trækket på offentlige serviceydelser varierer i høj grad med borgernes arbejdsmarkedstilknytning. Personerne i kontanthjælpssystemet set under ét har et højere gennemsnitligt offentlig servicetræk end beskæftigede og dagpengemodtagere, men dog et lavere servicetræk end førtidspensionister, *jf. figur 3.*

Figur 3

Gennemsnitligt individualiserbart offentligt forbrug opdelt på primær arbejdsmarkedstilknytning, 2017

Anm.: I opgørelsen indgår kun personer ml. 18 og 64 år, der er var i Danmark i starten og slutningen af 2017. Primær arbejdsmarkedstilknytning er vurderet ud fra oplysninger i DREAM-databasen. Barselsdagpengemodtagere er ikke inkluderet i nogen af dagpengegrupperingerne. Det gennemsnitlige individualiserbare (personlige) offentlige forbrug, som fremgår i figuren, er ikke ækvivaleret.

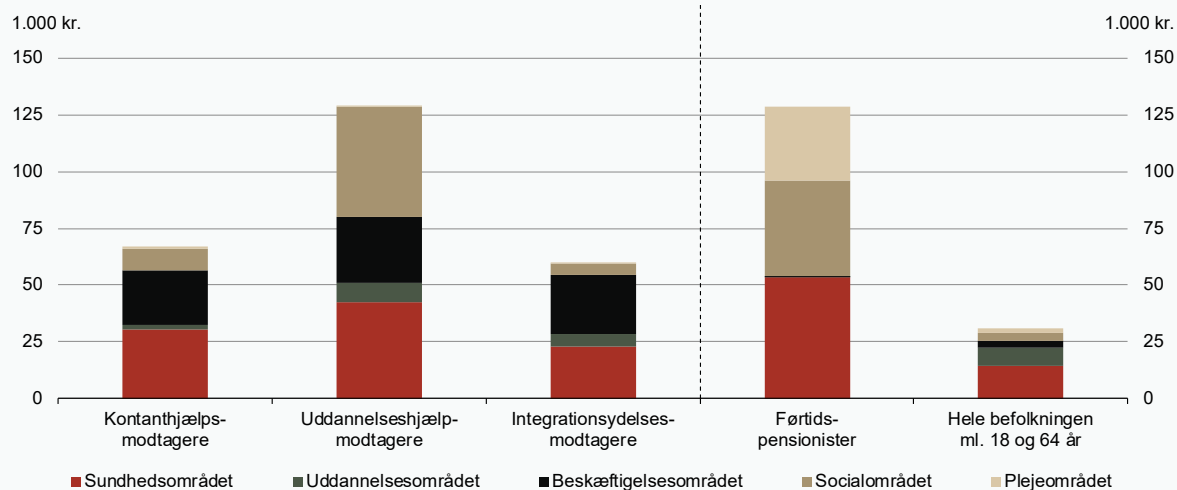
Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Det er trækket på sundhedsområdet samt social- og beskæftigelsesområdet, som udgør hovedparten af det offentlige forbrug blandt modtagere i kontanthjælpssystemet. Udgifterne til sundhedsområdet for modtagere i kontanthjælpssystemet er mere end dobbelt så højt som for alle personer i befolkningen mellem 18 og 64 år, mens servicetræk på socialområdet for ledige i kontanthjælpssystemet er højere end for de øvrige grupper. Dog er trækket på sundhedsområdet blandt modtagere i kontanthjælpssystemet ikke ligeså højt, som det er for sygedagpengemodtagere og førtidspensionister.

Der er stor forskel på servicetrækket blandt modtagere af forskellige ydelser i kontanthjælpssystemet. Uddannelseshjælpsmodtagere har næsten dobbelt så højt servicetræk som modtagere af de to andreskategorier, *jf. figur 4*.

Figur 4

Gennemsnitligt individualiserbart offentligt forbrug opdelt på ydelsestype i kontanthjælpssystemet, 2017

Anm.: Se anmærkning til figur 2.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

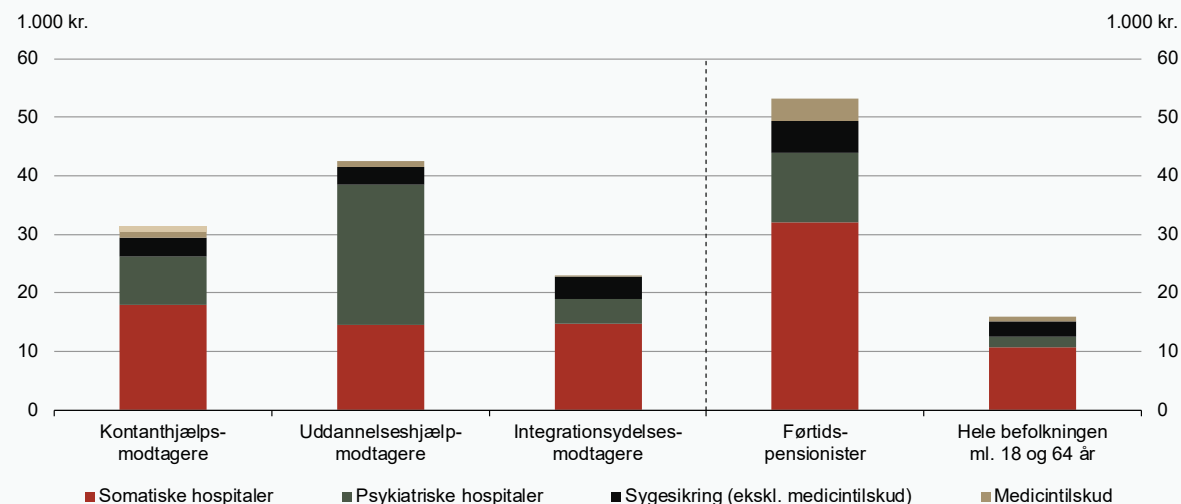
De store udgifter til især social- og sundhedsområdet bringer det samlede servicetræk for uddannelseshjælpsmodtagere op på niveau med førtidspensionisterne. Ses specifikt på uddannelseshjælpsmodtagerne har de en gennemsnitlig sundhedsudgift, der er godt tre gange højere end gennemsnittet blandt hele befolkningen mellem 18 og 64 år, selvom det dog stadig er lavere end førtidspensionisternes.

Servicetrækket på sundhedsområdet adskiller sig for de tre ydelsesgrupper, *jf. figur 5*.

Mens den primære udgift til kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtageres behandling er på ”almindelige” (somatiske) hospitaler, er uddannelseshjælpsmodtagernes primære udgift behandling på psykiatriske hospitaler. Dette dækker over, at næsten 32 pct. af uddannelseshjælpsmodtagerne i løbet af 2017 har været patient på et psykiatrisk hospital.

Figur 5

Gns. individualiserbart offentligt forbrug på sundhedsområdet opdelt på ydelsestype i kontanthjælpssystemet, 2017

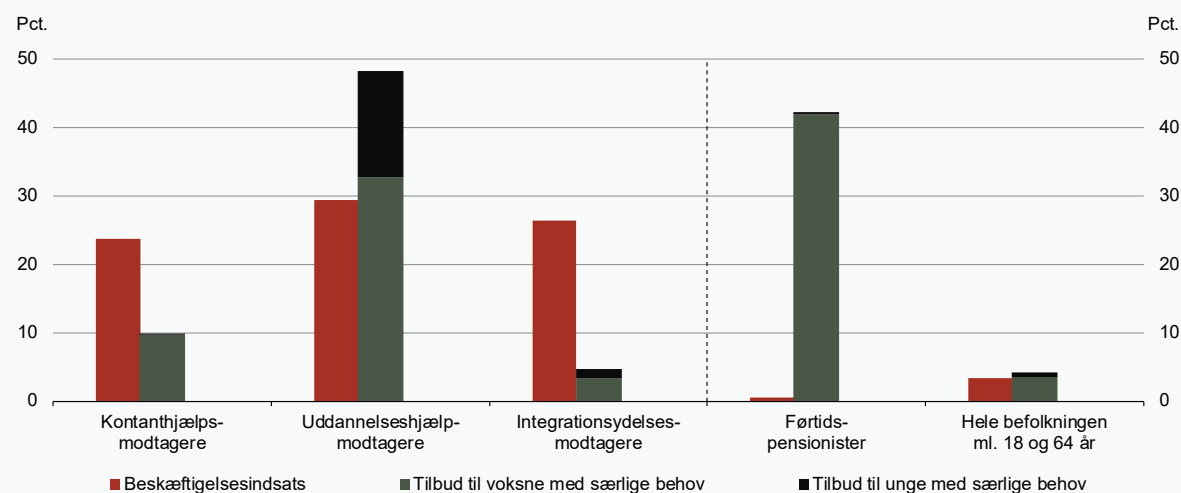
Anm.: Medicintilskud indeholder udelukkende det regionale sygesikringstilskud. De manglende kommunale tilskud vurderes dog ikke at påvirke konklusionerne. Se i øvrigt anmærkning til figur 2.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Ud over et relativt højt servicetræk på sundhedsområdet har modtagerne af uddannelseshjælp et stort træk på tilbud til unge og voksne med særlige behov, *jf. figur 6*.

Figur 6

Gns. individualiserbart offentligt forbrug på social- og beskæftigelsesområdet opdelt på ydelsestype i kontanthjælpssystemet, 2017

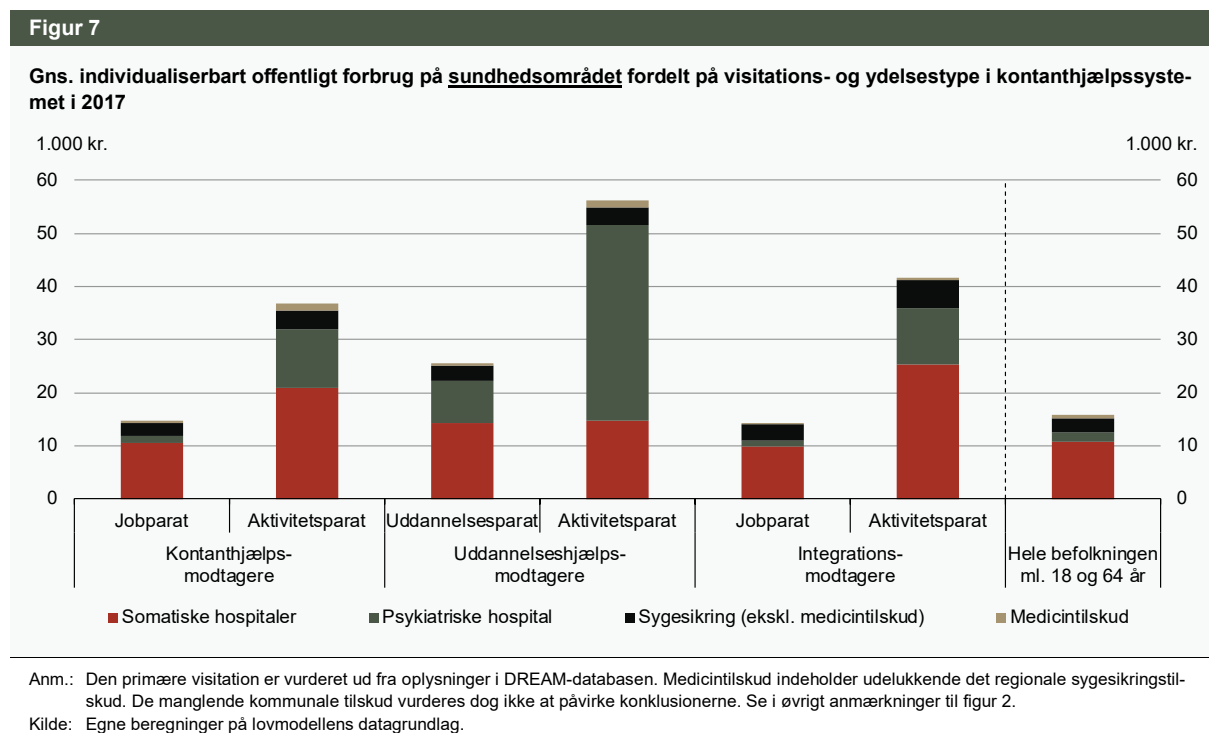

Anm.: Se anmærkning til figur 2.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Tilbuddene for voksne dækker blandt andet forskellige typer af botilbud samt misbrugsbehandling for stoffer og alkohol, mens tilbud til unge blandt andet dækker opholdssteder og døgninstitutioner. Tilbuddene dækker over socialt udsatte, men også personer med handicap.

Der er, som nævnt, forskelle på det offentlige forbrug blandt modtagere af de tre ydelsestyper. Det gælder også, når der opdeles yderligere på visitationskategori, *jf. figur 7*.

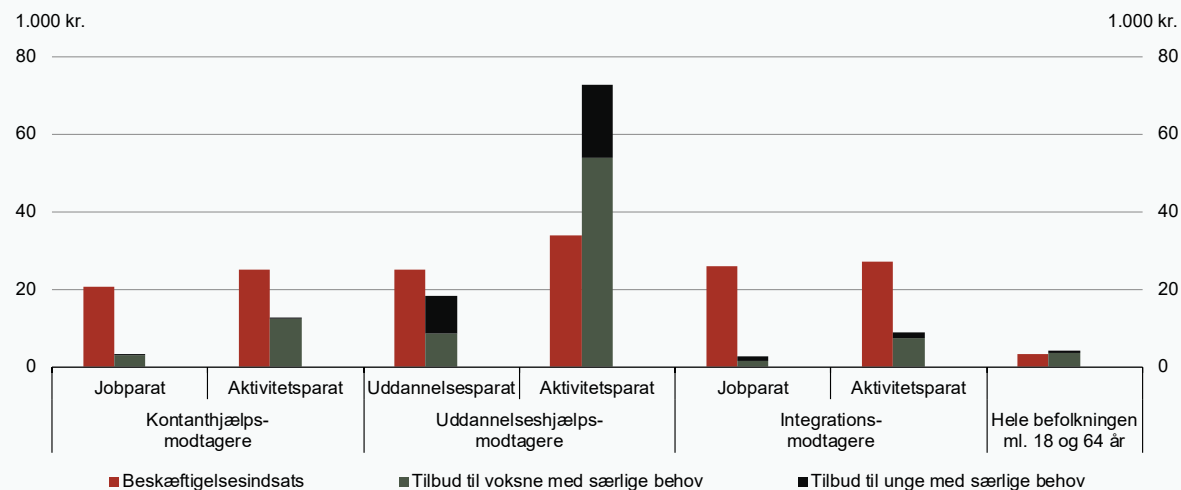
Servicetrækket på sundhedsområdet blandt jobparate kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere ligner i store træk servicetrækket for hele befolkningen mellem 18 og 64 år. Aktivitetsparate kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere har derimod et servicetræk forbundet med somatiske hospitaler, som er omkring det dobbelte af de jobparate kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere.

For aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtager er udgifterne til behandling på psykiatriske hospitaler meget høje, idet ca. 38 pct. af de aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere i løbet af 2017 havde været patient på et psykiatrisk hospital.

Ud over høje udgifter til behandling på psykiatriske hospitaler har de aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere et højt servicetræk på tilbud til unge og voksne med særlige behov. Også på social- og beskæftigelsesområdet har de aktivitetsparate ydelsesmodtagere et højt offentligt forbrug, *jf. figur 8*.

Figur 8

Gns. individualiserbart offentligt forbrug på social- og beskæftigelsesområdet opdelt på visitations- og ydelsestype i kontanthjælpssystemet, 2017

Anm.: Den primære visitation er vurderet ud fra oplysninger i DREAM-databasen. Se anmærkning for figur 2.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

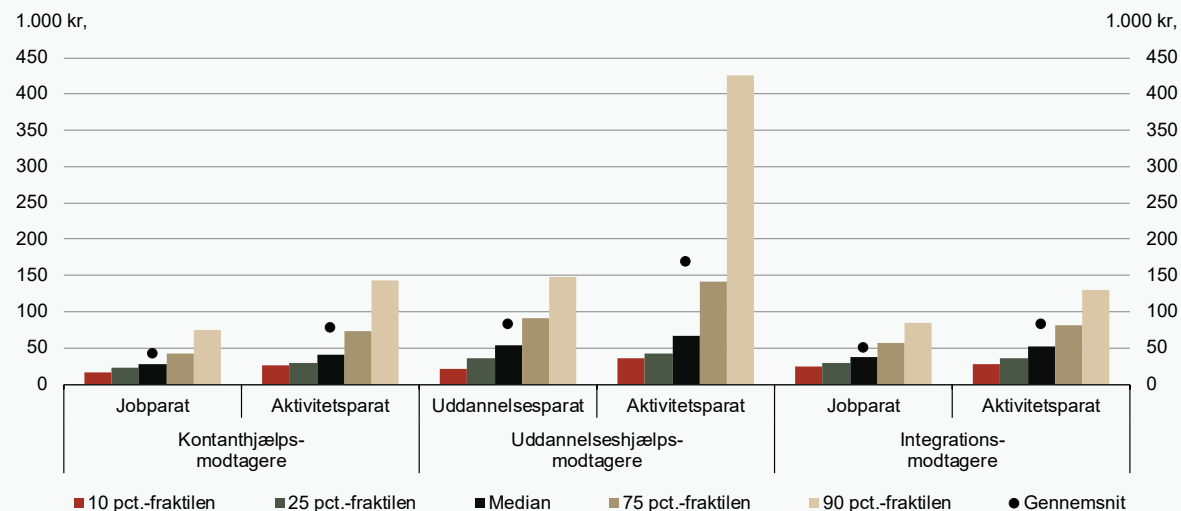
De tidligere opgørelser i dette notat har fokuseret på det gennemsnitlige servicetræk blandt modtagere i kontanthjælpssystemet. Fordelen ved opgørelser med gennemsnit er, at det er muligt at lægge undergrupperingerne sammen og dermed få det samlede gennemsnitlige offentlige forbrug. Det offentlige forbrug er imidlertid præget af enkelte store servicetræk for bestemte målgrupper, hvorfor der kan være behov for at nuancere opgørelsen.

25 pct. af modtagerne i kontanthjælpssystemet med det højeste offentlige servicetræk modtager over 66 pct. (8,3 mia. kr.) af det samlede individualiserbare offentlige forbrug for modtagerne i kontanthjælpssystemet. For top 5 pct. er dette tal godt 36 pct. (4,6 mia. kr.), mens top 1 pct. modtager 14,6 (1,8 mia. kr.) af det samlede individualiserbare offentlige forbrug for modtagerne i kontanthjælpssystemet.

For alle typer af visitationskategorier og ydelser til målgrupperne i kontanthjælpssystemet er gennemsnitsudgiften højere end medianudgiften, og gennemsnitsudgiften ligger tættere på den udgift, hvor præcis 25 pct. af gruppen har en højere udgift, *jf. figur 9*.

Figur 9

Individualiserbart offentlig forbrug opdelt på visitations- og ydelsestype i kontanthjælpssystemet, 2017

Anm.: Medianen angiver den udgift, hvor lige mange i gruppen har en lavere og en højere udgift. 75 pct.-fraktile er udgiften for personen, hvor præcis 25 pct. af gruppen har en højere udgift. Se i øvrigt anmærkning for figur 7.

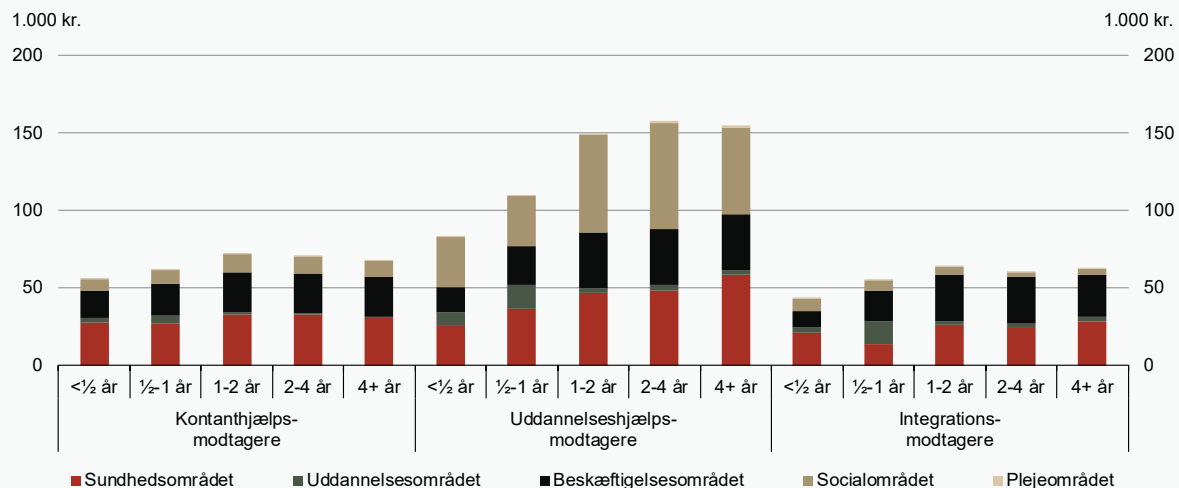
Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Spredningen inden for visitation- og ydelsesgrupperne er generelt stor, særligt blandt aktivitetsparate ydelsesmodtagere, hvor gennemsnitsudgiften er væsentlig højere end medianudgiften. Aktivitetsparate ydelsesmodtagere har servicetræk, hvor store dele af udgifterne er koncentreret på enkelte personer. Udgifterne for yderligere fraktile fremgår af bilag 2. Selvom der er en stor spredning i det samlede servicetræk inden for visitation- og ydelsesgrupperne, er billedet uændret på tværs af fordelingerne.

Personer med lang anciennitet har et højere servicetræk, hvilket kan hænge sammen med, at ancienniteten er højest blandt aktivitetsparate, *jf. figur 10*.

Figur 10

Gennemsnitligt individualiserbart offentligt forbrug opdelt på anciennitet og ydelsestype i kontanthjælpssystemet, 2017

Anm.: I opgørelsen indgår kun personer ml. 18 og 64 år, der er var i Danmark i starten og slutningen af 2017. Typen af ydelsesmodtagere bestemt ud fra den primære arbejdsmarkedstilknnytning i 2017. Ved sammenhængende afbrydelser af forløb på under 7 uger påvirkes ancienniteten i kontanthjælpssystemet ikke. Udgifterne er opgjort som gennemsnit over grupperne.
Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

For kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere falder det samlede gennemsnitlige servicetræk en smule efter 2 år i kontanthjælpssystemet, mens det først falder efter 4 år for uddannelseshjælpsmodtagerne. Det kan skyldes, at personer med et relativt højt servicetræk overgår til andre ydelser, fx ressourceforløb og førtidspension.

Afgange opdelt på anciennitet fra kontanthjælpssystemet vil blive belyst i et særskilt notat.

Bilag 1 - Tabel med samlet udgift i mia. kr.

Tabel 1

Samlet udgift til individualiserbart offentligt forbrug opdelt på primær arbejdsmarkedstilknyt, 2017

	Antal	Individualiserbart offentligt forbrug	Sundheds- området	Uddannelses- området	Beskæftigelses- området	Social- området	Pleje- området
	1.000 personer	---	---	Mia. kr.	---	---	---
Kontanthjælps- modtagere	86	6	3	0	2	1	0
Uddannelseshjælp- modtagere	42	5	2	0	1	2	0
Integrationsydelses- modtagere	23	1	1	0	1	0	0
Beskæftigede	2.235	37	25	7	3	1	0
Dagpenge- modtagere	83	3	1	1	1	0	0
Førtidspensionister	194	25	10	0	0	8	6
Sygedagpenge- modtagere	88	6	5	0	1	0	0
SU-modtagere	353	23	3	19	0	1	0
Hele befolkningen ml. 18 og 64 år	3.360	114	53	29	11	14	7

Anm.: I opgørelsen indgår kun personer ml. 18 og 64 år, der er var i Danmark i starten og slutningen af 2017. Primær arbejdsmarkedstilknyt er vurderet ud fra oplysninger i DREAM-databasen. Barselsdagpengemodtagere er ikke inkluderet i nogen af dagpengegrupperingerne.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Bilag 2 - Tabel med fraktil opdelte udgifter

Tabel 2

Udgift (1.000 kr.) til individualiserbart offentligt forbrug opdelt på udvalgte fraktiler

	Kontanthjælps- modtagere		Uddannelseshjælps- modtagere		Integrations- modtagere	
	Jobparat	Aktivitetsparat	Uddannelsesparat	Aktivitetsparat	Jobparat	Aktivitetsparat
1 pct.-fraktil	5	14	6	17	8	9
5 pct.-fraktil	12	25	15	32	18	24
10 pct.-fraktil	16	26	21	35	24	27
25 pct.-fraktil	24	29	35	42	30	36
50 pct.-fraktil	28	40	54	67	38	51
75 pct.-fraktil	43	73	92	141	56	82
90 pct.-fraktil	75	143	148	425	84	131
95 pct.-fraktil	109	233	214	809	106	205
99 pct.-fraktil	261	644	549	1.376	193	659

Anm.: I opgørelsen indgår kun personer ml. 18 og 64 år, der er var i Danmark i starten og slutningen af 2017. Primær arbejdsmarkedstilknyt og visitationstype er vurderet ud fra oplysninger i DREAM-databasen.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Bilag 5.4

Klyngeanalyse af kontanthjælpsgruppen

1. Indledning

Kontanthjælpssystemet rummer en række forskellige typer mennesker. Eksempelvis har nogle kun ledighed som en udfordring, mens andre har problemer med helbred eller kriminalitet. I forbindelse med indretningen af et nyt kontanthjælpssystem er det væsentligt at vide, hvilke målgrupper det skal indrettes efter. Nærværende notat giver et billede af, hvem personerne i kontanthjælpssystemet er vha. en klyngeanalyse.

I analysen ses de berørte i kontanthjælpssystemet som en samlet gruppe af kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere. Gruppen opdeles dog også på visitationskategorier, da gruppen er heterogen. Uddannelseshjælpsmodtagere er tidligere belyst i en lignende klyngeanalyse, som kommissionen har modtaget (bilag M1-6).

Boks 1.

Metode

Klyngeanalyse er en statistisk metode, der her anvendes til at gruppere kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagerne i såkaldte klynger, hvor personerne i hver enkelt klynge ligner de andre så meget som muligt på *alle* de karakteristika, der indgår.

I klyngeanalyserne indgår følgende karakteristika til grupperingerne, *jf. også tabel 1*:

- Demografi
- Højest fuldførte uddannelse
- Sociale karakteristika
- Kontakt til sundhedsvæsenet
- Om borgeren har været i beskæftigelse, uddannelse og ydelse de seneste 3 år
- Uddannelses- og beskæftigelsesgrad de seneste 3 år

Det er vigtigt at understrege, at metoden er følsom over for, hvilke variable der tages med, når man grupperer, og hvordan de kategoriseres. Klyngerne er dermed et produkt af de inkluderede baggrundsvARIABLE. Havde datagrundlaget været et andet, ville klyngerne ligeledes være anderledes. En mere dybdegående beskrivelse af metoden *klyngeanalyse* findes i bilag blandt STAR's andre klyngeanalyser, som Ydelseskommisionen tidligere har modtaget: '*M1-8. Grupper af langvarige kontanthjælpsmodtagere (2017)*' og '*M1-6. Hvem er uddannelseshjælpsmodtagerne? (2019)*'. I beskrivelsen af klyngerne tages udgangspunkt i klyngeanalysens output, der viser, hvilke personer der grupperes sammen på baggrund af deres karakteristika. Inden for hver klynge laves gennemsnitsbetragtninger over baggrundskarakteristika, som sammenlignes med hele målgruppens karakteristika, for at afgøre på hvilke karakteristika klyngen skiller sig ud.

Analysen er opbygget således:

1. Først ses på, hvem gruppen er samlet set ud fra gennemsnitsbetragtninger. Her fordeles også på visitationskategorier samt anciennitet i kontanthjælpssystemet. Grupperne sammenholdes med hele befolkningen.
2. Dernæst præsenteres klyngeanalyser for hele gruppen samlet set, for jobparate og for aktivitetsparate.

2. Sammenfatning

Gennemsnitsbetragtningerne viser, at den samlede gruppe af kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere adskiller sig fra befolkningen generelt ved at være mindre ”stærk” på flere karakteristika. Ligeledes viser gennemsnitsbetragtningerne, at jobparate kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere har færre udfordringer end aktivitetsparate. Det gælder særligt, når der ses på sociale karakteristika, forbrug af sundhedsydelser og beskæftigelses- og ydelseshistorik.

Gennemsnitsbetragtningerne giver et billede af hele gruppen, men fortæller ikke, om den samlede gruppe er sammensat af mindre grupper med samme kendetegn. Klyngeanalyserne giver derimod et billede af, hvilke typer (sammensætninger af karakteristika), der findes i kontanthjælpssystemet.

I klyngeanalyserne for hele gruppen samlet set (kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere) samt for job- og aktivitetsparate, tegner der sig nogle af de samme mønstre i klyngerne.

Klyngerne for den samlede gruppe, de jobparate samt de aktivitetsparate kan overordnet set inddeles i følgende grupper:

En stor og forholdsvis gennemsnitlig klynge

For alle tre grupper fremkommer en meget stor klynge, som udgør hhv. 76 pct. for kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere samlet set, 52 pct. for de jobparate og 65 pct. for de aktivitetsparate. Grundet klyngernes størrelse er der forholdsvis lille forskel på disse klynger og gennemsnittet for grupperne. Der er dog små forskelle.

- Blandt de jobparate adskiller klyngen sig ved i lidt højere grad at have været i beskæftigelse de seneste tre år sammenlignet med gennemsnittet for gruppen.
- For de aktivitetsparate er den store klynge i lidt højere grad end gennemsnittet mødre med anden etnisk herkomst end dansk, som i mindre grad har været i beskæftigelse de seneste tre år og har en høj anciennitet i kontanthjælpssystemet.
- For den samlede gruppe, hvor aktivitetsparate udgør ca. to tredjedele, adskiller klyngen sig fra gennemsnittet ved i mindre grad at have været i beskæftigelse inden for de seneste tre år.

Mødre med anden etnisk herkomst end dansk

- Blandt de jobparate fremkommer en forholdsvis stor klynge (22 pct. af gruppen), som er kendetegnet ved mødre med anden etnisk herkomst end dansk, der bl.a. i højere grad end gennemsnittet har grundskole som højest fulførte uddannelse, og som i mindre grad har været i beskæftigelse de seneste tre år.

Mænd med sociale udfordringer

- Blandt de aktivitetsparate består den andenstørste klynge (20 pct. af gruppen) af mænd, som oftere som barn har modtaget forebyggende foranstaltninger eller været anbragt end gennemsnittet, og som i højere grad har været enten anholdt eller indsat.
- To lignende klynger findes blandt de jobparate (i alt 10 pct. af gruppen). Her har den ene klynge desuden en relativt høj beskæftigelsesgrad for de seneste tre år.

- For den samlede gruppe af kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere udgør en lignende klynge 8 pct. af gruppen.

Unge, som har været under uddannelse inden for de seneste 3 år

- Blandt de jobparate findes to klynger (i alt 13 pct. af gruppen), som består af unge med en gennemsnitalder på 33 år, der har været under uddannelse inden for de seneste tre år. Den ene klynge udgøres af mødre, som i højere grad end gennemsnittet som barn har modtaget forebyggende foranstaltninger eller været anbragt og haft kontakt til psykolog inden for de seneste 5 år (9 pct. af gruppen). Den anden klynge er i højere grad enlige mænd med en gymnasial uddannelse (4 pct. af gruppen).
- En klynge magen til den førstnævnte for de jobparate findes også blandt de aktivitetsparate (6 pct. af gruppen).
- For den samlede gruppe af kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere findes også en klynge hvor personerne i højere grad end gennemsnittet er yngre, enlige forsørgere, som har en gymnasial uddannelse og har været anbragt som barn (7 pct. af gruppen).

Uddannede tidligere syge- og A-dagpengemodtagere

- Blandt de aktivitetsparate findes én klynge (7 pct. af gruppen) og blandt de jobparate to klynger (i alt 3 pct. af gruppen), hvor personerne i klyngen i højere grad er uddannet, og oftere har været på syge- og A-dagpenge sammenlignet med gennemsnittet for grupperne. De har desuden oftere været i beskæftigelse inden for de seneste tre år.
- Blandt de jobparate har personerne i de to nævnte klynger også sundhedsmæssige udfordringer af forskellig karakter, som gør, at de, i højere grad end gennemsnittet, har benyttet sig af sundhedssystemet i løbet af de seneste 5 år.
- For den samlede gruppe af kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere udgør tre lignende klynger i alt 8 pct. af gruppen.

3. Gennemsnitsbetragtninger

I november 2019 modtog 79.542 personer enten kontanthjælp eller integrationsydelse i en eller flere uger. I bilag 1 er datakilderne beskrevet nærmere.

I tabel 1 præsenteres en oversigt over baggrundskarakteristika for kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere fordelt på visitationskategori og anciennitet i kontanthjælpssystemet (inkl. perioder på uddannelseshjælp). Der ses også karakteristika for den samlede gruppe af kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere og for hele den danske befolkning i alderen 18-65 år.

Ikke overraskende adskiller kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere sig fra befolkningen ved at være mere udsat på flere parametre. Gruppen har flere enlige forsørgere, et lavere uddannelsesniveau, en større andel anbragte børn og en lavere forudgående beskæftigelsesgrad.

En mere detaljeret beskrivelse af gruppen ses nedenfor, hvor der opdeles på visitationskategorier og anciennitet i kontanthjælpssystemet. I bilag 2 er udvalgte nøgletal fordelt på kommunalt niveau.

3.1 Visitationskategori

Kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere fordeles på visitationskategorierne job- og aktivitetsparate¹ i kolonne 1 og 2 i tabel 1. Det fremgår af tabellen, at jobparate udgør ca. 1/3 af gruppen og aktivitetsparate ca. 2/3. Integrationsydelsesmodtagere udgør en større andel blandt jobparate end blandt aktivitetsparate, og ser man nærmere på demografi, er de jobparate generelt yngre, i mindre grad med dansk herkomst og i højere grad forsørgere end de aktivitetsparate². De jobparates børn har i mindre grad været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger. Desuden har færre af de jobparate været anholdt eller fængslet. Hos de jobparate er trækket på sundhedssystemet mindre, særligt i forhold til ambulante behandlinger, kontakter til almen læge³ og privat psykiater.

Også inden for uddannelses- og beskæftigelseshistorikken ses, at jobparate har mere tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet. Tabel 1 viser, at 52 pct. af de jobparate har været i beskæftigelse i løbet af de seneste 3 år, mens det samme gør sig gældende for 17 pct. af de aktivitetsparate. Jobparate har også flere uger på sygedagpenge, og ancienniteten i kontanthjælpssystemet er i gennemsnit knap 2 år for jobparate, mens den er lidt over 5 år blandt aktivitetsparate.

3.2 Anciennitet i kontanthjælpssystemet

I kolonne 3-5 fordeles kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagerne på anciennitetsintervaller i kontanthjælpssystemet på henholdsvis mindre end 1 år, 1-5 år og over 5 år. Grupperne med ancienniteter under 1 år og mellem 1-5 år ligner hinanden, men på nogle få punkter adskiller de to grupper sig. Færre i gruppen med kortest anciennitet har børn, og gruppen med en anciennitet på 1-5 år har et større træk på sundhedssystemet.

Ligeledes afviger de to grupper fra hinanden på beskæftigelses- og ydelseshistorik, hvor gruppen med kortest anciennitet har været mere i beskæftigelse og uddannelse, og også i højere grad har modtaget dagpenge eller sygedagpenge. I november 2019 havde over halvdelen med en anciennitet under 1 år været beskæftiget de seneste tre år, mens det samme gjorde sig gældende for en fjerdedel i anciennitetsgruppen 1-5 år.

Ydelsesmodtagere med en kontanthjælpsanciennitet over 5 år udgør lidt over en fjerdedel af gruppen og adskiller sig markant fra de to andre anciennitetsgrupper. Gruppen er i gennemsnit ældre end de med kortere anciennitet, tre fjerdedele er enlige, og de har i gennemsnit næsten 10 års anciennitet i kontanthjælpssystemet. Endelig ligner deres karakteristika på mange måder de aktivitetsparates. De afviger dog ved at være den gruppe, hvor den mindste andel selv har været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger. Til gengæld er de den gruppe med den største andel af børn, der enten har været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger, blandt dem som har børn.

¹ Integrationsydelsesmodtagere kan udover jobparate og aktivitetsparate også visiteres som åbenlyst uddannelsesparate og uddannelsesparate. Disse to kategorier indgår som jobparate. Det drejer sig om 864 personer.

² Nyankomne flygtninge og familiesammenførte på integrationsydelse har siden oktober 2016 som hovedregel skullet visiteres som jobparate i de første 3 måneder efter ankomst til kommunen.

³ Mange kontakter til almen læge kan være et udtryk for svær eller vedvarende sygdom, som kræver mange lægebesøg, men det kan også handle om andre forhold, som kræver øget lægekontakt, f.eks. i forbindelse med graviditet. Nogle befolkningsgrupper har modsat en tilbøjelighed til at gå mindre til lægen, selvom der er et udtalt behov. Man skal derfor være varsom med tolkningen af antal lægekontakter.

Tabel 1

Sammenligning på tværs af ydelsesgrupper, anciennitet og hele befolkningen.

	Job- parate	Aktivitets- parate	Ancien- nitet <1 år	Ancien- nitet 1-5 år	Ancien- nitet >5 år	Hele gruppen	Befolkningen 18-65 år
Kontanthjælpsmodtagere (andel)	68,80	90,43	75,61	77,54	99,23	83,32	-
Integrationsydelsesmodtagere (andel)	31,20	9,57	24,39	22,46	0,77	16,68	-
Demografi							
Alder (gns.)	40	44	40	42	47	43	39
Mænd (andel)	0,52	0,51	0,56	0,51	0,48	0,51	0,51
Dansk herkomst (andel)	0,52	0,65	0,59	0,59	0,66	0,61	0,84
Enlig (andel)	0,55	0,68	0,59	0,62	0,70	0,64	0,36
Gift (andel)	0,23	0,20	0,23	0,22	0,18	0,21	0,41
Har børn (andel)	0,62	0,65	0,57	0,65	0,69	0,64	0,61
Forsørger (andel)	0,44	0,34	0,35	0,41	0,36	0,38	0,38
Enlig forsørger (andel)	0,13	0,14	0,12	0,14	0,17	0,14	0,05
Højest fuldførte uddannelse (andel)							
Grundskole	0,63	0,63	0,61	0,63	0,66	0,63	0,37
Gymnasial uddannelse	0,09	0,08	0,09	0,09	0,07	0,08	0,12
Erhvervsuddannelse	0,20	0,22	0,22	0,21	0,21	0,21	0,30
Videregående uddannelse	0,08	0,07	0,08	0,07	0,06	0,07	0,22
Sociale karakteristika (andel)							
Har selv været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger ¹	0,07	0,09	0,09	0,08	0,07	0,08	0,03
Har været anbragt	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,02	0,01
Har modtaget forebyggende foranstaltninger	0,06	0,08	0,08	0,07	0,07	0,07	0,03
Børn har været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger ²	0,10	0,20	0,12	0,14	0,25	0,17	0,05
Børn har været anbragt	0,05	0,10	0,06	0,07	0,13	0,08	0,02
Børn har modtaget forebyggende foranstaltninger	0,09	0,17	0,10	0,12	0,22	0,14	0,04
Børn har været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger blandt personer med børn ²	0,16	0,30	0,21	0,22	0,36	0,26	0,08
Har siddet i fængsel inden for de seneste 10 år	0,05	0,11	0,09	0,09	0,08	0,09	0,01
Har været anholdt inden for de seneste 10 år	0,11	0,20	0,17	0,17	0,17	0,17	0,04
Kontakt til sundhedsvæsenet							
Har været indlagt inden for de seneste 5 år (andel)	0,18	0,24	0,18	0,23	0,23	0,22	0,14
Antal kontakter til almen læge inden for det seneste år	6,6	10,1	7,0	9,9	10,2	9,0	6,2
Har været til psykolog inden for de seneste 5 år (andel)	0,05	0,08	0,06	0,07	0,06	0,07	0,06
Har været til psykiater inden for de seneste 5 år (andel)	0,04	0,15	0,07	0,10	0,16	0,11	0,03
Har modtaget ambulant behandling inden for de seneste 5 år (andel)	0,58	0,71	0,59	0,69	0,72	0,67	0,58
Har været i beskæftigelse, uddannelse eller ydelse de seneste 3 år (andel)							
Beskæftigelse	0,52	0,17	0,57	0,26	0,04	0,29	0,78
Uddannelse	0,17	0,09	0,22	0,11	0,01	0,11	0,19
Sygedagpenge	0,14	0,07	0,19	0,08	0,01	0,09	0,20
Dagpenge	0,13	0,03	0,14	0,05	0,01	0,07	0,13
Beskæftigelses-, uddannelses- og forsørgelsesgrad de seneste 3 år³							
Beskæftigelse	0,12	0,03	0,15	0,04	0,01	0,06	0,58
Uddannelse	0,07	0,03	0,09	0,03	0,00	0,04	0,10
Sygedagpenge	0,02	0,01	0,04	0,01	0,00	0,02	0,03
Dagpenge	0,05	0,01	0,05	0,01	0,00	0,02	0,02
Offentlig forsørgelse ⁴	0,68	0,88	0,55	0,88	0,98	0,81	0,15
Anciennitet i kontanthjælp (år)	1,78	5,14	0,40	2,65	9,66	3,82	-
Beskæftigede 5 år forinden (nov. 2014)							
Timeløn for beskæftigede november 2014	168	170	169	169	174	169	213
Antal timer for beskæftigede i november 2014	138	135	138	134	148	137	149
Antal beskæftigede i 2014	3.501	3.552	3.752	3.140	161	7.053	1.912.787
Andel beskæftigede i 2014	0,13	0,07	0,16	0,10	0,01	0,09	0,53
Branche blandt beskæftigede november 2014 (andel)							
1 Landbrug, skovbrug og fiskeri	0,01	0,01	0,01	0,02	0,00	0,01	0,01
2 Industri, råstofindvinding og forsyningsvirksomhed	0,11	0,11	0,12	0,10	0,09	0,11	0,13

3 Bygge og anlæg	0,06	0,09	0,07	0,07	0,11	0,07	0,06
4 Handel og transport mv.	0,31	0,28	0,29	0,30	0,30	0,30	0,23
5 Information og kommunikation	0,03	0,02	0,03	0,02	0,03	0,03	0,04
6 Finansiering og forsikring	0,01	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01	0,03
7 Ejendomshandel og udlejning	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,02	0,01
8 Erhvervsservice	0,14	0,14	0,14	0,15	0,14	0,14	0,10
9 Offentlig administration, undervisning og sundhed	0,24	0,26	0,25	0,25	0,25	0,25	0,33
10 Kultur, fritid og anden service	0,04	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
11 Uoplyst aktivitet	0,03	0,03	0,03	0,03	0,01	0,03	0,02
Antal personer	26.142	53.400	23.394	32.881	23.267	79.542	3.576.038

Anm.: Modtagere af kontanthjælp og integrationsydelse er opgjort ved nedslag i november 2019. For alle registre, hvor andet ikke er opgivet, er det seneste tilgængelige år anvendt. Anciennitet i kontanthjælpssystemet dækker over kontanthjælp, integrationsydelse og uddannelseshjælp.

¹ Data for anbringelser og forebyggende foranstaltninger er mangelfulde, specielt tilbage i tid. Andelen angivet her er derfor undervurderede.

Familierettede forebyggende foranstaltninger indgår ikke, da familierettede forebyggende foranstaltninger efter §11 har været frivillig at indberette for kommunerne, og der kun findes centralt tilgængelige registerdata fra 2014 og fremefter, se Socialpolitisk Redegørelse 2019, side 49-50 for en nærmere beskrivelse.

² Der er opgjort to andele angående anbragte børn og forebyggende foranstaltninger. Den ene er for hele målgruppen, mens den anden kun er opgjort blandt personer med børn, dvs. nævneren er forskellig.

³ Graden angiver, hvor stor en del af tiden (de seneste 3 år) gruppen i gennemsnit har været i beskæftigelse eller på de nævnte ydelser.

⁴ Offentlig forsøgelse dækker over kontanthjælp, uddannelseshjælp, integrationsydelse, dagpenge mv., sygedagpenge, jobafklaring, forrevalidering, revalidering, ledighedsydelse, ressourceforløb, førtidspension og rotationsvikarer.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM samt Danmarks Statistiks befolkningsdata, familiedata, sygesikringsregisteret, landspatientregisteret, kriminalstatistik og data om børn og unges anbringelser og forebyggende foranstaltninger. Det skal bemærkes, at sidstnævnte går tilbage til hhv. 1980 og 1977, hvorfor det for den ældste del af populationen ikke vil være muligt at finde oplysninger.

4. Klyngeanalyser – hvem er kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagerne?

4.1 Samlet gruppe

Foretages en klyngeanalyse for alle kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere, inddeles gruppen i seks klynger. Hver person kan kun indgå i én klynge⁴. Nedenfor er klyngerne nærmere beskrevet. Beskrivelsen afspejler ikke nødvendigvis alle i klyngen, men de karakteristika, hvor klyngen adskiller sig fra gennemsnittet for hele gruppen.

Tallene, som ligger til grund for beskrivelsen, kan ses i tabel 2.

Klynge 1. Personer med begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet: 60.400 personer (76 pct.)

- 17 pct. har været i beskæftigelse inden for de seneste tre år, hvilket er omtrent halvt så mange som gennemsnittet.
- Under halvt så mange som gennemsnittet var lønmodtagere 5 år tidligere (4 pct. mod 9 pct.).

Klynge 2. Yngre mænd med dansk herkomst og høj beskæftigelsesgrad, som har modtaget forebyggende foranstaltninger og siddet fængslet: 6.329 (8 pct.)

- Høj andel mænd (74 pct.).
- Højere andel med dansk herkomst (77 pct. mod gennemsnit på 61 pct.).
- Næsten dobbelt så mange som gennemsnittet er erhvervsuddannede (39 pct. mod 21 pct.).
- En højere andel har modtaget forebyggende foranstaltninger (12 pct.).
- En højere andel har været anholdt (25 pct.).

⁴ Alle personer fordeles til klynger med undtagelse af 74 personer som frasorteres, fordi de langt fra ligner andre i klyngerne.

- Alle i klyngen har været i beskæftigelse inden for de seneste 3 år, og de har i gennemsnit været beskæftiget næsten halvdelen af tiden.
- Mere end fire gange så mange som gennemsnittet har modtaget sygedagpenge inden for de seneste 3 år (37 pct.).
- Klyngen har den korteste gennemsnitlige anciennitet i kontanthjælpssystemet blandt alle klyngerne (0,9 år).

Klynge 3.: Yngre enlige forsørgere med dansk herkomst og gymnasial uddannelse, der har været anbragt og tidligere været under uddannelse. 5.617 (7 pct.)

- Gennemsnitalderen i klyngen er ca. 10 år lavere end gennemsnittet for gruppen.
- Der er en større andel med dansk herkomst (73 pct. mod 61 pct. for den samlede gruppe).
- Lidt over halvdelen af forsørgerne i klyngen er enlige forsørgere (53 pct.), hvilket gælder for 37 pct. blandt gennemsnittet.
- Lidt over dobbelt så mange som hele gruppen af kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere har en gymnasial uddannelse som højest fuldførte (21 pct. mod 9 pct. for den samlede gruppe).
- Dobbelt så mange som gennemsnittet i hele gruppen har været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger som barn (18 pct.).
- Alle i klyngen har været under uddannelse inden for de seneste 3 år.
- Klyngen har en relativt kort anciennitet i kontanthjælpssystemet på lige knap 1 år.

Klynge 4.: Uddannede, tidligere dagpengemodtagere med dansk herkomst 3.431 personer (4 pct.)

- En større andel af klyngen har dansk herkomst (76 pct.).
- Over halvdelen af klyngen har erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse som højest fuldførte uddannelse (55 pct.).
- Tre fjerdedele af klyngen har været i beskæftigelse inden for de seneste 3 år, mens næsten halvdelen var beskæftiget for 5 år siden (hhv. 77 pct. og 42 pct.).
- Alle i klyngen har modtaget dagpenge inden for de seneste 3 år, og næsten halvdelen har modtaget sygedagpenge (44 pct.).
- Klyngen har en relativ kort anciennitet i kontanthjælpssystemet på lidt over 1 år, men med en offentlig forsørgelsesgrad de seneste tre år på 80 pct.

Klynge 5. Uddannede kvinder med dansk herkomst, som er enlige forsørgere og har sundhedsmæssige udfordringer: 2.635 personer (3 pct.)

- En høj andel af klyngen er kvinder (66 pct.) i forhold til gennemsnittet for gruppen (49 pct.).
- De fleste i klyngen har dansk herkomst (86 pct.).
- Blandt forsørgerne i klyngen er lidt over halvdelen enlige forsørgere (54 pct.).
- Klyngen er i højere grad uddannet, idet mere end dobbelt så mange har erhvervsuddannelse og videregående uddannelse, som gennemsnittet i gruppen (i alt 68 pct. mod gennemsnittets 29 pct.).
- Klyngen har meget oftere kontakt til sundhedsvæsenet end gennemsnittet. Over halvdelen af klyngen (58 pct.) har haft kontakt til en psykolog inden for de seneste 5 år.
- 50 pct. har været i beskæftigelse inden for de seneste tre år, mens 56 pct. har været på sygedagpenge.

Klynge 6. Uddannede tidligere sygedagpengemodtagere med dansk herkomst og sundhedsmæssige udfordringer: 1.056 personer (1 pct.)

- 78 pct. af klyngen har dansk herkomst.
- 44 pct. har en erhvervsuddannelse og 11 pct. en videregående uddannelse, hvilket er højere end gennemsnittet for den samlede gruppe (hhv. 21 pct. og 7 pct.).

- Klyngen har oftere kontakt til sundhedsvæsenet end gennemsnittet.
- 52 pct. har været i beskæftigelse inden for de seneste tre år.
- Alle i klyngen har modtaget sygedagpenge og 28 pct. har modtaget dagpenge.
- Klyngen har en kort anciennitet i kontanthjælpssystemet på lidt over 1 år, men med en offentlig forsørgelsesgrad på 86 pct. de seneste tre år.

Tabel 2

Klynger samlet for kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere

	Hele gruppen	Klynge 1	Klynge 2	Klynge 3	Klynge 4	Klynge 5	Klynge 6
Kontanthjælpsmodtagere (andel)	83,3	80,4	91,0	86,8	98,7	98,5	99,2
Integrationsydelsesmodtagere (andel)	16,7	19,6	9,1	13,2	1,3	1,5	0,9
Demografi							
Alder (gns.)	43,0	44,1	40,6	33,1	43,2	42,3	43,9
Mænd (andel)	0,51	0,50	0,74	0,43	0,55	0,34	0,54
Dansk herkomst (andel)	0,61	0,56	0,77	0,73	0,76	0,86	0,78
Enlig (andel)	0,64	0,62	0,70	0,67	0,67	0,70	0,66
Gift (andel)	0,21	0,24	0,13	0,11	0,14	0,11	0,20
Har børn (andel)	0,64	0,67	0,52	0,49	0,51	0,64	0,70
Forsørger (andel)	0,38	0,39	0,24	0,41	0,28	0,38	0,37
Enlig forsørger (andel)	0,14	0,14	0,08	0,22	0,11	0,21	0,17
Enlig forsørger blandt forsørgere (andel)	0,37	0,35	0,32	0,53	0,40	0,54	0,45
Højest fuldførte uddannelse (pct)							
Grundskole	63,1	69,0	48,4	52,3	39,5	26,0	41,2
Gymnasial uddannelse	8,5	7,8	7,1	20,9	5,7	5,9	3,8
Erhvervsuddannelse	21,2	17,8	38,7	17,1	37,0	34,5	44,0
Videregående uddannelse	7,3	5,3	5,9	9,8	17,9	33,6	11,0
Sociale karakteristika (andel)							
Har selv været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger ¹	0,08	0,07	0,12	0,18	0,06	0,06	0,06
Har været anbragt	0,02	0,01	0,03	0,05	0,01	0,01	0,01
Har modtaget forebyggende foranstaltninger	0,07	0,06	0,12	0,16	0,05	0,06	0,05
Børn har været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger ²	0,17	0,19	0,11	0,08	0,09	0,11	0,14
Børn har været anbragt	0,08	0,10	0,05	0,04	0,04	0,05	0,05
Børn har modtaget forebyggende foranstaltninger	0,14	0,16	0,10	0,07	0,08	0,10	0,13
Børn har været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger blandt personer med børn ²	0,26	0,28	0,21	0,17	0,18	0,18	0,21
Har siddet i fængsel inden for de seneste 10 år	0,09	0,10	0,12	0,04	0,03	0,04	0,05
Har været anholdt inden for de seneste 10 år	0,17	0,17	0,25	0,11	0,10	0,11	0,17
Kontakt til sundhedsvæsenet w							
Har været indlagt inden for de seneste 5 år (andel)	0,22	0,22	0,13	0,18	0,17	0,34	0,29
Antal kontakter til almen læge inden for det seneste år	9,0	9,0	5,6	8,3	7,3	16,6	12,4
Har været til psykolog inden for de seneste 5 år (andel)	0,07	0,04	0,03	0,11	0,08	0,58	0,16
Har været til psykiater inden for de seneste 5 år (andel)	0,11	0,11	0,05	0,11	0,06	0,20	0,20
Har modtaget ambulant behandling inden for de seneste 5 år (andel)	0,67	0,68	0,51	0,61	0,61	0,83	0,83
Har været i beskæftigelse, uddannelse eller ydelse de seneste 3 år (andel)							
Beskæftigelse	0,29	0,17	1,00	0,34	0,77	0,50	0,52
Uddannelse	0,11	0,03	0,08	1,00	0,12	0,25	0,04
Sygedagpenge	0,09	0,01	0,37	0,05	0,44	0,56	1,00
Dagpenge	0,07	0,00	0,11	0,03	1,00	0,13	0,28
Beskæftigelses-, uddannelses- og forsørgelsesgrad de seneste 3 år³							
Beskæftigelse	0,06	0,02	0,47	0,04	0,09	0,08	0,09
Uddannelse	0,04	0,00	0,01	0,49	0,02	0,05	0,01
Sygedagpenge	0,02	0,00	0,03	0,00	0,06	0,10	0,56
Dagpenge	0,02	0,00	0,01	0,00	0,44	0,01	0,04
Offentlig forsørgelse ⁴	0,81	0,90	0,36	0,37	0,80	0,79	0,86
Anciennitet i kontanthjælp (år)	3,82	4,94	0,91	0,98	1,19	2,19	1,14
Beskæftigede 5 år forinden (nov. 2014)⁵							
Timeløn for beskæftigede november 2014	169	170	170	155	168	173	171
Antal timer for beskæftigede i november 2014	137	127	138	119	147	144	152
Antal beskæftigede i 2014	7.053	2.264	2.084	416	1.424	457	397
Andel beskæftigede i 2014	0,09	0,04	0,33	0,07	0,42	0,17	0,38

Branche blandt beskæftigede november 2014 (andel) ⁵							
1 Landbrug, skovbrug og fiskeri	1,4	1,5	1,6	0,5	0,9	1,5	1,5
2 Industri, råstofindvinding og forsyningsvirksomhed	11,2	9,4	11,3	6,3	14,0	9,6	16,6
3 Bygge og anlæg	7,2	7,6	10,8	4,6	2,8	5,5	7,6
4 Handel og transport mv.	29,6	28,9	32,3	33,4	28,6	24,1	24,4
5 Information og kommunikation	2,5	2,3	2,1	2,6	3,5	2,8	1,5
6 Finansiering og forsikring	0,6	0,5	0,6	0,5	0,8	0,4	0,3
7 Ejendomshandel og udlejning	1,6	1,6	1,5	0,5	2,1	1,1	1,0
8 Erhvervsservice	14,4	16,5	13,4	12,3	14,8	11,4	11,6
9 Offentlig administration, undervisning og sundhed	25,0	24,3	20,5	32,2	25,9	36,1	28,5
10 Kultur, fritid og anden service	3,7	3,7	3,6	3,4	3,5	4,2	4,8
11 Uoplyst aktivitet	3,1	3,7	2,4	3,9	3,0	3,3	2,3
Antal personer	79.542	60.400	6.329	5.617	3.431	2.635	1.056

Anm.: Modtagere af kontanthjælp og integrationsydelse er opgjort ved nedslag i november 2019. For alle registre, hvor andet ikke er opgivet, er det seneste tilgængelige år anvendt. Anciennitet i kontanthjælpssystemet dækker over kontanthjælp, integrationsydelse og uddannelseshjælp. Tal markeret med fed er anvendt i beskrivelserne af klyngerne.

¹ Data for anbringelser og forebyggende foranstaltninger er mangelfulde, specielt tilbage i tid. Andelen angivet her er derfor undervurderede.

Familierettede forebyggende foranstaltninger indgår ikke, da familierettede forebyggende foranstaltninger efter §11 har været frivillig at indberette for kommunerne, og der kun findes centralt tilgængelige registerdata fra 2014 og fremefter, se Socialpolitisk Redegørelse 2019, side 49-50 for en nærmere beskrivelse.

² Der er opgjort to andele angående anbragte børn og forebyggende foranstaltninger. Den ene er for hele målgruppen, mens den anden kun er opgjort blandt personer med børn, dvs. nævneren er forskellig.

³ Graden angiver, hvor stor en del af tiden (de seneste 3 år) gruppen i gennemsnit har været i beskæftigelse eller på de nævnte ydelser.

⁴ Offentlig forsørgelse dækker over kontanthjælp, uddannelseshjælp, integrationsydelse, dagpenge mv., sygedagpenge, jobafklaring, forrevalidering, revalidering, ledighedsydelse, ressourceforløb, førtidspension og rotationsvikarer.

⁵ Beskæftigelses- og branchehistorik indgår ikke i klyngedannelsen, men er kun anvendt som beskrivende for klyngerne.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Beskæftigelsesministeriets løbsdatabase DREAM samt Danmarks Statistiks befolkningsdata, familiedata, sygesikringsregisteret, landspatientregisteret, kriminalstatistik og data om børns og unges anbringelser og forebyggende foranstaltninger. Det skal bemærkes, at sidstnævnte går tilbage til hhv. 1980 og 1977, hvorfor det for den ældste del af populationen ikke vil være muligt at finde oplysninger.

4.2 Jobparate

De jobparate fordeles i otte klynger⁵. Hver klynges karakteristika er bestemt ud fra, om klyngens karakteristika adskiller sig fra hele gruppen af de jobparates karakteristika.

Tallene, som ligger til grund for beskrivelsen, kan ses i tabel 3.

Klynge 1. Personer uden sociale eller sundhedsmæssige udfordringer: 13.672 personer (52 pct.)

- Færre i gruppen har børn (52 pct.) eller er forsørgere (34 pct.), og markant færre af forsørgerne er enlige forsørgere (8 pct.) (gennemsnitligt gælder det for hhv. 62 pct., 44 pct. og 30 pct.).
- Færre i klyngen har modtaget sociale foranstaltninger, været fængslet eller anholdt sammenlignet med gennemsnittet for gruppen (hhv. 2, 0 og 4 pct. mod gennemsnittets 7, 5 og 11 pct.).
- Personerne i klyngen benytter sundhedssystemet i mindre grad end gennemsnittet.
- Lidt flere end gennemsnittet har været i beskæftigelse inden for de seneste 3 år (62 pct.).

Klynge 2. Ufaglærte mødre med anden herkomst end dansk med lang anciennitet i kontanthjælpssystemet, sundhedsmæssige udfordringer og anbragte børn: 5.855 personer (22 pct.)

- 65 pct. i klyngen er kvinder, mens 67 pct. i klyngen har anden etnisk herkomst end dansk, hvilket gennemsnitligt gælder for 48 pct. af gruppen.
- Næsten alle i klyngen har børn (93 pct.), og tre fjerdedele er forsørgere.
- Størstedelen af klyngen har grundskole som højest fuldførte uddannelse (84 pct. mod 63 pct. blandt hele gruppen).

⁵ Alle personer fordeles til klynger med undtagelse af 5 personer som frasorteres, fordi de langt fra ligner andre i klyngerne.

- Blandt dem, der har børn, har 24 pct. modtaget forebyggende foranstaltninger til børnene eller haft dem anbragt. Det er 50 pct. flere end blandt den samlede gruppe.
- Klyngen har oftere kontakt til sundhedsvæsenet end gennemsnittet.
- 19 pct. af klyngen har været i beskæftigelse inden for de seneste 3 år. Det er under halvt så mange som for gennemsnittet af gruppen.
- Gennemsnitsancienniteten i kontanthjælpssystemet for klyngen er ca. dobbelt så høj som for gennemsnittet (3,5 år mod 1,8 år for gennemsnittet), og de har gruppens højeste offentlige forsørgelsesgrad på 93 pct.

Klynge 3. Yngre mødre med dansk herkomst og psykiske udfordringer, som tidligere har modtaget forebyggende foranstaltninger og været under uddannelse: 2.264 personer (9 pct.)

- Klyngen er yngre end gennemsnittet (33 år mod 40 år for gennemsnittet).
- 77 pct. er kvinder og 77 pct. har dansk herkomst.
- 71 pct. har børn, 64 pct. er forsørgere og over halvdelen af forsørgerne er enlige forsørgere.
- Næsten en tredjedel af klyngen har en erhvervsuddannelse. Det er 50 pct. flere end gennemsnittet.
- Fire gange så mange som gennemsnittet har været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger (28 pct. for klyngen, 7 pct. for gennemsnittet).
- Klyngen har oftere kontakt til sundhedsvæsenet end gennemsnittet. Specielt hvad angår kontakt til psykolog (21 pct. for klyngen mod 5 pct. for gennemsnittet).
- Næsten alle (91 pct.) har været under uddannelse inden for de seneste tre år, og de har kort anciennitet i kontanthjælpssystemet (0,8 år).

Klynge 4. Enlige erhvervsuddannede mænd med dansk herkomst, der tidligere har modtaget forebyggende foranstaltninger og været anholdt: 1.275 personer (5 pct.)

- 78 pct. af klyngen er mænd, 89 pct. har dansk herkomst, og 74 pct. er enlige.
- Over tre gange så mange som gennemsnittet har en erhvervsuddannelse (64 pct. mod 20 pct.).
- Lige knap 30 pct. af klyngen har modtaget forebyggende foranstaltninger. Det er mere end fire gange så mange som gennemsnittet.
- Over en tredjedel af klyngen har været anholdt (37 pct.).
- Næsten alle i klyngen har været i beskæftigelse inden for de seneste tre år (95 pct.), mens 76 pct. har været på sygedagpenge og 36 pct. har været på dagpenge.
- Klyngen har den højeste beskæftigelsesgrad for de seneste tre år på 44 pct.

Klynge 5. Enlige mænd med dansk herkomst, som har modtaget forebyggende foranstaltninger og været fængslet: 1.230 personer (5 pct.)

- 94 pct. af klyngen er mænd, mens 73 pct. er enlige.
- Tre gange så mange har modtaget forebyggende foranstaltninger eller været anbragt sammenlignet med gennemsnittet.
- Blandt dem, der har børn, har 33 pct. modtaget forebyggende foranstaltninger til børnene eller haft dem anbragt. Det er dobbelt så mange som gennemsnittet.
- Næsten alle i klyngen har været fængslet (97 pct.), mens 86 pct. har været anholdt.

Klynge 6. Yngre, enlige mænd med dansk herkomst og gymnasial uddannelse, som tidligere har været under uddannelse: 1.012 personer (4 pct.)

- Gennemsnitsalderen for klyngen er lige knap 33 år, hvilket er 7 år yngre end gennemsnitsalderen for hele gruppen.
- 74 pct. er mænd, 72 pct. er enlige og 71 pct. har dansk herkomst.

- Næsten halvdelen af klyngen har en gymnasial uddannelse.
- Stort set hele klyngen har været under uddannelse inden for de seneste tre år (91 pct.), og de har en uddannelsesgrad på 52 pct.
- Klyngen har den laveste offentlige forsørgelsesgrad på 29 pct. for de seneste tre år.

Klynge 7. Ældre, uddannede tidligere sygedagpengemodtagere med dansk herkomst samt sundhedsmæssige udfordringer: 568 personer (2 pct.)

- Klyngen er i gennemsnit lidt ældre end den samlede gruppe (44 år mod 40 år).
- 80 pct. af klyngen har dansk herkomst.
- Lidt flere end blandt gennemsnittet er enlige forsørgere, hvis de er forsørgere (43 pct. mod 30 pct.)
- Klyngen er i højere grad uddannet, idet dobbelt så mange som gennemsnittet har enten en erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse (hhv. 38 pct. og 15 pct.).
- Klyngen har oftere kontakt til sundhedsvæsenet. Det gælder både almen læge, som klyngen har dobbelt så meget kontakt til som gennemsnittet (12,5 gange det seneste år mod 6,6 for gennemsnittet), samt psykologer og psykiatere, som hhv. 23 pct. og 18 pct. har haft kontakt til inden for de seneste 5 år.
- Alle i klyngen har modtaget sygedagpenge inden for de seneste 3 år, og 65 pct. har været i beskæftigelse.
- Klyngen har en kort anciennitet i kontanthjælpssystemet på 0,79 år, men har samtidigt en offentlig forsørgelsesgrad på 83 pct.

Klynge 8. Ældre tidligere dagpengemodtagere med dansk herkomst, videregående uddannelse og psykiske udfordringer samt lang anciennitet: 261 personer (1 pct.)

- Klyngen er i gennemsnit lidt ældre end den samlede gruppe (44 år mod 40 år).
- 84 pct. af klyngen har dansk herkomst.
- Lidt flere end blandt gennemsnittet er enlige forsørgere, hvis de er forsørgere (42 pct. mod 30 pct.)
- Klyngen er i højere grad uddannet, idet mere end tre gange så mange som gennemsnittet har en videregående uddannelse (26 pct. mod 8 pct.).
- Næsten halvdelen har haft kontakt til en psykolog inden for de seneste 5 år (47 pct.), mens en femtedel har haft kontakt til en psykiater (21 pct.).
- 79 pct. af klyngen har været i beskæftigelse de seneste 3 år, mens 77 pct. har været på dagpenge og 56 pct. har været på sygedagpenge.
- Klyngen har en dagpengegrad på 44 pct. for de seneste 3 år, men samtidig også gruppens længste anciennitet i kontanthjælpssystemet på 9,7 år. Det skyldes, at der er en meget stor spredning i ancienniteten internt i klyngen (25 pct. har en anciennitet på mindre end et år).

Tabel 3

Klynger for jobparate		Jobparate samlet	Klynge 1	Klynge 2	Klynge 3	Klynge 4	Klynge 5	Klynge 6	Klynge 7	Klynge 8
Kontanthjælpsmodtagere (andel)		68,8	65,1	51,9	89,0	98,0	93,4	80,9	98,8	98,1
Integrationsydelsesmodtagere (andel)		31,2	35,0	48,1	11,0	2,0	6,6	19,1	1,2	1,9
Demografi										
Alder (gns.)		39,9	41,2	40,6	32,9	38,5	40,6	32,8	44,4	44,3
Mænd (andel)		0,52	0,57	0,35	0,23	0,78	0,94	0,74	0,46	0,48
Dansk herkomst (andel)		0,52	0,48	0,33	0,77	0,89	0,69	0,71	0,80	0,84
Enlig (andel)		0,55	0,49	0,55	0,62	0,74	0,73	0,72	0,62	0,67

Gift (andel)	0,23	0,27	0,30	0,10	0,07	0,09	0,07	0,20	0,13
Har børn (andel)	0,62	0,52	0,93	0,71	0,49	0,64	0,20	0,72	0,53
Forsørger (andel)	0,44	0,34	0,76	0,64	0,19	0,19	0,13	0,41	0,27
Enlig forsørger (andel)	0,13	0,03	0,35	0,37	0,07	0,04	0,03	0,17	0,11
Enlig forsørger blandt forsørgere (andel)	0,30	0,08	0,45	0,57	0,36	0,20	0,26	0,43	0,42
Højest fuldførte uddannelse (pct.)									
Grundskole	62,8	61,3	83,9	53,6	29,3	71,5	31,2	42,1	35,3
Gymnasial uddannelse	9,0	10,0	3,8	6,1	2,8	3,9	49,6	4,8	5,8
Erhvervsuddannelse	20,0	18,4	9,2	31,4	64,1	21,5	6,8	38,2	32,6
Videregående uddannelse	8,2	10,3	3,0	8,9	3,8	3,0	12,4	15,0	26,4
Sociale karakteristika (andel)									
Har selv været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger ¹	0,07	0,02	0,03	0,28	0,31	0,20	0,02	0,04	0,03
Har været anbragt	0,02	0,00	0,00	0,07	0,07	0,06	0,01	0,01	0,00
Har modtaget forebyggende foranstaltninger	0,06	0,01	0,03	0,26	0,28	0,18	0,01	0,03	0,03
Børn har været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger ²	0,10	0,05	0,22	0,10	0,10	0,21	0,02	0,13	0,10
Børn har været anbragt	0,05	0,02	0,11	0,05	0,05	0,12	0,01	0,05	0,06
Børn har modtaget forebyggende foranstaltninger	0,09	0,04	0,19	0,08	0,08	0,17	0,01	0,12	0,09
Børn har været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger blandt personer med børn ²	0,16	0,09	0,24	0,14	0,20	0,33	0,09	0,18	0,18
Har siddet i fængsel inden for de seneste 10 år	0,05	0,00	0,00	0,01	0,04	0,97	0,01	0,02	0,01
Har været anholdt inden for de seneste 10 år	0,11	0,04	0,09	0,08	0,37	0,86	0,06	0,09	0,06
Kontakt til sundhedsvæsenet									
Har været indlagt inden for de seneste 5 år (andel)	0,18	0,13	0,26	0,30	0,12	0,15	0,04	0,30	0,11
Antal kontakter til almen læge inden for det seneste år	6,6	5,4	8,3	9,8	6,1	6,2	3,6	12,5	8,3
Har været til psykolog inden for de seneste 5 år (andel)	0,05	0,02	0,02	0,21	0,03	0,03	0,02	0,23	0,47
Har været til psykiater inden for de seneste 5 år (andel)	0,04	0,01	0,07	0,06	0,04	0,06	0,04	0,18	0,21
Har modtaget ambulans behandling inden for de seneste 5 år (andel)	0,58	0,50	0,71	0,77	0,54	0,58	0,32	0,84	0,66
Har været i beskæftigelse, uddannelse eller ydelse de seneste 3 år (andel)									
Beskæftigelse	0,52	0,62	0,19	0,52	0,95	0,62	0,38	0,65	0,79
Uddannelse	0,17	0,07	0,04	0,91	0,06	0,15	0,91	0,05	0,10
Sygedagpenge	0,14	0,09	0,02	0,16	0,76	0,16	0,03	1,00	0,56
Dagpenge	0,13	0,15	0,01	0,10	0,36	0,07	0,04	0,40	0,77
Beskæftigelses-, uddannelses- og forsørgelsesgrad de seneste 3 år³									
Beskæftigelse	0,12	0,14	0,02	0,10	0,44	0,17	0,06	0,12	0,17
Uddannelse	0,07	0,01	0,01	0,42	0,01	0,04	0,52	0,01	0,02
Sygedagpenge	0,02	0,01	0,00	0,01	0,10	0,01	0,00	0,51	0,06
Dagpenge	0,05	0,1	0,00	0,02	0,11	0,02	0,01	0,10	0,44
Offentlig forsørgelse ⁴	0,68	0,66	0,93	0,39	0,44	0,62	0,29	0,83	0,70
Anciennitet i kontanthjælp (år)	1,76	1,21	3,45	0,78	1,13	1,49	1,75	0,79	9,73
Beskæftigede 5 år forinden (nov. 2014)⁵									
Timeløn for beskæftigede november 2014	168	166	188	139	164	192	212	170	186
Antal timer for beskæftigede i november 2014	138	138	132	124	148	138	105	148	145
Antal beskæftigede i 2014	3.501	1.895	228	260	550	162	80	228	97
Andel beskæftigede i 2014	0,13	0,14	0,04	0,11	0,43	0,13	0,08	0,40	0,37
Branche blandt beskæftigede november 2014 (andel)⁶									
1 Landbrug, skovbrug og fiskeri	1,4	1,4	0,9	0,4	1,3	4,3	1,3	2,2	1,0
2 Industri, råstofindustri og forsyningsvirksomhed	11,3	10,8	7,9	6,5	16,4	14,8	2,5	14,9	6,2
3 Bygge og anlæg	5,9	3,4	7,0	4,6	12,6	16,7	0,0	5,7	3,1
4 Handel og transport mv.	31,3	31,4	29,0	31,2	34,7	29,6	40,0	23,3	28,9
5 Information og kommunikation	2,8	3,4	2,2	3,1	1,6	1,2	6,3	2,2	1,0
6 Finansiering og forsikring	0,6	0,7	0,4	0,4	0,2	0,6	1,3	0,4	1,0
7 Ejendomshandel og udlejning	1,6	1,5	2,2	0,8	2,4	2,5	2,5	0,9	0,0
8 Erhvervsservice	14,5	16,0	16,7	10,0	9,3	16,1	17,5	14,0	16,5
9 Offentlig administration, undervisning og sundhed	23,8	23,9	23,7	37,7	17,6	8,6	21,3	28,1	37,1
10 Kultur, fritid og anden service	3,9	4,5	5,3	2,3	2,2	3,1	2,5	5,3	4,1
11 Uoplyst aktivitet	2,9	3,1	4,8	3,1	1,8	2,5	5,0	3,1	1,0
Antal personer	26.142	13.672	5.855	2.264	1.275	1.230	1.012	568	261

Anm.: Modtagere af kontanthjælp og integrationsydelse er opgjort ved nedslag i november 2019. For alle registre, hvor andet ikke er opgivet, er det seneste tilgængelige år anvendt. Anciennitet i kontanthjælpssystemet dækker over kontanthjælp, integrationsydelse og uddannelseshjælp. Tal markeret med fed er anvendt i beskrivelserne af klyngerne.

¹ Data for anbringelser og forebyggende foranstaltninger er mangelfulde, specielt tilbage i tid. Andelen angivet her er derfor undervurderede.

Familierettede forebyggende foranstaltninger indgår ikke, da familierettede forebyggende foranstaltninger efter §11 har været frivillig at indberette for kommunerne, og der kun findes centralt tilgængelige registerdata fra 2014 og fremefter, se Socialpolitisk Redegørelse 2019, side 49-50 for en nærmere beskrivelse.

² Der er opgjort to andele angående anbragte børn og forebyggende foranstaltninger. Den ene er for hele målgruppen, mens den anden kun er opgjort blandt personer med børn, dvs. nævneren er forskellig.

³ Graden angiver, hvor stor en del af tiden (de seneste 3 år) gruppen i gennemsnit har været i beskæftigelse eller på de nævnte ydelser.

⁴ Offentlig forsørgelse dækker over kontanthjælp, uddannelseshjælp, integrationsydelse, dagpenge mv., sygedagpenge, jobafklaring, forrevalidering, revalidering, ledighedsydelse, ressourceforløb, førtidspension og rotationsvikarer.

⁵ Beskæftigelses- og branchehistorik indgår ikke i klyngeanalysen, men er kun anvendt som beskrivende for klyngerne.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM samt Danmarks Statistiks befolkningsdata, familiedata, sygesikringsregisteret, landspatientregisteret, kriminalstatistik og data om børn og unges anbringelser og forebyggende foranstaltninger. Det skal bemærkes, at sidstnævnte går tilbage til hhv. 1980 og 1977, hvorfor det for den ældste del af populationen ikke vil være muligt at finde oplysninger.

4.3 Aktivitetsparate

Gruppen af aktivitetsparate fordeles i fem klynger⁶. Hver klynge karakteristika er bestemt ud fra, om klynge karakteristika adskiller sig fra hele gruppen af de aktivitetsparates karakteristika.

Tallene, som ligger til grund for beskrivelsen, kan ses i tabel 4.

Klynge 1. Ældre mødre med anden herkomst end dansk og lang anciennitet i systemet: 34.862 personer (65 pct.)

- Aldersgennemsnit i klyngen er 47 år, hvilket er lidt ældre end gennemsnittet for hele gruppen af aktivitetsparate.
- 59 pct. er kvinder, mens det for hele gruppen er 49 pct.
- 41 pct. har anden etnisk herkomst end dansk, hvor det er 35 pct. for alle aktivitetsparate.
- Tre fjerdedele (76 pct.) har børn, og næsten halvdelen af klyngen er forsørgere.
- Næsten ingen har været i beskæftigelse de seneste tre år (7 pct.), og de har i gennemsnit været i systemet i deres nuværende forløb i 6,6 år.

Klynge 2. Unge, ufaglærte mænd med dansk herkomst og kriminel baggrund: 10.573 personer (20 pct.)

- Gennemsnitsalderen i klyngen er 39 år, hvilket er yngre end gennemsnittet for hele gruppen af aktivitetsparate.
- 87 pct. er mænd, og omtrent tre fjerdedele (76 pct.) har dansk herkomst.
- Mange er enlige (84 pct.) og ca. halvt så mange som gennemsnittet har børn.
- Knap 80 pct. har grundskole som højst fuldførte uddannelse, hvilket gælder for 63 pct. blandt hele gruppen.
- En fjerdedel har selv været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger som barn. Det er mere end dobbelt så mange som gennemsnittet.
- En høj andel har været i fængsel (40 pct.) og over halvdelen af klyngen (57 pct.) har været anholdt.

Klynge 3. Mænd med dansk herkomst, erhvervsuddannelse og høj beskæftigelse: 3.811 personer (7 pct.)

- 63 pct. af klyngen er mænd, og mange har dansk herkomst (79 pct.).
- Knap 40 pct. har en erhvervsfaglig uddannelse og 12 pct. har en videregående uddannelse.

⁶ Alle personer fordeles til klynger med undtagelse af 671 personer som frasorteres, fordi de langt fra ligner andre i klyngerne.

- 89 pct. har været i beskæftigelse inden for de seneste tre år og 36 pct. var lønmodtagere fem år tidligere. Det er mere end 5 gange så mange som gennemsnittet.
- Flere end gennemsnittet har modtaget sygedagpenge eller dagpenge inden for de seneste tre år (hhv. 42 pct. og 38 pct.).

Klynge 4. Unge kvinder med dansk herkomst og gymnasial uddannelse, som tidligere har været under uddannelse: 3.166 personer (6 pct.)

- Alle i klyngen har været under uddannelse inden for de seneste tre år.
- Gennemsnitsalderen er 34 år, hvilket er 10 år yngre end gennemsnitsalderen for alle aktivitetsparate.
- 64 pct. er kvinder og en større andel har dansk herkomst (81 pct.).
- Cirka halvdelen har børn, og 42 pct. er forsørgere, hvoraf over halvdelen af disse er enlige forsørgere (54 pct.).
- Knap en femtedel har en gymnasial uddannelse som højst fuldførte uddannelse, og cirka 10 pct. har en videregående uddannelse.
- Klyngen har ofte kontakt til psykolog (18 pct.) og 19 pct. har selv været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger som barn.

5. Personer med dansk herkomst, som har hyppig kontakt til sundhedsvæsenet: 307 personer (1 pct.)

- I klyngen er 62 pct. kvinder og 82 pct. har dansk herkomst.
- 11 pct. har en videregående uddannelse, hvilket er lidt flere end gennemsnittet (7 pct.).
- Klyngen har haft hyppig kontakt til sundhedsvæsenet de seneste 5 år. 57 pct. har været indlagt, 28 pct. har været til psykiater og 92 pct. har modtaget ambulante behandlinger. I gennemsnit har personer i klyngen haft 67 kontakter til almen læge inden for de seneste 5 år.

Tabel 4

Klynger for aktivitetsparate

	Aktivitets- parate	Klynge 1	Klynge 2	Klynge 3	Klynge 4	Klynge 5
Kontanthjælpsmodtagere (andel)	90,4	88,7	92,1	96,4	94,5	95,3
Integrationsydelsesmodtagere (andel)	9,6	11,3	7,9	3,6	5,5	4,7
Demografi						
Alder (gns.)	44,4	47,3	38,7	43,5	34,3	44,4
Mænd (andel)	0,51	0,41	0,87	0,63	0,36	0,38
Dansk herkomst (andel)	0,65	0,59	0,76	0,79	0,81	0,82
Enlig (andel)	0,68	0,63	0,84	0,70	0,68	0,71
Gift (andel)	0,20	0,26	0,05	0,17	0,11	0,13
Har børn (andel)	0,65	0,76	0,33	0,58	0,51	0,64
Forsørger (andel)	0,34	0,43	0,06	0,25	0,42	0,26
Enlig forsørger (andel)	0,14	0,18	0,01	0,10	0,23	0,11
Enlig forsørger blandt forsørgere (andel)	0,41	0,41	0,22	0,39	0,54	0,43
Højest fuldførte uddannelse (andel)						
Grundskole	63,3	62,4	79,1	41,8	52,8	60,3
Gymnasial uddannelse	8,2	8,9	3,6	6,4	19,6	5,1
Erhvervsuddannelse	21,7	21,5	15,3	39,7	17,9	23,7
Videregående uddannelse	6,8	7,2	2,0	12,2	9,8	11,0
Sociale karakteristika (andel)						
Har selv været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger ¹	0,09	0,03	0,25	0,07	0,19	0,10
Har været anbragt	0,02	0,00	0,05	0,02	0,05	0,02
Har modtaget forebyggende foranstaltninger	0,08	0,03	0,23	0,07	0,17	0,10

Børn har været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger ²	0,20	0,24	0,10	0,13	0,11	0,24
Børn har været anbragt	0,10	0,12	0,06	0,06	0,05	0,12
Børn har modtaget forebyggende foranstaltninger	0,17	0,21	0,08	0,11	0,09	0,21
Børn har været anbragt eller modtaget forebyggende foranstaltninger blandt personer med børn ²	0,30	0,32	0,31	0,23	0,22	0,38
Har siddet i fængsel inden for de seneste 10 år	0,11	0,03	0,40	0,07	0,04	0,14
Har været anholdt inden for de seneste 10 år	0,20	0,09	0,57	0,19	0,10	0,26
Kontakt til sundhedsvæsenet						
Har været indlagt inden for de seneste 5 år (andel)	0,24	0,26	0,15	0,20	0,22	0,57
Antal kontakter til almen læge inden for det seneste år	10,1	10,9	5,8	8,9	10,8	66,8
Har været til psykolog inden for de seneste 5 år (andel)	0,08	0,07	0,04	0,08	0,18	0,13
Har været til psykiater inden for de seneste 5 år (andel)	0,15	0,15	0,12	0,11	0,18	0,28
Har modtaget ambulant behandling inden for de seneste 5 år (andel)	0,71	0,78	0,52	0,63	0,69	0,92
Har været i beskæftigelse, uddannelse eller ydelse de seneste 3 år (andel)						
Beskæftigelse	0,17	0,07	0,22	0,89	0,24	0,13
Uddannelse	0,09	0,01	0,05	0,07	1,00	0,05
Sygedagpenge	0,07	0,01	0,08	0,42	0,05	0,06
Dagpenge	0,03	0,00	0,00	0,38	0,01	0,02
Beskæftigelses-, uddannelses- og forsørgelsesgrad de seneste 3 år³						
Beskæftigelse	0,03	0,00	0,02	0,29	0,02	0,01
Uddannelse	0,03	0,00	0,00	0,01	0,42	0,01
Sygedagpenge	0,01	0,00	0,01	0,06	0,00	0,01
Dagpenge	0,01	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00
Offentlig forsørgelse ⁴	0,88	0,96	0,84	0,57	0,48	0,93
Anciennitet i kontanthjælp (år)	4,83	6,56	3,32	1,10	1,23	5,87
Beskæftigede 5 år forinden (nov. 2014)⁵						
Timeløn for beskæftigede november 2014	170	176	175	168	141	194
Antal timer for beskæftigede i november 2014	135	127	133	142	119	140
Antal beskæftigede i 2014	3.552	1.018	724	1.374	197	24
Andel beskæftigede i 2014	0,07	0,03	0,07	0,36	0,06	0,08
Branche blandt beskæftigede november 2014 (andel)⁵						
1 Landbrug, skovbrug og fiskeri	1,3	0,7	2,4	1,2	0,5	8,3
2 Industri, råstofindvinding og forsyningsvirksomhed	11,0	8,4	12,0	13,0	7,1	4,2
3 Bygge og anlæg	8,6	4,5	16,4	8,5	4,6	8,3
4 Handel og transport mv.	27,9	25,8	30,8	28,5	29,4	16,7
5 Information og kommunikation	2,2	2,4	1,8	2,5	1,5	4,2
6 Finansiering og forsikring	0,5	0,5	0,4	0,8	0,0	0,0
7 Ejendomshandel og udlejning	1,5	1,4	1,9	1,8	0,0	4,2
8 Erhvervsservice	14,3	15,6	16,0	12,9	11,7	20,8
9 Offentlig administration, undervisning og sundhed	26,2	31,7	14,1	25,3	36,0	29,2
10 Kultur, fritid og anden service	3,4	4,3	2,5	3,1	5,1	0,0
11 Uoplyst aktivitet	3,2	4,7	1,7	2,6	4,1	4,2
Antal personer	53.400	34.862	10.573	3.811	3.166	317

Anm.: Modtagere af kontanthjælp og integrationsydelse er opgjort ved nedslag i november 2019. For alle registre, hvor andet ikke er opgivet, er det seneste tilgængelige år anvendt. Anciennitet i kontanthjælpssystemet dækker over kontanthjælp, integrationsydelse og uddannelseshjælp. Tal markeret med fed er anvendt i beskrivelserne af klyngerne.

¹ Data for anbringelser og forebyggende foranstaltninger er mangelfulde, specielt tilbage i tid. Andelene angivet her er derfor undervurderede.

Familierettede forebyggende foranstaltninger indgår ikke, da familierettede forebyggende foranstaltninger efter §11 har været frivillig at indberette for kommunerne, og der kun findes centralt tilgængelige registerdata fra 2014 og fremefter, se Socialpolitisk Redegørelse 2019, side 49-50 for en nærmere beskrivelse.

² Der er opgjort to andele angående anbragte børn og forebyggende foranstaltninger. Den ene er for hele målgruppen, mens den anden kun er opgjort blandt personer med børn, dvs. nævneren er forskellig.

³ Graden angiver, hvor stor en del af tiden (de seneste 3 år) gruppen i gennemsnit har været i beskæftigelse eller på de nævnte ydelser.

⁴ Offentlig forsørgelse dækker over kontanthjælp, uddannelseshjælp, integrationsydelse, dagpenge mv., sygedagpenge, jobafklaring, forrevalidering, revalidering, ledighedsydelse, ressourceforløb, førtidspension og rotationsvikarer.

⁵ Beskæftigelses- og branchehistorik indgår ikke i klyngeanalysen, men er kun anvendt som beskrivende for klyngerne.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM samt Danmarks Statistiks befolkningsdata, familiedata, sygesikringsregisteret, landspatientregisteret, kriminalstatistik og data om børn og unges anbringelser og forebyggende foranstaltninger. Det skal bemærkes, at sidstnævnte går tilbage til hhv. 1980 og 1977, hvorfor det for den ældste del af populationen ikke vil være muligt at finde oplysninger.

Bilag 1: Datakilder

I analysen anvendes adskillige baggrundsvariable til at belyse gennemsnit og til at inddele gruppen i klynger, jf. boks 1. Tidligere tilknytning til arbejdsmarkedet belyses ved andel personer, som tidligere har været i udstøttet beskæftigelse, samt deres lønforhold og branche.

Boks 0.1

Datakilder

Målgruppen for analysen findes ved et nedslag i DREAM i november 2019, hvor alle, der i den pågældende måned er berørt af enten kontanthjælps- eller integrationsydelse, indgår i analysen.

Data stammer fra beskæftigelsesministeriets DREAM-register samt Danmarks Statistiks befolknings-, familie-, uddannelses-, kriminal- og sundhedsdata. DREAM indeholder ydelses- og beskæftigelsesoplysninger samt køn, herkomst og alder. eIndkomst-oplysninger anvendes i beregningen af timelønnen i tidligere beskæftigelse. Befolkningsregistret fra Danmarks Statistik indeholder informationer om forsørger- og civilstatus. Sundhedsdata dækker over hospitalsindlæggelser og ambulante behandlinger på somatiske afdelinger samt antal kontakter til almen praktiserende læge, privat psykolog og psykiater. Oplysninger om fængsling og anholdelser stammer fra kriminalstatistikken, og i registret for udsatte børn og unge findes oplysninger vedr. anbringelser og forebyggende foranstaltninger for børn og unge. Det bør dog bemærkes, at dette register er mangelfuldt, specielt tilbage i tid, hvorfor andelen af anbringelser og forebyggende foranstaltninger blandt personer over 30 år er undervurderede i denne analyse.

Bilag 2: Kommunal variation

For at få et indblik i kommunernes forskellighed opgøres ancienniteter, understøttet beskæftigelse, kontakter til alment praktiserende læge og psykiater fordelt på kommunerne.

Anciennitet

Kommunale forskelle kan give et indblik i, hvilke udfordringer jobcentrene i de enkelte kommuner har, hvorfor udvalgte karakteristika er fordelt på kommunalt niveau. Der er stor forskel på, hvor lang tid kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere i gennemsnit har været i kontanthjælpssystemet i de forskellige kommuner. I figur B2.1 er illustreret, hvordan ancienniteterne fordeler sig i kommunerne. Egedal har den største andel kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere med mindre end 1 års anciennitet i systemet (47 pct.), mens Holbæk har den mindste andel (23 pct.). Brøndby har den største andel med over 5 års anciennitet (41 pct.) og Allerød den mindste (7 pct.).

Fordelinger skal ses i sammenhæng med antallet, da to kommuner kan have samme fordeling, men have vidt forskellige antal ydelsesmodtagere. For at perspektivere fordelingerne er antallet af ydelsesmodtagere, stadig fordelt på deres ancienniteter, belyst i figur B2.2 og figur B2.3. Figurerne viser det samme, men de fire største byer har fået egen graf, for at man kan se forskellene i figuren. Antallet af ydelsesmodtagere afspejler kommunernes størrelse, og København har flest kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere i alle tre anciennitetsintervaller.

Udstøttet beskæftigelse

For at få et indblik i, hvor tilknyttede de ledige i hver kommune er til arbejdsmarkedet, opgøres andelen, der fem år tidligere, nemlig i november 2014, har været i udstøttet beskæftigelse. Der var 7.053 personer (9 pct.), som var i udstøttet beskæftigelse i alle fire uger i november 2014. De, som var i beskæftigelse, arbejdede i gennemsnit 137 timer i løbet af de fire uger til en timeløn på 169 kr.

Figur B2.4 illustrerer de 7.053 personer fordelt på kommuner, samt som andel af kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere i kommunen. Med 22 pct. kan man se, at Samsø har den største andel, som var i udstøttet beskæftiget i november 2014. Dog udgør de 22 pct. af gruppen kun 8 personer. Ligeledes kan man se, at Morsø har den laveste andel, men at andelen på 5 pct. også kun udgør 10 personer.

Kontakter til almen læge det seneste år

Aktivitetsparate har i gennemsnit 10,1 lægekontakter, mens de jobparate i gennemsnit har 6,6 kontakter. Mange kontakter til almen læge kan være et udtryk for svær eller vedvarende sygdom, som kræver mange lægebesøg, men kan også handle om andre forhold som kræver øget lægekontakt, f.eks. i forbindelse med graviditet. Nogle befolkningsgrupper har modsat en tilbøjelighed til at gå mindre til lægen, selvom der er et udtalt behov. Man skal derfor være varsom med tolkningen af antal lægekontakter.

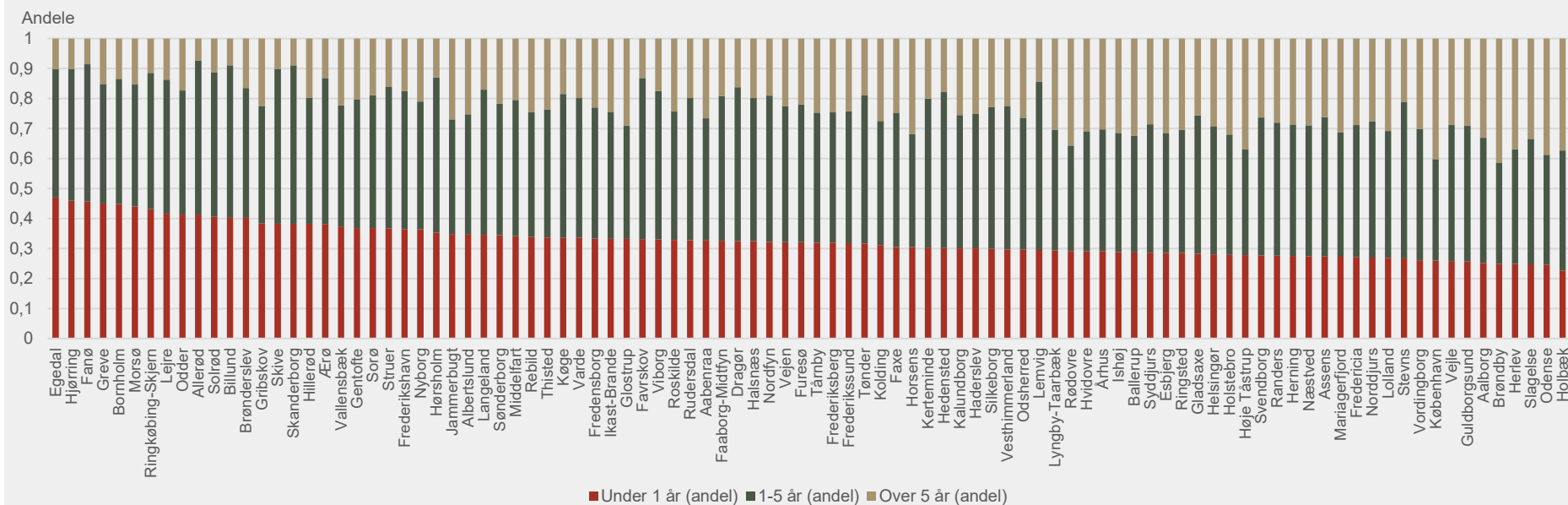
I figur B2.5 illustreres gennemsnitlige antal lægebesøg fordelt på kommunerne. Faxe har flest lægebesøg blandt kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagerne med et gennemsnit på 11,9 kontakter inden for det seneste år. Læsø har de færreste lægebesøg for gruppen.

Kontakter til privat psykiater

Mens man ikke ser en større forskel i brug af psykolog mellem job- og aktivitetsparate, er der stor forskel på brugen af psykiater. Fire pct. af de jobparate har gjort brug af psykiater, mens det blandt aktivitetsparate er 15 pct..

I figur B2.6 ses andelen som har haft kontakt til psykiater det seneste år fordelt på kommuner. Her er forskellen stor. Hvor det gennemsnitlige antal lægekontakter lå tæt på landsgennemsnittet for de fleste kommuner, er der stor spredning for brugen af psykiater. I Ballerup har hele 21 pct. haft kontakt til psykiater, mens der blandt borgere på Bornholm kun er 3 pct., som har haft kontakt til psykiater.

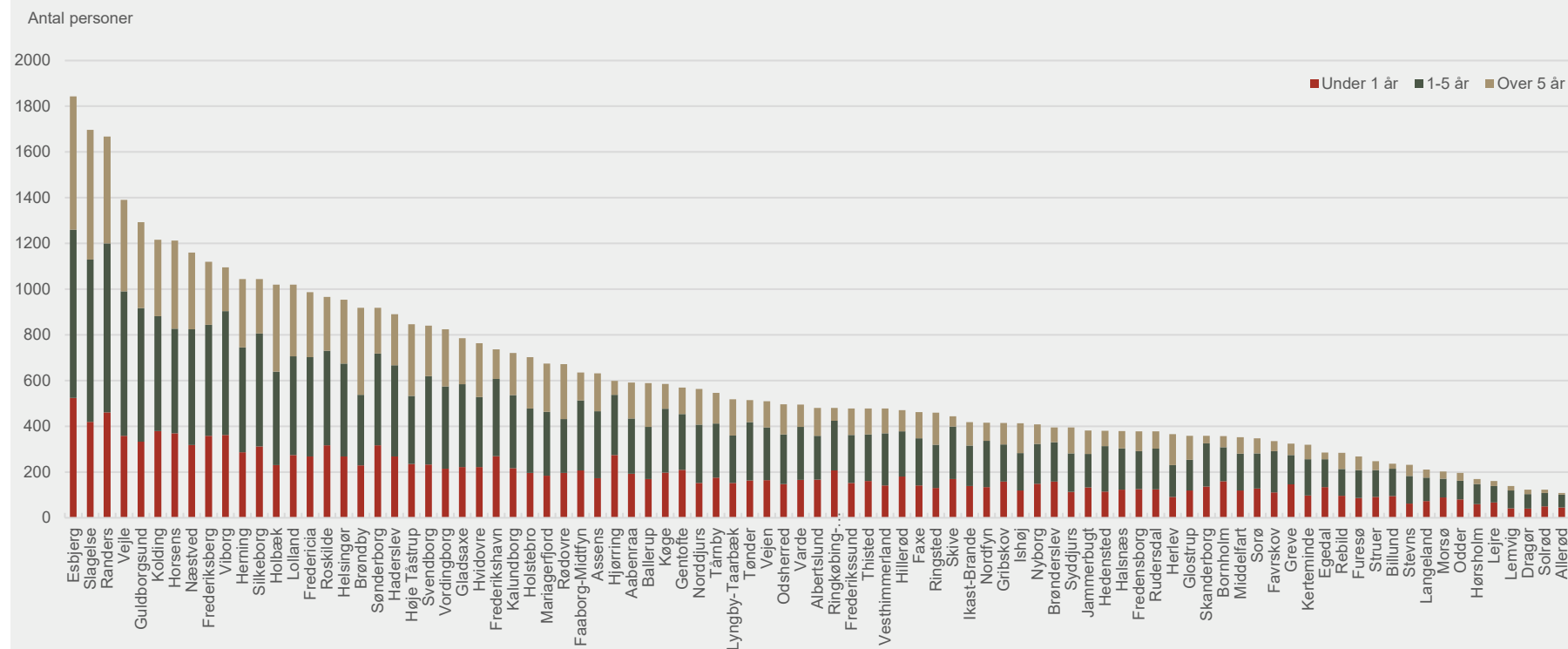
Figur B2.1. Anciennitet i kontanthjælpssystemet, fordelt på kommuner, 2019

Anm.: Læsø og Samsø er udeladt pga. få observationer. Tal er beregnet som pct. af alle kontanthjælps- og integrationsydelsesmodtagere.

Kilde: DREAM

Figur B2.2 Anciennitet i kontanthjælpssystemet, fordelt på kommuner, 2019

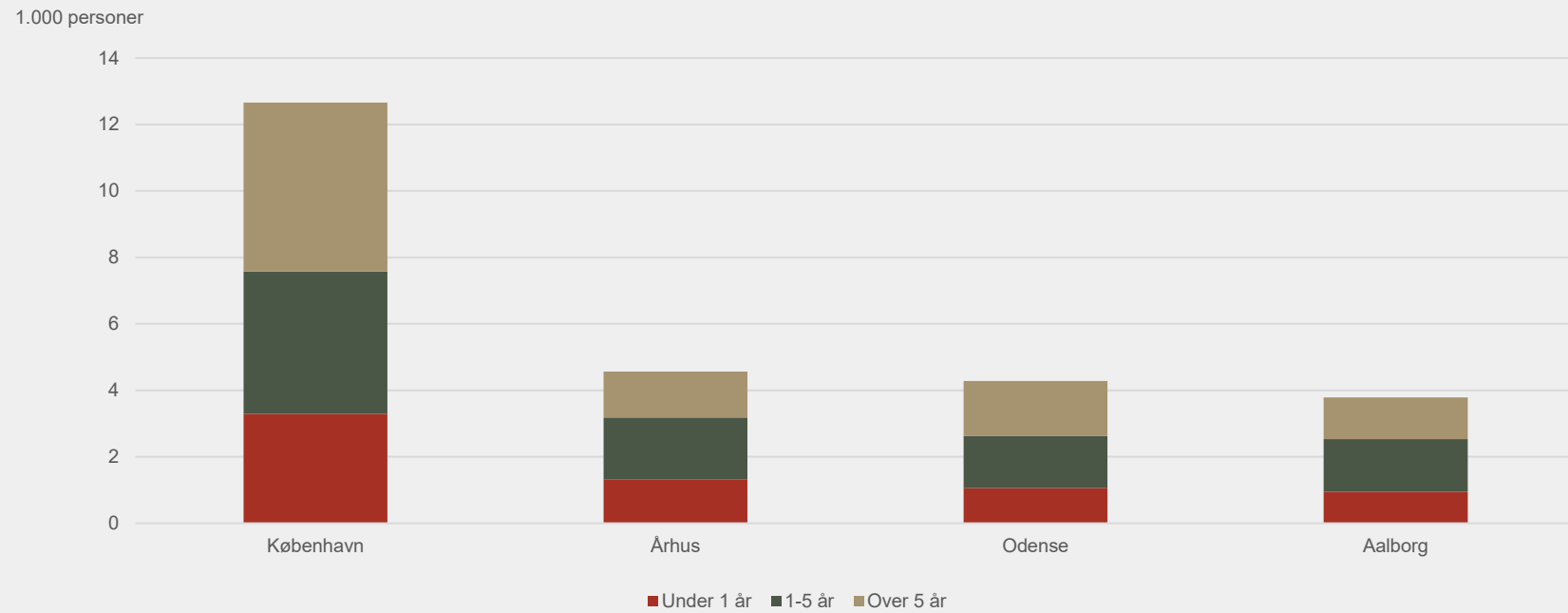

Anm.: Læsø og Samsø udeladt pga. få observationer. De fire største kommuner er fremstillet i figur B2.3

Kilde: DREAM og egne beregninger.

Figur B2 .3

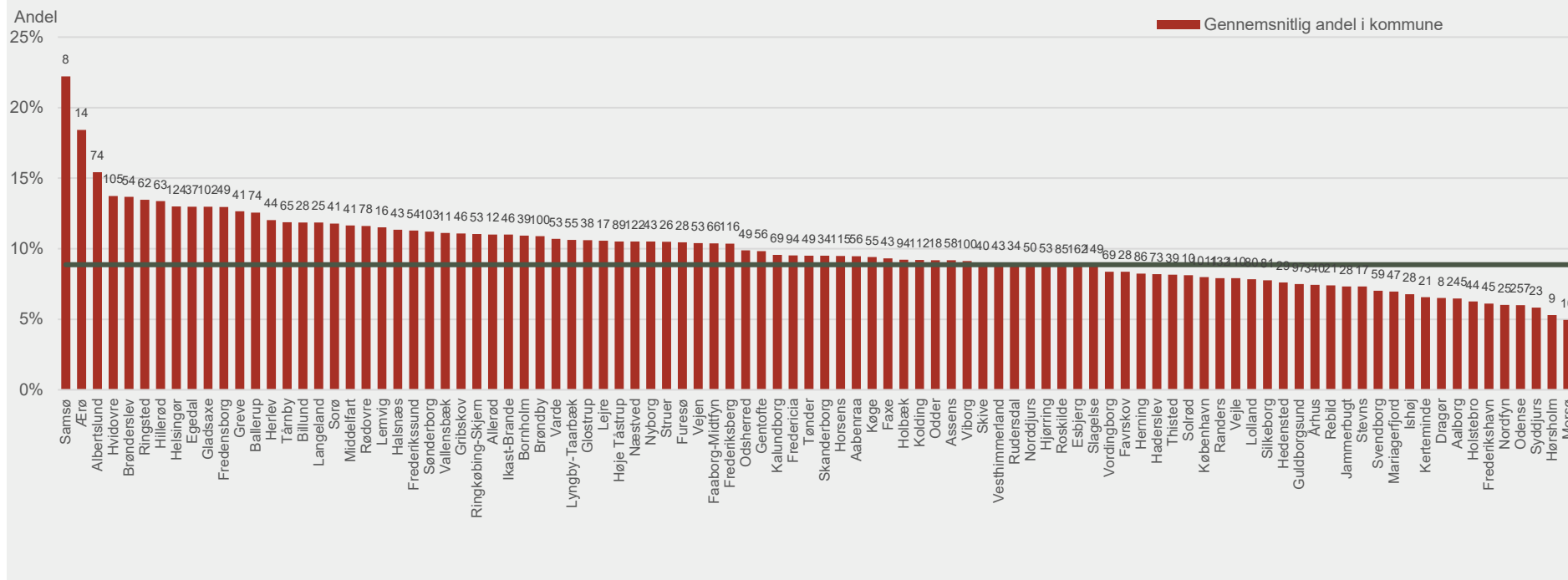
Anciennitet fordelt på de fem største kommuner

Kilde: DREAM og egne beregninger.

Figur B2 .4

Ustøttet beskæftigelse i alle fire uger i november 2014 fordelt på kommuner, for målgruppen udtaget i november 2019

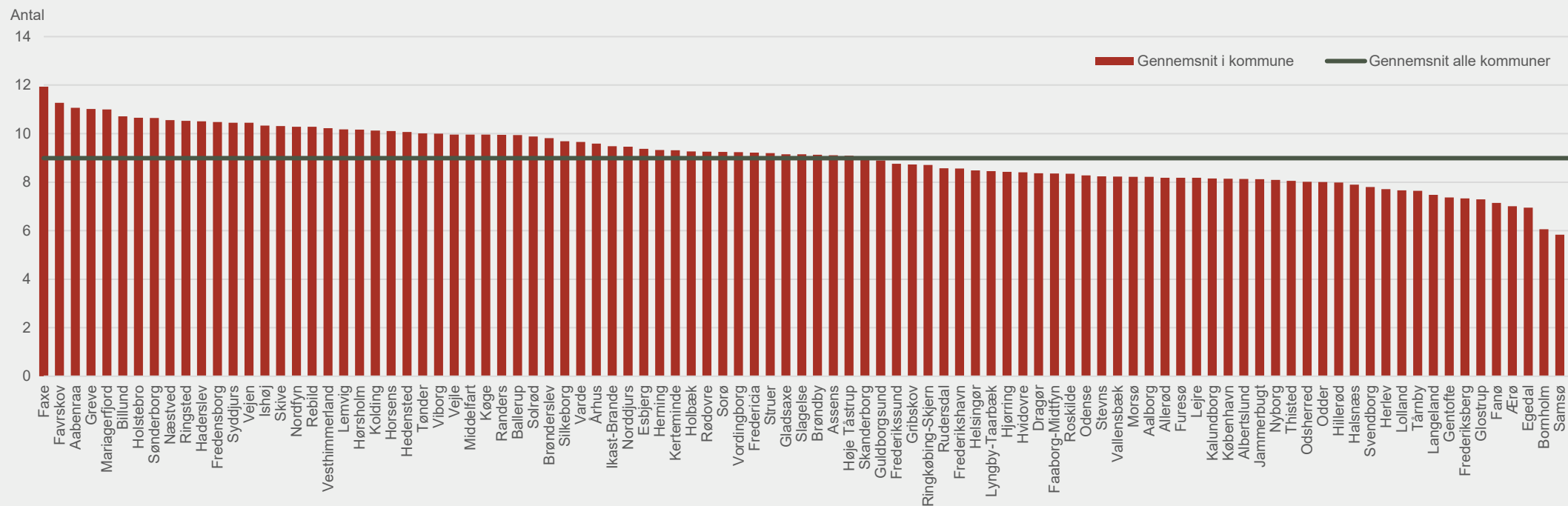

Anm.: Læsø og Fanø er udeladt pga. få observationer. Antal borgere er angivet i tal over kommunens andel.

Kilde: DREAM og egne beregninger.

Figur B2.5

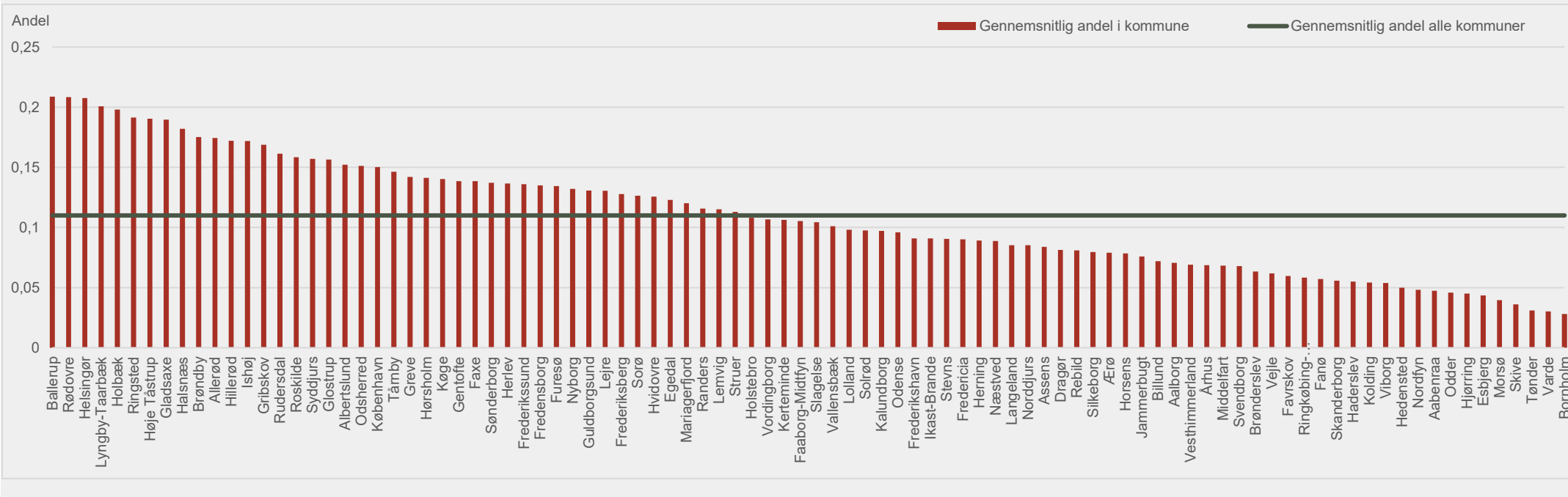
Kontakter til almen læge det seneste år, gennemsnit fordelt på kommuner, 2019

Kilde: Danmarks Statistiks sundhedsregistre og egne beregninger.

Figur B2.6

Kontakter til psykiater det seneste år, gennemsnit fordelt på kommuner, 2019

Anm.: Læsø og Samsø er udeladt pga. få observationer.

Kilde: Danmarks Statistiks sundhedsregistre og egne beregninger.

Bilag 5.5

Tabel 1

Anbringelser og forebyggende foranstaltninger, aldersfordelt

Jobparate	< 20 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-65 år
Har været anbragt (andel) ¹	0,22	0,04	0,10	0,10	0,07	0,00
Har modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger (andel) ¹	0,08	0,07	0,11	0,01	0,00	0,00
Har været anbragt eller modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger (andel) ¹	0,22	0,09	0,16	0,11	0,07	0,00
Har børn, der har været anbragt (andel) ¹	0,00	0,01	0,04	0,10	0,12	0,13
Antal personer	100	3.700	9.300	6.100	4.900	1.300

Aktivitetsparate	< 20 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-65 år
Har været anbragt (andel) ¹	0,26	0,24	0,20	0,17	0,09	0,01
Har modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger (andel) ¹	0,48	0,33	0,19	0,02	0,00	0,00
Har været anbragt eller modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger (andel) ¹	0,56	0,42	0,30	0,18	0,09	0,01
Har børn, der har været anbragt (andel) ¹	0,00	0,03	0,09	0,15	0,18	0,17
Antal personer	3.600	19.000	17.300	15.500	14.000	4.600

Åbenlyst uddannelsesparate	< 20 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-65 år
Har været anbragt (andel) ¹	0,11	0,10	-	-	-	-
Har modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger (andel) ¹	0,17	0,15	-	-	-	-
Har været anbragt eller modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger (andel) ¹	0,21	0,19	-	-	-	-
Har børn, der har været anbragt (andel) ¹	0,00	0,01	-	-	-	-
Antal personer	200	1.700	-	-	-	-

Uddannelsesparate	< 20 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-65 år
Har været anbragt (andel) ¹	0,19	0,16	-	-	-	-
Har modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger (andel) ¹	0,37	0,25	-	-	-	-
Har været anbragt eller modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger (andel) ¹	0,42	0,31	-	-	-	-
Har børn, der har været anbragt (andel) ¹	0,00	0,02	-	-	-	-
Antal personer	2.000	12.100	-	-	-	-

Alle i systemet	< 20 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-65 år
Har været anbragt (andel) ¹	0,23	0,19	0,17	0,15	0,09	0,01
Har modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger (andel) ¹	0,43	0,27	0,16	0,02	0,00	0,00
Har været anbragt eller modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger (andel) ¹	0,49	0,34	0,25	0,16	0,09	0,01
Har børn, der har været anbragt (andel) ¹	0,00	0,02	0,07	0,14	0,16	0,16
Antal personer	5.900	36.400	26.600	21.600	18.800	5.900

Befolkningen, 18-65 år	< 20 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-65 år
------------------------	---------	----------	----------	----------	----------	----------

Har været anbragt (andel) ¹	0,03	0,04	0,05	0,05	0,03	0,00
Har modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger (andel) ¹	0,07	0,06	0,05	0,01	0,00	0,00
Har været anbragt eller modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger ¹ (andel)	0,09	0,08	0,08	0,06	0,03	0,02
Har børn, der har været anbragt (andel) ²	0,00	0,00	0,01	0,03	0,05	0,06
Antal personer	140.300	782.700	686.800	756.000	800.400	409.600

Anm.: Borgere i kontanthjælpssystemet er opgjort ved nedslag i november 2019.

¹Anbringelsesstatistikken samt statistikken over forebyggende foranstaltninger går tilbage til omkring 1980, således kan andelen, som har modtaget personrettede forebyggende foranstaltninger eller været anbragt, være underestimeret for de ældre aldersgrupper. Det bemærkes, at det ikke kan udelukkes, at de yngre aldersgrupper i kontanthjælpssystemet kan være mere udsatte end de ældre aldersgrupper. Derfor kan det ikke entydigt konkluderes, at forskellene alene skyldes underestimerede andele for de ældste aldersgrupper.

Kilde: DREAM samt Danmarks Statistiks data om børn og unges anbringelser og forebyggende foranstaltninger og egne beregninger.

Bilag 6.1

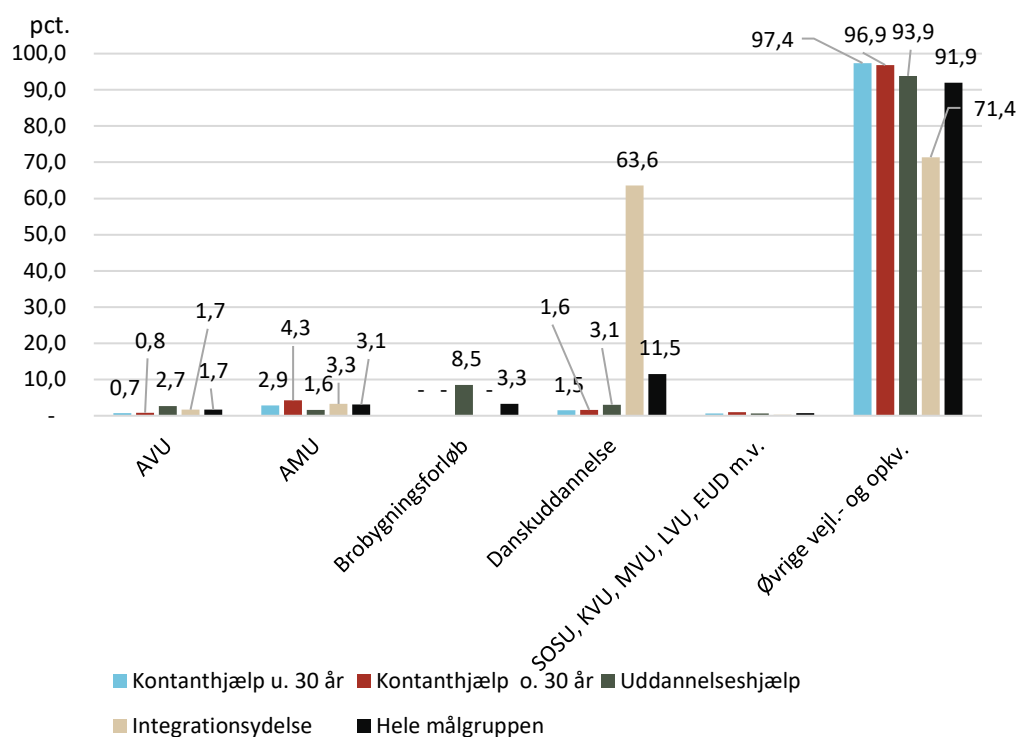
Brugen af vejlednings- og opkvalificeringstilbud

Figur 1 viser, hvilke tilbud under den overordnede kategori ”vejledning og opkvalificering”, som borgerne typisk får. Opgørelsen er udarbejdet på baggrund af data fra 2019.

92 procent af borgerne i kontanthjælpssystemet, som deltog i et vejlednings- og opkvalificeringstilbud i 2019, deltog i et tilbud under kategorien ”øvrige vejledning og opkvalificering”. 12 procent deltog i danskuddannelse, mens 3 procent deltog i et brobygningsforløb til uddannelse, jf. figur 1.

Figur 1

Andel aktiverede i opkvalificering og vejledning fordelt på undergruppe og ydelse, 2019

Anm.: Personer, der har været aktiveret flere gange inden for den valgte aktiveringsundergruppe og ydelse, tæller kun med én gang. Har en person i 2019 har deltaget i mere end én af undergrupperne af aktivering vil personen indgå i opgørelsen mere end én gang. AVU: Almen Voksenuddannelse, AMU: Arbejdsmarkedsuddannelse, EUD: Erhvervsuddannelse, SOSU: Social- og sundhedsuddannelser, KVV, MVU, LVU: Udd. på videregående niveau.

Kilde: Særkørsel på joindsats.dk og egne beregninger

Bilag 6.2

Studier af effekter af samtaler og aktiv beskæftigelsesindsats

Bilaget gennemgår den litteratur, der er lagt til grund i kapitel 6 i afsnittet om effekter af samtaler og aktiv beskæftigelsesindsats.

Hvad man kan forvente om effekter ud fra teorien?

Teoretisk kan man sondre mellem følgende effekttyper:

Sorteringseffekt (forud for ledighed). Effekten fremkommer, når samtaler eller aktive tilbud påvirker *tilgangen* til ledighed. Fx kan udsigten til at skulle deltage i aktive tilbud og efterleve krav om rådighed gøre ledighed mindre attraktivt, så borgerne i højere grad forsøger at undgå ledighed.

Motivationseffekt (forud for deltagelse i samtaler eller tilbud). Effekten viser sig ved, at borgerne afgår fra ledighed forud for tidspunktet, hvor de skal deltage i en samtale eller et aktivt tilbud. Effekten fremkommer ved, at udsigten til at deltage i en samtale eller et aktivt tilbud motiverer borgerne til at finde beskæftigelse eller uddannelse, inden den aktive indsats går i gang, eller samtalen afholdes. Motivationseffekten kan dog også være negativ, hvis borgerne finder samtalen eller tilbuddet særligt interessant, og det mindsker borgernes tilskyndelse til at finde job eller uddannelse. Den negative effekt kalder man også en ”attraktionseffekt”.

Fastholdelseseffekt (under deltagelse i samtaler eller tilbud). Effekten handler om borgernes søgning efter job eller uddannelse, når de deltager i samtaler eller aktivering. Effekten er negativ, når borgerne under deltagelsen søger mindre efter job eller uddannelse, fordi de fx ønsker at færdiggøre det tilbud, de deltager i, eller fordi deres tid til at søge reduceres. Effekten er positiv, når borgerne i højere grad søger job eller uddannelse, når de deltager i samtaler eller tilbud. Det kan fx ske, hvis de motiveres mere til at finde et job eller starte i en uddannelse, når de deltager i samtaler eller tilbud.

Programeffekt (efter deltagelse i samtaler eller tilbud). Effekten af indsatsen på afgang fra ledighed efter deltagelse. Programeffekten forventes oftest at være positiv, fx fordi ledige efter et aktivt forløb har opnået nye kompetencer, færdigheder, kvalifikationer m.v., der gør dem bedre rustet til at finde job inden for tidligere eller nye arbejdsområder. Effekten kan imidlertid også være negativ, fx hvis opkvalificeringen medfører, at ledige indsnævrer deres jobsøgningsområde. Programeffekten omfatter

også eventuelle effekter på stabiliteten af den efterfølgende beskæftigelse, omfanget af efterfølgende ledighed, ligesom effekter på lønnen også er en programeffekt.

Hvad viser studier om effekter?

Studier af effekter af aktive indsatser måler typisk indsatsernes *nettoeffekt*. Nettoeffekten dækker over summen af fastholdelses- og programeffekten eller programeffekten alene. De færreste studier medtager motivations- og sorteringseffekter af de konkrete indsatser. Endelig måler studierne ofte effekterne på borgernes afgang til beskæftigelse og uddannelse under ét.

Viden om effekter af samtaler og indsatser til jobparate

Effektlitteraturen om jobparate ledige inkluderer dagpengemodtagere. Dels fordi kontanthjælpsmodtagere, der er jobparate, ikke har problemer ud over ledighed og i den forstand ligner dagpengemodtagere, dels fordi begrebet 'jobparate kontanthjælpsmodtagere' ikke altid er udbredt i den internationale litteratur. Det bemærkes endvidere at særskilte resultater for undergrupper af ledige så vidt muligt er af rapporteret, såfremt de er fremhævet i de bagvedliggende rapporter.

Bilaget er bygges op således, at litteraturgennemgangen starter med konklusionen fra ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats fra 2014, der er den seneste omfattende gennemgang og analyse af hele den aktive beskæftigelsesindsats, samt et kort indblik i effektlitteraturen heri.

Herefter præsenteres eventuel ny effektlitteratur, der er kommet til siden.

Ud fra hver overskrift fremgår en effektretning. Symbolerne har følgende fortolkning: "+" er en positiv effekt; "(+)" er en indikation af positiv effekt; "-" er en negativ effekt, og "uafklaret" betyder, at effektretningen ikke er entydig på grund af modstridende fund, ingen fundne effekter eller for lidt viden.

Samtaler (effektretning: +)

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats

Samtaler med sagsbehandlere i jobcentret kan øge den enkelte lediges viden om de muligheder, der eksisterer på arbejdsmarkedet og samtidig give den ledige redskaber til målrettet at søge job. Derudover kan samtalerne også bruges til at planlægge den fremadrettede aktive indsats for den ledige.

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats anfører, at der er positive effekter af samtaler til ledige (Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats, 2014).

Konklusionen hviler blandt andet på en litteraturgennemgang fra Rosholm & Svarer fra 2010, der har undersøgt 37 effektstudier af samtaler. Rosholm og Svarer fandt, at 29-31 af effektstudierne havde positive effekter, mens 6-8 ikke viste nogen effekter. Der var ingen af de gennemgåede studier, som fandt negative effekter (Rosholm og Svarer, 2010).

Samtaler er mest effektive, når de har fokus på rådgivning af den ledige frem for alene at være et redskab til afprøvning af rådighed (Rosholm og Svarer, 2010).

Et eksempel på positive effekter af samtaler i den aktive indsats er det danske randomiserede kontrollerede forsøg ”Hurtigt i gang 2”. Her har man undersøgt, hvorvidt og hvilke former for tidlig og intensive indsatser, der hjalp nyledige dagpengemodtagere hurtigere i arbejde. Forsøget viste, at en indsats med individuelle samtaler inden for de første 14 dage af ledighedsforløbet og herefter hver 14. dag de første tre måneder af ledighedsforløbet har en positiv effekt (Rosholm og Svarer, 2009).

Projekt ’Unge – Godt i gang’ blev gennemført som et kontrolleret forsøg i perioden fra november 2009 til december 2010. Målgruppen for forsøget var unge 18-29-årige dagpengemodtagere og ”stærke” kontant- og starthjælpsmodtagere i de daværende matchgrupper 1 og 2 (uanset forsørgelseshistorik). For *unge med uddannelse* bestod indsatsen af et intensivt forløb med hyppige samtaler og virksomhedsrettet aktivering. Forsøget viser, at indsatsen får flere i job sammenholdt med kontrolgruppen.

Viden om positive effekter af samtaler bekræftes af Van den Berg, Kjærsgaard og Rosholm (2012), der i en analyse på danske registerdata finder, at der er store effekter af samtaler, og at effekten bliver større, jo flere samtaler der afholdes. De finder også, at samtaleeffekten aftager med tiden siden sidste samtale, hvilket taler for at afholde hyppige samtaler (Van den Berg, Kjærsgaard og Rosholm, 2012).

Det Økonomiske Råd (DØR) anfører blandt andet i 2012, at der både nationalt og internationalt er bred enighed om, at samtaler har en positiv effekt på de lediges afgangsrate til beskæftigelse. DØR finder i egen analyse en positiv effekt af samtaler i lavkonjunktur, hvor en stigning på 0,1 samtale per ledig om måneden i gennemsnit medfører et fald i ledighedsprocenten på godt 0,12 procentpoint. DØR finder dog også, at samtaler ikke reducerer ledighedsniveauet i højkonjunktur (DØR, 2012).

KORA vurderer i en litteraturgennemgang om effekter af indsatser for ikke-vestlige ledige indvandrere, at der er modstridende viden om effekten af samtaler – blandt andet på baggrund af forsøget ”Alle i gang”, der ikke viser nogen effekt af et intensivt samtaleforløb til udsatte borgere. Der findes dog også et par svenske studier, der finder positive effekter (KORA, 2013a, bekræftes i KORA, 2016b).

Kraka viser i deres litteraturgennemgang om effekter af indsatser til unge fra 2014, at samtaler og vejledningsforløb kan medvirke til at reducere ledighedsforløbenes længde (Kraka, 2014).

Samtaler vurderes at være blandt de bedste værktøjer i værktøjskassen over for ledige (Rosholm, 2014).

Nyere effektlitteratur

I en litteraturgennemgang om effekter af indsatser til ledige seniorer konkluderer SFI på baggrund af seks studier, at samtaler har en positiv effekt (SFI, 2016).

KORA finder i en litteraturgennemgang om effekten af indsatser til langtidsledige kun et enkelt studie om samtaler, der ser isoleret på effekten af samtaleforløb og dybdegående interview. De langsigtede effekter på beskæftigelsen er ikke målt. KORA angiver, at studiet indikerer, at samtaleforløb og dybdegående interviews på kort sigt kan være en virkningsfuld foranstaltning over for langtidsledige på enkelte udfaldsmål (KORA, 2016a).

I VIVEs litteraturgennemgang fra 2019 af sagsbehandlerrelaterede forhold, som påvirker lediges jobchancer, omtales et svensk randomiseret kontrolleret forsøg gennemført i 2015 om effekten af intensiveret indsats de første tre måneder af ledighedsforløbet. Resultaterne fra forsøget viser en positiv effekt af et intensiveret samtaleforløb. Der vises også, at der opnås samme positive effekt ved den intensiverede indsats via personligt fremmøde som via distance, mens der ikke opnås positiv effekt via gruppemøde (VIVE, 2019a).

Virksomhedsrettet indsats (effektretning: +)

Virksomhedsrettede indsatser består af løntilskud og virksomhedspraktik hos henholdsvis offentlige og private arbejdsgivere og gives blandt andet for at give den ledige kompetencer og netværk.

Der er i de senere år gennemført systematiske litteraturreviews, der opsamler viden om effekter af virksomhedsrettede indsatser. Der er positive effekter af løntilskud i private virksomheder og negative effekter af løntilskud i det offentlige sektor. Effekterne af virksomhedspraktik er generelt set mindre belyst end effekterne af løntilskud, men litteraturen peger på, at virksomhedspraktik har positive effekter. Nedenfor gennemgås litteraturen om de tre ordninger.

Privat løntilskud (effektretning: +)

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats anfører, at der er positive effekter af privat løntilskud. Ekspertgruppen peger på, at privat løntilskud er det mest effektive aktive tilbud til ledige (Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats, 2014). Konklusionen hviler blandt andet på en litteraturgennemgang af Rosholm og Svarer fra 2011 og 2012, der viser, at ledige tæt på arbejdsmarkedet, der deltager i privat løntilskud, kommer hurtigere i beskæftigelse, mens de efterfølgende i højere grad fastholder beskæftigelse og opnår en højere løn (Rosholm & Svarer, 2011 og 2012).

DØR anfører i 2012, at blandt andet danske studier generelt viser positive effekter af privat ansættelse med løntilskud, både i forhold til at få de ledige hurtigere i beskæftigelse, i forhold til at fastholde

beskæftigelse og sikre en bedre løn. DØR viser, at ansættelse med løntilskud i en privat virksomhed reducerer ledighedsperiodens længde for de aktiverede ledige under en højkonjunktur. Under en lavkonjunktur finder DØR i den samme analyse derimod en forlængelse af ledighedsperiodens længde. DØR finder endelig, at en højere andel af ledige i løntilskudsjob i en privat virksomhed reducerer bruttoledighedsniveauet i både høj- og lavkonjunktur (DØR 2012).

Kraka finder i deres litteraturgennemgang om effekter af indsatser til unge fra 2014, at privat løntilskud kan medvirke til at reducere ledighedsforløbenes længde for unge (Kraka, 2014).

KORA viser i en litteraturgennemgang om effekter af indsatser til indsatser for ikke-vestlige ledige indvandrere, at der er positive effekter af privat løntilskud (KORA, 2013a, bekræftes i KORA, 2016b).

Nyere effektlitteratur

I en litteraturgennemgang om effekter af indsatser til ledige seniorer konkluderer SFI på baggrund af to studier, at der er modstridende viden om, hvorvidt privat løntilskud har effekt på selvforsørgelse for ledige seniorer (SFI, 2016).

KORA finder i en litteraturgennemgang om effekten af indsatser til langtidsledige, at der på baggrund af 18 studier er moderat evidens for, at løntilskud (ikke opdelt på offentlig og privat) virker for langtidsledige. Det gælder både på kort og langt sigt, selvom antallet af studier, der ser på effekterne på lang sigt, er begrænset. (KORA, 2016a).

En analyse fra Finansministeriet viser, at den private løntilskudsordning har et positivt samfundsøkonomisk afkast. Det betyder, at de positive beskæftigelsesvirkninger overstiger udgifterne ved at give virksomheder løntilskud for at ansætte en ledig (Finansministeriet, 2018).

Offentligt løntilskud (effektretning: -)

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats anfører, at der er moderat evidens i forhold til, at løntilskud i det offentlige forlænger ledighedsperioden (Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats, 2014). Konklusionen hviler blandt andet på en litteraturgennemgang af Rosholm og Svarer fra 2011 og 2012, som viser, at der er en svag overvægt af studier, der finder, at deltagelse i offentlige løntilskudsjob reducerer afgang til beskæftigelse. Her fremgår det, at deltagelse i offentlige løntilskudsjob i mange studier har en negativ effekt på sandsynligheden for, at den ledige opnår beskæftigelse (Rosholm og Svarer, 2011 og 2012).

DØR viser i en analyse, at offentlig ansættelse med løntilskud har store negative fastholdelseeffekter og en mindre positiv programeffekt, som ikke er stor nok til, at aktiveringen samlet set forkorter

ledighedslængden. DØR finder endvidere ingen signifikant effekt af en højere andel af ledige i løntilskudsjob i en offentlig virksomhed på bruttoledighedsniveauet (DØR, 2012).

KORA viser i en litteraturgennemgang om effekter af indsatser til indsatser for ikke-vestlige ledige indvandrere, at der er fire studier om offentligt løntilskud. Tre af studierne opgør nettoeffekten, som er positiv i to tilfælde, mens den er insignifikant i det tredje. På den baggrund angiver KORA, at der er indikation for en positiv nettoeffekt (KORA, 2013a). KORA angiver dog, at løntilskudslignende indsatser i den offentlige sektor samlet set har små effekter, fordi effekten efter endt aktivering er mindre, og fastholdelseeffekten under aktivering er større, end det er tilfældet for løntilskud i det private (KORA, 2013a, bekræftes i KORA, 2016b).

Kraka viser i deres litteraturgennemgang om effekter af indsatser til unge fra 2014, at offentligt løntilskud kan medvirke til at forlænge ledighedsperioden. Det skyldes, at indsatsen har væsentlige fastlåsningseffekter, mens programeffekten enten er negativ eller er insignifikant (Kraka, 2014).

Nyere effektlitteratur

I en litteraturgennemgang om effekter af indsatser til ledige seniorer konkluderer SFI på baggrund af to studier, at der er negativ effekt af offentlig løntilskud for ledige seniorer (SFI, 2016).

Rosholm og Svarer (2020) belyser beskæftigelseseffekten af offentligt løntilskud efter beskæftigelsesreformen. De finder bl.a., at der er positive effekter af at deltage i offentlige løntilskudsjob for ledige dagpengemodtagere. Rosholm og Svarer peger på, at positive effekter for dagpengemodtagere afviger fra den øvrige danske og internationale litteratur, hvor der typisk ikke findes positive beskæftigelseseffekter for dagpengemodtagere, hvilket imidlertid forklares ved, at målretningen af ordningen har haft en positiv betydning for effekterne.

Virksomhedspraktik (effektretning: (+))

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats anfører, at effekterne af virksomhedspraktik generelt set er mindre belyste end effekterne af løntilskud. Der findes dog indikation på, at virksomhedspraktik har positive beskæftigelseseffekter (Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats, 2014). Konklusionen hviler blandt andet på en litteraturgennemgang af Rosholm og Svarer fra 2011 og 2012, der viser, at de positive effekter dels kan tilskrives, at forløbene ved virksomhedspraktik er relativt korte, hvorfor fastholdelseeffekterne er små og insignifikante, dels at programeffekterne for de fleste ledige er positive (Rosholm og Svarer 2011, 2012).

DØR finder i en analyse, at virksomhedspraktik reducerer ledighedsperiodens længde for de aktiverede ledige under en højkonjunktur, men forlænger ledighedsperiodens længde i lavkonjunktur.

DØR finder også, at en højere andel af de ledige i løntilskudsjob i virksomhedspraktik reducerer bruttoledighedsniveauet i både høj- og lavkonjunkturer. (DØR, 2012).

I en litteraturgennemgang af KORA om effekter af indsatser til ikke-vestlige ledige indvandrere finder KORA positive programeffekter af virksomhedspraktik (KORA, 2013a, bekræftes i KORA, 2016b).

Kraka finder i deres litteraturgennemgang om effekter af ydelsessystemet og indsatser til unge fra 2014, at effekten af virksomhedspraktik til unge er mindre entydig. Der er ét dansk studie, der viser, at deltagelse i virksomhedspraktik generelt set øger afgang fra ledighed til beskæftigelse, idet der ikke findes nogen fastlåsnings effekt, og der er en positiv programeffekt. De fleste af de medtagne internationale studier finder derimod typisk, at praktikordninger enten ikke har nogen effekt eller forlænger de unges ledighedsperiode (Kraka, 2014).

Nyere effektlitteratur

Beskæftigelsesministeriet har i 2015 gennemført en effektanalyse af virksomhedspraktik til voksne kontanthjælpsmodtagere ved de forløb, der er påbegyndt i perioden fra den 1. januar 2011 til 31. december 2013. Beskæftigelsesministeriet finder blandt andet, at både privat og offentlig virksomhedspraktik medfører, at kontanthjælpsmodtagere i gennemsnit kommer hurtigere i beskæftigelse. Den private ordning har en positiv effekt på afgang til beskæftigelse både under og efter, at praktikforløbet er afsluttet, mens den offentlige ordning har en positiv effekt på afgang til beskæftigelse udelukkende efter, at praktikken er afsluttet (Beskæftigelsesministeriet, 2015a).

I en litteraturgennemgang om effekter af indsatser til ledige seniorer konkluderer SFI på baggrund af to studier, at der er positive effekter af virksomhedspraktik for ledige seniorer (SFI, 2016).

KORA finder i en litteraturgennemgang om effekten af indsatser til langtidsledige, at der er indikation af, at virksomhedspraktik har en effekt på kort og længere sigt (KORA, 2016a).

Viden relateret til virksomhedsindsats: Jobrotation

KORA har gennemført en effektanalyse af jobrotationsordningen. Ordningen giver et tilskud til arbejdsgiver, som ansætter en ledig som vikar, mens en medarbejder (efter)uddanner sig. KORA finder, at jobrotationsvikarer i gennemsnit kommer to til tre uger hurtigere i ustøttet beskæftigelse end personer, som ikke har deltaget i jobrotation. De positive effekter findes især for ledige uden en erhvervskompetencegivende uddannelse (KORA, 2014). Ordningens positive beskæftigelsesvirkninger skal dog ses i sammenhæng med udgifterne til ordningen. En analyse af Finansministeriet viser, at det samfundsøkonomiske afkast af ordningen er negativt (Finansministeriet, 2018). Det betyder, at de positive beskæftigelsesvirkninger ikke står mål med de offentlige udgifter forbundet med at give ledige et jobrotationsforløb.

Opkvalificering og vejledning (effektretning: uafklaret)

Opkvalificering og vejledning består overordnet af to kategorier: Ordinær uddannelse, som fx AMU-kurser og erhvervskompetencegivende uddannelser, og øvrig vejledning og opkvalificering, som fx jobsøgningskurser og kommunale projekter. Brobygning til uddannelse er ligeledes kategoriseret under øvrig vejledning og opkvalificering.

Litteraturen viser overordnet hverken entydigt positive eller negative effekter på beskæftigelsen af uddannelser i beskæftigelsessystemet. Det skyldes blandt andet, at det ofte ikke er muligt at se på effekten af enkelte uddannelser eller kurser på grund af en begrænset detaljeringsgrad i data.

Der er både danske og internationale studier, der viser positive, ingen og negative effekter af vejledning og opkvalificering. Nedenfor er litteraturen opdelt i henholdsvis ”ordinær uddannelse” og ”øvrig vejledning og opkvalificering”.

Ordinær uddannelse (effektretning: uafklaret)

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsatsen

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats (2014) anfører, at viden om effekter af uddannelser i beskæftigelsessystemet generelt er uklar. Under ét angiver ekspertgruppen, at der er modstridende viden om effekten af ordinær uddannelse i den aktive indsats. Det dækker over, at studier fra Danmark finder moderat evidens for, at uddannelsesaktivering har negative nettoeffekter, mens internationale studier finder moderat evidens for positive effekter af uddannelsesaktivering (Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats, 2014).

Konklusionen hviler blandt andet på Rosholm og Svarers litteraturgennemgang fra 2012, der finder en tendens til, at studier, der finder positive effekter af ordinær uddannelsesaktivering, evalueres over en længere tidshorisont, end studier der finder negative effekter. Godt halvdelen af studierne af uddannelsesaktivering viser negative effekter i forhold til at få ledige tilbage i beskæftigelse, mens lidt under halvdelen viser positive effekter. De finder en klar tendens til, at uddannelsesaktivering har væsentlige fastholdelseeffekter, og at de naturligvis er større, jo længere forløbet er. De finder også, at der ikke er danske studier, der finder positive langsigteffekter, men der er en række internationale studier, der peger på, at der er langvarige positive effekter (Rosholm og Svarer, 2012).

KORA finder i sin litteraturgennemgang om ordinær uddannelse fra 2013, at der samlet set for både danske og internationale studier er stærk evidens for, at uddannelsesaktivering på mellemlang sigt fastlåser de ledige, og at fastlåsnings-effekten er større, jo længere uddannelsesforløbet er. Til gengæld er der modstridende viden om, hvorvidt der efterfølgende er positive programeffekter. Der er dog en tendens til, at internationale studier, der anvender en lang evalueringshorisont, finder en positiv programeffekt. Tilsvarende resultat ses ikke i danske studier. Her er der stærk evidens for, at

programeffekten ikke er positiv på længere sigt. KORA nævner, at negative resultater er præget af danske studier, der viser negative effekter. Ser man udelukkende på internationale studier, er der indikation for en positiv nettoeffekt på lang sigt. KORA nævner endvidere, at opdelt på undergrupper er der blandt andet moderat evidens for positive programeffekter af ordinær uddannelse for ikke-forsikrede ledige og modstridende viden om effekten af ordinær uddannelse for unge ledige (KORA, 2013b).

Et studie, som Damvad har lavet for Dansk Metal, viser, at uddannelse under ét er lige så effektivt for dagpengemodtagere, der er medlemmer af Dansk Metal, som privat løntilskud. For målrettede kurser til medlemmer af Dansk Metal findes bedre effekter end for privat løntilskud (Damvad, 2013).

Deloitte finder i en analyse af voksenlærlingeordningen, at ledige (både dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere), der får en uddannelse med voksenlærlingetilskud, har markant bedre sandsynlighed for at være i job i de første år efter endt uddannelse sammenlignet med ledige, der ikke har været i voksenlærlingeforløb. Efter et år er 70 procent af disse i beskæftigelse mod 58 procent i kontrolgruppen (Deloitte, 2013).

KORAs analyse af uddannelsesaktivering til forsikrede ledige fra 2014 viser, at uddannelsesaktivering sjældent har positive beskæftigelseseffekter. Uddannelsesaktivering har store fastholdelseeffekter, og de aktiverede har efter endt aktivering ikke eller kun i begrænset omfang hurtigere beskæftigelse end ikke aktiverede. Når der ses på varigheden af beskæftigelse efterfølgende for mænd og kvinder samlet, viser analysen, at uddannelsesaktivering fører til kortere efterfølgende beskæftigelse (aktivering i seks ugers selvvalgt uddannelse, anden uddannelsesaktivering, anden aktivering og AMU-kurser, der ikke er inden for handel & service og transport (KORA, 2014).

KORA viser i en litteraturgennemgang om effekter af indsatser til indsatser for ikke-vestlige ledige indvandrere, at der er modstridende viden om program- og nettoeffekten af uddannelsesaktivering. Nettoeffekten er kun beregnet i to danske studier, og her er der modstridende viden (KORA, 2013a, bekræftes i KORA, 2016b).

Kraka viser i deres litteraturgennemgang om effekter af indsatser til unge fra 2014, at opkvalificeringsforløb kan medvirke til at forlænge ledighedsperioden. Alle studier finder, at sandsynligheden for at komme i beskæftigelse reduceres, mens den ledige deltager i opkvalificeringsprogrammer. Desuden finder de fleste studier, at deltagelse i opkvalificerende programmer enten har en negativ eller ingen effekt på beskæftigelsen og løn efter endt opkvalificering (Kraka, 2014).

Nyere effektlitteratur

KORA finder i en litteraturgennemgang om effekten af indsatser til langtidsledige et enkelt studie, som ser på effekten af ordinær uddannelse. Resultatet viser, at der på lang sigt er en signifikant og positiv effekt på årlig lønindkomst, dog med forbehold for, at der gennemføres minimum to til fire semestre på højeste niveau. Studiet indikerer således, at ordinær uddannelse for enkelte langtidsledige personer kan være en virkningsfuld indsats (KORA, 2016a).

KORA angiver, at effekten af lediges deltagelse i *voksen- og efteruddannelse* (VEU) afhænger af, om de ledige deltager i alment, erhvervsrettet eller videregående VEU-forløb. Hvor VEU på det almene niveau ser ud til at være en langsigtet investering, der i første omgang fører til ordinær uddannelse på bekostning af beskæftigelse, så giver VEU på erhvervsrettet og videregående niveau positive beskæftigelseseffekter for de ledige året efter, at de har deltaget (KORA, 2017a).

VIVE gennemførte i 2019 en effektevaluering af brugen af de kurser, som optræder på positivlisterne for den regionale uddannelsespulje (RU-kurser). VIVE finder blandt andet, at for ufaglærte forsikrede ledige giver deltagelse i RU-kurser en højere beskæftigelse end andre aktiveringsformer (andre VEU-kurser, vejledning og opkvalificering og virksomhedsrettede tilbud under ét) (VIVE, 2019b).

Med metaanalysen af Metrica fra 2020 afdækkes effekter af uddannelse/opkvalificering til ledige systematisk. Metrica finder overordnet, at knap 60 pct. af de inkluderede effekt-estimer har en signifikant positiv effekt på den lediges arbejdsmarkedstilknytning, mens 20 pct. har en negativ signifikant effekt (ugunstige). For godt 20 pct. af studiernes effekttestimer er der ingen signifikante effekter af uddannelsesaktivering og den lediges tilknytning til arbejdsmarkedet.

Øvrig vejledning og opkvalificering (effektretning: uafklaret)

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats anfører, at der er modstridende viden om effekterne af øvrig vejledning og opkvalificering (Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats, 2014). Konklusionen hviler blandt andet på Rosholm og Svarers litteraturgennemgang fra 2012, der viser, at der er studier, der finder positive, negative og ingen effekter af jobsøgningskurser, mens der ikke er nogen udtalt overvægt i nogle af kategorierne (Rosholm og Svarer, 2012).

I en litteraturgennemgang fra 2013 finder KORA, at der samlet set på baggrund af danske og internationale studier er modstridende viden om effekten af jobsøgningskurser, mens der findes indikation for positive effekter af korte kurser. Der er dog væsentlige landespecifikke forskelle. Mens der er stærk evidens for, at tyske opkvalificerende kurser har positive effekter både for stærke og svage ledige, og på kort og langt sigt, er evidens blandt danske høj kvalitetsstudier entydig negativ (KORA, 2013c).

Nyere effektlitteratur

I en litteraturgennemgang om effekter af indsatser til ledige seniorer viser SFI, at der foreligger i to studier af effekten af kurser, projekter og opkvalificering. De finder på den baggrund, at kurser, projekter og opkvalificering ingen effekt har for ledige seniorers overgang til beskæftigelse (SFI, 2016).

KORA finder i en litteraturgennemgang om effekten af indsatser til langtidsledige seks studier om kurser, projekter og opkvalificering. Samlet set og hver især indeholder studierne kombinationer af en række forskellige indsatser, hvoraf nogle har karakter af at være meget jobspecifikke. Med forbehold for, at kurser, projekter og opkvalificering rummer en stor variation i sammensætning af indsatser (fx information om efterspørgsel på arbejdsmarkedet), mens andre er mere generelle (fx kommunikationsværktøjer), vurderer KORA, at der er stærk evidens for, at der kan opnås en både kortvarig og langsigtet effekt på beskæftigelse af denne type foranstaltning for langtidsledige. (KORA, 2016a).

Nyeste viden om opkvalificerende kurser/jobsøgningskurser stammer fra metaanalyse om uddannelses- og opkvalificeringsindsatser af Rosholm og Svarer (Metrica) fra 2020. Metaanalysen belyser effektlitteraturen om uddannelse/opkvalificering til ledige på tværs af lande og ordninger. Metrica finder bl.a., at effektlitteraturen om kombinerede jobsøgnings- og opkvalificeringskurser overvejende viser positive effekter. Ses særskilt på jobsøgningskurser og opkvalificeringskurser ses et lidt mere blandet billede af effekterne. (Metrica, 2020).

Mentor (effektretning: uafklaret)

Der er ikke er kendskab til effektlitteratur om mentorstøtte til jobparate ledige.

Nytteindsats (effektretning: (+))

Beskæftigelsesministeriet har i 2015 undersøgt effekten af nytteindsats (og anden straks-aktivering) for åbenlyst uddannelsesparate unge og finder positive effekter på afgang fra ledighed til beskæftigelse og uddannelse. Effekten er positiv både under og efter deltagelse (Beskæftigelsesministeriet, 2015b).

Viden om effekter af samtaler og indsatser til aktivitetsparate

Det bemærkes, at borgere, der vurderes ikke at være job- eller uddannelsesparate grundet problemer af fx af social og/eller helbredsmæssig karakter, ofte har behov for en sammensat indsats med ekstra støtte og hjælp i længere tid. Dermed kan de enkelte indsatser ofte ikke stå alene.

Samtaler (effektretning: uafklaret)

DØR nævner i deres efterårsrapport om effekter på beskæftigelsesområdet fra 2012, at tidligere analyser har vist, at et intensiveret samtaleforløb ikke har nogen effekt for udsatte borgere (DØR, 2012).

Nyere effektlitteratur

Et nyere dansk randomiseret kontrolleret forsøg viser positive effekter af indsatsen JobFirst. Formålet med JobFirst har været at afprøve en ny indsatsmodel for kommunernes arbejde med den virksomhedsrettede indsats for udsatte borgere. Indsatsmodellen fokuserer på at igangsætte virksomhedsforløb hurtigere med særligt fokus på ordinære timer og i kombination med intensiv mentorstøtte, hyppigere opfølgning samt håndtering af borgernes udfordringer ud over ledighed i parallelindsatser. En central del af JobFirst-indsatsen var, at der var en tæt og hyppig kontakt mellem borgeren og dennes fagpersoner gennem hele indsatsforløbet. Den tætte kontakt er med til at skabe en tryk og tillidsfuld relation, fordi borgeren oplever, at der er let, direkte kommunikation og hurtig responstid samt håndtering af borgerens udfordringer. Målt halvandet år efter indsatsstart har godt 19 procent af borgerne på kontanthjælp i JobFirst i gennemsnit opnået løntimer, mens det gælder knap 12 procent i kontrolgruppen. Der er således en effekt på cirka 8 procentpoint målt 78 uger efter indsatsstart for kontanthjælpsmodtagere (Rambøll og Metrica, 2018).

Viden relateret til kontakt mellem borger og sagsbehandler: Tro på udsatte borgere og sagsbehandlerskift

Væksthuset og Århus Universitet viser i analyser på data fra beskæftigelsesindikatorprojektet (et samarbejdsprojekt med en række kommuner om at måle progression blandt udsatte kontanthjælpsmodtagere), at fagpersoner, der tror mest på, at udsatte borgere kan få arbejde, opnår (alt andet lige) de bedste resultater og at skift af sagsbehandler kan påvirke udsatte borgeres jobmuligheder i negativ retning (Væksthuset og Århus Universitet, 2017).

Virksomhedsrettet indsats (effektretning +)

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats

Virksomhedsforløb giver personer uden for arbejdsmarkedet mulighed for at skabe eller genskabe kontakt til arbejdsmarkedet, udvikle netværk, sociale og faglige kompetencer. Ekspertgruppen anfører, at den virksomhedsrettede indsats, ofte i kombination med andre indsatser, har de bedste beskæftigelseseffekter for borgere i udkanten af arbejdsmarkedet. Samtidig med den virksomhedsrettede indsats skal der være en sammenhængende tværfaglig indsats, hvor de forskellige aktiviteter, der sættes i gang for borgeren, understøtter hinanden og tilsammen er frugtbare i forhold til at få borgeren videre i job eller uddannelse (Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats, 2015).

Nyere effektlitteratur

KORA finder i en analyse fra 2017, at virksomhedsrettede tilbud til aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere har en positiv effekt på beskæftigelse (KORA, 2017b).

Viden relateret til virksomhedsrettet indsats: IPS

For personer med svære psykiske lidelser findes der stærk evidens for, at virksomhedsrettede indsatser i form af IPS ”Individuel Placering og Støtte” (på engelsk Individual Placement and Support, IPS) har positive effekter. IPS indeholder en virksomhedsrettet indsats i kombination med psykiatrisk behandling og mentorstøtte (Christensen & Nordentoft, 2011).

Det danske randomiserede kontrollerede forsøg med IPS-indsats har afprøvet både den traditionelle version af IPS-indsatsen såvel som en model, hvor IPS-indsatsen er suppleret med træning i kognitive og sociale færdigheder, også kaldet IPS+. Evalueringen finder positive effekter af indsatsen på borgernes afgang til job og uddannelse. Forsøgets resultater viser, at der er signifikant positive effekter af IPS-indsatsen samlet set. Efter 18 måneder er 59,5 procent kommet i arbejde eller uddannelse sammenlignet med standardindsatsen, hvor det kun er 46,5 procent. Der er altså effekt på knap 30 procentpoint. Personer, som har modtaget enten IPS+ eller IPS-indsatsen, kommer desuden hurtigere tilbage i arbejde end personer i kontrolgruppen (Christensen og Eplov, 2018).

Viden relateret til virksomhedsrettet indsats: Progression

Progressionsfaktorer er faktorer, der har en veldokumenteret statistisk sammenhæng med sandsynligheden for, at borgeren kommer i job eller uddannelse, og de kan påvirkes af indsats og udvikle sig over tid. Der er viden om, at udsatte borgere bevæger sig fremad på progressionsfaktorer, når de deltager i virksomhedsrettede tilbud (KORA, 2017b).

Privat løntilskud (effektretning: +)

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats anfører, at privat løntilskud har størst effekt i forhold til beskæftigelse for udsatte borgere (Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats, 2015). Konklusionen hviler blandt andet på SFI’s litteraturgennemgang af virksomhedsrettede indsatser til udsatte fra 2012. SFI finder, at der er stærk evidens for, at privat løntilskud har positive beskæftigelseseffekter for gruppen af aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere (SFI, 2012a).

Ses der særskilt på de stærkeste af de udsatte unge, finder KORA i deres litteraturgennemgang om indsatser for udsatte unge, at der er moderat evidens for, at ansættelse med løntilskud i både private og offentlige virksomheder af omkring et halvt års varighed har en positiv langsigtet beskæftigelseseffekt (KORA, 2012).

DØR viser i en analyse af effekter til udsatte borgere, hvor offentlig løntilskud og privat løntilskud er slået sammen, at aktivering i et job med løntilskud udviser de bedste effekter af de viste aktiveringsformer. I højkonjunktoren 2005-07 forkortede aktivering i løntilskud ledighedsperioden med 26 uger på grund af store effekter under og umiddelbart efter aktiveringen. I lavkonjunktoren er den samlede effekt dog ikke statistisk forskellig fra nul. DØR anfører, at det meste af den positive effekt må tilskrives privat ansættelse med løntilskud (DØR, 2012).

Offentligt løntilskud (effektretning: uafklaret)

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats

Ekspertgruppen anfører, at der er sparsom viden om effekter af offentligt løntilskud til udsatte borgere. De nævner, at der findes mindre positive effekter af løntilskudsindsatser i den offentlige sektor end i den private sektor. Det dækker over mindre positive effekter efter endt aktivering samt større negative fastholdelseeffekter under aktivering (Ekspertgruppen om udredning af beskæftigelsesindsatsen, 2015).

SFI nævner i deres litteraturgennemgang fra 2012, at der for udsatte borgere er evidens for, at virksomhedsrettede indsatser under ét i den offentlige sektor har positive effekter. Dog er der ikke et entydigt billede af effekten særskilt for offentligt løntilskud (SFI, 2012a).

Nyere effektlitteratur

Rosholm og Svarer har i 2020 belyst effekten af offentligt løntilskud efter beskæftigelsesreformen. De finder, at der er positive effekter af at deltage i offentlige løntilskud for både jobparate og aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere på afgangsraten til beskæftigelse. Det vil sige, kontanthjælpsmodtagere, som deltager i offentlige løntilskud, finder beskæftigelse hurtigere end andre kontanthjælpsmodtagere. Der findes dog ingen effekt på den efterfølgende beskæftigelsesgrad, så deres efterfølgende beskæftigelse er altså ikke mere stabil. De positive effekter på afgangsraten til beskæftigelse findes bredt for gruppen af både jobparate og aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere.

Virksomhedspraktik (effektretning: (+))

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats

Ekspertgruppen anfører, at der er indikation for positive effekter af virksomhedspraktik (Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats, 2015). Konklusionen hviler blandt andet på en litteraturgennemgang om effekter af virksomhedsrettede tilbud til udsatte borgere af SFI fra 2012, der finder, der er usikker viden om effekten af virksomhedspraktik (SFI, 2012a).

DØR finder en positiv effekt af virksomhedspraktik til udsatte borgere i både lavkonjunktur og højkonjunktur (DØR, 2012). DØR anfører dog, at der er gennemført en tidligere analyse af Skipper

(2010) på baggrund af data for 2004-08, der fandt ingen effekt af virksomhedspraktik på ressourcesvage lediges overgang til beskæftigelse (DØR, 2012).

Nyere effektlitteratur

KORA finder en analyse fra 2017, at virksomhedspraktik til aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere medfører en positiv effekt på beskæftigelse (KORA, 2017b).

Den mest solide viden om effekten af virksomhedspraktik findes i det danske randomiserede kontrollerede forsøg ”Jobfirst”, jf. ovenfor.

Der er endvidere fundet positive effekter i andre projekter. Det gælder blandt andet projekt ”Virksomhedscenter Generation 2”, der viser en merafgang til fleksjob for personer i ressourceforløb og kontanthjælpsmodtagere med langvarige ledighedsforløb. Målt efter 70 uger er cirka 14 procent af borgere i ressourceforløb i deltagergruppen i fleksjob mens cirka 5 procent af ressourceforløbspersoner i kontrolgruppen er i fleksjob. Det er en signifikant positiv effekt (Epinion, 2017).

Opkvalificering og vejledning (effektretning: uafklaret)

DØR viser i en analyse fra 2012 af effekterne af aktivering for ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere, hvor ordinær uddannelse og øvrig vejledning og opkvalificering er slået sammen, at det har en positiv effekt på afgang til beskæftigelse i de første tre måneder, efter aktiveringen er afsluttet (DØR, 2012).

Nyere effektlitteratur

KORA finder dog i en analyse fra 2017, at vejledning og opkvalificering til aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere har en ikke-signifikant negativ effekt på beskæftigelse (KORA, 2017b).

Ordinær uddannelse (effektretning: uafklaret)

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats

Der er ikke kendskab til effektlitteratur, der ser særskilt på effekten af ordinær uddannelse til aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere.

Øvrig vejledning og opkvalificering (effektretning: uafklaret)

KORA finder i deres litteraturgennemgang fra 2012, at der er moderat evidens for, at man via øvrig vejledning og opkvalificering (fx jobsøgningskurser og uddannelsesvejledning) til unge kan opnå positive effekter på overgangen til beskæftigelse og ordinær uddannelse. Erfaringerne viser dog, at effekten er kortvarig. Der er endvidere indikationer af, at effekten er størst under en højkonjunktur (KORA, 2012).

Nyere effektlitteratur

Brobygning til uddannelse har en positiv effekt. Unge på uddannelseshjælp med faglige eller sociale problemer, der deltager i korte brobygningsforløb, der typisk er af under tre måneders varighed, øger sandsynligheden for at starte på og gennemføre en uddannelse. Evalueringen viser, at 25 uger efter starten på brobygningsforløbet, er andelen af unge i uddannelse 15 procentpoint højere end blandt en sammenlignende gruppe af unge, der ikke har deltaget i et brobygningsforløb (CEFU, 2016).

Rosholm og Mikkelsen viser opdaterede effektmålinger af Brobygning til uddannelse, hvor de følger borgerne 3½-4 år efter forsøgsstart. De finder positive effekter på start i uddannelse med SU, andel i beskæftigelse, start i hovedforløb på erhvervsuddannelse samt fuldførelse af grundskole og grundforløb på erhvervsuddannelser. Rosholm og Mikkelsen vurderer, at de signifikante positive effekter på fuldførte hovedforløb sandsynligvis vil vokse fremadrettet, da en større andel af deltagergruppen er i gang med et hovedforløb sammenlignet med sammenligningsgruppen. Der er ingen effekt på fuldførelse af gymnasiale forløb eller videregående uddannelser (Rosholm og Mikkelsen, 2020).

Mentor (effektretning: (+))

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats anfører, at der er indikation for positive effekter af mentorstøtte til udsatte borgere (Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats, 2015).

Mentorstøtte indgår blandt andet som en del af IPS indsatsen, der er dokumenteret effektiv (Christensen og Nordentoft 2011).

SFI finder i en litteraturgennemgang af effekten af mentorindsats, at der er indikation for positiv effekt af mentorstøtte for langtidsledige og udsatte borgere (SFI, 2012b).

Den mest solide viden om effekten af mentorindsats findes i det store danske randomiserede kontrollerede forsøg ”mentorforsøget”. Her fik udsatte unge i deltagergruppen tildelt en mentor med ugentlig kontakt i op til et år, hvor tilsvarende unge i kontrolgruppen ikke fik dette tilbud. Evalueringen viser positive effekter af mentorstøtte. Målt et år efter forsøgsstart er 12 procent af de unge i kontrolgruppen i gang med uddannelse. Det tilsvarende tal for deltagergruppen er 16 procent. Mentorindsatsen har dermed haft en signifikant positiv effekt på cirka 4 procentpoint på tilbøjeligheden til at påbegynde en SU-berettiget uddannelse (Rambøll, 2014)

Det findes dog også et dansk registerbaseret studie, der ikke finder positive effekter af mentorstøtte, men derimod tegn på det modsatte. Forfatterne peger selv på, at det kan skyldes selektion, dvs. det ikke er muligt at isolere effekten af indsatsen, fordi man ikke har en valid kontrolgruppe, der kan

sammenlignes med gruppen, som har modtaget mentorindsatsen (SFI, 2015). I samme afrapportering finder SFI, at der er et begrænset antal studier af effekten af mentorordninger i udlandet til, at der kan konkluderes noget entydigt om effekten på den baggrund (SFI, 2015).

Nyere effektlitteratur

Mentor indgår i projektet ”Brobygning til uddannelse”. Evalueringen viser blandt andet, at andelen af unge i uddannelse 25 uger efter starten på brobygningsforløbet er 15 procentpoint højere end blandt en sammenlignende gruppe af unge, der ikke har deltaget i et brobygningsforløb (CEFU, 2016).

Rosholm og Mikkelsen viser opdaterede effektmålinger af Brobygning til uddannelse, hvor de følger borgerne 3½-4 år efter forsøgsstart, jf. ovenfor.

Der er endvidere fundet positive effekter af en virksomhedsrettet indsats kombineret med mentorstøtte. I ”Projekt Virksomhedscenter Generation 2” er borgere blevet tilknyttet en fast virksomhedsmentor i deres forløb på virksomheden. Virksomhedsmentoren hjælper borgeren til rette på arbejdspladsen, introducerer og understøtter borgerens arbejdsopgaver samt understøtter borgerens sociale integration på arbejdspladsen. Evalueringen viser en merafgang til fleksjob for personer i ressourceforløb og kontanthjælpsmodtagere med langvarige ledighedsforløb. Målt efter 70 uger er cirka 14 procent af borgere i ressourceforløb i deltagergruppen i fleksjob mens cirka 5 procent af ressourceforløbspersoner i kontrolgruppen er i fleksjob. Det er en signifikant positiv effekt (Epinion, 2017).

I projekt Jobfirst er en den intensive fastholdelsesstøtte central, der gør det muligt løbende at håndtere udfordringer for borgerne, når de opstår, og det opbygger en tæt og tillidsfuld relation, som styrker borgernes motivation og medansvar under praktikken. Jobfirst viser en signifikant positiv effekt målt halvandet år efter indsatsstart, hvor godt 19 procent af borgerne på kontanthjælp i JobFirst i gennemsnit har opnået løntimer, mens det er knap 12 procent i kontrolgruppen. Der er således en effekt på cirka 8 procentpoint målt 78 uger efter indsatsstart for kontanthjælpsmodtagere (Rambøll og Metrica, 2018).

Indikationerne af positive beskæftigelsesvirkninger af mentorindsatsen skal dog ses i sammenhæng med udgifterne til ordningen. En analyse af Finansministeriet finder, at mentorordningen ikke har en nævneværdig samfundsøkonomisk virkning (Finansministeriet, 2018).

Nytteindsats (effektretning: uafklaret)

Der er ikke er kendskab til effektlitteratur om nytteindsats til aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere.

Litteraturliste

Beskæftigelsesministeriet (2015a): Effektanalyse af kontanthjælpsreform for unge mellem 25-29 år.

Beskæftigelsesministeriet (2015b): Effekten af nytteindsatsen for unge i kontanthjælpssystemet.

Center for ungdomsforskning, CEFU (2016): Hvad virker? Lediges unges vej til uddannelse og arbejde. Evaluering af Brobygning til uddannelse.

Christensen, T. & Nordentoft, M. (2011): Review om effekter af beskæftigelsesindsatser til personer med svær psykisk sygdom.

Damvad (2013): Effekten af uddannelsesaktivering af medlemmer af Dansk Metal.

De Økonomiske Råd (2012): Dansk Økonomi Efterår 2012.

Deloitte (2013): Evaluering af voksenlærlingeordningen – Effekter, anvendelse og incitamenter.

Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning (KORA) (2012): Virker aktivering for udsatte unge?

Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning (KORA) (2013a): Effekter af beskæftigelses og uddannelsesrettede indsatser for ikke-vestlige ledige indvandrere - En oversigt over danske og internationale kvantitative studier.

Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning (KORA) (2013b): Effekter af ordinær uddannelse for ledige, en oversigt over danske og internationale kvantitative Studier.

Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning (KORA) (2013c): Effekter af kurser med vejledning og særligt tilrettelagt opkvalificering for ledige.

Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning (KORA) (2014): Effekten af uddannelsesaktivering for forsikrede ledige.

Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning (KORA) (2014): Effekter af ansættelse som jobrotationsvikar.

Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning (KORA) (2016a): Effekten af indsatser for langtidsledige og ledige i risiko for langtidsledighed – litteraturreview.

Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning (KORA) (2016b): Kommunernes integrationsindsats på beskæftigelsesområdet.

Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning (KORA) (2017a): Effektevaluering af voksen og efteruddannelsesindsatsen.

Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning (KORA) (2017b): Measuring employability trajectories among social welfare recipients – måling af aktivitetsparate lediges vej mod beskæftigelse.

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) (2012a): Effekter af virksomhedsrettede aktivering for udsatte ledige.

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) (2012b): Effekter af mentorstøtte for udsatte ledige.

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) (2015): Evaluering af mentorordningen.

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) (2016a): Evidens om effekten af indsatser for ledige seniorer – en litteraturoversigt.

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) (2016b): Kommunernes integrationsindsats på beskæftigelsesområdet.

Det Nationale Forsknings- og analysecenter for Velfærd (VIVE) (2019a): Sagsbehandlerrelaterede forhold som påvirker lediges jobchancer – litteraturgennemgang.

Det Nationale Forsknings- og analysecenter for Velfærd (VIVE) (2019b): Den regionale udviklingspulje – udbredelse, udvikling og effekter.

Ekspertgruppen om udredningen af den aktive beskæftigelsesindsats (2014): Veje til job – en arbejdsmarkedsindsats med mening.

Ekspertgruppen om udredning af den aktive beskæftigelsesindsats (2015): Nye veje i job – for borgere i udkanten af arbejdsmarkedet.

Epinion (2017): Evaluering af virksomhedscenter generation 2.

Finansministeriet (2018): Aktiv beskæftigelsesindsats.

Hainmueller m.fl. (2009): Do more placement officers lead to lower unemployment? Evidence from Germany. IAB discussion paper, 2009:13.

Hofmann, B., G. Krug, F. Sowa, S. Theuer & K. Wolf (2010). “Kürzere arbeitslosigkeit durch mehr Vermittler”, IAB Kurzbericht 9/2010.

Kraka (2014): Hvad virker for ledige unge? En vidensopsamling om effekterne af ydelsessystemets indretning og den aktive beskæftigelsesindsats.

Metrica (2020): Litteraturreview og metaanalyse om uddannelsesindsatser for arbejdsmarkedsparede ledige

Rambøll (2011): Evaluering Unge – Godt i gang.

Rambøll (2014): Evaluering af mentorindsats til unge uden uddannelse og job.

Rambøll og Metrica (2018): Delrapport 1 – effekterne. Evaluering af Jobfirst.

Rosholm, M. og M. Svarer (2009): Kvantitativ evaluering af ”Alle i gang”.

Rosholm, M. og M. Svarer (2009): Kvantitativ evaluering af ”Hurtig i gang 2”.

Rosholm, M. og M. Svarer (2010): Effekter af samtaler i den aktive arbejdsmarkedspolitik.

Rosholm, M. og M. Svarer (2011): Effekter af virksomhedsrettet aktivering i den aktive arbejdsmarkedspolitik.

Rosholm, M. og M. Svarer (2012): Overordnede effekter af aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Rosholm, M. og M. Svarer (2020): Evaluering af offentlige løntilskudsjob til ledige

Rosholm, M (2014): Do caseworkers help the unemployed? Evidence for making a cheap and effective twist to labor market policies for unemployed workers. IZA paper 2014:72.

Rosholm, M. og M. Mikkelsen (2020): Opdaterede effekter af Brobygning til uddannelse, 2018

Christensen og Eplov (2018): Resultater fra IPS projektet

Van den Berg, Kjærsgaard og Rosholm (2012): To Meet or Not to Meet (Your Case Worker) – That is the Question

Væksthuset og Aarhus Universitet: Beskæftigelsesindikatorprojektet (2017). Sagsbehandlerens betydning for udsatte borgeres jobchancer.

Bilag 7.1

Optjeningsprincippernes effekter på integration og indvandring

Indledning

Kontanthjælpssystemet indeholder i dag et opholds- og beskæftigelseskrav for ret til kontant- eller uddannelseshjælp. Personer, som ikke opfylder kravet, kan modtage SHO-ydelse.

SHO-ydelsen med et opholdskrav har eksisteret i to modeller, der er nærmere beskrevet i kapitel 4: SHO-ydelse, tidligere integrationsydelse, (i perioden 2015-nu) samt starthjælp og introduktionsydelse (i perioden 2002-2011). Den første integrationslov indførte endvidere en særlig introduktionsydelse for nyankomne flygtninge og familiesammenførte udlændinge, der eksisterede i perioden 1999-2000.

I dette bilag beskrives resultaterne af de danske effektanalyser, der belyser de nævnte ydelsers effekter på integration og indvandring. Desuden sammenfattes analyser, der viser, at beskæftigelsen blandt ikke-vestlige indvandrere (flygtninge og familiesammenførte) også hænger sammen med andre faktorer end ydelsernes niveau.

Optjeningsprincippernes effekter på indvandreres integration

Effektanalyse af integrationsydelse/SHO-ydelse (2015-nu)

ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed har i maj 2020 offentliggjort en analyse om effekten af integrationsydelsen/SHO-ydelsen, der blev indført i 2015 for nytilkomne og i 2016 for alle, der ikke opfyldte opholdskravet: "The Effect of Welfare Benefit Reductions on the Integration of Refugees" (Arendt 2020b).

Analysen sammenligner to grupper af 18-64-årige flygtninge og familiesammenførte til flygtninge:

- En gruppe, der ankom til Danmark højst 1 år før september 2015, og derfor begyndte på kontanthjælp, da de ankom til Danmark, men fra den 1. juli 2016 blev omfattet af reglerne om integrationsydelse (dvs. i nogle tilfælde efter ti måneders ophold).

- En gruppe, der ankom til Danmark højst 1 år efter september 2015, og derfor begyndte på integrationsydelse fra deres ankomst til Danmark.¹

Da den førstnævnte gruppe fik integrationsydelse efter kort tids ophold (i nogle tilfælde efter 10 måneders ophold), kan analysen ikke vise den langsigtede effekt af integrationsydelsen. Analysen viser:

- *Integrationsydelsen har fået flere mandlige flygtninge hurtigere i job.* Beskæftigelseseffekten er opgjort til, at andelen af mandlige flygtninge, der har været i arbejde efter ti måneder, er øget fra 4 pct. (med kontanthjælp) til knap 8 pct. (med integrationsydelse). Integrationsydelsen har ikke haft en effekt blandt kvinderne, hvor under 1 pct. har været i arbejde efter ti måneder.
- *Integrationsydelsen fører til lavere indkomst blandt flygtninge.* Den gennemsnitlige disponible indkomst opgjort i 2016 blev reduceret med ca. 20.000 kr. for både mænd og kvinder på integrationsydelse (fra hhv. 100.000 kr. og 128.000 kr.). Det skyldes primært, at langt de fleste flygtninge ikke er i arbejde og modtager den lavere integrationsydelse.
- *Integrationsydelsen øger sigtelserne for kriminalitet blandt en lille gruppe kvindelige flygtninge.* Stigningen gælder især sigtelser for tyveri. Blandt mænd er der et lille fald i andelen af sigtede, men faldet er ikke statistisk signifikant.
- *Kvinder på integrationsydelse søger oftere læge.* Stigningen er lille, men statistisk signifikant. Blandt mænd er der stort set ingen forskel.
- Der er ikke signifikant forskel i effekterne af integrationsydelsen efter 2 års ophold mellem de flygtninge, der fik integrationsydelse fra deres ankomst til Danmark, og de flygtninge, der begyndte på kontanthjælp, da de kom til Danmark.

Effektanalyser af starthjælp og introduktionsydelse (2002-2011)

Analyse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, 2019

ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed har i marts 2019 offentliggjort en analyse om effekten af starthjælpen, der blev indført i 2002: "Lowering Welfare Benefits: Intended and Unintended Consequences for Migrants and their Families" (Andersen 2019). Analysen viser, at:

- *Starthjælpen sænkede ydelsesniveauet for nyankomne flygtninge med 35-40 pct. i gennemsnit.* Da de fleste flygtninge ikke arbejdede, betød de lavere ydelser, at flygtnings gennemsnitlige indkomst faldt betydeligt. De flygtninge, der fik opholdstilladelse før starthjælpens indførelse, havde

¹ Resultaterne for disponibel indkomst og kontakter til almen praktiserende læge omfatter kun personer, der ankom til Danmark i 2015, da disse resultater er opgjort på årsbasis for 2016 og 2017.

typisk en gennemsnitlig årsindkomst på 155.000 kr. de første fem år i Danmark. Efter starthjælps indførelse havde nyankomne flygtninge typisk en gennemsnitlig årsindkomst på 92.000 kr. Indkomsten er opgjort i 2017-priser.

- *Starthjælpen førte til en stigning i flygtninges beskæftigelsesfrekvens på 60 pct. 1-2 år efter ankomst i Danmark (fra 14 pct. med kontanthjælp til 22 pct. med starthjælp).* Beskæftigelseseffekten aftog med opholdstiden, og 9-10 år efter ankomst havde starthjælpen ingen beskæftigelseseffekt, hvilket også skal ses i lyset af, at persongruppen opnåede ret til kontanthjælp efter 7 års ophold.
- *For hver ekstra person, starthjælpen fik i beskæftigelse (oftest mænd), var der ca. én kvinde, som ikke fortsatte i integrationsprogrammet.* I analysen forklares det med, at kvinderne mister retten til at modtage starthjælp pga. af den gensidige forsørgelsespligt og dermed ikke længere har et økonomisk incitament til at deltage i integrationsprogrammet.
- *Flygtninge på starthjælp blev dømt for mere kriminalitet.* Det gennemsnitlige antal domme blev bl.a. fordoblet blandt voksne i alderen 18-45 år i parforhold de første fire år efter indførelsen af starthjælpen.
- *Nogle børn af forældre på starthjælp blev dårligere integreret.* Starthjælpen mindskede bl.a. det gennemsnitlige antal års skolegang fra 12,3 år til 11,6 år blandt børn, der fik opholdstilladelse som 10-13-årige, men havde ikke signifikant betydning for børn, der fik opholdstilladelse som 2-10-årige.

Analyse fra Kraka, 2016

Kraka offentliggjorde i 2016 analysen “Hvordan påvirker lavere overførsler flygtningebørns præstation i uddannelsessystemet?” (Kaarsen 2016). Analysen viser, at:

- *Flygtningeforældre, der var berettiget til starthjælp, havde en højere beskæftigelsesfrekvens og en højere gennemsnitlig erhvervsindkomst, end de forældre, der kunne få kontanthjælp.* Den højere erhvervsindkomst var dog ikke nok til at kompensere for faldet i overførselsindkomst. I de første tre år faldt den gennemsnitlige årlige indkomst med 41.000 kr. for flygtningeforældre som følge af starthjælpen. Effekterne er midlertidige. Forskellen i såvel erhvervsindkomst som overførselsindkomst forsvinder syv år efter ankomst, hvor ydelsesmodtagerne er berettigede til kontanthjælp.
- *Samtidig tyder resultaterne på, at starthjælpen ikke påvirkede flygtningebørns præstation i uddannelsessystemet.* Børn med forældre på kontanthjælp og børn med forældre på starthjælp opnåede omtrent samme karaktergennemsnit ved 9. klasse afgangsprøve, samme sandsynlighed for at afslutte 9. klasse og samme sandsynlighed for at påbegynde en ungdomsuddannelse.

Analyse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, 2012

ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed offentliggjorde i 2012 en analyse (Andersen 2012), hvoraf det fremgår, at starthjælpen havde en *positiv effekt på flygtninges beskæftigelse*, især blandt mænd,

samtidig med at en større gruppe var blevet selvforsørgende uden beskæftigelse. Beskæftigelseseffekten var på 6 procentpoint efter 16 måneders ophold (svarende til en stigning på ca. 75 pct. i beskæftigelsesgraden) og 12 procentpoint efter 52 måneders ophold (svarende til en stigning på ca. 30 pct. i beskæftigelsesgraden). I analysen blev det forventet, at beskæftigelseseffekten vil være indsnævret eller helt forsvundet efter 7 års ophold, hvor personerne opnår ret til kontanthjælp.

Det konkluderes endvidere i analysen, at *levestandarden for modtagere af starthjælp var præget af fattigdom*, da deres rådighedsbeløb efter skat og husleje var lavere end et dansk standardbudget. For visse familietyper – specielt enlige og familier, som ikke opfyldte 300 timers kravet – var rådighedsbeløbet lavere end et minimumsbudget, hvor der intet bruges på transport og fritidsaktiviteter. En stor andel af flygtningene modtog derfor supplerende enkeltudgifter fra kommunen til at dække en række udgifter.

Analyse fra Rosholm og Vejlin, 2010

Michael Rosholm og Rune M. Vejlin offentliggjorde i 2010 en analyse (Rosholm 2010), der viser, at *starthjælpen især forøgede chancen for at finde beskæftigelse, efter at modtagerne havde boet mere end to år i Danmark*. Starthjælpen havde den største beskæftigelseseffekt for bl.a. de bedst uddannede og mænd. Starthjælpen øgede endvidere andelen, der forlod arbejdsmarkedet i den første tid, modtagerne boede i Danmark, især blandt både de bedst uddannede og kvinder med børn.

Analyse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, 2007

ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed offentliggjorde i 2007 en analyse (Huynh 2007), der viser, at *starthjælpen øgede afgangens til beskæftigelse blandt de berørte flygtninge*. Sandsynligheden for at være i beskæftigelse 16 måneder efter, at flygtninge fik opholdstilladelse, var 9 pct. før indførelsen af starthjælp og 3,4-6,2 procentpoint højere efter indførelsen af starthjælp. Det svarer til en stigning i beskæftigelsesgraden på mellem 35 og 70 pct. efter 16 måneders ophold i landet.

Effektanalyse af introduktionsydelse (1999-2000)

Forskere tilknyttet forskningsnetværket EARN har i 2021 offentliggjort analysen “Language Training and Refugees’ Integration” (Arendt 2021). Analysen tyder bl.a. på, at *den lave introduktionsydelse, der blev indført i 1999, ikke havde effekter på nyankomne flygtninges beskæftigelse og indkomst i den forholdsvis korte periode, den var gældende*. Analysen tyder endvidere på, at *omfanget af ejendomsforbrydelser (især butikstyverier) blev kortvarigt øget, da nyankomne flygtninge fik den lave introduktionsydelse*.

Optjeningsprincippernes effekter på indvandring

Der foreligger to effektanalyser om optjeningsprincippernes effekter på migration, der har delvist modstridende resultater:

- *“The Welfare Magnet Hypothesis: Evidence from an Immigrant Welfare Scheme in Denmark” (Agersnap 2020)*

Danske forskere ved Princeton University har analyseret effekten af ydelsesniveauet på international migration med udgangspunkt i indførelsen af starthjælpen i 2002, afskaffelsen af starthjælpen i 2012 og indførelsen af integrationsydelsen i 2015. Analysen anvender følgende to forskellige analysestrategier til at afdække, om ændringerne i ydelsesniveauet har haft en indflydelse på nettoindvandringen i Danmark:

1. En sammenligning af udviklingen i nettoindvandringen i Danmark blandt borgere fra EU-lande (som ikke påvirkes af ændringerne) og fra lande uden for EU i perioden 1980-2017.
2. En tværsnational sammenligning af udviklingen i nettoindvandringen i Danmark og et syntetisk kontrolland konstrueret af data om Norge, Sverige og Finland.

Analysen viser overordnet, at ydelsesniveauet har en betydelig effekt på nettoindvandringen i Danmark. Effekten er på op imod 5.000 personer om året. Denne effekt er nogenlunde konsistent, hvad enten der ses på indførelsen af starthjælpen i 2002, afskaffelsen af starthjælpen i 2012 eller indførelsen af integrationsydelsen i 2015.

- *“What do asylum seekers prioritise – safety or welfare benefits? The influence of policies on asylum flows to the EU15 countries” (Diop 2021)*

Forskere ved Aalborg Universitet finder – på baggrund af UNHCR-data fra 2008-2015 – frem til resultater, som vedrørende betydningen af ydelsesniveauet er i modstrid med den ovenfor omtalte analyse. Deres resultater indikerer, at asylansøgere maksimerer deres kortsigtede sikkerhed ved at vælge destinationslande med relativt liberale politikker for indvandring og familiesammenføring. Til gengæld lader niveauet for de sociale ydelser samt muligheden for permanent opholdstilladelse ikke til at være afgørende for valg af specifikt destinationsland inden for klynger af lande, som er foretrukket af asylansøgere fra et givet land. Der er dog en signifikant negativ – omend relativt lille – betydning af nabolandenes ydelsesniveau, hvilket betyder, at når ydelsesniveau hæves i de andre foretrukne lande, så falder antallet af asylansøgere en smule. Dog viser robusthedsanalyserne, at de sidstnævnte effekter er usikre. Derfor må det overordnet set konkluderes, at analyserne peger på, at ydelsesniveauet ikke har betydning for sandsynligheden for at asylansøgere vælger et specifikt land. Den valgte analyseperiode betyder, at årene omkring indførelsen af starthjælpen i 2002 og efter indførelsen af integrationsydelsen i 2015 ikke er inkluderet i analysen.

Hvad har i øvrigt betydning for beskæftigelse blandt ikke-vestlige indvandrere?

Ikke-vestlige indvandrere har en lavere beskæftigelsesfrekvens end personer med dansk oprindelse. Samtidig har relativt få flygtninge og familiesammenførte til flygtninge en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet. En analyse (Deloitte 2019) viser således, at omkring 20 pct. af flygtninge og familiesammenførte til flygtninge efter 20 års ophold er selvforsørgende hele året, mens resten af gruppen enten har en løsere tilknytning til arbejdsmarkedet eller modtager en varig offentlig ydelse (folkepension, førtidspension eller efterløn).

Analysen viser, at beskæftigelsen blandt ikke-vestlige indvandrere (flygtninge og familiesammenførte) bl.a. hænger sammen med uddannelse, danskkundskaber, socialt netværk og opholdstid, kønsroller og negativ social kontrol, diskrimination, alder og sygdom. Det bemærkes, at de beskrevne analyser viser en statistisk sammenhæng og ikke en årsagssammenhæng (kausal effekt).

- *Erhvervskompetencegivende uddannelse taget i Danmark*

ROCKWOOL Fondens Forskningsenheds analyse "Sammenhængen mellem beskæftigelse og uddannelse for ikke-vestlige flygtninge og familiesammenførte" fra 2018 (Arendt 2018) viser, at de ikke-vestlige flygtninge og familiesammenførte, der har færdiggjort en dansk erhvervskompetencegivende uddannelse, generelt har en højere beskæftigelsesfrekvens end dem uden uddannelse fra Danmark. Analysen viser endvidere, at sammenhængen mellem uddannelse og beskæftigelse i de fleste tilfælde er svagere for en medbragt end for en dansk erhvervskompetencegivende uddannelse.

- *Danskkundskaber, socialt netværk og opholdstid*

En analyse fra Udlændinge- og Integrationsministeriet fra 2017 (Udlændinge- og Integrationsministeriet 2017) viser:

- At der er en positiv sammenhæng mellem gode (selvvurderede) danskkundskaber og ikke-vestlige indvandreres chance for at være i arbejde eller under uddannelse – også, når man har taget højde for betydningen af andre faktorer som køn, alder, opholdstid, uddannelsesniveau og socialt netværk. KORA's "Forklarende analyse af ikke-vestlige indvandreres arbejdsmarkedstilknytning" fra 2012 (Andersen 2012) tyder dog på, at for indvandrere, som har erhvervs-erfaring, er der ikke længere en sammenhæng mellem (selvvurderede) danskkundskaber og sandsynligheden for at opnå beskæftigelse (målt ved en minimumsløn).
- At der er en negativ sammenhæng mellem udelukkende eller primært at have venner med indvandrerbaggrund og ikke-vestlige indvandreres chance for at være i arbejde eller uddannelse.
- At der ligeledes er en negativ sammenhæng mellem opholdstid (efter de første 3 års ophold) og ikke-vestlige indvandreres chance for at være i arbejde eller uddannelse. I forlængelse

heraf viser to andre analyser (Schultz-Nielsen 2017 og Deloitte 2019), at beskæftigelsesfrekvensen (selvforsørgelsesgraden) for flygtninge og familiesammenførte til flygtninge stiger de første år i Danmark. Efter 8 års ophold falder beskæftigelsesfrekvensen imidlertid for mænd, mens den er mere stabil for kvinder.

- *Kønsroller og negativ social kontrol*

Ikke-vestlige indvandrerkvinder har en lavere beskæftigelsesfrekvens end ikke-vestlige indvandrermænd. Det kan bl.a. skyldes traditionelle kønsroller mellem mænd og kvinder. Udlændinge- og Integrationsministeriets spørgeskemaundersøgelse om medborgerskab fra 2019 (Udlændinge- og Integrationsministeriet 2019) viser fx, at 29 pct. af ikke-vestlige indvandrere (med mindst 3 års ophold) mener, at manden har mere ret til et arbejde end kvinder, hvis der ikke er job til alle. 11 pct. af ikke-vestlige efterkommere og 3 pct. med dansk oprindelse er enige. Forskellen mellem grupperne er statistisk signifikant. En rapport fra 2020, udarbejdet af Als Research for Københavns Kommune (Als Research 2020), tyder ligeledes på, at traditionelle kønsroller og negativ social kontrol kan være en barriere for ikke-vestlige kvinders beskæftigelse.

- *Diskrimination*

To danske studier undersøger diskrimination på arbejdsmarkedet ved hjælp af fiktive jobansøgninger sendt til opslåede stillinger. Et studie (Dahl 2019) finder, at chancerne for at blive indkaldt til jobsamtale er signifikant lavere for minoritetsetniske kvinder, der har et mellemøstligt klingende navn, og særligt minoritetsetniske kvinder med tørklæde (hhv. 26 pct. og 19,1 pct.) end blandt etnisk danske kvinder, der har et traditionelt dansk klingende navn (30,6 pct.). Det betyder i praksis, at minoritetsetniske kvinder med tørklæde skal sende omkring 60 pct. flere ansøgninger for at blive indkaldt til det samme antal samtaler som etnisk danske kvinder. Endnu større er forskellen for minoritetsetniske mænd, som skal sende omkring 88 pct. flere ansøgninger for at komme til samme antal samtaler som etnisk danske mænd (Dahl og Krog 2018). Forskelsbehandlingen gør sig gældende i et bredt udsnit af brancher i både den private og offentlige sektor.

Tidligere undersøgelser fra Institut for Menneskerettigheder (Institut for Menneskerettigheder 2016) og ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed (Slot 2008) tyder ligeledes på, at der foregår diskrimination af etniske minoritets elever (ikke-vestlige elever) i forbindelse med praktikpladser på erhvervsuddannelserne.

- *Alder og sygdom*

KORA's forklarende analyse fra 2012 (Andersen 2012) viser, at ikke-vestlige indvandrere på over 45 år har en lavere sandsynlighed for at være i beskæftigelse, når der er taget højde for bl.a. er-

hvervserfaring. Det fremgår endvidere af analysen, at ikke-vestlige indvandrere med især en psykisk sygdom har en lavere sandsynlighed for at være i beskæftigelse. Der ses også en negativ sammenhæng for skelet-, knogle- eller muskelsygdomme og hjerte-kar-sygdomme.

Litteratur

Agersnap, Ole, Amalie Sofie Jensen og Henrik Kleven (2020): "The Welfare Magnet Hypothesis: Evidence from an Immigrant Welfare Scheme in Denmark". *American Economic Review: Insights*, Vol. 2, No. 4, pp. 527-42

Als Research (2020): "Social kontrol som barriere for etniske minoritetskvinders beskæftigelse i Københavns Kommune"

Andersen, Henrik Lindegaard (2012): "Forklarende analyse af ikke-vestlige indvandreres arbejdsmarkedstilknnytning". KORA

Andersen, Lars Højsgaard, Hans Hansen, Marie Louise Schultz-Nielsen og Torben Tranæs (2012): "Starthjælpens betydning for flygtninges levevilkår og beskæftigelsen". ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, arbejdspapir 25

Andersen, Lars Højsgaard, Christian Dustmann og Rasmus Landersø (2019): "Lowering welfare benefits: intended and unintended consequences for migrants and their families". ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, Study paper 138

Arendt, Jacob Nielsen og Dario Pozzoli (2013): "Effekter af beskæftigelses- og uddannelsesrettede indsatser for ikke-vestlige ledige indvandrere: En oversigt over danske og internationale kvantitative studier". KORA

Arendt, Jacob Nielsen, Iben Bolvig, Christoph Kolodziejczyk og Jacob Seier Petersen (2016): "Kommunernes integrationsindsats på beskæftigelsesområdet: Effektive indsatser, veje igennem systemet og benchmarking mellem kommunerne". KORA

Arendt, Jacob Nielsen (2018): "Sammenhængen mellem beskæftigelse og uddannelse for ikke-vestlige flygtninge og familiesammenførte". ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, Arbejdspapir 54

Arendt, Jacob Nielsen (2019a): "Employment Effects of a Job-First Policy for Refugees". ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, Study Paper nr. 139

Arendt, Jacob Nielsen og Marie Louise Schultz-Nielsen (2019b): "Employment Effects of Welfare Policies for Non-Western Immigrant Women" i Calmfors, Lars og Nora Sánchez-Gassen (eds.): "Integrating Immigrants into the Nordic Labour Markets". Nordisk Ministerråd, 159-184

Arendt, Jacob Nielsen, Iben Bolvig, Mette Foged, Linea Hasager og Giovanni Peri (2020a): “Integrating Refugees: Language Training or Work-First Incentives?”. NBER working paper

Arendt, Jacob Nielsen (2020b): “The effect of welfare benefit reductions on the integration of refugees”. ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, Study paper 151

Arendt, Jacob Nielsen og Iben Bolvig (2020c): “Early labor market entry, language acquisition and labor market success of refugees”. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, working paper

Arendt, Jacob Nielsen, Iben Bolvig, Mette Foged, Linea Hasager og Giovanni Peri (2021): “Language Training and Refugees’ Integration”. NBER working paper

Dahl, Malte (2019): “Alike but different: How cultural distinctiveness shapes immigrant-origin minorities’ access to the labour market. I: Detecting Discrimination. How Group-based Biases Shape Economic and Political Interactions: Five Empirical Contributions.” Ph.d.-afhandling. Københavns Universitet

Dahl, Malte og Niels Krog (2018): “Experimental Evidence of Discrimination in the Labour Market: Intersections between Ethnicity, Gender, and Socio-Economic Status”. *European Sociological Review*, Volume 34, Issue 4.

Deloitte (2019): “Analyse af flygtninges fastholdelse i beskæftigelse”

Diop, Lanciné og Anna Diop-Christensen (2021): “What do asylum seekers prioritise – safety or welfare benefits? The influence of policies on asylum flows to the EU15 countries” (forthcoming i Journal of Refugee Studies)

Huynh, Duy T., Marie Louise Schultz-Nielsen, Torben Tranæs (2007): “Employment Effects of Reducing Welfare to Refugees”. ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, Arbejdspapir nr. 15

Kaarsen, Nicolai og Kristine Vasiljeva (2016): “Hvordan påvirker lavere overførsler flygtningebørns præstation i uddannelsessystemet?”. Analyse|KRAKA 9. juni 2016

Institut for Menneskerettigheder (2016): “Lige adgang til praktikpladser”.

Rosholm, Michael og Rune Vejlin (2010): “Reducing income transfers to refugee immigrants: Does start-help help you start?”, i *Labour Economics* 17 (2010) 258-275

Schultz-Nielsen, Marie Louise (2017): "Labour market integration of refugees in Denmark", i Piil, Anna Damm og Oluf Åslund (eds.): "Nordic Economic Policy Review: Labour Market Integration in the Nordic Countries". TemaNord 2017: 520, 55-89

Slot, Line Vikkelsø (2008): "Praktikpladser og formidlingspraksis". ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, Arbejdspapir 18

Thuesen, Frederik, Gabriel Pons Rotger og Vibeke Jakobsen (2020): "En brancheorienteret tilgang til at få flygtninge og indvandrere i job". VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Udlændinge- og Integrationsministeriet (2017): "Gode dansk kundskaber er afgørende for ikke-vestlige indvandreres tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet". Integration i Tal, nr. 5, 9. maj 2017

Udlændinge- og Integrationsministeriet (2019): "Medborgerskabsundersøgelse 2019. Notat nr. 2: Religion og holdning til ligestilling og homoseksualitet blandt nydanskere og personer med dansk oprindelse"

Bilag 8.1

Dekomponering af disponibel indkomst for ydelsesgrupper og familiesammensætning baseret på registerdata

Tabel 1

Disponibel indkomst for enlige forsørgere i kontanthjælpssystemet (1.000 kr.), 2017

	Kontanthjælp u. 30 årige	Kontanthjælp o. 30 årige	Uddannelseshjælp	Integrationsydelse
Privat indkomst	29,7	28,1	16,4	19,5
Overførsler	109,3	115,2	111,1	97,6
- Heraf kontanthjælp	77,0	86,7	77,6	69,6
- Boligstøtte	7,7	7,1	7,9	11,0
- Særlig støtte	0,1	0,1	0,1	0,3
- Børneydelse	18,2	18,3	17,1	14,6
- Andre overførsler	6,3	2,9	8,4	2,1
Kapitalindkomst	-2,2	-1,8	-1,7	-0,6
Skat	-26,1	-26,7	-22,5	-18,0
Fradrag fra pensionsindbetalinger	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Disponibel indkomst	110,5	114,7	103,3	98,4

Anm.: I tabellen indgår kun personer ml. 18 og 64 år. Personer i kontanthjælpssystemet og deres ydelse er bestemt ud fra deres primære arbejdsmarkedstilknytning, hvilket er vurderet ud fra oplysninger i DREAM-databasen. 'Privat indkomst' omfatter lønindkomst, herunder syge- og barselsdagpenge, virksomhedsindkomst og udenlandsk indkomst, private pensioner mv. 'Andre overførsler' omfatter arbejdsløshedsdagpenge, SU, pensionsydelse mv.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Tabel 2

Disponibel indkomst for enlige ikke-forsørgere i kontanthjælpssystemet (1.000 kr.), 2017

	Kontanthjælp u. 30 årige	Kontanthjælp o. 30 årige	Uddannelseshjælp	Integrationsydelse
Privat indkomst	23,7	14,8	9,1	22,9
Overførsler	90,1	132,9	86,3	66,1
- Heraf kontanthjælp	80,4	122,9	78,8	59,4
- Boligstøtte	2,4	3,5	2,0	2,0
- Særlig støtte	2,2	4,5	1,2	1,9
- Børneydelse	0,0	0,1	0,2	0,1
- Andre overførsler	5,2	1,8	4,1	2,7
Kapitalindkomst	-2,1	-2,1	-1,9	-1,0
Skat	-22,6	-33,4	-16,9	-14,3
Fradrag fra pensionsindbetalinger	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2
Disponibel indkomst	89,1	112,0	76,5	73,5

Anm.: I tabellen indgår kun personer ml. 18 og 64 år. Personer i kontanthjælpssystemet og deres ydelse er bestemt ud fra deres primære arbejdsmarkedstilknytning, hvilket er vurderet ud fra oplysninger i DREAM-databasen. 'Privat indkomst' omfatter lønindkomst, herunder syge- og barseldagpenge, virksomhedsindkomst og udenlandsk indkomst, private pensioner mv. 'Andre overførsler' omfatter arbejdsløshedsdagpenge, SU, pensionsydelse mv.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Tabel 3

Disponibel indkomst for par forsørgere i kontanthjælpssystemet (1.000 kr.), 2017

	Kontanthjælp u. 30 årige	Kontanthjælp o. 30 årige	Uddannelseshjælp	Integrationsydelse
Privat indkomst	108,8	78,3	88,0	24,8
Overførsler	94,3	117,2	100,9	90,4
- Heraf kontanthjælp	69,4	87,7	74,5	65,2
- Boligstøtte	2,8	2,7	3,5	10,3
- Særlig støtte	0,1	0,0	0,1	0,5
- Børneydelse	10,0	11,3	9,9	10,3
- Andre overførsler	12,1	15,4	12,9	4,0
Kapitalindkomst	-2,9	-1,8	-2,9	-0,7
Skat	-54,0	-49,8	-48,2	-19,4
Fradrag fra pensionsindbetalinger	-0,2	-0,3	-0,2	-0,1
Disponibel indkomst	146,1	143,6	137,6	95,1

Anm.: I tabellen indgår kun personer ml. 18 og 64 år. Personer i kontanthjælpssystemet og deres ydelse er bestemt ud fra deres primære arbejdsmarkedstilknytning, hvilket er vurderet ud fra oplysninger i DREAM-databasen. 'Privat indkomst' omfatter lønindkomst, herunder syge- og barseldagpenge, virksomhedsindkomst og udenlandsk indkomst, private pensioner mv. 'Andre overførsler' omfatter arbejdsløshedsdagpenge, SU, pensionsydelse mv.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Tabel 4

Disponibel indkomst for par ikke-forsørgere i kontanthjælpssystemet (1.000 kr.), 2017

	Kontanthjælp u. 30 årige	Kontanthjælp o. 30 årige	Uddannelseshjælp	Integrationsydelse
Privat indkomst	129,7	92,5	83,1	41,4
Overførsler	87,7	138,8	94,8	88,0
- Heraf kontanthjælp	64,6	104,7	73,1	71,6
- Boligstøtte	1,5	1,9	1,8	3,9
- Særlig støtte	0,5	0,4	0,3	0,7
- Børneydelse	0,0	0,1	0,2	0,1
- Andre overførsler	21,1	31,7	19,5	11,7
Kapitalindkomst	-2,7	-1,4	-2,0	-1,0
Skat	-57,5	-61,1	-43,0	-22,9
Fradrag fra pensionsindbetalinger	-0,3	-0,6	-0,2	-0,4
Disponibel indkomst	156,8	168,2	132,6	105,1

Anm.: I tabellen indgår kun personer ml. 18 og 64 år. Personer i kontanthjælpssystemet og deres ydelse er bestemt ud fra deres primære arbejdsmarkedstilknytning, hvilket er vurderet ud fra oplysninger i DREAM-databasen. 'Privat indkomst' omfatter lønindkomst, herunder syge- og barselsdagpenge, virksomhedsindkomst og udenlandsk indkomst, private pensioner mv. 'Andre overførsler' omfatter arbejdsløshedsdagpenge, SU, pensionsydelse mv.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Bilag 8.2

Analyse af kontanthjælpsgruppens boligudgifter

1. Indledning

I denne analyse belyses boligudgifterne for personer, som modtager kontanthjælp, uddannelseshjælp eller integrationsydelse – i det følgende benævnt 'kontanthjælpsmodtagere'.

Med henblik på at vise virkningen af boligstøtte, særlig støtte og kontanthjælpsloft på kontanthjælpsmodtageres huslejeudgifter er der udarbejdet en analyse af målgruppens boligudgifter, og hvor meget disse udgifter eventuelt varierer på tværs af landet og i almindelighed.

Kontanthjælpsgruppen er en sammensat gruppe, som spænder fra enlige, hjemmeboende uden børn til forsørgere med flere børn med store boligudgifter. Der er også betydelig forskelle i de forsørgelsesydelser, personerne kan modtage efter lov om aktiv socialpolitik. Sammensætningen af kontanthjælpsmodtagere i forskellige områder kan derfor have betydning for fx den gennemsnitlige husleje. Gruppen af kontanthjælpsmodtagere omfatter i september 2019 cirka 118.000 personer. Der findes imidlertid ikke dækkende oplysninger om husleje for alle personer i denne gruppe. Oplysninger om en delgruppe af kontanthjælpsmodtageres husleje kan findes gennem et boligstøttereister med huslejen og en loftsdatabase med personer, som får kontanthjælp. Der er herefter en delgruppe omfattende 50.900 kontanthjælpsmodtagere, der modtager boligstøtte. Da nogle bor i samme husstand, er der tale om 46.435 boliger med huslejer.

Størstedelen af kontanthjælpsmodtagerne modtager således ikke boligstøtte. Det kan fx skyldes, at gruppen er samboende med andre personer - fx forældre med høj indkomst, eller bor i ejerboliger, andelsboliger eller alene på et værelse, og således ikke er berettiget til at modtage boligstøtte.

Boligudgifterne omfatter ud over selve huslejen også udgifter til fx varme, el, antenne mv. Der kan ydes tilskud i form af boligstøtte til betaling af huslejen, men ikke til andre forbrugsudgifter. Der kan derudover ydes særlig støtte efter lov om aktiv socialpolitik til såvel husleje som forbrugsudgifter og andre udgifter, og denne støtte indgår som støtte

for knap 18.000 kontanthjælpsmodtagere. Heraf modtager ca. 13.150 personer både boligstøtte og særlig støtte. Denne gruppe udgøres primært af enlige uden børn. På grund af utilstrækkelige data vedrørende borgernes udgifter til el, vand, varme osv. er der skønnet over de almindelige forbrugsudgifter knyttet til at have en lejebolig, når borgerens udgifter efter fradrag af særlig støtte skal belyses.

Analysen viser huslejerne i forskellige kommuner og inden for de enkelte kommuner, ligesom den viser, hvordan boligstøtte og særlig støtte påvirker kontanthjælpsmodtagernes boligudgifter både før og efter kontanthjælpsloftet.

Hvis kontanthjælpsloftet har virkning, nedsættes først særlig støtte og derefter boligstøtten. Da kontanthjælpsloftet har til formål at sætte et loft over de samlede ydelser, en borger kan modtage, afhænger nedsættelsen bl.a. af, hvilken kontanthjælp borgeren modtager, og loftsvirkningen varierer meget fra person til person.

Analysen forløber i flere spor:

- I *afsnit 3* belyses huslejerne (brutto) for hele landet for dem, der får kontanthjælp og boligstøtte (46.400 sager). Herunder belyses husleje pr. måned, husleje pr. m². samt for forskellige familietyper.
- I *afsnit 4.1 og 4.2* belyses huslejen og boligstøtten. I første afsnit for alle kontanthjælpsmodtagere af boligstøtte og uden hensyn til kontanthjælpsloftet (24.300 sager), og i andet afsnit ses på dem, der berøres af kontanthjælpsloftet (8.500 sager).
- I *afsnit 5.1 og 5.2* belyses bruttoudgifter for dem, der både modtager boligstøtte og særlig støtte. I afsnit 5.1 uden indregning af loftet og i afsnit 5.2 alene for den gruppe, som berøres af kontanthjælpsloftet.
- I *afsnit 6* er målgruppen personer, som modtager særlig støtte uden at bo i en husstand med boligstøtte (4.300 sager)
- I *afsnit 7* omfatter målgruppen dem, som hverken modtager boligstøtte eller særlig støtte (knap 60.000 personer).

2. Sammenfatning

Huslejen kendes for de kontanthjælpsmodtagere, der bor i en boligstøttehusstand, og i september 2019 omfatter dette 46.400 familier med en husleje på gennemsnitlig 4.850 kr. om måneden (*tabel 3.1*).

Der er variationer i huslejeniveauerne på tværs af landet, når man opgør huslejen for hver enkelt kommune. De kommuner, der har de laveste huslejer, er i denne analyse Esbjerg og Randers Kommuner, hvor huslejen gennemsnitligt ligger omkring 4.200 kr./md. Kommunerne med de højeste huslejer ligger i hovedstadsregionen. I Københavns Kommune, hvor de fleste kontanthjælpsmodtagere bor, ligger den gennemsnitlige husleje fx på 5.220

kr. Variationerne i huslejen på tværs af hele boligmassen er større end variationerne mellem kommuner, og det er således ikke kommunegrænserne som sådan, der er den væsentligste faktor. Set på tværs af boligmassen ligger de laveste huslejer under 3.000 kr. (10 %-fraktilen) og de højeste over 7.000 kr. (90 %-fraktilen).

Forskelle i huslejerne kan blandt andet skyldes forskelle i boligernes størrelse, ejendommens opførelsesår og standard og mange andre faktorer – herunder også hvilke forbedringer, der er foretaget i den enkelte bolig.

Analysen viser, at enlige uden forsørgelsespligt bor i boliger med en gennemsnitlig huslejer på 4.170 kr./md., og enlige med forsørgelsespligt (mindst 2 børn) bor i boliger, hvor huslejen ligger på gennemsnitligt 5.660 kr./md. For disse familietyper ses der også forskelle mellem kommunernes huslejeniveau på mere end 1.000 kr. om måneden (*tabel 3.3*).

Af *afsnit 4* fremgår, at boligstøtten – før kontanthjælpsloftet indregnes – dækker 35 pct. af huslejerne hos de 24.335 familier, der modtager boligstøtte, men ikke særlig støtte (*tabel 4.1*). Efter boligstøtte betaler gruppen 3.080 kr. om måneden i husleje. De 10 procent, der betaler de højeste huslejer (90 %-fraktilen), betaler 4.700 kr. om måneden. Inden for denne gruppe er der 8.540 familier, som berøres af loftet, og deres nettohuseleje ligger på 4.450 kr. om måneden (*tabel 4.2*). De 10 procent, der berøres af loftet og betaler de højeste huslejer (90 %-fraktilen), betaler 6.200 kr. om måneden. De 8.540 familier, som berøres af loftet, består primært af familier med børn (78 pct. af gruppen).

Afsnit 5 belyser den gennemsnitlige husleje tillagt skønnede udgifter til varme, el, antenneudgifter mv. Fokus er i dette afsnit virkningerne af den særlige støtte efter aktivlovens § 34 givet, at familierne også får boligstøtte, da huslejen ellers ikke kendes. Denne gruppe omfatter 13.150 husstande, som har bruttoudgifter til boligen på gennemsnitligt 5.570 kr. før støtte og 3.400 kr. efter (*tabel 5.1*). Efter støtte ligger boligudgifterne blandt de 10 procent, som har de højeste boligudgifter (90 %-fraktilen), på kr. 4.400 kr. om måneden. Modtagere af særlig støtte berøres i mindre grad af kontanthjælpsloftet, hvilket formentlig skyldes, at gruppen primært består af enlige uden børn, som har mere plads under loftet. I *afsnit 5.2* er opgørelsen lavet for de 4.340 husstande, som modtager boligstøtte og særlig støtte samt berøres af kontanthjælpsloftet, og deres nettoudgifter ligger på 4.220 kr. om måneden (*tabel 5.2*). Efter støtte og virkningen fra loftet ligger boligudgifterne blandt de 10 procent, som har de højeste boligudgifter (90 %-fraktilen), på 6.100 kr. om måneden. De 4.340 husstande, som berøres af loftet, består primært af familier med børn.

Af *afsnit 6* fremgår det, at der dertil er knap 4.300 kontanthjælpsmodtagere, som modtager særlig støtte, men ikke boligstøtte. Før kontanthjælpsloftet er disse personer berettiget til en gennemsnitlig særlig støtte på 1.233 kr. om måneden, mens der efter virkningen fra

kontanthjælpsloftet i gennemsnit udbetales 1.198 kr. om måneden. Gruppen berøres altså stort set ikke af loftet. Gruppen udgøres primært af ikke-forsørgere (over 90 procent).

Af *afsnit 7* fremgår det, at der inden for kontanthjælpsgruppen er godt 60.000 personer eller lidt mere end halvdelen, som hverken modtager boligstøtte eller særlig støtte (*tabel 7.1*). Boligudgifterne kan ikke belyses for denne gruppe. Denne gruppe kan fx være samboende med andre personer som fx forældrene og/eller have for lave boligudgifter til at være i målgruppen for boligstøtte eller særlig støtte.

I et videre arbejde kunne det fx være interessant at undersøge spredningen af huslejeniveauer for andre grupper (fx dagpengemodtagere) og betydningen af udbud af almene boliger for huslejeniveauerne blandt kontanthjælpsmodtagere.

3. Huslejen for kontanthjælpsgruppen

I dette afsnit belyses kontanthjælpsgruppens udgifter til husleje uden inddragelse af forbrugsudgifter som fx opvarmning, vand og el mv.

Analysen bygger på data sammenstillet af to registre fra Udbetaling Danmark:

- boligstøttere registret, hvor huslejen, boligens størrelse mv. hentes for cirka 590.000 husstande, og
- loftsdata basen med oplysninger om 118.000 kontanthjælpsmodtagere.

Der er knap 51.000 kontanthjælpsmodtagere, som modtager boligstøtte. De bor i 46.435 boliger, hvor der er mindst én kontanthjælpsmodtager, og danner grundlag for denne analyse.

3.1 Bruttohuslejen

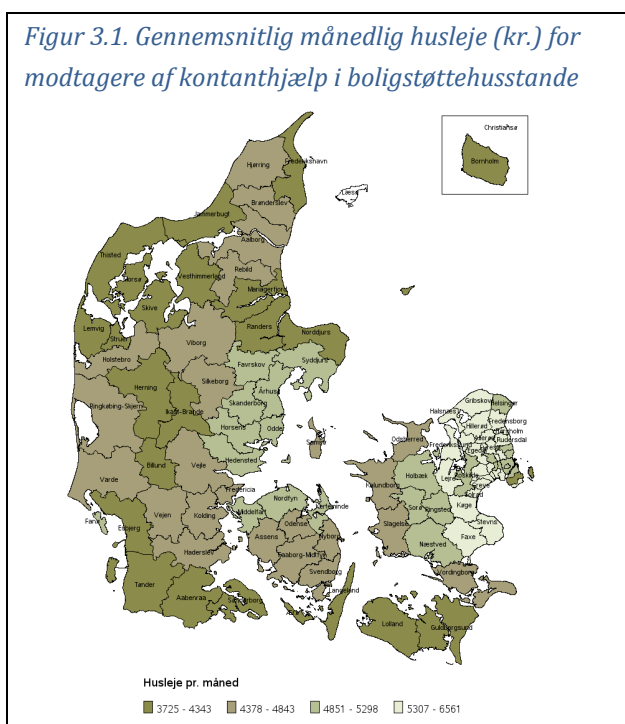
I det følgende er vist de gennemsnitlige huslejer opgjort for hver enkelt kommune i Danmark, hvor der er kontanthjælpsmodtagere, som får boligstøtte, hvilket der er i alle 98 kommuner.

Huslejen er den registrerede, årlige husleje som fremgår af boligstøttere registret 1. september 2019. Huslejen er omregnet til månedsleje¹.

Som det ses af *figur 3.1* ligger de gennemsnitlige huslejer højest i kommuner på Sjælland, idet gennemsnittet i kommunerne i hovedstadsområdet og de tilstødende kommuner, ligger i intervallet 5.307 - 6.561 kr. om måneden. De højeste gennemsnitlige huslejer ses i Vallensbæk (6.561 kr.), Egedal (6.449 kr.) og Gribskov (6.316 kr.).

¹ Det bemærkes, at den anvendte husleje er den kontraktlige leje og ikke er den "tilskudsberettigede husleje", som er korrigeret efter reglerne her om.

Huslejeniveauerne fordelt på kommuner er vist i figur 3.1

De laveste huslejer i intervallet 3.725 – 4.343 kr. om måneden ligger fx i Esbjerg, Lolland, Guldborgsund samt flere af kommunerne i Jylland. Kommunerne med de absolut laveste huslejegennemsnit er Morsø (3.725 kr.), Lemvig (3.910 kr.) og Ærø (3.987 kr.).

Huslejerne ligger gennemsnitligt på 4.849 kr. om måneden, jf. *tabel 3.1*. I tabellen er huslejen ved 10 %-fraktilen, gennemsnitslejen og 90 %-fraktilen vist. Med hensyn til spredningen er tillige valgt at vise den beregnede statistiske standardafvigelse ("std.afv.").

Tabel 3.1

Bruttohuslejen for kontanthjælpsgruppen, der modtager boligstøtte (sept. 2019)

	10 %-fraktil	Gennemsnit	90 %-fraktil	Std.afv.	Antal sager
1 Københavns Kommune	3.229	5.220	7.504	1.820	6.320
2. Øvrige HR, ekskl. Bornholm	3.200	5.429	7.600	1.763	7.429
3 Århus Kommune	3.015	5.111	7.306	1.718	3.225
4 Aalborg Kommune	2.974	4.642	6.545	1.428	2.660
5 Odense Kommune	2.950	4.636	6.518	1.426	2.658
6 Esbjerg Kommune	2.735	4.271	5.902	1.249	1.227
7 Randers Kommune	2.732	4.194	5.532	1.244	1.151
8 Øvrige (o. 500 sager)	2.879	4.621	6.448	1.403	9.852
9 Øvrige (u. 500 sager)	2.900	4.624	6.500	1.420	11.913

Alle kommuner	2.983	4.849	6.950	1.590	46.435
---------------	-------	-------	-------	-------	--------

Kilde: STAR's opgørelser på baggrund af udtræk fra Boligstøtterejstret og Udbetaling Danmarks loftsdatabase (KMD AKTIV).

I København og Århus kommuner ligger huslejen over landsgennemsnittet, og her ses desuden den største spredning i huslejen (std. afv.). Blandt de større kommuner er spredningen i huslejen størst i Københavns Kommune udtrykt ved standardafvigelsen, jf. tabel 3.1.

Esbjerg og Randers kommuner har lavere huslejer end i andre kommuner og desuden en relativ lav spredning i huslejen inden for kommunen.

Kommunerne i hovedstadsregionen og Århus Kommune har lidt højere gennemsnitlige huslejer end landsgennemsnittet og højere end de øvrige kommuner. I denne gruppen findes kommuner som Vallensbæk, Egedal, Gribskov, Høje Taastrup, Ishøj og Køge som har nogle af de højeste huslejer blandt kontanthjælpsmodtagere. Der henvises til *bilagstabell 1*.

3.2 Bruttolejen pr. m²

En opgørelse af huslejerne pr. kvadratmeter boligareal viser omtrent det samme billede, idet variationerne i m²-lejen også er noget større inden for kommunerne end mellem kommunerne, jf. tabel 3.2.

I Københavns Kommune ligger m²-lejen på 915 kr. årligt, hvilket er knap 100 kr. højere pr. kvadratmeter end landsgennemsnit. I de øvrige kommuner i hovedstadsregionen ligger gennemsnittet 5 kr. højere pr. kvadratmeter. I Århus Kommune, hvor der er 3.225 lejemål, ligger gennemsnittet på 876 kr. pr. m², og spredningen er relativ stor, og de dyreste lejemål overstiger 1.200 kr. pr. m². Esbjerg og Randers kommuner har de laveste huslejegennemsnit og desuden en relativ lav spredning i huslejerne.

Tabel 3.2

Bruttohuslejen pr. kvadratmeter (sept. 2019)

	10 %-fraktil	Gennemsnit	90 %-fraktil	Std.afv.	Antal sager
1 Københavns Kommune	679	915	1119	212	6320
2. Øvrig HR ekskl. Bornholm	718	920	1153	203	7429
3 Århus Kommune	658	876	1206	244	3225
4 Aalborg Kommune	581	803	1018	184	2660
5 Odense Kommune	556	751	1000	330	2658
6 Esbjerg Kommune	558	728	918	152	1227
7 Randers Kommune	546	703	873	135	1151

8 Øvrige (500-1.000 sager)	578	780	1006	247	9852
9 Øvrige (<500 sager)	516	759	1019	363	11913
Alle kommuner	578	818	1068	279	46435

Kilde: Se tabel 3.1.

3.3 Huslejen for udvalgte familietyper

Der er efterspurgt tilsvarende opgørelser af huslejen for udvalgte familietyper. I nedenstående er derfor udvalgt cirka 33.100 kontanthjælpsmodtagere, hvor der udbetales boligstøtte, og hvor huslejen kendes. Der er tale om enlige med og uden forsørgelsespligt, som alle modtager kontanthjælp. Gruppen dækker over 70 pct. af kontanthjælpsmodtagere med boligstøtte.

Der er vedlagt *bilagstabel 3* med familietyper opdelt på integrationsydelse, uddannelseshjælp og kontanthjælp samt med/uden børn i husstanden. Her er der opgjort gennemsnitlige bruttohuslejer ekskl. forbrug, boligstøtte, særlig støtte og reduktioner som følge af kontanthjælpsloftet samt den endelige nettohusleje.

Enlige med 2 eller flere børn omfatter 5.835 husstande, og de har en gennemsnitlig månedlig husleje på 5.656 kr. før boligstøtte og kontanthjælpsloft. Enlige med 1 barn omfatter 5.744 husstande med en månedlig husleje på gennemsnitlig 5.037 kr. Den største gruppe er de enlige uden forsørgelsespligt, som har en gennemsnitlig, månedlig husleje på 4.170 kr.

Tabel 3.3**Bruttohuslejen for udvalgte familietyper (sept. 2019)**

Modtagere af <u>kontanthjælp</u>	Enlig uden børn		Enlig med 1 barn		Enlig med 2 eller flere børn	
	Antal	Gns.	Antal	Gns.	Antal	Gns.
1 Københavns Kommune	3.486	4.534	889	5.499	828	6.069
2. Øvrige HR, ekskl. Bornholm	3.420	4.681	1.013	5.507	1.019	6.330
3 Århus Kommune	1.488	4.398	360	5.188	464	5.849
4 Aalborg Kommune	1.423	4.067	302	4.885	239	5.644
5 Odense Kommune	1.280	4.030	306	4.837	386	5.345
6 Esbjerg Kommune	609	3.674	139	4.546	156	5.020
7 Randers Kommune	560	3.581	164	4.415	126	4.926
8 Øvrige (o. 500 sager)	4.302	3.895	1.239	4.786	1.188	5.362
9 Øvrige (u. 500 sager)	5.006	3.929	1.332	4.774	1.429	5.338
Alle områder	21.574	4.170	5.744	5.037	5.835	5.656

Anm.: Familietyperne er her defineret ud fra loftsatsen og omfatter ikke uddannelseshjælp eller integrationsydelse.

På tværs af kommunerne ses samme tendenser som beskrevet ovenfor. De to største kommuner har sammen med kommunerne i den øvrige hovedstadsregion højere huslejer end landsgennemsnittet. I Esbjerg og Randers kommuner er huslejerne relativt set lave, men der er også færre kontanthjælpsmodtagere med boligstøtte.

3.4 Opsummering - bruttohusleje

Sammenfattende viser analysen af bruttolejen, at spredningen i lejen er større inden for kommunerne, end den er mellem kommunerne (se bilagstabel 1), og dette gælder uanset, om man opgør bruttohuslejen pr. bolig, pr. m² eller inden for familietyper.

Boligudgifternes størrelse er således ikke kun et spørgsmål om, hvilken kommune man bor til leje i. Forskelle i husleje inden for et geografisk afgrænset område beror oftest på forskelle i boligernes størrelse, bygningernes opførelsesår og installationsforhold og øvrige forhold – herunder måske især hvilke forbedringer, der er gennemført i boligene.

4. Huslejen efter boligstøtte

I *afsnit 4.1* belyses kontanthjælpsgruppens huslejer før og efter boligstøtte og uden hensyn til kontanthjælpsloft, dvs. boligstøttens 'rene' virkning. I *afsnit 4.2* belyses huslejerne før og efter boligstøtte for den gruppe af kontanthjælpsmodtagere på godt 8.500 personer, der er berørt af kontanthjælpsloftet. I *afsnit 4.1* og *4.2* indgår ikke særlig støtte.

4.1 Huslejen efter boligstøtte

I det følgende belyses huslejerne alene for dem, der får boligstøtte og ingen særlig støtte. Huslejen kan for denne gruppe, som omfatter 24.335 familier, opgøres brutto før boligstøtte og netto efter boligstøtte.

Tabel 4.1

Husleje før og efter boligstøtte (sept. 2019)

	Husleje	Husleje efter boligstøtte	Boligstøttens virkninger	Virkning i % af huslejen	Antal sager
1 Københavns Kommune	5.286	3.499	-1.787	-34%	2.509
2 Øvrig HR ekskl. Bornholm	5.340	3.479	-1.861	-35%	3.269
3 Århus Kommune	4.972	3.278	-1.694	-34%	1.791
4 Aalborg Kommune	4.665	3.175	-1.490	-32%	1.317
5 Odense Kommune	4.570	2.880	-1.690	-37%	1.348
6 Esbjerg Kommune	4.059	2.752	-1.307	-32%	721
7 Randers Kommune	4.098	2.672	-1.426	-35%	672
8 Øvrige, 500-1.000 sager	4.490	2.931	-1.559	-35%	5.754
9 Øvrige <500 sager	4.465	2.899	-1.566	-35%	6.954
Alle kommuner	4.705	3.077	-1.628	-35%	24.335

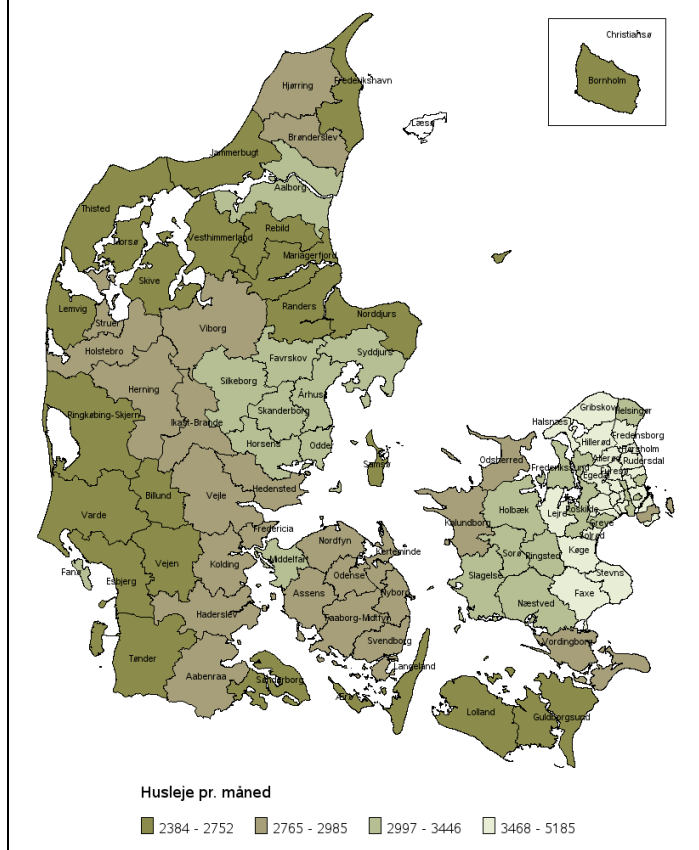
Anm.: Omfatter alene modtagere af boligstøtte, hvor boligstøtten er på samme niveau i begge registre, hvilket reducerer antallet af sager med ca. 20 pct. Loftsvirkningerne er ikke indregnet. 90 %-fraktilen for udgifterne til husleje efter boligstøtte er 4.735 kr. om måneden.

Kilde: Se tabel 3.1.

Huslejerne ligger gennemsnitligt på 4.705 kr. brutto om måneden før boligstøtten, og efter støtten falder lejen til 3.077 kr. Boligstøtten dækker i gennemsnit 1.628 kr. om måneden (35 procent af huslejen) for hele gruppen af kontanthjælpsmodtagere.

Set i et geografisk perspektiv ligger nettohuslejerne før der tages højde for kontanthjælpsloftet, som vist i *figur 4.1*.

Figur 4.1. Gennemsnitlige nettohuslejer efter boligstøtte og før kontanthjælpsloftet (kr./måned)

Som det ses af ovenstående figur, ligger kommunernes gennemsnitlige nettohuslejer højest i flere kommuner inden for hovedstadsområdet og enkelte tilstødende kommuner (Stevns og Faxe kommuner). Blandt de kommuner, der har de højeste nettohuslejer (3.468 kr.-5.185 kr.) ses fx Vallensbæk, Høje Taastrup og Dragør. Kommuner med de laveste nettohuslejer (2.384 kr.-2.752 kr.), omfatter flertallet af de jyske kommuner samt Langeland, Lolland og Guldborgsund kommuner.

4.2 Huslejen efter boligstøtte og kontanthjælpsloft

I det følgende belyses huslejerne for dem, der berøres af kontanthjælpsloftet. Gruppen omfatter 8.540 familier, som alle får nedsat deres boligstøtte. Gruppen udgør således ca. 1/3-del af gruppen, som modtager boligstøtte (men ikke særlig støtte), og 78 pct. af dem er familier med børn.

Tabel 4.2

Huslejen før og efter boligstøtte for de loftsberørte (sept. 2019)

	Husleje	Boligstøtte	Loftsvirkning	Ny nettoleje	Støtte i % af huslejen	Antal sager
1 Københavns Kommune	6.105	-2.649	1.580	5.036	18%	1.151
2 Øvrig HR ekskl. Bornholm	6.090	-2.667	1.532	4.955	19%	1.345
3 Århus Kommune	5.856	-2.752	1.519	4.623	21%	658
4 Aalborg Kommune	5.588	-2.377	1.373	4.584	18%	447
5 Odense Kommune	5.383	-2.707	1.496	4.172	22%	543
6 Esbjerg Kommune	5.031	-2.411	1.267	3.887	23%	193
7 Randers Kommune	4.890	-2.447	1.353	3.796	22%	223
8 Øvrige, 500-1.000 sager	5.377	-2.518	1.340	4.199	22%	1.889
9 Øvrige <500 sager	5.312	-2.492	1.320	4.140	22%	2.091
Alle kommuner	5.599	-2.571	1.422	4.450	21%	8.540

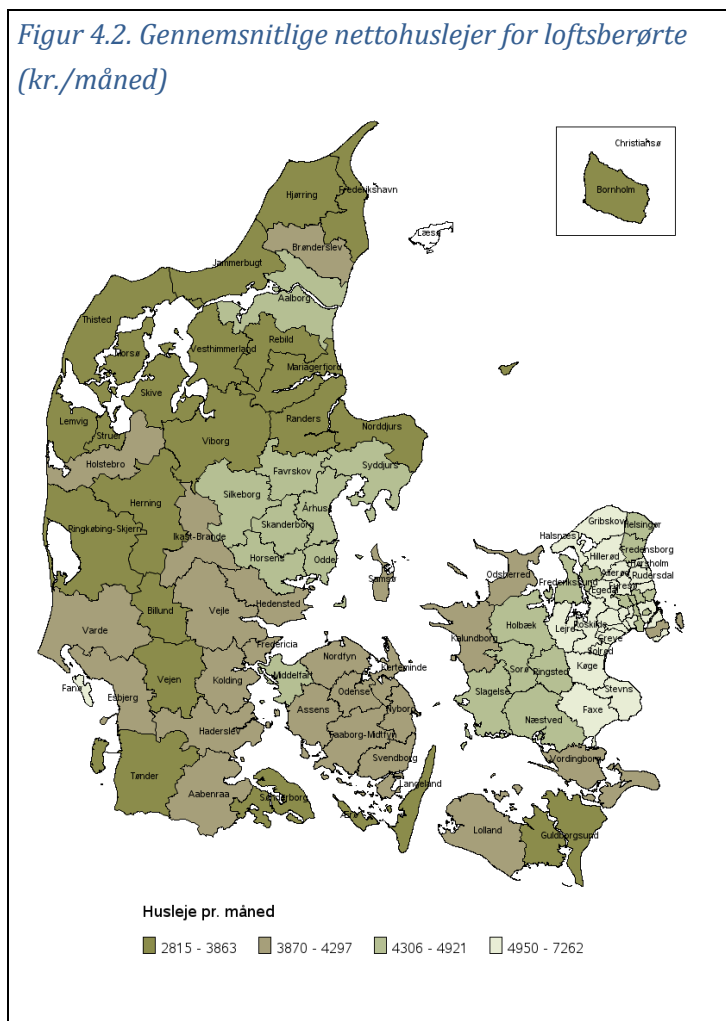
Anm.: Omfatter alene modtagere af boligstøtte, hvor boligstøtten er på samme niveau i begge registre, hvilket reducerer antallet af sager med ca. 20 pct. Loftsvirkningerne er ikke indregnet. 90 %-fraktilen for udgifter til husleje efter boligstøtte og virkning fra kontanthjælpsloftet er 6.237 kr. om måneden.

Kilde: Se tabel 3.1

Huslejen før kontanthjælpsloftet ligger gennemsnitligt på 5.599 kr. om måneden, *jf. tabel 4.2*. Efter en boligstøtte på 2.571 kr. falder udgiften til 3.028 kr., men kontanthjælpsloftet reducerer noget af boligstøtten, så nettohuslejen udgør 4.450 kr. om måneden i gennemsnit. Den kombinerede boligstøtte og loftsvirkning resulterer i en offentlig støtte til huslejebetalinger på i alt 1.149 kr. om måneden ($-2.571 + 1.422$) svarende til 21 pct.

Set i et geografisk perspektiv ligger nettohuslejerne efter kontanthjælpsloftet for dem, der er berørt af kontanthjælpsloftet, som vist i *figur 4.2*.

Figur 4.2. Gennemsnitlige nettohuslejer for loftsberørte (kr./måned)

Som det ses af ovenstående figur ligger de gennemsnitlige nettohuslejer for de loftsberørte også højest på Sjælland i hovedstadsområdet og enkelte tilstødende kommuner, og er lavest i mange af de jyske kommuner, Langeland og Guldborgsund Kommuner.

4.3 Opsummering – boligstøttemodtagere

Der er forskelle i størrelsesordenen af ca. 1000 kr. i huslejerne både før og efter boligstøtte og kontanthjælpsloftet. Men der findes både ”dyre og billige” lejeboliger i langt de fleste kommuner på tværs af landet. Set ud fra landsgennemsnittet resulterer boligstøtten isoleret set i en nedsættelse af huslejen fra 4.705 kr. om måneden til 3.077 kr. (tabel 4.1).

Generelt er det sådan, at højere huslejer alt andet lige fører til højere boligstøtte – og især til forsørgere, da tilskudsprocenten er større for denne gruppe, end den er for ikke-forsørgere inden for kontanthjælpsgruppen.

Da boligstøtten ydes til en procentdel af huslejen vil denne støtte alt andet lige udjævne noget af den forskel, der er mellem lejernes udgifter.

For dem, der berøres af kontanthjælpsloftet ses en gennemsnitlig husleje, der er lidt højere end hele gruppens husleje (*tabel 4.2*). Kontanthjælpsloftet har størst virkning i kommuner med de højeste huslejer, da kontanthjælpsloftet udgør et loft over de samlede ydelser, en borger kan modtage.

5. Husleje og forbrug (boligstøtte og særlig støtte)

Det er efterspurgt et grundlag for vurderinger af særlig støttes virkninger for gruppens netto boligudgifter. Der henvises til gennemgangen af reglerne om særlig støtte (særlig støtte efter lov om aktiv socialpolitik) i bilag 2 om regelgrundlaget.

I nedenstående *afsnit 5.1* belyses udgifterne for alle godt 13.150 familier, som modtager boligstøtte og særlig støtte, idet der ikke indregnes eventuelle virkninger af kontanthjælpsloftet. I *afsnit 5.2* omfatter analysen dem, der konkret berøres af loftet (godt 4.300 familier). Forskellen afspejler den isolerede virkning af loftsreglerne for denne gruppe.

5.1 Husleje inkl. forbrugsudgifter (alle støttemodtagere)

Denne gruppe omfatter cirka 13.150 familier med 13.300 personer, som er modtagere af særlig støtte. Modtagere af særlig støtte udgøres således primært af husstande med enlige uden børn. Det skyldes formentlig, at der er en begrænsning i, hvor meget boligstøtte personer uden børn kan modtage, og at gruppen uden børn i stedet har bedre mulighed for at modtage særlig støtte.

Ved opgørelser af nettoudgiften for denne gruppe skal der indgå den udgift, der er lagt til grund ved udmålingen af særlig støtte. Denne udgift fremgår ikke af de centrale registre, der er til rådighed for denne analyse. Det er tidligere skønnet via KMD AKTIV, at modtagere af særlig støtte uden hjemmeboende børn forventes at have almindelige forbrugsudgifter på knap 1.000 kr. pr. måned, dvs. udgifter til el, vand, varme og antenne. Hvis der er børn i husstanden stiger dette forbrug skønsmæssigt til 1.500 kr. (1 barn) og 1.700 kr. (2 børn) samt 1.900 kr. (3+ børn).

Gruppens huslejer og bruttoudgifter er vist i *tabel 5.1*.

Tabel 5.1**Bruttoudgift til bolig og den offentlige støtte før loftet (sept. 2019)**

	Bruttoudgif- ter	Netto efter støtte	Heraf Boligstøtte	Heraf Særlig støtte	Støtte i % af brut- toudgifter	Antal sager
1 Københavns Kommune	5.750	3.491	788	1.471	38.4	2.743
2. Øvrig HR ekskl. Bornholm	5.997	3.545	933	1.519	39.8	2.555
3 Århus Kommune	5.827	3.665	915	1.246	36.1	849
4 Aalborg Kommune	5.249	3.339	726	1.184	35.3	968
5 Odense Kommune	5.337	3.329	807	1.200	36.4	852
6 Esbjerg Kommune	5.157	3.391	812	954	32.4	295
7 Randers Kommune	4.769	3.219	683	867	31.5	275
8 Øvrige (o. 500 sager)	5.307	3.295	831	1.181	36.4	2.162
9 Øvrige (u. 500 sager)	5.390	3.218	919	1.252	38.6	2.453
Alle kommuner	5.566	3.400	851	1.315	37.6	13.152

Anm.: Omfatter personer, der både modtager boligstøtte og særlig støtte, og hvor boligstøtten er på samme niveau i begge registre. Ca. 20 pct. af sagerne er ikke på samme niveau i begge registre. 90 %-fraktilen for udgifter efter boligstøtte og særlig støtte er 4.390 kr. om måneden.

Kilde: Se tabel 3.1.

Det fremgår, at denne population af støttemodtagere har boligudgifter inkl. forbrug på skønsmæssigt 5.566 kr. om måneden, og udgifterne spænder fra knap 6.000 kr. om måneden i Hovedstadsregionen til knap 4.800 kr. om måneden i Randers Kommune.

For landet som helhed ligger nettoudgiften efter boligstøtte og særlig støtte på 3.400 kr. om måneden ("netto efter støtte"). Den særlige støtte dækker hovedparten af den offentlige støtte til denne gruppe. Det skyldes, at gruppen, som får særlig støtte, i forvejen får en noget reduceret boligstøtte på typisk 15 pct. af huslejen.

5.2 Husleje inkl. forbrugsudgifter (loftsberørte)

Der henvises til indledende bemærkninger til afsnit 5.1 om forudsætninger mv.

De loftsberørte kontanthjælpsmodtageres nettoudgifter og den offentlige støtte er vist i *tabel 5.2*, hvor der også er taget højde for loftsvirkningen. Det fremgår, at denne afgrænsede population har bruttoudgifter på 6.534 kr., og udgifterne spænder fra knap 6.800 kr. om måneden i Hovedstadsregionen til knap 5.800 kr. om måneden i Randers Kommune.

Tabel 5.2

Boligudgifter(brutto/netto) for loftsberørte (sept. 2019)

	Bruttoudgift	Boligstøtte	Særlig støtte	Loftvirkning boligstøtte	Loftvirkning særlig støtte	Netto udgift efter støtte og loft	Støtte i % af brutto-udgift	Antal sager
1 Københavns Kommune	6.769	979	2.154	131	706	4.473	35	1.061
2. Øvrig HR ekskl. Bornholm	6.759	1.075	2.089	195	717	4.508	35	1.165
3 Århus Kommune	6.654	1.157	1.960	217	620	4.375	35	270
4 Aalborg Kommune	6.115	920	1.957	104	495	3.838	37	253
5 Odense Kommune	6.266	1.057	1.939	188	486	3.943	38	215
6 Esbjerg Kommune	6.751	1.707	1.769	304	727	4.306	36	41
7 Randers Kommune	5.789	1.412	1.509	318	410	3.596	39	20
8 Øvrige (500-1.000 sager)	6.171	1.086	1.935	145	510	3.805	39	602
9 Øvrige (<500 sager)	6.315	1.267	1.953	186	611	3.892	39	712
All	6.534	1.087	2.032	168	636	4.219	37	4.339

Anm.: Omfatter personer, der både modtager af boligstøtte og særlig støtte, og hvor boligstøtten er på samme niveau i begge registre. Ca. 20 pct. af sagerne er ikke på samme niveau i begge registre. 90 %-fraktilen for udgifter efter boligstøtte og særlig støtte samt virkning fra kontanthjælpsloftet er 6.097 kr. om måneden.

Kilde: Se tabel 3.1

For landet som helhed ligger nettoudgiften efter boligstøtte og særlig støtte på 4.219 kr. om måneden. Den særlige støtte dækker – også efter indregningen af loftet – hovedparten af den samlede offentlige støtte til gruppen, jf. også tidligere.

5.3 Opsummering – særlig støtte og boligstøtte

Kontanthjælpsloftet har ikke samme betydning for den gruppe af kontanthjælpsmodtagerne, som også modtager særlig støtte, hvilket kan henføres til, at gruppen primært består af enlige uden forsørgelsespligt, der typisk har mere plads under loftet til at modtage boligstøtte og særlig støtte. Fx har en enlig ikke-forsørger ca. 2.400 kr. op til loftet, mens en enlig med 1 barn har ca. 650 kr. Af afsnit 4.2 fremgik, at dem, som alene modtager boligstøtte mistede godt 1.400 kr. om måneden på grund af loftet, men ovenstående gruppe, der både modtager boligstøtte og særlig støtte mister cirka 800 kr. om måneden.

Kombinationen af boligstøtte og særlig støtte har – også når kontanthjælpsloftet indgår – lidt større udjævnende virkning for denne gruppe, end for gruppen, som kun modtager boligstøtte.

6. Personer med særlig støtte, uden boligstøtte

Blandt de cirka 118.000 kontanthjælpsmodtagere i september 2019 er der knap 4.300 personer, som før kontanthjælpsloftet er berettigede til særlig støtte, og som ikke modtager

boligstøtte. En stor del af gruppen må antages for eksempel at bo i boliger uden et almindeligt køkken (fx et lejet værelse), og derfor ikke være berettigede til boligstøtte.

Før kontanthjælpsloftet er disse personer berettiget til en gennemsnitslig særlig støtte på 1.233 kr. om måneden, og efter kontanthjælpsloftet udbetales gennemsnitligt 1.198 kr. om måneden.

Kontanthjælpsloftet har således meget lille økonomisk betydning for denne gruppe, som primært består af enlige og andre uden forsørgelsespligt (over 90 procent).

Det er ikke muligt med de eksisterende data at belyse, hverken deres husleje eller deres forbrugsudgifter i boligen. Med hensyn til variationer i boligudgifterne bemærkes, at reglerne om særlig støtte for de fleste betyder, at deres boligudgift inkl. alle udgifter og indtægter, ligger på samme niveau uanset huslejens størrelse. For de fleste familier uden forsørgerpligt vil nettoudgiften og husleje og andet boligforbrug ligge på 3.050 kr. om måneden, hvilket er lovens grænsebeløb i 2019. Forsørgere med 1 barn vil på samme vis have en nettoudgift på 4.400 kr. om måneden svarende til forsørgere med ét hjemmeboende barns grænsebeløb i 2019. Grænsebeløb for særlig støtte angiver det udgiftsniveau for boligudgifter, som den pågældendes selv antages at kunne afholde.

Der er dog en række særregler for særlig støtte.

7. Hverken boligstøtte eller særlig støtte

Blandt de cirka 118.000 kontanthjælpsmodtagere i september 2019 er der knap 60.000 personer, som hverken modtager boligstøtte eller særlig støtte.

Godt halvdelen eller 33.690 personer er kontanthjælpsmodtagere, hvor de fleste er fyldt 30 år. Godt halvdelen af dem har ikke forsørgelsespligt.

Der er 21.811 personer, der modtager uddannelseshjælp, hvor 85 procent ikke har forsørgelsespligt.

Der 4.353 modtagere af integrationsydelse, hvor 38 procent har forsørgelsespligt.

Tabel 7.1**Kontanthjælpsmodtagere mv. uden boligstøtte eller særlig støtte, sep. 2019**

Aldersgruppe	Kontanthjælp	Uddannelseshjælp	Integrationsydelse	Alle
U 25 år	630	15.049	1.055	16.734
25-29	1.359	6.762	781	8.902
30-39	12.027	0	1.055	13.082
40-49	9.554	0	654	10.208
50+	10.120	0	808	10.928
Alle	33.690	21.811	4.353	59.854

Kilde: Loftsdatabasen (UDK)

Årsagen til, at en stor gruppe af kontanthjælpsmodtagerne hverken modtager boligstøtte eller særlig støtte kan være, at de fx er samboende med andre personer - fx forældrene, og/eller at deres boligudgifter ikke er store nok til, at de kan komme i betragtning til støtten. Der kan også være tale om samboende i ejer- eller andelsboliger eller personer, der bor alene i værelser eller lignende, og som derfor ikke er berettigede til boligstøtte eller særlig støtte.

Bilagstabeller

Bilagstabel 1

Huslejen før offentlig støtte. Alle kontanthjælpsmodtagere september 2019. Kr. pr. måned.

	10 % fraktil	Gennemsnit	90 % fraktil	Afvigelse	Antal
København	3.229	5.220	7.504	1.820	6.320
Frederiksberg	2.898	4.968	6.988	1.787	530
Ballerup	3.210	5.240	7.386	1.496	416
Brøndby	3.246	5.517	7.990	1.803	619
Dragør	4.181	6.017	8.292	1.900	43
Gentofte	3.009	4.851	7.000	1.810	241
Gladsaxe	3.241	5.307	7.198	1.652	471
Glostrup	2.963	5.173	7.022	1.602	204
Herlev	3.948	5.475	7.243	1.753	222
Albertslund	3.566	5.767	7.863	1.712	278
Hvidovre	3.173	5.313	7.521	1.643	441
Høje Taastrup	3.700	5.888	7.636	1.705	439
Lyngby-Taarbæk	3.451	5.276	7.616	1.802	298
Rødovre	3.465	5.154	6.666	1.439	387
Ishøj	2.944	5.868	7.470	1.751	229
Tårnby	2.607	4.343	5.791	1.449	270
Vallensbæk	2.842	6.562	12.000	2.874	39
Furesø	3.075	5.554	9.199	2.013	184
Allerød	3.674	5.900	7.681	1.507	59
Fredensborg	3.595	5.631	7.711	1.584	202
Helsingør	2.988	5.240	7.464	1.733	558
Hillerød	3.359	5.695	7.681	1.892	237
Hørsholm	3.890	5.969	8.148	1.810	99
Rudersdal	3.307	5.732	7.609	1.752	233
Egedal	3.298	6.449	8.726	1.987	147
Frederikssund	3.347	5.694	8.052	1.778	233
Greve	2.984	5.874	8.049	1.823	176
Køge	3.063	5.584	7.692	1.717	378
Halsnæs	3.660	5.539	7.475	1.575	199
Roskilde	3.114	5.280	7.900	1.760	633
Solrød	3.123	5.970	8.624	2.119	64
Gribskov	4.000	6.316	8.200	1.754	151
Odsherred	3.100	4.733	6.500	1.343	228
Holbæk	3.315	5.233	7.111	1.529	620
Faxe	3.510	5.490	7.418	1.515	230
Kalundborg	3.100	4.693	6.450	1.294	401

Ringsted	3.156	4.972	6.995	1.474	283
Slagelse	2.841	4.726	6.535	1.402	1.056
Stevns	3.105	5.344	7.200	1.790	111
Sorø	3.310	5.174	7.885	1.601	194
Lejre	3.208	5.830	7.966	1.837	66
Lolland	3.000	4.257	5.700	1.098	449
Næstved	3.000	4.883	6.800	1.503	701
Guldborgsund	2.754	4.205	5.700	1.213	671
Vordingborg	2.962	4.630	6.500	1.381	465
Bornholm	2.476	4.325	6.100	1.399	149
Middelfart	3.057	4.939	7.000	1.521	183
Assens	3.090	4.567	6.175	1.222	347
Faaborg-Midtfyn	3.025	4.555	6.200	1.243	354
Kerteminde	3.189	4.898	6.500	1.284	188
Nyborg	3.163	4.722	6.500	1.243	262
Odense	2.950	4.636	6.518	1.426	2.658
Svendborg	2.793	4.437	6.000	1.268	598
Nordfyn	3.400	4.905	6.640	1.245	205
Langeland	3.000	4.211	5.678	1.041	100
Ærø	2.900	3.987	5.292	1.002	30
Haderslev	2.900	4.384	5.995	1.179	539
Billund	2.800	4.067	5.970	1.236	132
Sønderborg	2.700	4.219	5.891	1.190	585
Tønder	2.600	4.008	5.465	1.064	269
Esbjerg	2.735	4.271	5.902	1.249	1.227
Fanø	3.500	5.298	6.657	1.152	18
Varde	2.800	4.380	5.800	1.138	297
Vejen	3.100	4.510	5.850	1.159	255
Aabenraa	2.750	4.298	6.000	1.219	397
Fredericia	2.850	4.514	6.459	1.442	662
Horsens	3.050	4.854	7.150	1.537	833
Kolding	2.882	4.512	6.072	1.340	757
Vejle	3.110	4.775	6.500	1.385	834
Herning	2.711	4.320	6.000	1.335	673
Holstebro	2.898	4.447	5.793	1.177	430
Lemvig	2.500	3.910	5.512	1.163	69
Struer	2.614	4.283	5.943	1.192	156
Syddjurs	2.995	4.856	7.032	1.504	239
Norrdjurs	2.800	4.229	5.937	1.219	277
Favrskov	2.682	4.881	6.661	1.382	216
Odder	3.362	5.115	7.000	1.491	135
Randers	2.732	4.194	5.532	1.244	1.151
Silkeborg	2.897	4.843	6.700	1.468	662
Samsø	2.700	4.379	6.000	1.435	13

Skanderborg	2.750	5.046	6.813	1.486	207
Århus	3.015	5.111	7.306	1.718	3.225
Ikast-Brande	2.799	4.286	6.268	1.294	239
Ringkøbing-Skjern	2.956	4.441	6.000	1.142	240
Hedensted	3.165	5.016	7.052	1.453	218
Morsø	2.258	3.725	5.310	1.204	107
Skive	2.500	4.216	5.975	1.313	280
Thisted	2.941	4.160	5.800	1.114	265
Viborg	2.850	4.563	6.193	1.303	661
Brønderslev	2.850	4.500	6.316	1.326	230
Frederikshavn	2.767	4.064	5.638	1.144	422
Vesthimmerland	2.725	4.134	5.638	1.154	235
Læsø	-	-	-	-	-
Rebild	2.665	4.504	6.196	1.300	126
Mariagerfjord	2.700	4.079	5.560	1.109	380
Jammerbugt	2.700	4.316	6.000	1.273	201
Aalborg	2.974	4.642	6.545	1.428	2.660
Hjørring	2.800	4.451	6.195	1.236	364
Alle kommuner	2.983	4.849	6.950	1.590	46.435

Kilde: Boligstøttere registret 1.9.2019 og loftdatabasen ultimo september 2019 og egne beregninger.

Bilagstabel 2

Skønnet nettoboligudgift inkl. husleje, varme, el mv. i sep., 2019. Kr. pr. måned.

	10 % fraktil	Gennemsnit	90 % fraktil	Afvigelse	Antal
København	2.761	3.813	5.539	1.350	2.743
Frederiksberg	2.737	3.831	5.559	1.388	222
Ballerup	3.050	3.677	4.597	771	102
Brøndby	3.050	4.079	5.799	1.137	234
Dragør	2.405	3.963	6.542	1.735	13
Gentofte	2.704	3.655	4.958	1.250	90
Gladsaxe	2.983	3.906	5.526	1.078	173
Glostrup	2.663	3.631	5.350	1.032	88
Herlev	3.050	4.233	6.036	1.911	72
Albertslund	3.050	4.624	7.382	1.664	78
Hvidovre	2.816	4.016	5.597	1.465	161
Høje Taastrup	2.829	4.120	5.840	1.573	160
Lyngby-Taarbæk	2.731	3.778	5.683	1.212	140
Rødovre	2.883	3.710	4.686	862	191
Ishøj	3.239	4.751	6.441	1.698	36
Tårnby	2.595	3.396	4.398	926	62
Vallensbæk	1.259	4.734	8.383	2.312	9
Furesø	3.012	3.847	5.490	940	52
Allerød	3.050	4.037	6.107	1.160	15
Fredensborg	2.658	4.160	6.202	1.754	78
Helsingør	2.499	3.787	5.607	1.335	197
Hillerød	2.797	3.934	5.126	1.101	81
Hørsholm	2.705	4.078	6.169	1.885	43
Rudersdal	2.830	4.115	6.149	1.426	80
Egedal	2.807	4.769	7.030	1.627	43
Frederikssund	2.766	4.362	7.266	2.009	60
Greve	2.814	4.308	5.712	1.450	41
Køge	2.762	3.748	5.424	1.099	104
Halsnæs	2.568	3.486	4.716	969	36
Roskilde	2.710	3.791	5.350	1.199	250
Solrød	3.050	4.544	7.733	2.097	17
Gribskov	2.850	4.647	6.257	1.708	39
Odsherred	2.500	3.688	4.729	1.231	43
Holbæk	2.717	3.628	4.954	811	127
Faxe	2.546	3.331	4.086	622	52
Kalundborg	2.652	3.333	4.107	634	72
Ringsted	3.050	3.699	4.526	676	44
Slagelse	2.744	3.369	4.299	702	289
Stevns	2.730	3.895	6.148	1.533	32
Sorø	2.632	3.579	4.988	1.016	29

Lejre	2.500	3.852	6.881	1.503	7
Lolland	2.327	3.037	3.700	715	112
Næstved	2.707	3.609	4.945	1.109	107
Guldborgsund	2.507	3.227	4.082	836	146
Vordingborg	2.548	3.292	4.118	791	136
Bornholm	2.107	3.064	4.051	750	22
Middelfart	2.246	3.151	3.982	831	54
Assens	2.644	3.295	3.881	796	106
Faaborg-Midtfyn	2.669	3.360	4.410	618	48
Kerteminde	2.731	3.390	4.179	955	39
Nyborg	2.866	3.674	5.411	1.164	64
Odense	2.735	3.497	4.522	937	852
Svendborg	2.848	3.446	4.184	661	195
Nordfyn	2.578	3.366	4.175	914	54
Langeland	2.423	3.001	4.048	577	24
Ærø	2.612	2.957	3.591	640	13
Haderslev	2.634	3.255	3.977	604	111
Billund	2.237	3.161	5.107	890	17
Sønderborg	2.533	3.452	4.900	878	89
Tønder	2.124	2.973	4.075	750	73
Esbjerg	3.050	3.521	4.193	660	295
Fanø	2.446	3.734	5.162	948	7
Varde	2.487	3.203	4.142	880	54
Vejen	2.698	3.253	4.050	692	56
Aabenraa	2.856	3.680	6.148	1.062	8
Fredericia	2.961	3.501	4.352	776	160
Horsens	2.775	3.461	4.457	862	239
Kolding	2.826	3.629	4.870	864	143
Vejle	2.737	3.472	4.486	858	207
Herning	2.785	3.520	4.374	816	141
Holstebro	2.773	3.414	4.208	674	104
Lemvig	2.770	3.607	4.133	1.094	18
Struer	3.050	3.576	4.789	792	16
Syddjurs	2.438	3.577	4.759	1.201	71
Norddjurs	2.847	3.663	4.377	724	32
Favrskov	2.905	3.886	5.497	1.103	53
Odder	3.050	3.877	5.623	1.223	40
Randers	2.637	3.273	4.180	666	275
Silkeborg	2.836	3.748	5.107	1.057	136
Samsø	-	-	-	-	-
Skanderborg	3.007	3.729	5.027	789	19
Århus	3.037	3.926	5.907	1.381	849
Ikast-Brande	2.493	3.327	4.087	720	50
Ringkøbing-Skjern	2.509	3.185	3.829	474	20

Hedensted	2.551	3.367	4.468	1.264	32
Morsø	-	-	-	-	-
Skive	2.807	3.684	5.149	917	15
Thisted	2.788	3.690	5.679	1.313	15
Viborg	2.622	3.435	4.540	900	72
Brønderslev	2.696	3.120	3.620	417	55
Frederikshavn	2.706	3.243	3.943	511	96
Vesthimmerland	2.878	3.624	4.649	767	32
Læsø	-	-	-	-	-
Rebild	2.784	3.315	4.107	497	46
Mariagerfjord	2.717	3.189	3.716	497	126
Jammerbugt	2.657	3.556	4.516	856	20
Aalborg	2.825	3.493	4.379	813	968
Hjørring	2.285	3.411	5.027	1.071	12
All	2.741	3.663	5.065	1.151	13.152

Anm.: Kommuner med færre end 3 sager er udeladt.

Kilde: Boligstøtteregetret 1.9.2019 og loftdatabasen ultimo september 2019 og egne beregninger.

Bilag 8.3

Kontanthjælpsgruppens gæld opdelt på type

Nedenfor ses på hvilke typer af gæld, der er registreret på de personer, der indgår i kontanthjælpsgruppen. Der indgår ikke prioritetsgæld i grundlaget, idet denne gæld dels er ret begrænset i kontanthjælpsgruppen, dels er langsigtet og skal ses i sammenhæng med reale aktiver¹. Fordelingen på typer af gæld er i nogen grad foretaget diskretionært ud fra tekststrengene i data, og der er foretaget en række valg i forbindelse med grupperingen.

Tabel 1. Kontanthjælpsgruppens gæld ekskl. realkreditgæld sorteret efter gældens størrelse, ultimo 2018

Negative beløb er gæld	Uddannelseshjælp		Kontanthjælp		Integrationsydelse		Alle grupper	
	Gns. 1.000 kr.	Antal personer	Gns. 1.000 kr.	Antal personer	Gns. 1.000 kr.	Antal personer	Gns. 1.000 kr.	Antal personer
Antal personer		36.700		70.700		15.100		122.500
Likvide midler, værdipapirer mv. ¹⁾	12	34.361	11	64.567	6	14.187	11	113.115
<u>Udvalgte gældsposter:</u>								
Kontokort mv.	-17	10.229	-91	34.795	-22	2.723	-71	47.747
Bankgæld	-23	8.851	-100	30.377	-46	2.073	-81	41.301
Gæld til SKAT	-20	5.644	-61	39.705	-50	1.688	-56	47.037
SU-lån	-63	12.713	-104	16.912	-51	516	-86	30.141
Underholdsbidrag	-47	870	-140	14.877	-130	369	-135	16.116
Politibøder	-21	16.910	-34	39.567	-20	1.488	-30	57.965
Morarenter ol.	-1	12.237	-10	38.505	-5	1.423	-8	52.165
DSB/P-afgift/Licens	-9	11.401	-7	33.652	-3	1.629	-7	46.682
Offentlig ydelser (krav)	-10	2.177	-21	13.765	-18	397	-19	16.339
Diverse ²⁾	-9	1.954	-30	7.640	-13	374	-25	9.968
Boliglån (DST)	-9	2.721	-12	10.118	-7	1.769	-11	14.608
Civilretlig assistance	-4	2.338	-10	4.536	-5	292	-8	7.166
Gebyrer (rykkere mv.)	-1	15.113	-1	40.819	-1	2.618	-1	58.550
A-kasser	-11	15	-57	563	-36	6	-55	584
Daginstitution	-2	2.154	-4	6.941	-1	828	-3	9.923
Betaling for ophold	-10	510	-15	1.215	-6	49	-13	1.774

¹ Der er cirka 3.300 personer i kontanthjælpsgruppen som har prioritetsgæld.

Bibliotek	-1	1.845	-3	3.890	-1	84	-2	5.819
-----------	----	-------	----	-------	----	----	----	-------

Noter: 1) Negative saldi på "lønkontoen" figurerer under bankgæld. 2) Omfatter en række offentlige gældsposter, som ikke er så hyppigt forekommende og/eller er små.

Anm.: Kategoriseringen af gældsposter er foretaget diskretionært på baggrund af varierende beskrivelser til gældstyperne, som er oplyst fra UFST. Fordelingen på gældstyper kan derfor være behæftet med en vis usikkerhed. Opgørelsen inkluderer alle registrerede beløb på over +/- 100 kr.

Kilde: STAR på baggrund af data fra Danmarks Statistik og Udviklings- og Forenklingsstyrelsen

I tabel 2 er vist samme opgørelse for modtagere af ressourceforløbsydelse og A-dagpenge.

Tabel 2. Offentlig og privat gæld ekskl. realkreditgæld hos modtagere af ressourceforløbsydelse hhv. A-dagpenge sorteret efter gældens størrelse (ult. 2018)

Negative beløb er gæld	Ressourceforløb		A-dagpenge	
	Gns. 1.000 kr.	Antal personer	Gns. 1.000 kr.	Antal personer
Antal personer i gruppen:		22.800		88.500
Likvide midler, værdipapirer	41	21.801	126	84.962
<u>Udvalgte gældsposter:</u>				
Bankgæld	-90	9.190	-125	43.881
SU-lån	-81	3.137	-108	19.014
Kontokort mv.	-76	9.712	-56	29.938
Gæld til SKAT	-51	6.720	-35	19.623
Underholdsbidrag	-134	2.347	-113	2.040
Politibøder	-24	6.725	-27	7.203
Morarenter ol.	-8	7.295	-8	9.625
Offentlig ydelser (krav)	-19	2.299	-16	2.675
Diverse	-24	1.504	-25	1.624
DSB/P-afgift/Licens	-6	6.377	-3	6.548
Boliglån (DST)	-12	2.538	-10	1.273
Gebyrer mv	-1	8.112	-1	14.463
Daginstitution	-4	1.164	-4	2.130
Civilretlig assistance	-8	897	-5	1.077
A-kasser	-55	46	-35	96
Betaling for ophold	-15	288	-17	57
Bibliotek	-2	769	-1	875

Anm.: Se tabel 1.

Kilde: STAR på baggrund af data fra Danmarks Statistik og Udviklings- og Forenklingsstyrelsen

Bilag 9.1. Timelønninger

Metoden til beregning af den disponible indkomst i beskæftigelsesalternativet er principielt den samme, uanset om en person er i arbejde eller ej.

Den årlige lønindkomst i beskæftigelsesalternativet bliver for hver enkelt person fastsat ud fra en ugentlig arbejdstid på 37 timer og et skøn for deres timeløn på baggrund af oplysninger i Danmarks Statistiks lønregister, sygedagpengeregistret, dagpengeudbetalingsregistret eller lønindkomsten i (års-) indkomstregistret.

Hvis der ikke foreligger relevante oplysninger, som kan bruges til at skønne over deres timeløn, hvilket der i praksis ikke gør for fx mange fuldt ledige, beregnes der en såkaldt ”skyggeløn”.

Beregningen af skyggelønnen sker på baggrund af en lang række oplysninger om deres personlige karakteristika (uddannelse, køn, alder, erhvervs erfaring, a-kassemedlemskab, bopæl, civilstand, antal børn mv.).

Hvad enten timelønnen skønnes på baggrund af lønoplysninger i Danmarks Statistiks registre eller beregnes som en skyggeløn, vil skønnet være behæftet med nogen usikkerhed. For personer, hvor der foreligger oplysninger fra mere end ét register, foretrækkes lønregistret frem for sygedagpengeregistret, sygedagpengeregistret frem for dagpengeudbetalingsregistret, dagpengeudbetalingsregistret frem for indkomstregistret og indkomstregistret frem for en beregnet skyggeløn. For personer, der har været ledige hele året, kan indkomstregistret dog ikke bruges, da en eventuel lønindkomst i det pågældende år ikke vil udgøre et tilstrækkeligt sikkert grundlag for at skønne over deres timeløn.

For personer i kontanthjælpssystemet er over 87 pct. af personernes timeløn estimeret på baggrund af skyggeløn, mens det er gældende for 11 procent af hele populationen, *jf. tabel B1*.

Tabel B1

Personer opdelt på kilde for timelønsskønnet samt primær arbejdsmarkedstilknytning

Kildetype	Kilde	Kontanthjælp, under 30 år	Kontanthjælp, over 30 år	Uddannelses- hjælp	SHO--ydelse	Beskæftigede	Dagpenge	Alle
----- Andel af gruppen (pct.) -----								
Register	Løn	18,7	9,8	7,1	10,1	77,7	45,1	69,0
	Sygedagpenge	0,8	0,7	0,2	0,3	2,7	5,0	3,2
	Dagpenge	3,4	1,6	0,2	-	1,0	21,8	1,9
	Indkomst	2,8	2,5	1,2	3,2	17,6	6,9	15,8
	Register, samlet	25,7	14,6	8,7	13,6	99,0	78,8	89,9
Skyggeløn	Med kendt løn fra tidligere år	35,5	48,4	20,9	2,7	0,5	15,4	5,7
	Uden kendt løn fra tidligere år	38,9	36,9	70,3	83,6	0,5	5,8	4,4
	Skyggeløn, samlet	74,4	85,3	91,2	86,3	1,0	21,2	10,1

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens forskelsbeløbsmodel.

Tidligere analyser har vist, at resultaterne for nettokompensationsgrad på hele populationen er robuste over for betydelig variation i skyggelønningerne. Reduceres skyggelønningerne med fx 10 pct., vil det samlede antal med nettokompensationsgrader over 80 pct. øges med 1,5 pct., jf. *Fordeling og incitamenter 2017: Bilag 2.1 – Følsomhed: betydning af skyggeløn.*

Bilag 9.2. Høje nettokompensationsgrader og lave forskelsbeløb

Tabel B2.A

Høje nettokompensationsgrader og lave forskelsbeløb opdelt på primær arbejdsmarkedstilknytning og forsikringsstatus

	Nettokompensationsgrad		Forskelsbeløb (pr. måned)	
	Over 80 pct.	Over 90 pct.	Under 4.000 kr.	Under 2.000 kr.
	----- Andel af gruppen (pct.) -----			
Alle	9,9	2,5	9,9	3,0
<i>Primær arbejdsmarkedstilknytning</i>				
Kontanthjælp, under 30 år	4,9	1,3	7,0	2,2
Kontanthjælp, fyldt 30 år	5,1	0,7	7,3	1,5
Uddannelseshjælp	0,9	0,2	1,7	0,3
SHO-ydelse	4,4	0,7	7,7	1,0
Personer i kontanthjælpssystemet	4,0	0,6	6,0	1,2
Beskæftigede	9,4	2,5	9,2	2,8
Dagpenge	28,0	6,9	31,5	10,3
<i>Forsikret mod ledighed</i>				
Forsikret	11,6	3,0	11,7	3,6
Ikke forsikret	2,1	0,4	2,1	0,4

Tabel B2.B

Høje nettokompensationsgrader og lave forskelsbeløb opdelt på primær arbejdsmarkedstilknytning og forsikringsstatus opgjort eksklusiv nettoudgifter til daginstitution og transport

	Nettokompensationsgrad		Forskelsbeløb (pr. måned)	
	Over 80 pct.	Over 90 pct.	Under 4.000 kr.	Under 2.000 kr.
	----- Andel af gruppen (pct.) -----			
Alle	5,2	0,4	5,7	0,5
<i>Primær arbejdsmarkedstilknytning</i>				
Kontanthjælp, under 30 år	3,2	0,0	4,9	0,0
Kontanthjælp, fyldt 30 år	3,0	0,1	5,1	0,2
Uddannelseshjælp	0,6	0,1	0,8	0,1
SHO-ydelse	1,9	0,1	2,9	0,2
Personer i kontanthjælpssystemet	2,2	0,1	3,7	0,1
Beskæftigede	4,6	0,3	5,0	0,5
Dagpenge	19,1	0,9	24,2	1,7
<i>Forsikret mod ledighed</i>				
Forsikret	6,1	0,4	6,8	0,7
Ikke forsikret	1,2	0,2	1,0	0,1

Anm.: Den primære arbejdsmarkedstilknytning er vurderet ud fra oplysninger i DREAM-databasen. Syge- og barselsdagpengemodtagere er ikke inkluderet blandt dagpengemodtagere. Beregningerne er foretaget med udgangspunkt i befolkningssammensætningen i 2017 på baggrund af reglerne for 2021.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens forskelsbeløbsmodel.

Bilag 9.3. Forskelsbeløbsmodellen

Lovmodellens forskelsbeløbsmodel er et analyseværktøj, og resultaterne i figur 9.1-9.4 skal derfor fortolkes med forsigtighed. Det skyldes, at opgørelsen tager udgangspunkt i personers disponible indkomst (efter nettoudgifter til daginstitution og transport) i beskæftigelses- og overførselsscenariet, mens personers indkomster reelt kun kan observeres i et af scenarierne. Der er derfor en række oplysninger, der må skønnes over, herunder blandt andet beregningsgrundlaget for eventuel boligstøtte, timeløn, transportudgifter mv. Disse skøn har selvsagt betydning for de konkrete opgørelser.

Der skønnes ikke over potentielle a-kassebidrag i forskelsbeløbsmodellen. Der tages derimod udgangspunkt i personers faktiske bidrag, hvor der dog foretages en opjustering af eksisterende delårsbidrag til helårsbidrag. Derved har forsikrede personer et a-kassebidrag både i beskæftigelses- og overførselsscenariet, mens ikke-forsikrede ikke har et a-kassebidrag i hverken beskæftigelses- eller overførselsscenariet. Selve a-kassebidraget indgår ikke i opgørelsen af den disponible indkomst. Det gør derimod skatteværdien af fradraget.

For personer uden registerbaserede lønoplysninger tages i stedet udgangspunkt i en estimeret timeløn, jf. bilag 9.1.

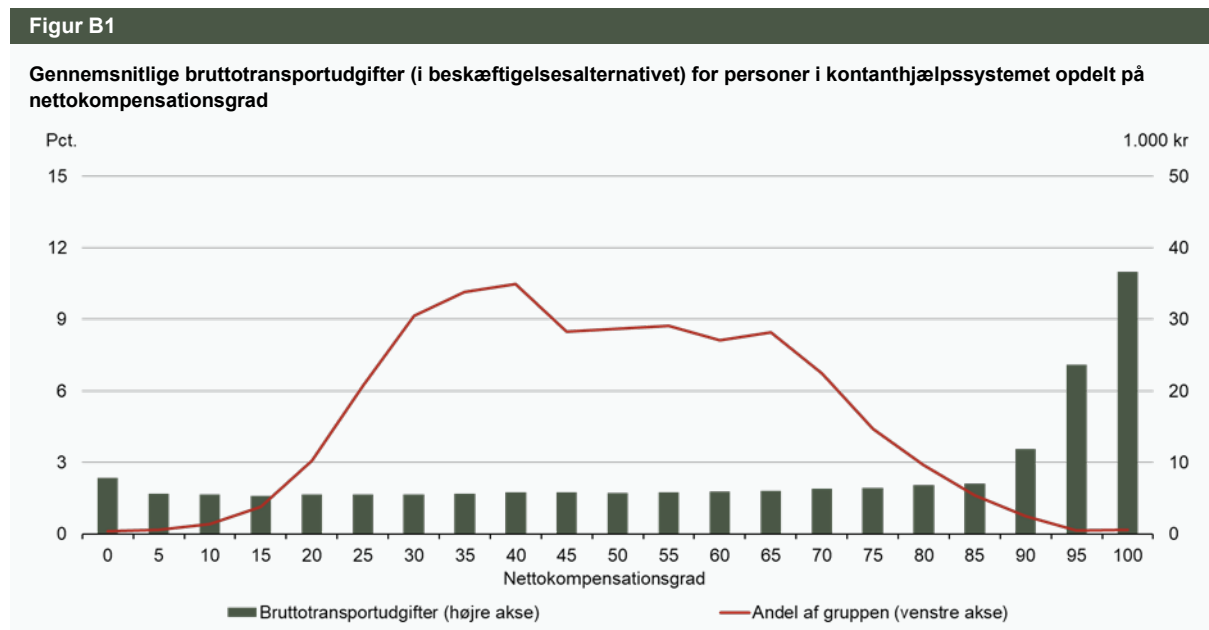
Transportudgifterne, der indgår i beregning af nettokompensationsgrader i forskelsbeløbsmodellen, opgøres ud fra oplysninger om transportafstande, transportform og transportudgifter pr. km. Transportafstandene er baseret på Danmarks Statistiks register omkring pendlingsafstande (PEND), der angiver den korteste kørselsafstand mellem bopæl og arbejdssted (opgjort ultimo november i året).

Det faktiske individuelle valg af transportform mellem bopæl og arbejdssted er ikke oplyst i datagrundlaget. I stedet foretages et skøn baseret på Transportvaneundersøgelsen samt oplysninger om bilejerskab, hvor der tages hensyn til forskelle i valg af transportform ved forskellige transportafstande og forskelle mellem geografiske regioner.

Udgifter til transport til og fra arbejde reducerer den disponible indkomst for personer i beskæftigelse, hvilket isoleret set øger kompensationsgraden og reducerer det økonomiske incitament til at være i beskæftigelse.

De gennemsnitlige bruttotransportudgifter for personer i kontanthjælpssystemet med en kompensationsgrad under 90 procent, udgør omkring 5.500 kr. årligt. Blandt de få personer i kontanthjælpssystemet med nettokompensationsgrader over 90 procent (udgør 0,7 procent af gruppen)

ligger blandt andet personer, der dels har adgang til en bil, og dels er registreret med forholdsvis store pendlingsafstande. Bruttotransportudgifterne er derfor markant højere end for øvrige personer i kontanthjælpssystemet, jf. figur B1.

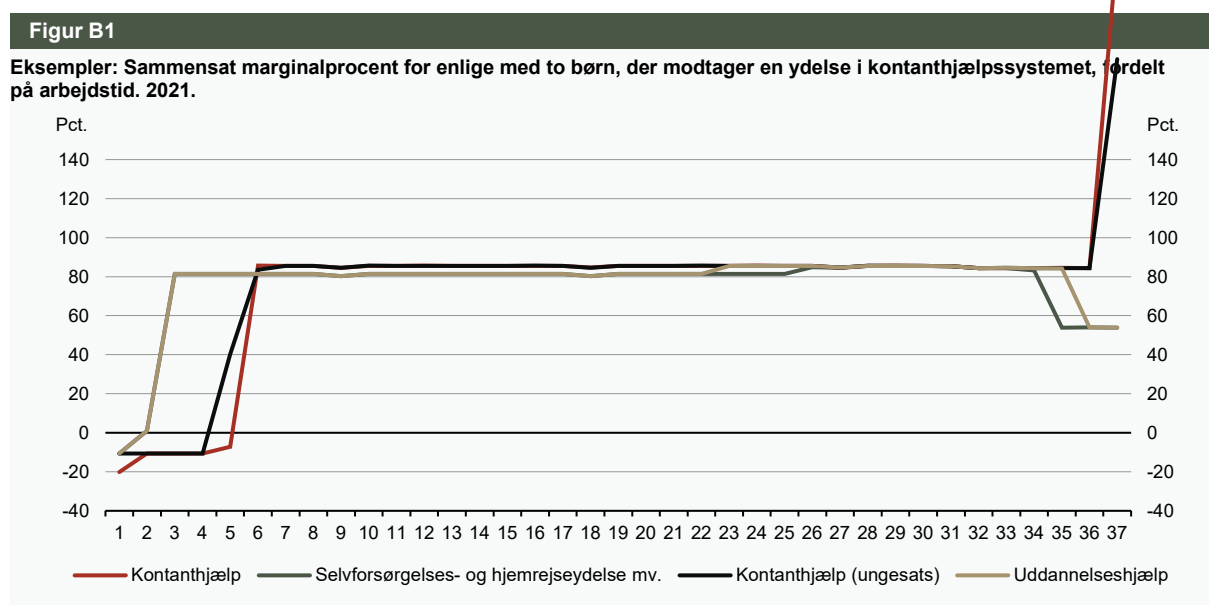
Anm.: Se anmærkning til figur 9.2. Bruttotransportudgifter dækker over de skønnede omkostninger ved at pendle til og fra arbejde. I opgørelser af nettokompensationsgrader medregnes også befordringsfradraget, hvilket sænker de samlede transportomkostninger, særligt for personer med store pendlingsafstande.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Hvis transportudgifterne udelades af opgørelsen, reduceres andelen med nettokompensationsgrader over 80 procent blandt personer i kontanthjælpssystemet med omkring 1 procentpoint. Rangeringen af personer i forhold til nettokompensationsgrad med forskellige primære arbejdsmarkedstilknytninger bibeholdes. Fx har uddannelseshjælpsmodtagere bedre økonomiske incitament til beskæftigelse end de andre typer af ydelsesmodtagere. Hvis transportomkostningerne udelades af opgørelsen, vil nettokompensationsgraderne blive undervurderet, og de er derfor medtaget i forskelsbeløbsmodellen.

Bilag 9.4. Sammensatte marginalprocenter

Den sammensatte marginalprocent for enlige med to børn udgør typisk godt 80 procent, jf. figur B1. Ved de første timers arbejde er den sammensatte marginalprocent dog betydeligt lavere. Det skyldes, at enlige med to børn får mere plads under kontanthjælpsloftet til at modtage de skattefrie ydelser, boligstøtte og særlig støtte, når arbejdsindkomsten fradrages i hjælpen. Med den forudsatte løn får enlige forsørgere på kontanthjælp ikke fradraget hele kontanthjælpen ved 37 timers arbejde. Da enlige forsørgere ikke kan modtage kontanthjælp ved fuldtidsbeskæftigelse, bortfalder resten af kontanthjælpen ved 37 timers arbejde, og der sker derfor en kraftig stigning i den sammensatte marginalsat ved 37 timers arbejde.

Anm.: Se figur 9.9. Børnene er 7-14 år.

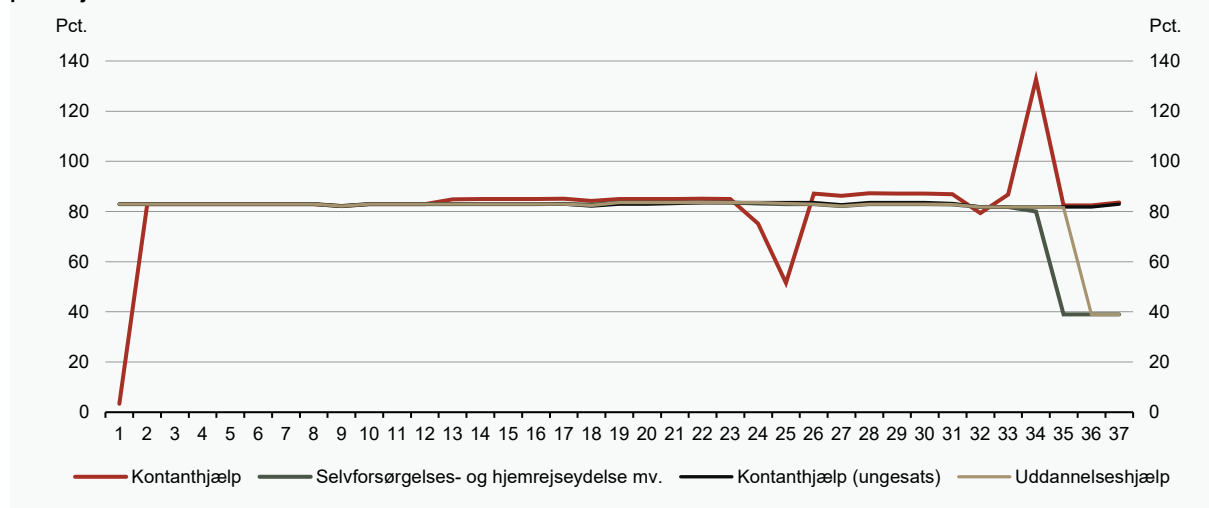
Kilde: Egne beregninger på Familietypemodellen fra december 2020.

Den sammensatte marginalprocent for ægtepar uden børn, der modtager en ydelse i kontanthjælpssystemet, udgør ligesom for enlige godt 80 procent, jf. figur B2. De relativt store udsving i den sammensatte marginalprocent for kontanthjælpsmodtagere på voksensats ved 1 og 25 timers arbejde er en konsekvens af kontanthjælpsloftet, der giver stort incitament til at arbejde få timer om ugen, idet dette giver plads under loftet. Ægtepar, hvor begge er på SHO-ydelse eller uddannelseshjælp, skal tilsammen arbejde omkring 35 eller 36 timer om ugen, før end de er fradraget fuldt ud i deres kontanthjælp. Dette gælder ikke for ægtepar, hvor begge er på kontanthjælp, hvor der fortsat vil være en marginalprocent på omkring 80 procent, selvom parret tilsammen arbejder 37 timer

om ugen. Det skyldes, at det vil kræve beskæftigelse i mere end 37 timer, inden ægtefællernes samlede kontanthjælp er fuldt ud fradraget.

Figur B2

Eksempler: Sammensat marginalprocent for ægtepar uden børn, der modtager en ydelse i kontanthjælpssystemet, fordelt på arbejdstid. 2021.

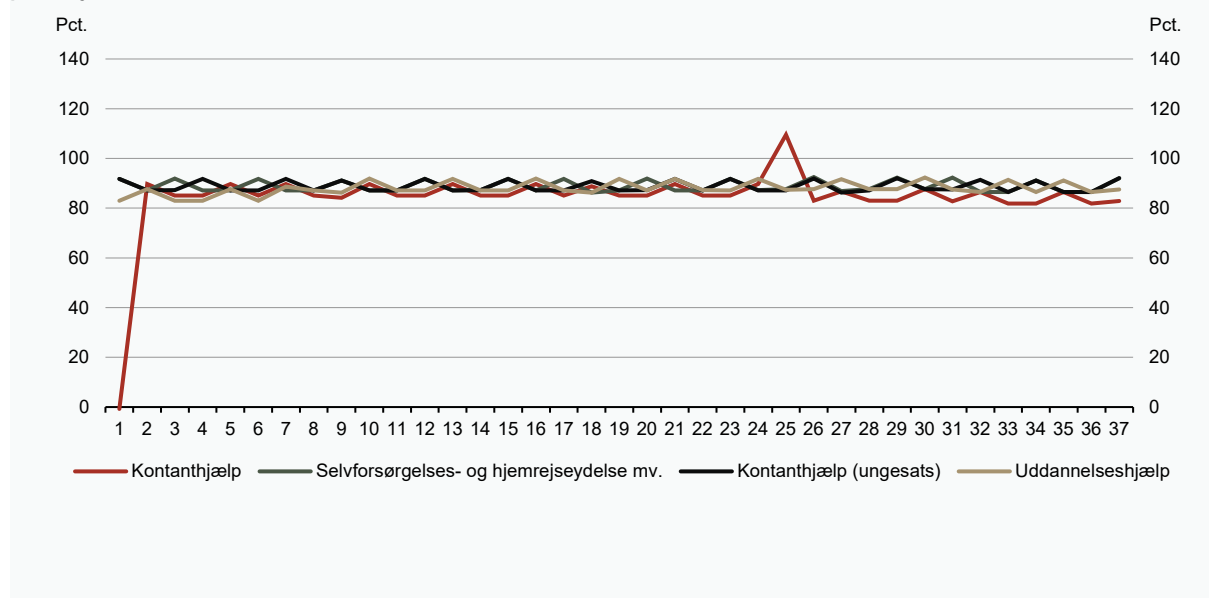
Anm.: Se figur 9.9. Begge antages at være på den samme ydelse. I beskæftigelsesalternativet antages, at den ene fortsat modtager ydelse, og den anden er i beskæftigelse i 1 til 37 timer.

Kilde: Egne beregninger på Familietypemodellen fra december 2020.

Den sammensatte marginalprocent for ægtepar med to børn svinger typisk omkring 90 procent, jf. figur B3. De mange små udsving i den sammensatte marginalsat skyldes indkomstafhængigheden af fripladstilskuddet. Den lave marginalprocent for kontanthjælpsmodtagere ved 1 times arbejde skyldes kontanthjælpsloftet.

Figur B3

Eksempler: S sammensat marginalprocent for ægtepar med to børn, der modtager en ydelse i kontanthjælpssystemet, fordelt på arbejdstid. 2021.

Anm.: Se figur 9.9. Begge antages at være på den samme ydelse. I beskæftigelsesalternativet antages, at den ene fortsat modtager ydelse, og den anden er i beskæftigelse i 1 til 37 timer. Børnene er 7-14 år.

Kilde: Egne beregninger på Familietypemodellen fra december 2020.

Samlet set ses det, at marginalprocenterne ved at arbejde én time ekstra ved siden af ydelsen er relativt høje, hvilket mindsker det økonomiske incitament til at arbejde delvist ved siden af sin ydelse. Hertil kommer, at marginalprocenterne varierer på tværs af timetallene som følge af et komplekst sammenspil med fradrag i supplerende ydelser som særlig støtte, boligstøtte og økonomisk fripladstilskud samt kontanthjælpsloftet og ægtefælleafhængigheden i fradragsreglerne for arbejdsindkomster. De store udsving i marginalprocenterne kan gøre det uigennemskueligt og komplekst for den enkelte borger, hvad den økonomiske gevinst ved at arbejde ved siden af ydelsen er.

Bilag 9.5. Regler om opkrævning og inddrivelse af gæld

1. Indledning

Adgangen til inddrivelse af gæld afhænger af, om kreditor er offentlig eller privat. Reglerne om inddrivelse af offentlig og privat gæld beskrives i afsnit 2 og 3.

Det fælles udgangspunktet for inddrivelse af offentlig og privat gæld er, at skyldner ikke skal afdrage gæld, hvis vedkommende ikke har råd til det.

Dette princip - transgbeneficiet - er fastlagt i retsplejelovens § 509: ”Udlæg kan ikke foretages i aktiver, bortset fra fast ejendom, der er nødvendige til opretholdelse af et beskedent hjem og en beskedent levefod for skyldneren og hans husstand”. Hvad, der er nødvendigt for at opretholde et beskedent hjem, afgøres af retspraksis i fogedretterne og undergår en løbende udvikling.

Princippet indebærer, at man normalt ikke kan foretage udlæg i det, som normalt at have i de fleste hjem, herunder almindeligt indbo. Det betyder for eksempel, at man i dag ikke kan tage et farvefjernsyn fra folk, hvilket man godt kunne, da farvefjernsynene kom frem og var den nyeste luksus.

Reglerne om tvangsinddrivelse af gæld er fastsat i dels retsplejeloven og dels i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige.

2. Offentlig gæld

Der sondres mellem opkrævning og inddrivelse.

2.1. Opkrævning

Offentlig gæld i form af tilbagebetalingspligtig hjælp efter lov om aktiv socialpolitik kan opkræves af kommunerne efter opkrævningsbekendtgørelsen¹. Efter denne bekendtgørelse fastætter kommunen en afdragsordning efter en tabel. Overholder borgeren ikke denne afdragsordning trods påkrav, bortfalder ordningen, og gælden bliver forfalden til betaling og oversendes til Gældsstyrelsen som er restanceinddrivelsesmyndighed.

¹ Bekendtgørelse nr. 1617 af 27. december 2019 om kommunernes opkrævning af tilbagebetalingskrav efter lov om aktiv socialpolitik, lov om kontantydelse, § 125 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om en midlertidig jobpræmie til langtidsledige m.v., lov om en skattefri seniorpræmie og lov om et midlertidigt børnetilskud til visse forsørgere.

Den tabel, der anvendes til at fastsætte afdragsordningen ved opkrævning, er den samme som anvendes ved inddrivelse. Det er en altovervejende hovedregel, at der ydes henstand, hvis skyldneren:

- modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp, kontanthjælp eller ressourceforløbsydelse efter lov om aktiv socialpolitik,
- ikke har andre indtægter end førtidspension *eller*
- ikke har en årlig nettoindkomst, der overstiger de minimumsgrænser for fastsættelse af afdragsordninger for henholdsvis personer med forsørgerpligt over for børn og personer uden forsørgerpligt over for børn, der er fastsat i Skatteministeriets bekendtgørelse om inddrivelse af gæld til det offentlige.

Disse krav bliver derfor ikke oversendt til restanceinddrivelsesmyndigheden. Hvis skyldneren har meget beskedne udgifter til fx bolig eller særligt høje skattefradrag, kan der dog opkræves et månedligt beløb, der fastsættes under hensyn til disse særlige omstændigheder. Er der fastsat en afdragsordning efter opkrævningsbekendtgørelsen, og kommer skyldneren senere i en situation som nævnt ovenfor, stiller kommunen afdragsordningen i bero.

2.2. Inddrivelse

Gæld til det offentlige kan som udgangspunkt inddrives via lønindeholdelse, og størrelsen heraf øges med stigende indkomst. Adgangen til lønindeholdelse hos kontanthjælpsmodtagere er dog begrænset til de fordringstyper, som kan inddrives via særskilt lønindeholdelse, jf. nedenfor.

Gæld til det offentlige kan overdrages til restanceinddrivelsesmyndigheden, der herefter inddriver gælden via afdragsordninger eller lønindeholdelse i en skatteydere A-indkomst. Ved en afdragsordning skal skyldneren månedligt betale et bestemt beløb som afdrag på sin gæld. Ved lønindeholdelse forhøjes skyldnerens trækprocent med en procentsats (lønindeholdelsesprocenten). Arbejdsgiveren indeholder således både A-skat, AM-bidrag og den del af skyldnerens indkomst, som er afdrag på skyldnerens gæld til det offentlige.

Afdragenes størrelse og lønindeholdelsesprocenten fastsættes på baggrund af skyldnerens betalingsevne. Dette vil som udgangspunkt ske på baggrund af den såkaldte tabeltrækmetode, hvor betalingsevnen fastlægges ud fra skyldnerens nettoindkomst. Denne metode er systemunderstøttet og kan derfor anvendes automatisk. Borgeren skal varsles om, at en afdragsordning agtes iværksat, og borgeren får tilsendt et budgetskema, der skal indsendes, jf. nedenfor i afsnit om individuel betalingsevne metode.

Visse indkomststyper er undtaget fra inddrivelse via lønindeholdelse. Det gælder bl.a. ydelserne i kontanthjælpssystemet.

Ved særskilt lønindeholdelse, som blev indført i 2011, kan restanceinddrivelsesmyndigheden dog, uanset typen af A-indkomst og skyldners betalingsevne, foretage lønindeholdelse på op til 400 kr. om måneden for visse fordringstyper som fx biblioteksgebyrer og andre gebyrer, parkeringsafgifter, kontrolafgifter (tog, Metro, bus) og licens. Borgeren skal forinden varsles og have mulighed for at gøre indsigelse og kan få foretaget en vurdering af, om borgeren kan opretholde en beskeden levefod.

Ud over inddrivelse via afdragsordninger og lønindeholdelse kan offentlig gæld på tilsvarende vis som privat gæld inddrives via udlæg i formue og aktiver.

Tabeltrækmetoden

Lønindeholdelse og afdragsordninger efter tabeltrækmetoden er relativt enkelt, automatiseret og systemunderstøttet. Tabeltrækmetoden er samtidig udtryk for en form for gennemsnitsbetragtning, idet skyldneren anses for at have overladt et rimeligt rådighedsbeløb til sig og sin familie.

Udgangspunktet er, at al A-indkomst medregnes (herunder A-indkomst, der ikke kan foretages lønindeholdelse i). Visse indtægter – fx børne- og ungedydelse, børnetilskud, børnebidrag, boligstøtte og andre boligydelse – medregnes dog ikke. Disse beløb er øremærkede til at dække særlige udgifter, fx udgifter til forsørgelse af børn samt boligudgifter.

I den opgjorte indkomst fradrages skat, AM-bidrag, ATP-bidrag og pensionsindbetalinger fra arbejdsgiveren, hvorefter nettoindkomsten foreligger.

Når skyldnerens nettoindkomst herefter er beregnet, kan lønindeholdelsesprocenten fastsættes ud fra en tabel i inddrivelsesbekendtgørelsen². Lønindeholdelsesprocenten stiger i takt med skyldnerens nettoindkomst. Der tages i tabellen højde for, om skyldneren har forsørgerpligt for børn.

Der foretages som tidligere nævnt ikke lønindeholdelse i kontanthjælp, men der kan foretages lønindeholdelse i kontanthjælpsmodtagerens eventuelle lønindkomst. Hvis nettoindkomsten af kontanthjælp og lønindkomst efter arbejdstimefradrag fx i 2021 ligger i intervallet 123.820-154.409 kr., vil der kunne foretages lønindeholdelse med en afdragsprocent på 5 (som er den laveste procentsats i denne kategori) i den del af den pågældendes indkomst, der ikke er kontanthjælp eller anden undtaget indkomst.

² Tabellen findes i § 10 i bekendtgørelse nr. 188 af 9. marts 2020 om inddrivelse af gæld til det offentlige.

Individuel betalingsevnevurdering

Når en skyldner bliver varslet om, at restanceinddrivelsesmyndigheden agter at foretage lønindeholdelse eller at fastsætte en afdragsordning for skyldnerens gæld, får skyldneren samtidig mulighed for at udfylde et budgetschema, med henblik på at der fastsættes en individuel betalingsevne. Hvis skyldneren gør dette, skal der foretages en konkret vurdering af skyldnerens og evt. ægtefællens indtægts- og udgiftsforhold. Reglerne er i al væsentlighed identiske med Justitsministeriets regler om betalingsevnevurdering i forbindelse med en gældssanering.

Beregning af den individuelle betalingsevne er mere kompliceret end tabeltrækmetoden og er ikke systemunderstøttet.

Ved fastsættelsen af lønindeholdelsesprocenten skal det sikres, at der efterlades et rimeligt rådighedsbeløb til skyldneren med henblik på eget og familiens underhold.

Dette rådighedsbeløb fastsættes i inddrivelsesbekendtgørelsen og er 6.710 kr. om måneden for skyldnere uden ægtefælle/samlever i 2021. For skyldnere med ægtefælle/samlever forhøjes beløbet med 4.670 kr. om måneden, uanset om ægtefælles nettoindkomst medregnes. Dette skal ses på baggrund af, at når der er tale om to personer, skal rådighedsbeløbet kunne dække to personers behov. Da der kan være besparelser ved samliv, er rådighedsbeløbet ikke fordoblet. Samtidig gælder der et princip om, at det ikke skal komme en ægtefælle til skade, at skyldnerægtefællen har stiftet gæld før samlivet.

Rådighedsbeløbet fradrages som en udgift, og det endelige resultat af nettoindkomsten fratrasket de nævnte udgifter viser derfor det beløb, der månedligt skal lønindeholdes eller afdrages.

Herefter fastsætter restanceinddrivelsesmyndigheden en individuel betalingsevne og dermed en individuelt beregnet lønindeholdelsesprocent eller afdragsbeløb. En således individuelt beregnet betalingsevne tager relativt lang tid at fastsætte, og metoden trækker en del flere ressourcer end den systemunderstøttede tabeltrækmetode.

3. Privat gæld

Private kreditorer har ikke samme adgang til inddrivelse af gæld via lønindeholdelse som offentlige kreditorer. Inddrivelse af privat gæld sker via fogedretten, der ved udlæg i skylderens aktiver skal tage hensyn til transgbeneficiet. Betales forfalden gæld ikke efter udlæg i aktiver, kan disse aktiver blive solgt på tvangsaktion og provenu herfra tilgå kreditor.

Gældssanering, hvor gælden nedbringes til et niveau, som skyldneren vurderes at kunne afdrage, forudsætter bl.a., at skyldnerens økonomiske forhold er afklarede. Kontanthjælpsmodtagere kan derfor som udgangspunkt ikke få gældssanering, da deres økonomiske forhold er uafklarede.

Bilag 10.1

Hjælp i særlige tilfælde

1. Sammenfatning

Der er efterlyst et skøn over, hvor stor en andel af personerne, som modtager kontant-hjælp, uddannelseshjælp eller integrationsydelse, der også modtager hjælp i særlige tilfælde, og herunder også hvorledes udviklingen har været, dvs. om der er sket ændringer i hyppigheden over tid eller mellem grupper af modtagere.

Det bemærkes indledningsvist, at datagrundlaget er behæftet med usikkerhed, og at data ikke indeholder hjælp ydet efter §§ 35-39 i integrationsloven til enkeltudgifter, sygebehandling mv., særlig hjælp vedrørende børn og hjælp til flytning til udlændinge i de første 5 år efter at kommunen har overtaget ansvaret for udlændingen (tidligere 3 år). Der henvises til særskilt notat herom.

Det er desuden vanskeligt at afgøre, præcist hvilket forsørgelsesgrundlag modtagere af hjælp i særlige tilfælde har på tidspunktet, hvor hjælpen er ydet (og regnskabsført). Konteringen af en udbetalt særlig hjælp og fx. en udbetalt kontanthjælp kan ske i forskellige perioder. Det bemærkes desuden, at datagrundlaget er sammenstykket fra forskellige kilder. Kun cirka 2/3 af kommunerne anvender KMD AKTIV til administration af ordningerne, og resten bruger egne administrative systemer. Danmarks Statistik har siden 2008 indhentet oplysninger fra de øvrige kommunernes egne systemer, og det oplyses, at der er en væsentlig usikkerhed knyttet til denne del – navnlig før 2018. Blandt andet er der kommuner, som ikke har leveret data før 2018.

Med forbehold for den usikkerhed, der følger af ovenstående, og at analysen er den første på de leverede data, kan man konkludere, at de samlede udbetalinger til hjælp efter kapitel 10 i lov om aktiv socialpolitik er faldet over flere år. De samlede udgifter efter de regler, der har eksisteret gennem hele perioden, er mere end halveret fra 2009 til 2018 (*figur 2.1*). Særligt tilskud til tandbehandling bryder dog "trenden" fra 2013, hvor ordningen blev indført (*figur 2.2*).

Når man kigger på andelen af personerne i kontanthjælpssystemet, som modtager hjælp i særlige tilfælde, er det - med forbehold for usikkerheder i skønnet – opgjort, at godt 20 procent af dem, der har modtaget kontant-/uddannelseshjælp i en given måned, også kan

forventes at få hjælp i særlige tilfælde (*tabel 3.2*) i samme år. Andelen af integrationsydelsesmodtagere med hjælp i særlig tilfælde efter aktivloven er skønnet til 26 procent, hvilket er eksklusiv den hjælp, de modtager efter integrationsloven.

Andelen af personer i kontanthjælpssystemet, som modtager hjælp i særlige tilfælde efter aktivloven, er faldet fra 26 procent i 2008 til 20 procent i 2010. Andelen har – ud over et fald i 2012 - ligget omkring 20 procent fra 2010 til 2018.

På tværs af landet ses, at kommunerne i 2018 har ydet hjælp i særlige tilfælde til mellem godt 10 procent og 30 procent, og at kommuner som Odense og København ligger i den laveste ende af denne skala (*figur 3.1*).

2. Udviklingen 2008-2018

2.1 Lovgrundlag

Kommunerne har over perioden 2008 til i dag kunnet yde trangsbestemt hjælp til forskellige formål efter reglerne i kapital 10 i Lov om aktiv socialpolitik.

Hjælpen omfatter støtte efter

- § 82 til sygebehandling, medicin, tandbehandling eller lignende,
- § 81 til rimeligt begrundede enkeltudgifter til en person, som har været ude for ændringer i sine forhold,
- § 85 til en flytning, som forbedrer ansøgerens eller familiens bolig- eller erhvervsforhold,
- § 83 som hjælp til udøvelse af retten til samvær med egne børn,
- § 82a som et særligt tandtilskud samt
- § 81a som huslejhjælp til udsættelsestruede lejere

Særligt tandtilskud (§ 82a) og huslejhjælp til udsættelsestruede (§ 81a) har eksisteret fra 2013 og frem, og tandtilskuddet har resulteret i en kraftig stigning i hjælpen, og belyses derfor særskilt i afsnit 2.2.2 sammen med huslejhjælpen.

I *bilag 1* er nærmere beskrevet målgrupperne for de forskellige tilskud, der kan ydes efter reglerne om hjælp i særlige tilfælde. Det bemærkes, at målgruppen også omfatter andre end dem, der får kontanthjælp, uddannelseshjælp eller integrationsydelse.

2.2 Aktiviteten

2.2.1 De "gamle tilskud"

Over perioden 2008 til 2018 har 94.000 forskellige personer modtaget hjælp til sygebehandling (§82), 148.000 har fået hjælp til enkeltudgifter (§§ 81/85) og 6.000 har modtaget hjælp til udgifter i forbindelse med samvær med egne børn (§ 83).

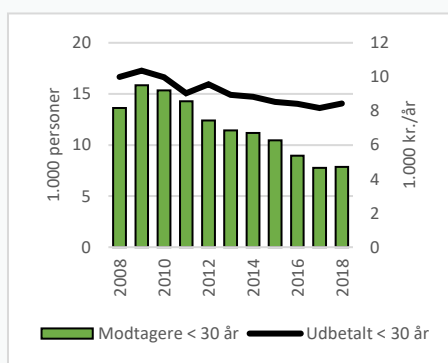
Antallet af personer, som modtager ovenstående hjælp i løbet af et år, har været faldende gennem mange år. Op til 2008 ses af anmærkningerne til de årlige finanslove (FL 2011, § 17.64.01 og § 17.64.02.), at der blev ydet hjælp til flere end 50.000 personer årligt, og ved periodens udløb i 2018 var antallet faldet til 24.000 personer.

I figur 2.1 er vist udviklingen 2008-2018 for personer, som er fyldt hhv. ikke fyldt 30 år. Der er dels vist antal modtagere i løbet af årene, dels det gennemsnitligt udbetalte beløb i 2020-priser.

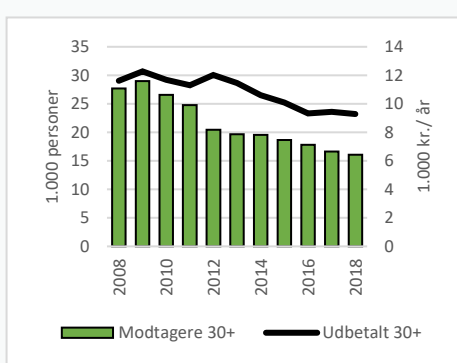
Figur 2.1

Hjælp til sygebehandling, enkeltudgifter og samværsret, 2008-18 (20-pl)

Under 30 årige

30 årige og ældre

Anm. Sygebehandling (§ 82), enkeltudgifter (§ 81/85) og samværsret med egne børn (§ 83).

Kilde: Egne opgørelser på baggrund af Kommunale regnskabsoplysninger indhentet af Danmarks Statistik til brug for bl.a. tabel KY051 i Statistikbanken.

Tendenserne er i det væsentlige ens for de to aldersgrupper, og det er et stort fald i antal modtagere af hjælpen og et fald i den udbetalte hjælp. Den samlede effekt af disse to fald er, at de offentlige udgifter er faldet fra toppunktet i 2009 med en udgift på 520 mio. kr. til 220 mio. kr. i 2018, hvilket cirka svarer til en halvering af udgifterne. Dette hænger delvist sammen med, at der er færre kontanthjælpsmodtagere i 2018 sammenlignet med 2009.

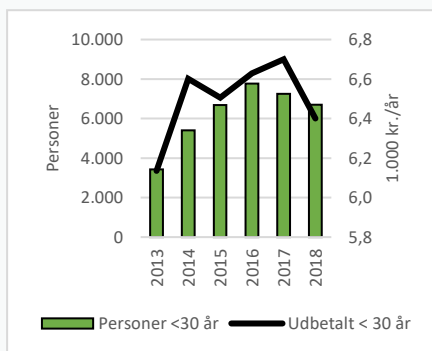
2.2.2 De "nye tilskud"

Fra og med 2013 kan der til økonomisk vanskeligt stillede gives særligt tandtilskud efter aktivlovens § 82a. Cirka 76.000 personer har modtaget denne særlige hjælp over hele perioden 2013-2018.

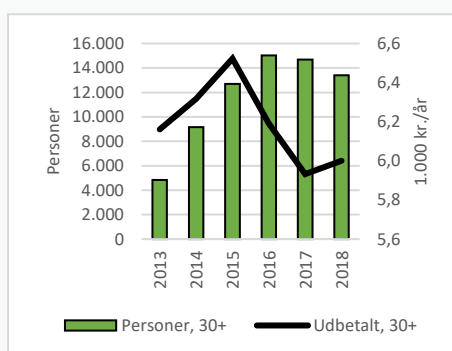
Figur 2.2

Særligt tandtilskud efter § 82a, 2013-2018 (20-pl)

Under 30 årige

30 årige og ældre

Kilde: Egne opgørelser på baggrund af Kommunale regnskabsoplysninger indhentet af Danmarks Statistik til brug for bl.a. tabel KY051 i Statistikbanken.

I 2018 fik 6.700 personer under 30 år og 13.400 over 30 år hjælp til tandlægeudgifter, *jf. figur 2.2*. Det fremgår desuden, at ordningen efterhånden må antages at være indkørt, idet antallet af personer, som har behov for tilskuddet, tilsyneladende er faldende de senere år.

Fra 2013 indførtes desuden et tilskud efter aktivlovens § 81a, som gives til udsættelses-truede lejere til betaling af fx huslejerestancer. Ordningen bruges ret begrænset, dvs. årligt er der 300-500 personer, som modtager denne hjælp, som ligger på gennemsnitligt 12.000 kr.

2.2.3 "Anciennitet"

I det følgende ses på ancienniteten i ordningerne, det vil sige, hvor mange år, der er blevet udbetalt hjælp i særlige tilfælde i perioden 2008-2018 til dem, der fik hjælpen i 2018. Hjælpen er talt op for alle ovennævnte ordninger, dvs. sygebehandling, særligt tandtilskud, enkeltudgifter, samværsretten og udsættelsestruede lejere, og optællingen omfatter personer, der netto får udbetalt et beløb i året¹.

¹ Personer, som kun afdrager på tidligere hjælp ydet med tilbagebetalingspligt, indgår ikke.

Tabel 2.1 Antal år med hjælp i særlige tilfælde, personer i 2018-populationen

Antal år med støtte	Antal personer fordelt på årlig udbetaling i 2020-pl:					Alle
	Under 1.000 kr.	1.000 - 2.000 kr.	2.000 - 5.000 kr.	5.000 - 10.000 kr.	Over 10.000 kr.	
1	3.760	2.880	6.400	5.490	4.380	22.910
2	1.450	1.520	2.220	590	50	5.830
3	1.470	1.230	1.010	70	10	3.790
4	1.290	820	370	<10	<10	2.480
5	1.020	400	100	<10	<10	1.520
6-11	2.210	290	20	<10	<10	2.520
Alle	11.200	7.140	10.120	6.150	4.440	39.050

Anm. Tallene er afrundet til 10.

Kilde: Egne opgørelser på baggrund af Kommunale regnskabsoplysninger indhentet af Danmarks Statistik til brug for bl.a. tabel KY051 i Statistikbanken.

I ovenstående *tabel 2.1* ses, at knap 23.000 svarende til næsten 60 procent af gruppen, har fået støtte i et enkelt år, godt 5.800 personer har fået støtte i 2 år osv. Der er godt 2.500 personer eller 6,5 procent, som har modtaget støtte i mindst 5 år.

3. Modtagerkarakteristika mv.

3.1. Hjælp i særlige tilfælde i 2018

I 2018 var der godt 39.000 personer, *jf. tabel 2.1*, som modtog hjælp efter kapitel 10 i aktivloven. Mange personer fik hjælp efter to eller flere forskellige bestemmelser i loven og antallet af sager² løb derfor op i godt 54.000.

Nedenfor er sagerne fordelt efter den konkrete sagstype, og efter hvilken forsørgelsesydelse modtageren af hjælp antages at have fået. Oplysninger om udbetalt hjælp i særlige tilfælde stammer fra kommunernes månedsregnskaber, og oplysningen om forsørgelsesgrundlag er baseret på DREAM-registrets kode for, hvilken forsørgelsesydelse personen oftest har modtaget i løbet af 2018. Opdelingen på forsørgelsesgrundlag er således skønsmæssig.

Af *tabel 3.1* fremgår det, at der blev givet hjælp 54.290 gange. I de fleste tilfælde ydes hjælpen til en person, der modtager kontanthjælp (20.090), men også personer, der modtager andre ydelser end kontant-, uddannelseshjælp eller integrationsydelse, modtager en stor andel af hjælpen (19.840). Der ydes desuden hjælp 4.380 gange til personer, der ikke skønnes at modtage ydelser i en stor del af året. Den mindste gruppe består af personer med integrationsydelse, der er ekskl. særlig hjælp udbetalt efter integrationsloven (2.610).

² Sager bruges her som udtryk for antal ordninger personerne har fået hjælp efter, og tæller ikke hvis der fx er flere sager (udbetalinger) inden for samme ordning.

Tabel 3.1 Fordelingen af antal sager med hjælp i særlige tilfælde i 2018

Ordning:	----- Forsørgelsesgrundlag -----					Alle grupper
	Kontanthjælp	Uddannelseshjælp	Integrationsydelse	Andre ydelser	Ingen ydelser	
Samværsret (børn)	220	30	10	170	80	510
Sygebehandling	4.640	1.260	600	5.770	690	12.960
Særligt tandtilskud	8.480	3.240	1.640	7.250	1.200	21.810
Enkeltudgifter	6.540	2.790	350	6.520	2.340	18.540
Lejerestance mv.	210	50	10	130	70	470
Samlet	20.090	7.370	2.610	19.840	4.380	54.290

Anm.: Tallene er afrundet til 10. Forsørgelsesydelse er defineret p.b.a. DREAM registret, som den ydelse borgeren modtog flest gange i året. Opgørelsen er eksklusiv hjælp i særlige tilfælde efter integrationsloven, hvorved andelen som modtager hjælp reelt er større.

Kilde: Egne opgørelser på baggrund af Kommunale regnskabsoplysninger indhentet af Danmarks Statistik til brug for bl.a. tabel KY051 i Statistikbanken.

Hjælp efter § 82a til tandtilskud, som blev indført i 2013, er sammen med hjælp til enkeltudgifter, de mest udbredte former for hjælp. Der var cirka 21.800 sager med særligt tandtilskud og 18.500 med hjælp til enkeltudgifter. Tilskud efter § 81a (Samværsret med egne børn) og §83 (hjælp til udsættelsestruede lejere) ydes kun i meget få tilfælde.

3.2. "Særlig hjælp- hyppigheder"

Der efterlyses et skøn over, hvor stor en andel af personer i kontanthjælpsgruppen, der modtager hjælp i særlige tilfælde i løbet af et kalenderår, og herunder også hvorledes udviklingen har været, dvs. om der er sket ændringer i hyppigheden over tid eller mellem grupper af modtagere.

Grundlæggende er det ikke muligt, at opgøre dette præcist med de data, man har til rådighed. Der er tale om forskellige datakilder, hvor der ikke findes en samtidig registrering af dels forsørgelsesydelsen, dels udbetalingen eller tildelingen af hjælp i særlige tilfælde.

I det følgende belyses aktiviteten i september måned henover perioden 2008-2018. September måned er – sammen med november – relativt 'stabile' måneder, statistisk set, fordi der ikke er ferieperioder i disse måneder. Et "nedslag", hvor man finder antal kontanthjælpsmodtagere mv. i en enkelt måned, indebærer en risiko for, at man ikke får alle modtagere af hjælp med. Dette får man kun, hvis kommunen har tildelt og udbetalt hjælpen i den samme måned, og kan ikke forventes at ske i alle sager. Det er efter nærmere analyser vurderet, at det bedste skøn over andelen af kontanthjælpsmodtagerne mv., der modtager hjælp i særlige tilfælde, må baseres på en optælling af antal personer i gruppen ud fra DREAM i september måned, og andelen af modtagere af hjælp i særlige tilfælde

opgøres som den procentdel af personerne, der har fået udbetalt særlig hjælp i hele kalenderåret³.

Tabel 3.2 Skønnet andel med hjælp i særlige tilfælde (september, udvalgte år)

	Kontanthjælp	Uddannelseshjælp	Integrationsydelse	Hele kontanthjælpsgruppen	Andele med hjælp
2008	24.900	-	-	95.700	26%
2010	26.100	-	-	123.300	21%
2012	20.600	-	-	139.700	15%
2014	20.300	9.100	25	149.700	20%
2016	17.900	7.900	5.900	156.000	20%
2018	14.600	7.100	4.400	128.300	20%

Anm.: Forsørgelsesydelse er defineret pba. DREAM-registrets uger 37 og 38. Opgørelsen er eksklusiv hjælp i særlige tilfælde efter integrationsloven, hvorved andelen som modtager hjælp reelt er større.

Kilde: Egne opgørelser på baggrund af Kommunale regnskabsoplysninger indhentet af Danmarks Statistik til brug for bl.a. tabel KY051 i Statistikbanken.

Optællingerne efter ovenstående principper viser, at 26 procent af personerne i kontanthjælpsgruppen fik hjælp i særlige tilfælde i 2008 svarende til knap 25.000 personer. Andelen ses at falde frem til 2014, hvorefter det er 20 procent af personerne, som får særlig hjælp i løbet af året⁴. Fra 2014 og frem består kontanthjælpsgruppen også af uddannelseshjælp og integrationsydelse, hvor det skal nævnes, at det er 26 procent af integrationsydelsesmodtagere, der i 2018 får særlig hjælp. Modtagere af integrationsydelse kan få hjælp i særlige tilfælde efter regler i integrationsloven.

Det bemærkes, at skønnet over den andel af integrationsydelsesmodtagerne, der får hjælp i særlige tilfælde kan være undervurderet, idet der ikke har kunnet skaffes personhenførbare oplysninger om denne gruppes træk på ordningerne. Af *bilag 2* til dette notat ses opgørelser for hver enkelt af grupperne: kontanthjælp, uddannelseshjælp og integrationsydelse og tillige med en opdeling på, hvilken typer af hjælp de har modtaget efter aktivloven. Disse opgørelser viser, at 19 procent af kontanthjælpsmodtagerne skønnes at modtage hjælp i særlige tilfælde, 20 procent når det gælder uddannelseshjælp og 26 procent for integrationsydelsesmodtagerne – hvilket kan været et underkantsskøn.

I *tabel 3.3* er vist de gennemsnitlige årlige udbetalinger i 2020-pl. Set over årene er udbetalingerne faldet, men udgifterne lå dog over 10.000 kr. pr. person, der har modtaget hjælp i 2012, på grund af lidt større hjælp til enkeltudgifter efter §§ 81 og 85.

³ Optællingerne af antal personer med kontanthjælp mv. sker ud fra uge 37-38, og niveauet er afstemt med Jobindsats.dk. Det bemærkes, at der er knap 3.800 personer, som har registreret en udbetaling af særlig hjælp i sept. 2018, hvor de får kontanthjælp mv., svarende til cirka 3 procent.

⁴ Da særlig tandtilskud har øget aktiviteten kraftigt tegner denne hjælp sig for en stor del af andelen på 20 procent de seneste år. Uden dette nye tilskud er andelen knap 10 procent.

Tabel 3.3 Den udbetalte hjælp i særlige tilfælde, september måned i udvalgte år (Kr. pr. person, afrundede beløb i 2020-pl).

	Kontanthjælp	Uddannelses- hjælp	Integrations- ydelse	Modtagere af øvrige ydelser eller 'selvfor- sørgede' ¹⁾	Alle modta- gere af særlig hjælp
2008	9.500			9.950	9.700
2010	9.600			9.900	9.750
2012	9.550			10.750	10.050
2014	7.750	7.250	5.750	9.450	8.350
2016	7.050	6.700	7.150	8.550	7.500

Noter 1) Omfatter evt. også personer, der fik kontanthjælp i andre perioder end september måned.

Anm.: Forsørgelsesydelse er defineret pba. DREAM-registret, som den ydelse personen modtog i september måned. Opgørelsen er eksklusiv hjælp i særlige tilfælde efter integrationsloven, hvorved andelen som modtager hjælp reelt er større.

Det ses desuden, at personer, som modtager andre ydelser end kontanthjælp mv. (eller ingen ydelser), i gennemsnit modtager de højeste beløb i hele perioden.

3.3 Kommunernes brug af hjælp i særlige tilfælde

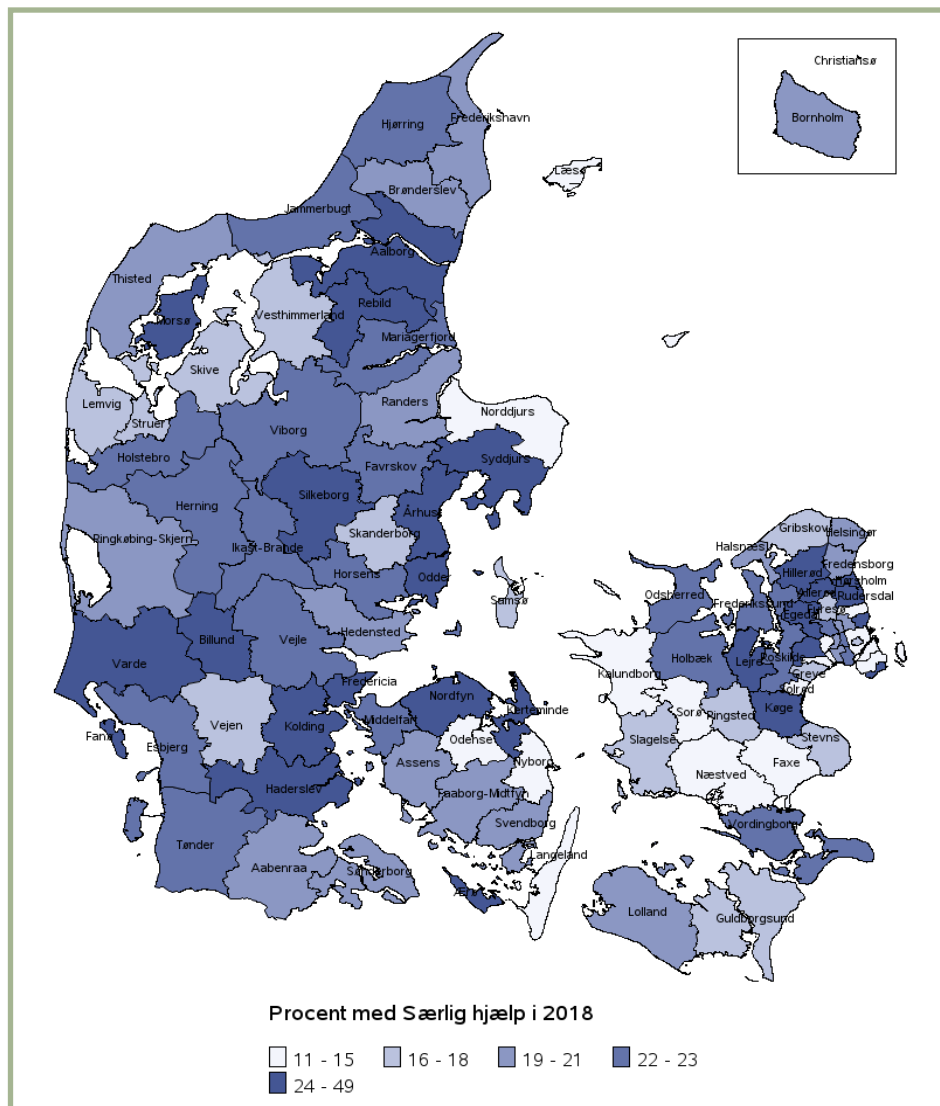
Kommunernes tildeling af hjælp i særlige tilfælde efter aktivlovens kapitel 10 til egne borgere i kontanthjælpsgruppen er meget forskellig i 2018.

For alle kommuner under ét bliver der givet hjælp i særlige tilfælde til godt 21 procent af personerne i kontanthjælpsgruppen, dvs. der er 25.500 personer som både får kontanthjælp, uddannelseshjælp eller integrationsydelse og en udbetalt hjælp i særlige tilfælde.

Der er et stort spænd i kommunerne tildeling af hjælp i særlige tilfælde. Enkelte kommuner giver til mere end 30 procent af kontanthjælpsgruppen (fx Kolding og Varde) og i den anden ende af skalaen har kommuner en andel på godt 11 procent. (Næstved og Odense). Københavns Kommune har en andel på 15 procent og er i øvrigt kommunen med flest kontanthjælpsmodtagere.

Københavns Kommune - og enkelte andre kommuner i hovedstadsområdet - har, jf. landkortet i figur 3.1, andele af kontanthjælpsmodtagere, der får hjælp i særlige tilfælde, som er lavere end gennemsnittet. Københavns Kommune har over perioden 2008 til 2018 betragteligt færre som tildeles hjælp i særlige tilfælde. Hvis man tager udgangspunkt Danmarks Statistiks opgørelser (KY051 i statistikbanken) af antal modtagere af hjælp til sygebehandling, enkeltudgifter eller samværsretten, så er antallet faldet fra 11.400 i 2009 til knap 3.000 modtagere i 2018. Opgjort pr. person er dette et fald fra godt 50 procent til under 20 procent af målgruppens personer.

Figur 3.1 Kommunernes andele af kontanthjælpsgruppen med hjælp i særlige tilfælde i 2018

Anm. Fanø Kommune har som 'outlier' 49 pct. (24 modtagere)

3.3. Modtagere af 'særlig hjælp' og 'bolighjælp'

I kontanthjælpsgruppen vil der være personer, som ud over deres forsørgelsesydelse modtager 'særlig hjælp' og 'bolighjælp' i form af individuel boligstøtte og særlig støtte efter aktivlovens § 34.

Der var i december 2018 ifølge Udbetaling Danmarks "loftsdatabase" ca. 121.800 personer, som fik udbetalt kontanthjælp mv. Blandt dem var der ca. 10 procent (12.800 personer), som både fik 'bolighjælp' og 'særlig hjælp' efter aktivloven. Der var 3 procent

(3.850) som fik både boligstøtte, særlig støtte og 'særlig hjælp', og 7 procent (8.200) fik 'kun boligsikring' og 1 procent (700) fik 'kun særlig støtte'.

Cirka 4.600 eller godt 23 procent af dem, der modtog særlig støtte i december 2018 (19.700 personer) fik således 'særlig hjælp' i løbet af året.

Slutteligt er det opgjort, at der blandt de 121.800, der fik kontanthjælp eller lignende ultimo 2018, var over 85.300 personer eller 70 pct. af hele gruppen, som før indregningen af kontanthjælpsloftet modtog en eller flere af følgende tilskud: boligstøtte, særlig støtte eller særlig hjælp. De modtog i gennemsnit godt 20.300 kr. årligt før kontanthjælpsloftet (20-pl). Efter indregningen af kontanthjælpsloftet var der 84.600 personer med en gennemsnitlig årlig støtte på 17.300 kr. (20-pl). Det bemærkes i den forbindelse, at kontanthjælpsloftet alene nedsætter hjælpen for en andel af kontanthjælpsmodtagerne, herunder særligt forsørgerne.

Bilag 1 Målgrupper for hjælp i særlig tilfælde

Enhver, der opholder sig lovligt her i landet, har ret til hjælp efter lov om aktiv socialpolitik. Hjælpen er subsidær i forhold til hjælp efter anden lovgivning, fx tilskud til tandbehandling eller medicin efter Sundhedsloven.

Efter § 81 i loven kan der ydes hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter. Hjælpen skal have et forebyggende sigte, og skal som udgangspunkt være til en udgift der har været uforudsigelig. Hvad der kan betegnes som en rimeligt begrundet enkeltudgift, vil afhænge af en konkret vurdering i de enkelte tilfælde, men kan fx være udgifter til et nyt køleskab, hvis det gamle er gået i stykker.

Hjælpen efter §§ 81, 81 a, 82, 83 og 85 i loven er trangsbestemt. Der kan kun ydes hjælp efter disse bestemmelser, hvis ansøgeren ikke selv har økonomisk mulighed for at betale udgiften. Ved vurderingen af, om ansøgeren selv har mulighed for at betale udgiften, lægges der vægt på ansøgerens rådighedsbeløb og eventuelle formue. Der lægges også vægt på, om ansøgeren har mulighed for at betale udgiften ved hjælp af en afdragsordning eller ved hjælp af et lån. Rådighedsbeløbet fastlægges med udgangspunkt i de månedlige nettoindtægter fratrukket de rimelige og nødvendige faste udgifter. Rimelige og nødvendige faste udgifter kan for eksempel være udgifter til husleje, herunder el, vand og varme, telefonabonnement, internet, børnepasning og børnebidrag. Eksemplerne er ikke udtømmende. Som eksempler på udgifter, der som udgangspunkt ikke medregnes, kan nævnes udgifter til håndkøbsmedicin, afdrag på gæld, kabel-tv, ulykkesforsikring og privatskole. Ankestyrelsen vejleder kommunerne om muligheden for at fastsætte vejledende retningslinjer for rådighedsbeløb, og om at der fortsat skal foretages en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. Ankestyrelsen kan efterprøve skønnet. Kommunen skal således lade borgerens udgifter indgå i deres konkrete, individuelle vurdering af borgerens mulighed for selv at betale udgiften. Den enkelte kommune kan fastsætte vejledende retningslinjer for rådighedsbeløb. Der findes ikke regler for opgørelse af vejledende retningslinjer for rådighedsbeløb.

Tilskud til tandpleje efter § 82 a i loven er ikke trangsbestemt, men giver et retskrav for målgruppen. Behandling skal som udgangspunkt ikke forhåndsgodkendes. Dog skal behandlingsforløb, der overstiger 10.000 kr., forhåndsgodkendes af kommunen. Tilskuddet kan gives til alle former for forebyggende og behandlende tandpleje og dækker derved bredere end den hjælp, der kan gives til tandbehandling efter § 82. Hjælp efter § 82 er subsidær i forhold til tilskud efter § 82 a. Personer, som modtager tilskud efter § 82 a, kan søge om hjælp til egenbetalingen efter § 82.

Målgrupper og indhold

- § 81. Hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter. Der stilles krav om, at ansøgeren har været ude for ændringer i sine forhold (en social begivenhed); kravet svarer til kravet for at modtage kontanthjælp m.v. efter lovens § 11. En person, der opfylder betingelserne for at modtage kontanthjælp, opfylder også betingelsen om en social begivenhed. § 81 er dog ikke forbeholdt personer, som modtager kontanthjælp mv. efter § 11. Kommunen kan give hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter, selv om ansøgeren ikke i øvrigt får hjælp efter aktivloven.
- § 81 a. Midlertidig hjælp til husleje til udsættelsestruede lejere. § 81 a er ikke forbeholdt personer, der har været ude for en social begivenhed eller modtager hjælp efter lov om aktiv socialpolitik. Hjælpen er dermed også rettet mod andre grupper – fx personer, der har en lønindkomst, men er i en økonomisk vanskelig situation. Kommunen skal særligt rette hjælpen til børnefamilier og socialt udsatte borgere. I andre særlige tilfælde kan kommunen efter en konkret vurdering også yde hjælpen til andre persongrupper, herunder personer omfattet af integrationsloven.
- § 82. Hjælp til udgifter til sygebehandling, medicin, tandbehandling eller lignende. Kontanthjælpsmodtagere, studerende og andre lavindkomstgrupper kan være omfattet af reglen, idet der er ikke et krav om, at ansøgeren har været ude for ændringer i sine forhold (social begivenhed). Folkepensionister og førtidspensionister efter reglerne fra før 2003 kan derimod ikke være omfattet af reglen, fordi de i givet fald skal have hjælp efter reglerne om helbrestillæg og personligt tillæg i lov om social pension og lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.
- § 82 a. Tilskud til betaling for tandpleje. Målgruppen er både kontanthjælpsmodtagere efter lovens kapitel 4, herunder modtagere af særlig hjælp efter lovens § 27 a, og modtagere af andre ydelser efter loven, herunder revalideringsydelse, ressourceforløbsydelse og ledighedsydelse, som modtager den pågældende ydelse på selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelses-, uddannelseshjælps- eller kontanthjælpsniveau. Det bemærkes, at § 82 a også kan finde anvendelse for personer, som er omfattet af integrationsloven, og som modtager ydelser på selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelses-, uddannelseshjælps- eller kontanthjælpsniveau efter aktivloven.
- § 83. Efter denne regel kan kommunen yde hjælp til udgifter til samvær med eget barn/egne børn under 18 år, som ikke bor hos ansøgeren. Kommunen kan også yde hjælp til oprindelige forældre, der efter forældreansvarslovens § 20 a får fastsat samvær med et bortadopteret barn/bortadopteret børn, hvis ansøgeren ikke har økonomisk mulighed for at betale udgifterne. Endelig kan kommunen yde hjælp til dækning af udgifter til en bopælsforælders transport af barnet/børnene i forbindelse med samvær. Efter § 83, stk. 2, kan kommunen yde hjælp til, at forældremyndighedsindehaveren kan få kontakt med et

barn/børn, som er bortført til udlandet. af den ene af forældrene eller af pårørende uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden.

- § 85. Denne regel er en specialbestemmelse, som vedrører muligheden for at få hjælp til en flytning, der er begrundet i bolig- eller erhvervsmæssige forhold. Kommunen kan efter § 85, stk. 1 yde hjælp til en flytning, som forbedrer ansøgerens eller familiens bolig- eller erhvervsforhold. Det er en betingelse for at yde hjælp, at hverken ansøgeren eller ægtefællen har indtægter eller formue, som kan dække behovet. Fra 1. januar 2020 ydes hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter i forbindelse med flytning, der ikke er begrundet i bolig- eller erhvervsmæssige forhold, efter bestemmelsens stk. 2.

Bilag 2 Fordelingen af kontanthjælpsgruppen på forsørgelses- ydelse, særlig hjælp, køn og alder pr. 1.9.2018

Integrationsydelse

Sep.2018 (ekskl. 119 med ukendt alder/køn)	Mænd / alder					Kvinder / alder					Alle / alder				
	U. 25	25-29	30-55	56+	Alle	U. 25	25-29	30-55	56+	Alle	U. 25	25-29	30-55	56+	Alle
Ingen særlig hjælp	1.100	891	3.694	361	6.046	1.147	1.272	3.684	250	6.353	2.247	2.163	7.378	611	12.399
Særligt tandtil- skud	155	196	861	86	1.298	283	375	1.100	86	1.844	438	571	1.961	172	3.142
Enkeltudgifter	47	20	136	12	215	29	38	122	6	195	76	58	258	18	410
Sygebehandling	20	29	303	55	407	18	39	298	63	418	38	68	601	118	825
Øvrige tilskud			15		16			10		11			25		27
Alle	1.323	1.136	5.009	514	7.982	1.477	1.725	5.214	405	8.821	2.800	2.861	10.223	919	16.803

Anm.: Ovenstående er eksklusive hjælp i særlige tilfælde efter integrationsloven.

Kontanthjælp

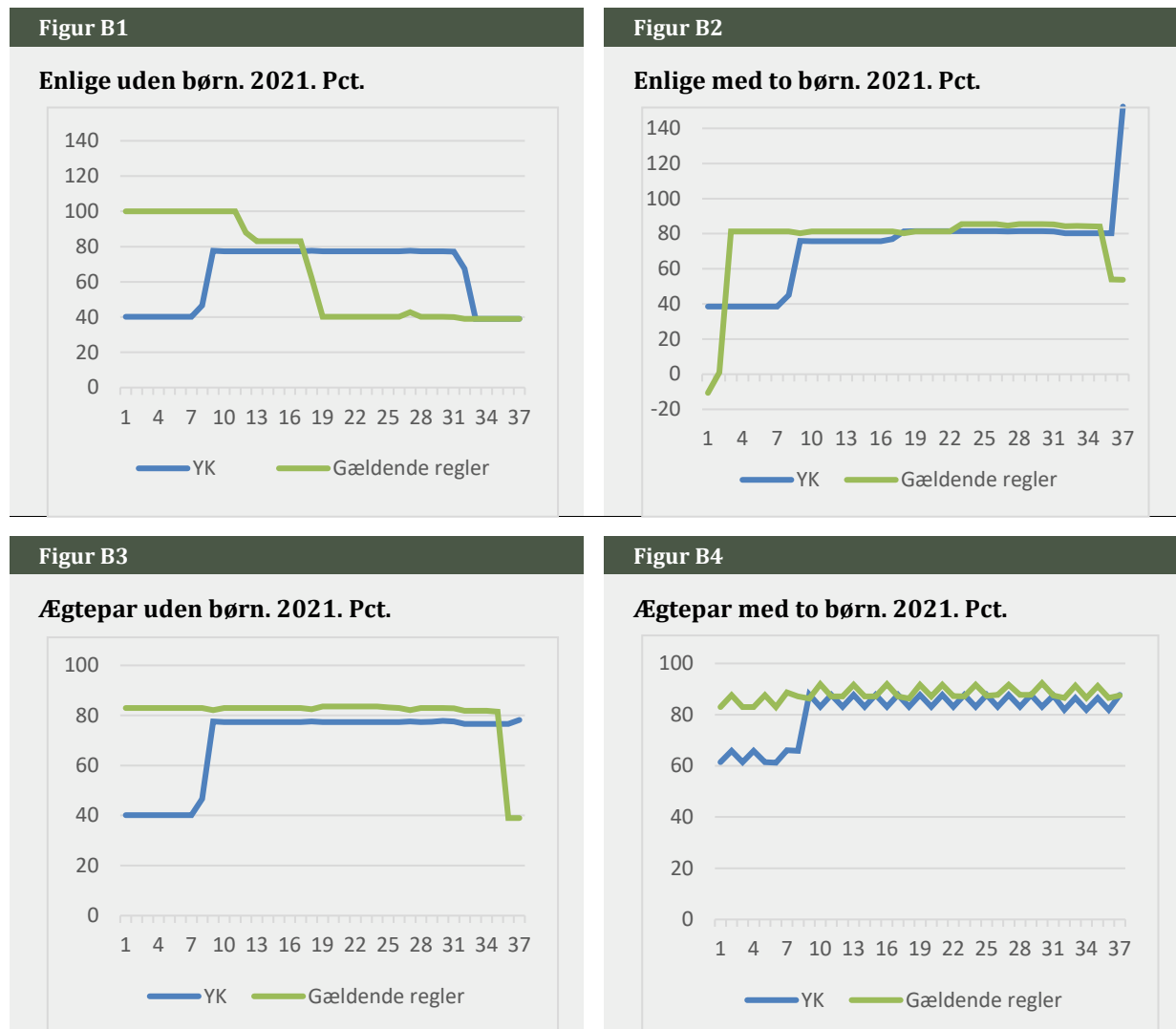
Sep.2018 (ekskl. 1.285 med ukendt alder/køn)	Mænd / alder					Kvinder / alder					Alle / alder				
	U. 25	25-29	30-55	56+	Alle	U. 25	25-29	30-55	56+	Alle	U. 25	25-29	30-55	56+	Alle
Ingen særlig hjælp	225	873	24.773	5.306	31.177	288	978	23.627	4.232	29.125	513	1.851	48.400	9.538	60.302
Særligt tandtil- skud	22	161	2.473	514	3.170	32	166	3.021	497	3.716	54	327	5.494	1.011	6.886
Enkeltudgifter	16	142	1.729	247	2.134	17	102	1.487	136	1.742	33	244	3.216	383	3.876
Sygebehandling	8	64	1.243	314	1.629	10	60	1.524	316	1.910	18	124	2.767	630	3.539
Øvrige tilskud		10	156	11	178		7	66	4	77		17	222	15	255
Alle	272	1.250	30.374	6.392	38.288	347	1.313	29.725	5.185	36.570	619	2.563	60.099	11.577	74.858

Uddannelseshjælp

Sep.2018 (ekskl. 32 med ukendt alder/køn)	Mænd / alder			Kvinder / alder			Alle / alder		
	U. 25	25-29	Alle	U. 25	25-29	Alle	U. 25	25-29	Alle
Ingen særlig hjælp	9.702	5.048	14.750	8.920	4.486	13.406	18.622	9.534	28.156
Særligt tandtil- skud	1.010	541	1.551	1.180	611	1.791	2.190	1.152	3.342
Enkeltudgifter	975	438	1.413	784	352	1.136	1.759	790	2.549
Sygebehandling	370	177	547	385	189	574	755	366	1.121
Øvrige tilskud	23	24	47	9	17	26	32	41	73
Alle	12.080	6.228	18.308	11.278	5.655	16.933	23.358	11.883	35.241

Bilag 12.1

Figur B1-B4 viser den sammensatte marginalprocent for forskellige familietyper på grundsats, når der tages udgangspunkt i en timeløn på 123 kroner, svarende til mindstelønnen på HK-området. Opgørelsen er fordelt på ugentlig arbejdstid.

Anm.: Opgørelsen er eksklusiv fritidstillæg, der bortfalder ved fuldtidsbeskæftigelse, og inkl. nettoudgifter til daginstitution. Der er forudsat en timeløn på 123,42 kroner, svarende til mindstelønnen for en ufaglært på HK-området. Gældende regler er angivet for en uddannelseshjælpsmodtager, der ikke berøres af 225-timers-reglen. Der er forudsat månedlig husleje svarende til medianhuslejen for kontanthjælpsmodtagere, afrundet til nærmest 500 kroner, samt udgifter til el, vand og varme på mellem 784 og 1.214 kroner pr. måned. Alle børn antages at være 7-14 år.

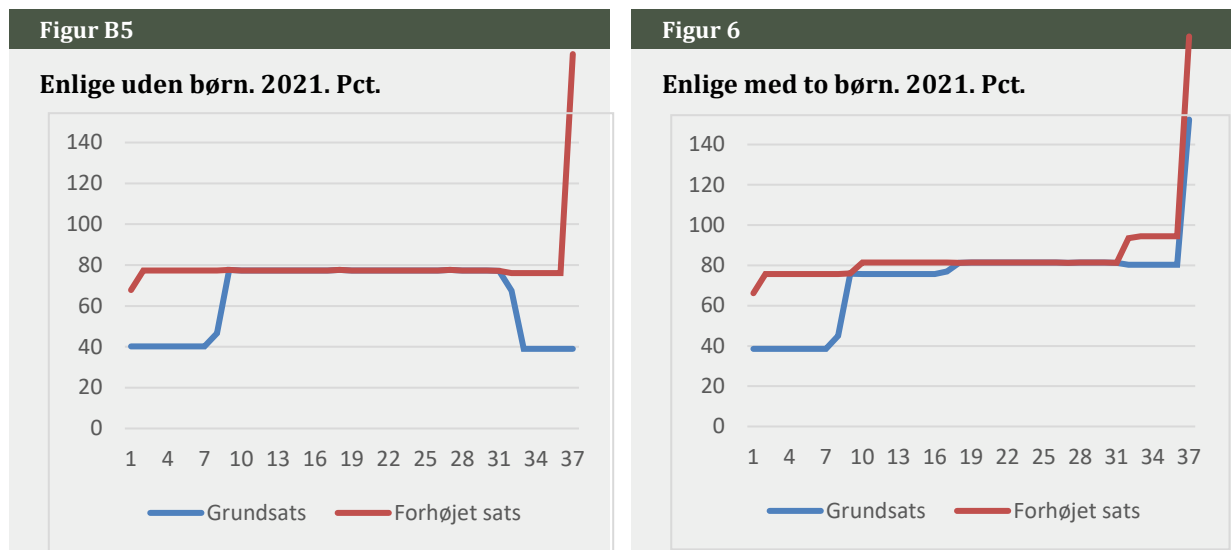
Kilde: Familietypemodellen fra december 2020 og egne beregninger.

Med kommissionens anbefalinger øges incitamentet til småjobs betydeligt for personer, der overgår fra uddannelseshjælp til grundsatsen. Den sammensatte marginalprocent reduceres fra mellem 80 og 100 procent til mellem 40 og 60 procent ved de første otte timers arbejde, hvor arbejdsindkomsten ikke fradrages i kontanthjælpen. Enlige forsørgere, der i dag berøres af kontanthjælpsloftet, vil dog opleve en højere marginalprocent for de første arbejdstimer.

Ved mere end otte timers arbejde fradrages arbejdsindkomsten i kontanthjælpen, og marginalprocenten vil stige til omkring 80 procent, hvilket fortsat er omkring 5 procentpoint mindre end ved gældende regler. Det lempeligere fradrag i kontanthjælpen indebærer på den anden side, at der skal flere arbejdstimer til, før hele kontanthjælpen er fradraget, og familien er ude af kontanthjælpssystemet. Enlige forsørgere, der arbejder til mindstelønnen, vil således ikke være fuldt fradraget ved 37 timers arbejde, og den sammensatte marginalprocent vil derfor stige betydeligt, når kontanthjælpen bortfalder ved 37 timers arbejde. Det vil imidlertid være tilfældet ved en lidt højere timeløn på 132 kroner.

Den sammensatte marginalprocent for personer på forhøjet sats vil som udgangspunkt svare til marginalprocenten for personer på grundsats, der har arbejdsindkomst over 3.850 kroner og fradrages i kontanthjælpen. Personer på forhøjet sats vil dog alt andet lige have en lidt højere skattepligtig indkomst end personer på grundsats. Det indebærer, at de skal arbejde lidt flere timer, før hele kontanthjælpen er fradraget, mens de skal arbejde lidt færre timer, før indkomsten er på niveau med højeste dagpengesats, og der sker fuldt fradrag i kontanthjælpen. Den højere indkomst kan endvidere indebære en højere sammensat marginalprocent som følge af lavere boligstøtte.

Figur B5 og B6 viser den sammensatte marginalprocent for personer på grundsats og forhøjet sats for henholdsvis enlige uden børn og enlige med to børn. Opgørelsen er fordelt på ugentlig arbejdstid.

Anm.: Se figur B1.

Kilde: Familietypemodellen fra december 2020 og egne beregninger..

For enlige uden børn, der modtager forhøjet sats, er kontanthjælpen ikke fuldt fradraget ved 37 timers arbejde, mens det er tilfældet for personer på grundsats. For enlige med to børn indebærer den højere indkomst for personer på forhøjet sats, at boligstøtten reduceres, og marginalprocenten stiger ved 9-17 timers arbejde. Ved 32 timers arbejde er summen af kontanthjælp og arbejdsindkomst for den enlige forsørger på niveau med højeste dagpengesats, og arbejdsindkomsten fradrages fuldt i kontanthjælpen.